

ՈՐՈՒԱՆ ԴԵՊՔԵՐԸ

8 16 17 18 19 20 21

[illegible]

2008թ. ՀԱՄԱՐ կառավարութիւնը նա
խատեսած է 22-700 պաշտօնադիմում ե
այս զեղչը գլխաւորաբար կը վերաբեր
կըթիւան, Պաշտպանութեան եւ Ներքին
կառավարութիւններուն: Ընդհանուր ձե
նով ով որ հանդուստեան կից կուշուի, պի
տի չիդիմուի:

ՀԱՐԱՆԱՅԻՆ ԳՈՐԷԱՅԻ ՎԵՐՔԻՆ պա-
տանդներն ալ ազատ արձակուեցան Օ-
գոստոս 30ին, ինչպէս կը սպասուէր
Նախքան Համաձայնութիւնը ստակա-
նելիլ պատանդ սպաննուեցան ԱՅՂԱՆԻՍ
տանի Թախպաններուն կողմէ:

Վիեննայի մէջ, միջազգային երբեմն շարունակած է իր իրաւակցութիւնները Բոսնիոյ եւ Սերպիոյ լաթմաստիճան անձնակազմութիւններուն հետ Բոսնիոյ լոյի ապագային վերաբերող: Կողմնակաժամանակն զատուելի կարգավիճակի մասին, Սերպիան կ'ուզէ իր ծոցը սահմանադրել, մինչ Բոսնիոյ անկախութիւն կուգի:

ՏՐԱՆՍԱԵՆ ԵՒ ԻՍՐԱԵԼԻ մեղադրանքն
ընթացիկ հարգանքներ, ինչպես կը վերաբերե-
ն Ֆիլադելֆի Բրդերսիցը (Օգոստոս 31) հա-
ղորդելով թէ մամուլը չափ ցուցաբերե-
լաւ առերես կը նուիրէ Սահրադին, որ «Լի-
բաւտեմ ընդէ է» Շառտ Էլ Իսրայելի ու
հանրապետութեան առջեւ իր արտասանա-
նալիս մէջ քաղցի իր քաղ խոստովանած
որ իսրայելական է:

ՆԻԲՈՒՆ ՏԻՒՓՈՆ-ԷՆԻԱՆ, նախագահ
Վաթի՝ Հանրապետութիւն» շարժումին
կը գտնէ որ դեպպաններու առջեւ իր ար
տաաանած էլոյթով, Սարգսդի կ'ուրա
նայ ընտրապայքարի իր յանձնառու
թիւները եկ, եւ վերադառնալ Թուրքի

(ဇယား ၇ - ၆၄)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻՆ
ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆԸ
ԵՒ ՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ
ՈՒՑՑԻՆ, ՅԵՏՈՍԳՈՒՄԵՆ, ՄԵՍԻՆ:

Արդեն խորհուրդ հարկադր դնա՞տու ձեռքդ՝ ընդունելու քաղաքական այս լուրջագույն Ուրուխի խորհրդարանին՝ լիակազմով պատուիրակված շաշառայն կոմիտե ապրիլ յետույնին ձեռքի՝ Ժանկե՛ր՝ որ այժմ քաղաքում էլ չլինի պատուիրակ կոմիտեից՝ միևնույնիսկ արտեղծելով խորհրդարանի ինքնիսկ արտեղծել նպատակով։ Կոմիտեն ինքնիսկ չի լիակազմով շաշառայնի պատուիրակով, երբ պատուիրակ չկան։ Դախիկներն մեք չսպասվում ենք, չպարզուրու գործումք արքային և խորհրդին։ Յետույնինքն բացու պիտան՝ որ երկուսիցիցը աշխույժ ո՞ր ժամը լինի՝ խնայեն աշխուժ շաշառայն և կոմիտե։ Դարարան է Արքային։

Որպեսզանք այլը քանից ևս յետաճեցի՝
 զոր տակի պիտի ունենամ Օրդուստան 29-
 ին, Հայաստանն ու Անդաղիսի Հարաբար
 յանկարպազ՝ առհայտից յայտնած էին
 վեճաժողի տեղեկացի Է. Օ'Հարպիս:

Օրդուստ 28-ին, հեղափոխած վեճա-
 ժողովին աղբյուրաձայն գաղտնիարկու-
 թիս զեկվալաբը՝ չոր պարթևներ զրա՝
 և այցին համար, մինչ Հայաստանն ու
 Անդաղիսի Հարաբար չեղիցապառնալի-
 ժիցողը արդեն ճշտուած էին այսպիսի
 բոլոր մահաբաժանիկները: Այսով համ-
 արժ ամ ևս յետաճեալուած է Հայկական
 եղբայր արձան պատան ալը:

Յետաձգում է մասին վեհաժողովին գլխավոր քարտուղարը Օգոստոս 29 թվականի դեպքում տեղեկ պահած է Ալեքսանդր ժողովի նախագահ Տ. Թորոսյանը:

ԵՐԱԽԱՅ Վ ԱՃԱՌԵԼ ՈՒ ՊԱՐԱԳԱՅ

Կիսաուր դասախաղում Քենե քննչը վարչախմբից քրեական հետաքննության բաժնից և նորակիմիկայի վաճառքի պարագաներու մասին: Պարզապես և որ ճշուրի քննչիկ մը 2004ի և 2006ի ձնադաբերությանից անցած երկու դասախմբից 800 տարիքի վաճառած և միջնորդ անձի մը որ երբ կարգի երախտի վաճառած և երբորդներու: Երախտներու մայրն ու միջնորդ անձը բաժանաբերու են:

ԿԵՂՈՒԹՈՇՈՒՄԿՆԵՐՈՒ ՅԱԻԵԼ ՈՒՄ

Կառավարութիւնը Օգոստոս 30ի նիստին որոշած է բարձրացնել Կենսաթոշակները: Անոնք միջին չափով 60 տոկոս կ'աւելնան, հասնելով 20 հազար դրամ (չուր 50 տարբ): Որոշումը Կիրարկուի Բնակ. հ. ար. 2008 Յունուար 1Ի:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ ԼԻՍ ԶԵՆ ՆԵՐԱԾԵՐ

Ռուսաստան եւ Բելառուս արգելաւ եւ
Հայաստանէն ծաւելնի ներածումը
պատճառը երկրին որը զգուշերում
խողորն արկրկեան ժամանակի պա-
րպաւններն են: Մինչպէս թերի եւ անա-
նալուծութեան պետական վարչութեան
պետ Գ. Բաղդաս յայտնեմ է թէ վա-
րպաւնը անասունները կը պահանջու-

ԹՈՒՐԳԵՐԸ ԿԸ ՀԵՐԳԵՆ
ԼՐԱԳՐՈՂ ՖԻՍԻԻ
ԳՐԱԾՆԵՐԸ

Գրեթե ամբողջ Ռուսիքը միտն էր Վրաստանի վրա՝ իմելով նրան չորսուհին հարյուր հազար ռուբլի օգնություն տալու պարտավորված։ Վրաստանը կայա ուներ իր ինքնակառավարման և ինքնապաշտպանության ուժերը՝ Վրաստանի հեղափոխականները չէին զարմանում իրենց հայտնի արյունալի ճակատագրից։ Վրաստանը չէր հրաժարվում իր ինքնակառավարման և ինքնապաշտպանության իրավունքներից։ Վրաստանը չէր հրաժարվում իր ինքնակառավարման և ինքնապաշտպանության իրավունքներից։ Վրաստանը չէր հրաժարվում իր ինքնակառավարման և ինքնապաշտպանության իրավունքներից։

Հնադարձրեալան է թաւադարանի տ
րէն Հայկ Դեմոյանի բացատրութեան
մէջըրումը թէ ստալինեան շրջան
պատճառ եղած է Յեղաշարժեալեան մ
սին զորութիւններու, յաւադրութիւն
րու, լուսակարներու, փաստաստեղծ
րու փծացումիւ, հեռեւարար՝ Յեղա
շարժութեայ տալիս ազատացման:

Գրութիւնը կ'աւարտի արեւմուտքի
կանառեսներու հաստորները Երեւանէջ
դնելու կարելիութեան նշումով

[illegible]

կը թաղուին հողէ հինգ մեթր խորութենէջ ու ամէն րան կը կատարուի ախտաւարածութիւն արգելէ լլլալու համաժամատարը նախապէս յայտնուած վրաստանի մէջ ուրկէ Հայաստան և Գլխով եւ մտելէն ներսնորմոք:

472

Վերջերս Սահփանախերտի քաղաքի պետին հրամանատարով մայրաքաղաք Կոնստանդի դրությամբ: Ին 100x170 մասերով բառակազմված, մեծ է, կերպարները լրջանախով մը: Երջանակին ու սր, լրջանիքին երկաթաբեքը գետնուրե՛ն 133 հասակինքնը որոնք է՛մբերը գանձին հախիվան 13 մայրաքաղաքը մը: Կերպերն աղջ գառան է՛մբերը մը սարերն խորհրդանշող քաղաքա՛ն: Մեկին ալ որպէս խորհրդանշող մայրաքաղաքին համառ կերպերադրոյն ազատ մը քաղաքայինն է:

Հ. ՏԻՆՔԻ ՈՃԻՐԻՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԵՆԷՆ

ՏՐԱՊԵԶՈՆԻ
ԿՈՒՍԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆԸ
ԿԸ ՊԱՇՏՊԱՆԷ
ԱՄԲԱՍՏԱՆՈՒԱԾ
ՈՍՏԻԿԱՆՆԵՐԸ

Տրայպիդնի կուսակալութիւնը մեր-
ժամէ Հ. Տիբեքի ոճիրին առնչութեամբ
ուրիշ ստեղծանք դէմ Հետաքրքրութիւն քա-
նալու Պոլսու դատաւարգութեան րա-
հանքին: Մերթումը Հինդուստէնէ ալ
մոզման լիակ թէ Վերդըր առարկայ
ստեղծանքը Հարկաւոր ձեռով կառա-
նալ ին իրենց պարտականութիւնը:

Կուսակալությունը յայտնած է նաև որ անհիմն են պնդումները թէ ոճիրին պատրաստություն, ծրագրումին մասին ուստի կանություն տեղեկատվություններ եղած են :

Պոստյոլ գաղափարագրության ամբաստանած ուստիականներուն մէջ էն Տրապիզոնի ապահովութեան նախկին երկու տնօրէնները որոնցմէ մէկը ներկայիս կը վարէ Ապահովութեան տնօրէնութեան զարգացման գլխաւոր քաժիրը:

Տինք ընտանիքին փաստաբանները
յայտնած են թէ պիտի առարկեն Տրա-
պիզոնի կուսակալութեան մեքսիկէն :

կէտը թէ ոչ ոք կ'ուրանայ 1915ի տեղա-
 փոխութեան ընթացքին տեղի ունեցած
 կոտորածները: Յետոյ այն մէկը թէ
 «Ներքին մը վարչապետը կընա՞յ նման
 փաստաթուղթ ձգած ժլախ»... Հալած
 դռնը թողի փրփո՞ք: Ս. Տէրինիանի կարէ

«1915ին ապրումաժը ուրաճալ անկարելի է: Թալաթ փաշա կրնայ նշանակել բանքի անցուցանել ըլլալ միտ. բն, նոյնիսկ տնտեսաւոր խօսակցելու թիւններու նկիթ ըրած ըլլալ գաւնոմ. սակայն այդ բանքը պաշտօնական կապով փաստաթուղթի վերաճելու չափ անմիտ մէկն էր»:

4422

«ЗНЮ-Ю-Ю-

ՄԻՏՔ ԵՒ ՇՐՈՒՆՈՒՄ:

Վաղը լոյս կը տեսնէ «Յառաջ - Միտ»
 եւ Արուեստ»-ի նոր (337) թիւը հետեւեալ
 քովանդակով թիւարկուի։

Մեր բանաստեղծուհիները այսօր
Ի ԿՈՄՄՅՈՒՆԻՍՏԻ

Զատին Պիպեռեանի Գամակները
Հրամստ Բալուեանիին

52ème Biennale de Venise,
Pavillon d'Arménie

CH. MATOSSIAN

զական գորարար քանանստեղծու-
թյան հորը: Իր գրգռած խորանի
ցանկ մեջ Հայր Սիմեոն այդ օր
իջելիքը մխիթարեց սա մասնա-
մով:

«Էհ, այսօր այն երեսասարգնե-
րուն կողմից արհուած նշանաւոր նոր
գործերն ալ իրենց կարգին քան, երեսուն հարիւր լիւրեանս սերունդ-
ներուն կողմից պիտի մտցորին:

Այս է օրհնէր գրականութեան
մէջ, մասնաւոր հայ գրականու-
թեան մէջ: Միտքէն Պէշկիթալեանի
այսօր մեր ժամ կը յիշուի որովս
19րդ դարու ամենէն պայծառ վի-
րագրացու ու հայրենասէր քանա-
ստեղծներէն մէկը, բայց ո՞վ էր
կարգալ կամ կենդայ կարգալ անոր
գրութար քանանստեղծութիւնները:
Եթէ մեզի հարցունք, կրնա՞ր ըսել
որ բոլոր այն քանանստեղծութիւն-
ները այլեւս անընթեանի գործած
էին: Մով թարգման ու պատմութեան
մասագրէի էջերուն մէջ: Միտքն
էր: Բայց Մկրտիչ Պէշկիթալեանի
անունը իր մայր:

Իր մասն իսնաւ անոր նշանաւոր
մէկ երկու յուանակները որոնք
բաշտած էին իր շատ մանրէր ըս-
րիկանորի: Ապուլուսի եղբայրնե-
րուն կողմէ: Այդ յուանակներուն
մէջ կը տեսնեցէք նիշար մարմին մը
վրայ ըստական խոլոր գլուխ մը
պայծառ, շատ պայծառ ու լայն,
բաց ճակատով: Ճակտին վրայ մա-
ղիք ըստական նաճանջած են: Ա-
տոր փոխարէն զոյգեցիկ ծօրուի մը
կը լրջապառճ մծառուն վարի մասը,
գտաւորով ծօրուի փոքրիկ ուրիշ
կողմէ մը, որ նստած է վարի լրջ-
ութեան տակ: Նուրբ ու զոյգեցիկ
պիւր մը մասնաւոր զոյգեցիկներն
ըր կուտայ զմէքներ: Երկու զոյգե-
ցիկ աչքեր կը նային զէպի մեր ալ
կողմը: Մարտուրուն ու ծօրուի մը
մէջ կը տեսնուի իր ձախ ականը,
որ քաւական ծնծկակ է: Իսկ ալ
կողմի ականը միայնած է ինչ
կողմի չի տեսնուի: Երկու թիւե-
րը քար կախուած են: Հանդարտ ու
իմաստուն մարդու երեւոյթ ունի:
Քաւաստուն տարեկան մը կա՞ր արդ-
եք այդ յուանակներն մէջ: Եթէ
այո, կը նշանակէ որ շուտով պիտի
մասնակալ գոհ երթաւով այն անի-
նայ թիւեցիկներ, որ մէկ երկու վի-
րագրացու քանանստեղծներուն անձ-
ը եղած է ու պիտի ըլլայ:

Ճիշդ ճառաստան տարեկան, նոյ-

ՄԻՋԻՆ ԱՍԻԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿԱՑ ԵՆԻԿԱՑ ՄԷ

Հայաստանի նախագահ Ն. Նազար-
բաշի անկի քան տասնամեակ մը ա-
ռաւ զապաղեցող սննցած իր կեցը: Անոր
հարապատկութիւնները անտեսական մի-
ութեան մը մէջ, իր երկրին լուրջ համա-
խմբին, Այդ շրջանի գրգռի երկիրնե-
րը մասնաւոր հնաաղբորութեան ցոյց չե-
ին տուած առաջարկին: Անցեալ հիւսիս
նապարտին վերստին սեղան ըկրու նոյն
գլոպալաբը, ուրբի, տանիկ, թէրը-
մէկ, կիրիթ իր պաշտօնակիցներուն
ներկայութեան: Նապատեղ շրջանակն
ինձնաբար, շուկա մըն էր որ պիտի գո-
հացեր անդամ երկրներին անհեղին-
կ ուսմանիքի համարները:

Նապարտին չամարուած է որ իր եր-
կիր կեցը: Անոր անտեսական ու գրա-
մական կերպեր ըլլալու, հարկաւոր բոլոր
պայմանները ունի: Բայց այդ նապատե-
լիկ հանձնել համար ՀԱՅԻՆ, եւրասիա-
կան անտեսական համալսարան, կամ Տանի-
նայի քրոմագիւթեան կազմակերպու-
թեան անդամակցութիւնը քաւարը չէ:

Ռուսաստանի Արտաքին գաղափար-
անկանն ալ պաշտօնական խորհուր-
դին նախագահ Մ. Ֆարկադով ոչ-
նապաշտական նկատած է նմալ Ծրագրի:
Ըսած է թէ Կեցը: Անոր հանդարտու-
թիւնները իրարմէ, ու յաւակալու Հա-
ղափարներն շատ կը գրգռանաւ ասիկ
գառ, ամեն մէկը ընկերանտեսան

նիակ թերես 39: Մկրտիչ Պէշկի-
թալեան աղբաւոր միայն ապրեցին,
իր վերին տարիներն ալ անցնեց
լով քաւարածած առողջութեան մը
մէջ: Բայց այդ կարծաւոր կենսին
ընթացքին ունեցաւ. փողովուրդին
ընթիւ փրկուելու ու իր փողովուր-
դին մարջ աղբուք երանկութիւն-
ըն: Բոլոր կենսաղբերները կը վա-
նին թէ փողովուրդը շատ կը սիրէր
անոր մասնակցող գրարար իրենի
քանանստեղծութիւնները, անկեր
կ'արտասանէր գանձուք: Պէշկիթա-
լեանն էլ միայն քանանստեղծ չէր,
երեւոր ալ կը յօրինէր, ու թաւերա-
ւալ խաղեր կը գրէր: Ծայր աստիճան
հարեանաւէր էր: Իր քրական գոր-
ծարկութեան այդ շրջանին դուա-
ղեկած էին Ջէյմսոնի դէպքերն ու
պատասխանատուութիւնը իր տաղեր-
ան կը ջանար վառ պահել իր փող-

պարպումի տարբեր մտեցում ունի:
Ռուս ալ քաւարածական զէմբեր ալ կը
քանին Կարակապի կարծեմ:

Սակայն իրականութիւնը կը թուի այլ
քան ինչիք ունեցող: Նապարտանի գործա-
նկերուն ու ձեռնարկներուն միութեան
փոխ նախագահը յայտարարած է թէ
կիրիթներուն, Տանիկներուն հա-
մաճախութեան նշանակ տացած են:
Համարած գտնաւորութիւնը կ'օգտին որ ա-
պագայ միութիւնը չ'իմանա ըլլալ քո-
րը անդամ երկիրներու: Հասարակեան
սկզբունքին վրայ: Մակ երկիրը որ տա-
կան չէ հարկաւոր, Արքիեպիսկոպէ:
Բայց Նապարտեղ ուրբի գործաւորնե-
րու հնաաղբորութիւնը կ'իմրիկուն, առ-
նուազն սեւ սակաւաւոր ու մարտնչալու-
թեան զգժ պոյգիկ պայքարը հնաաղ-
բաւոր: 2006ին Ուրբիկաւորն ուսման
կը սպասուի: Բայց մարմին անկի քան
1500 միլիոն ԵԱՀԿ կառուած է, ուր-
բիկալագրի սահմանին մագաղաննու-
թեան արդէք ըլլալու: Համալ:

Հարապատկել քրոմագիւթներու ու ձեռ-
նարկներու, միութեան նախագահը
կը լեպտ այլ տաղալ մեծ ալ: շրջանի
կիրիթները բոլոր այլ ծրագրի յանկն, ոչ
մէկը տանձին հնաաղբորութեան չուկիք
ըմտք է Ուսող պեղք է փաւորելու
մասնաւոր որ կըր: Միութեան օրիշն
ուկեցալ է, անտեսական յաւակալ
կախալայցներ: Անոյց գլխաւորները ը-
րիւթեղբայրականներն են որոնք կը գտնե-
լին: Նապարտեանն են, Տանիկներուն
մէջ կը ուսմանիք: Իր չալմանին անթղջ
շրջանին: Նապարտեանն են թիւերմիւս-
տան ալ տէր են քարէզի կը կողմ կա-
րուող պաշարներու:

ՔԱՂՀԱՆ

վորդին հայրենասիրութիւնը, կը
արտայայտէր յեղափոխական գոր-
ծիւններ, ան ձեռնկէր օտարամուր-
թիւնը, ան իր անհեղինգիկ ձե-
սին մէջ կը գործածէր գրարար,
քիշ անդամ իրմեւով աշխարհա-
րար, որ տակունկ խորխորածին
մէջ էր այդ շրջանին: Այդ իրմե-
րարար իրմէ չէր քալ օրնիթը-
ցորներուն, ընտանստեղծութիւննե-
րը ձեռնէ ձեռք, շրջանակէ շրջանի
կը պարտէին: Իր ողջութեան Պէ-
շկիթալեան չէր կրցած հրատարա-
րիկ քանանստեղծութիւններու հա-
ւաքածուն, բայց անկի վերջ երբ
Հայաստ մը պիտի հնաաղբաւոր
էջի յաւաքարանով, գիրքը շուտ
մը պիտի սպաւոր ու անդամակցի պի-
տի քաւան հակառակ որ պիտի վա-
նաւունի երկուս ունիք:

Ռ. Հ.

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՐԴԻՆԷՆ ՅԻՇՈՂՈՒԹԻՒՆԸ ԿԵՐՏՈՂՆԵՐԸ

ՊԱՏԱՄԻՋՆԵՐԸ

ԹԻՒ 11. ՇԱՊՈՒՀ ԲԱԳՐԱՏՈՐԻՆ

Որդին է Աշոտ Ապրիլիպապի, որ
թուան է Սմբատ Սպարապետի,
Բագրատունիներու երկրորդ ձեռ-
դէն: Իր մասին շատ քիշ բան գի-
տեմք: Մէկն է որ ծանօթ է նախա-
քարական տուններու կենսաքին ու ան-
ցուպարներուն:

Մենք ծանօթ ենք իր գրեթէ բո-
ւաղապիւթեան, շորհու շարժը
Նեղիւնիներու, սպարին իր գրեթէ
մեր ձեռքը չէ հասած:

Ինքնորդ դարու միակ պատմիչն
է: Յայրերը դարէն դէպք կը լինեն
Յովհաննէս Իրաստանակերտացի կա-
պիթիւրը, Ուխտանէս պատմիչն են
ուրիշներ, որոնցմէ կը հնաեղանքը
որ Տապուրի պատմիչը կ'ամ-
փոթէ ԱճՈՏ Ստանիկ Բագրատունիի
թագաւորութիւնը կանխող փամա-
նակ, քաղաքական ու նախարարա-
կան դէպքերը գուցէ կը սկսէր 790-
էն: Կ'ուսողի գագած տեղէն հասնելով
մինչև 884թ:

Սեմապից ցուակն է Տապուհի
պատմութեան դէպքին կորուստը:
Շուտահար ան պատմած պիտի
ըլլայ թէ ինչպէ՞ս Աշոտ Բագրա-
տունի կրցաւ նոր Պատմութեան
չ'իմր մըն, քանի Ինքնորդ դարու
միակ ներկայացուցիչն է որմէ օգ-
արած են Յովհաննէս կաթողիկոս
ու թովա Արքեպիսկոպէ:

ՇԱՊՈՒՀԻ ԱՆՈՒՆՈՎ ՀՐԱՏԱՐԱԿ-
ԻՒՄԸ: 1921թ. Գ. Տէր-Մկրտչեան
Սեբասիա ներկայական, կ'ըմբռնու
մէջ, ձեռնպոյթը մը հանուած պատ-
մական գործ մը կը հրատարակե-
ր որ ոչ սկսելու ունէր, ոչ վերջ: Առա-
ջին մասի մը մէջ կը խօսի Մահմէտի
ու Սթիլի կայսրի մասին, Հերակի
արշաւանը դէպի Պարսկաստան Մ.
Խաչը փրկարարներու, Սահակ կա-
թողիկոսի երթալը Ամիրքապիւթն
մասնաւորականներու արշաւանները
դէպի Հայաստան, Երուսաղէմ, Ե-
րուսաղէմ, թէրքոյր Ռուսներն ու
վարդ Պատրիկի յարուած արաբ-
ներուն: Պատրիկի ճան իշխաններու
մասին դէպքերը: Աշոտ ու Սմբատ
Բագրատունի թագաւորներու, Տա-
նատ Անձնակցիկն են մի քանի արար
իշխողներու գործերը:

Գրիգոր-Դերեն Արքեպիսկոպէ, որ
որդին էր Սահակ Արքեպիսկոպէ
նին ու Սմբատի՜ն՝ քուրը Աշոտ
Բագրատունի թագաւորին՝ առիթի
հրաւիր է փողովուրդական գրողներու
որ ինքնաբեր ըստական փամփայ-
նակ ինքը մը յօրինելու, չի կրնար
շարժուած ըլլալ դէպքերը կա-
տարող անձերու փամփայլ:

Հնաաղբորական է նկատուի որ գը-
րչիւններն է մէկ Գրիգոր-Դերենի կը
ներկայական որպէ՞ս անմ մը որ Ե-
րուսաղէմ կը գրալ օղաքին պէս ապ-
րուի ու գործերուն: ան կրթութեա-
նով հանրեցի իր օրերը եւ անխոր
իր ինչիւրներուն մասնակցի կ'ընէ
ամենը: Այս աշխարհիկ շուրջ գը-
յութիւնն ունի նմալ, Քրիստոսի
պատմութեան մէջ ալ, Կոստանի
գորիկ մտայնութեան որպէ՞ս հա-
կաղեղութիւն: Ան գրուելուս ու-
նեցած է բոլոր դարերուն:

Պատարանի՜ն՝ ՅԻՊԷ

ԱՅՎԱԶՈՂՍՎՈՒ ՊԵԱՆԻՔ

(ռուսերէնէ թարգմանք
Մարգարիտ Թերգեան)

Լ. Ա. ՎԻՍԵՐԻ

Ն. Ս. ԳՐԻԳՈՐՈՎԻՉ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԻ

ՖԻՆՈՐՈՐ ԼԵՏԳԷ

Մի անգամ, երբ Հայկազունիկն սպա-
նեղով շրջապատուած շորիք նկատուի ու,
ստակաւորութիւն յայտնուի մեծ իշ-
խանը իւր վաղեմ Հայկազունի, ծառ,
մեղրիկ իւր լիւրիկն ու կորպարները:
«Վեր կայ, եւ պիտի նկատուի:
Նապարտեան ընթացում անձա-
կաբը կելի իր աչք համարում, որ ապա-
պալ գեմարալ՝ Ծովապետը չէց որ գուր
ըր արժանու գաւառապետի փաւորա-
կալութիւնը, Հոյրի նմալ անցնում իր
նախ վրայով: յայտնող տալով իր կուր-
սութիւններն ու կամայականութիւննե-
րն: Մեծ իշխանը ջղաւորէր ինչ տարե-
կան եր, բայց ընտարու խորանք արդէն
նմանում էր չորը, միայն կտակն էր

կարողանում հանդարտեցնել անդուպ
տանին:
Իր կոնտակտին ապալով կուտորէին
իւրեք լիւրիկը Հայկազունիկն ձեռնէր, ա-
ռաւին պահ նկատուի ու սպաւոր յա-
կարածիկն կ'ան իրմեւովներ: Բոլոր-
ից շուտ սեմալուցեց առաւ իր պայլ:
«Ձերք մեծութիւն, - զիմքն աւ իշ-
խանին, որն արդէն դարակն իր նկարչի
տեղն ու պարտաւորում էր գործի դիւկ
ձեռքի վրէժը, - ձերք մեծութիւն, պա-
րուի Հայկազունիկն կաւարում է նորին
մեծութեան կայսրը հրամանն ու նրան
խաղաղեմ կ'ը կարծեմ...»

«Լեւ, - գրապ Կոնտակտինը, -
այստեղ ձեր ձեռքն էս եւ, եւ բոլորը
պարտաւոր էք ինձ յան:

Սպան մի կողմ քաւեցէ: Միւս սպա-
նեւն ու Հայկազունիկն հետեւեցին նրան:
Լուս, անաշուղ իրար երես նայել, սկը-
սեցին փոխի, թէ ինչպէ՞ս է մեծ իշխա-
նը իր կողմով գրեթէ արտասանու հալ-
ուք: Իսկ Հայկազունիկն մասնէր, թէ
իշխան թանկ էր իր վրայ անտու ոչ
միայն թագաւորի շնորհապատկութիւնը,
սակայ անտուութիւնը: Որքա՞ն լաւ էր
իշխի խաղաղեմն է՜ մէկից, է՜ միւսից:
«Ենայց զառ երեսութիւն, - խորհրդա-
ւորում էր պատմունք, - Ռուսաստանի
նկարչի համար քա անհարկն է: Այս-
պիսիպատմ պատմունք էն, որ ինքը
հայկազուն է փնջեցում: Համարների զա-
տեղաւորութիւնները, իր ինքնով
էն ու դիւրութեան արեւելեանով այդ առ-
մալ կաւարումի վրայ: Հաւանական է,
այս իշխանիկ անպատեան իր կելի հօր
այդ մեծապարծութիւններին եւ...»:

Possibilité de logement de fonction.
Prière d'envoyer lettre de motivation et CV à l'adresse suivante :
Monsieur le Président
ASSOCIATION ARMENIENNE
D'AIDE SOCIALE
77 rue la Fayette — 75009 PARIS
e-mail : aaas.paris@aaas.fr

ՊՆՈՒՄԵՆԻ խնիք ուղղաձուծ էրա-
նքի մեջ միայն, կրկին ձեռնեցին
Պոլիշի 1949-ին: Մտառադրապես ե-
րկուսից էլ տարբեր մեղացի էրան՝
Սոս Զանաթը Սփիւրիական եւ այլ-
շահերի փոխելու տառահան: Բա-
զաթաթան լուրերու խմբադիր էր
«Զարթոնքի» (Արարիկի) գրական
կախարհորհուրդը գլխավորանիքի մի-
ջոց մը, ի պ. chef de chantier էրայ, զ-
տառիկադորո էրայ, ձեր ինքնակա
գլխավորանիքներն էինքան անըն-
թեանիք եւ անընթեանիք «Հայ-
Պատմութիւն» շարքի իրեն եւ ի-
նքնակալ գրադար: Կերպարան Ն-
նիքի այն երրորդականիքն էր
Սփիւրիքը լուսակալն շահագործա-
նքի ինքնակալիքի մը, եւ —
Սփիւրիքը որ cordialement էրանք
ամառային, ու 1953-ի աշնան ու-
նայց ցալի, առաջ ափառանքի մ

ՄԵՐ ԲԱՆԱՍՏԵՂՉՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՅՍՐ

Գրեթե ՄԱՐԴՈՒՆԵՐ ԵՐԱՄԵՆԱՆ

Բանաստեղծությունները ոչ միայն ստեղծագործական աշխատանքն առանցքն է, այլև նաև մասնավոր ներույն է մասնագետներին և գրականությանը հիմնադրողներին և, մասնաւոր սփիւռքահայ բանաստեղծությունները: Ինչպիսիք է ուրեմն, որ բանաստեղծության նուիրուած յոյժաններն ու ուսումնասիրողներն այլ կարգին ընթերցումներու մեծամասնութիւնը, ոչ միայն հայերենով և հայ բանաստեղծութեան, այլ և օտար բանաստեղծութիւններու նուիրուած յոյժանները:

Այս ընթերցումներու ընթացքին երկու կէտեր յստակացան.

1 - ժամանակակից հայ բանաստեղծութեան գլխավոր շարժումը հարցեր, իրենց լայն դիմելով նոյնն են գրեթէ ժամանակակից բոլոր բանաստեղծութիւններուն համար:

2 - Բանք մը տասնամիակ առաջ մեր բանաստեղծները շատ աւելի մտահոգ էին բանաստեղծութեան դիմապիկ, քան այսօր. ստոր հետեւանքն է հաւանաբար բանաստեղծութեան նուիրուած յոյժաններուն և ուսումնասիրողներն ուստեսողներն այս օրերուն, մինչ այսօր մեր ման յոյժաններ ամբողջութեամբ վերցած են մեր գրական միտումէն:

2002 թուականին Մ. Արեղեանի մէջ (Երեսմ) պաշտպանութեամբ «Ռուսացիք սփիւռքահայ բանաստեղծութեան 1905-1995 թուականները» խորագրով, կը փորձէ հայեւելիս Եր Երկրի նորագոյն շրջանի բանաստեղծութեան:

Այդ թուականէն (1995) արդէն տասնամեակ մը անցած է, բայց մեր գրեթէ ամբողջական լոյս տեսած և երեւցած նոր անուններ, թայց այդ բերքը դասակարգելու և ընդամենը արդիւններուն թայցովությունները գրելն մեծ պարսպ մը ստեղծել է:

Թէ մեր բանաստեղծութեան այսօր կարգ մը հարցեր կը դիմադրուէ, անստորադիմ հմարտութիւնն է, վկայ՝ բանաստեղծութեան վիճակը...:

Հիշեցէք ընդունինք, որ բանաստեղծական գիրքերու հրատարակութեան անկէ համեմատականութիւնը, «Թերեւս այլ աւելի» նուազած է և կը շարունակէ նուազի ընթերցողներուն թիւը: Հասարակարար սիւնը չկայ (լայն երկը ըսենք, որ այսօր բանաստեղծները գրականութեան նաստեղծներէ գտա ընթերցող չունին):

Արեւմեան, իր բոլոր գրեւորութեանով կ'ապրէ միայն իր լայն լիցիւր, գիտատար և պատուով հասարակութեան մը մէջ: Այս երկ փոխել արդ հասարակութիւնը, արեւմտեան արդ նորոգէ ինքիցին հակառակորդ հարցադիւրքին ճիշդ է: Այսպէս՝ յունական թատրոնի փառաբանութիւնը, չէր իրարման թատրոնը, որ կը կարգին փոխարինուած Փիլիստրոստով (Մեծ ստույմներով կ'անցնէր պատմութեան վրայէն):

Նկարչութիւնը, ժամանակը դիմապիւրներու պարագային ստեղծուած լուսանկարչութեան, իսկ

ճարտարագիտութիւնը իմա թաղարներու և արհեստանոցներին ծառայելու պաշտօնին և գարձաւ ընկերութեան պահանջներուն դուստրուէին:

Այս փոփոխութիւններուն մէջ մեծ լիցիւր ընկերային փոփոխող կարգերը, զէր ունի մասնաւոր տնտեսութիւնը, ստանց որուն այսօր ունին կարելի է իրադրոյթը:

Ճանաչականօրէն հօր պատմութիւններուն մէջ ձեռք գտնուած է արտեւանքներ նաեւ շահարկող արեւմտեան վերածնունդ, այլ խօսքով՝ արեւմտեան այլ վերածնունդ... արեւմտեան:

Սփիւռքի սփիւռք միջին, այսօր ստեղծ են աւելի քան ութ տասնամեակներ: Սփիւռքահայերը արդէն կ'ապրեցան ընտանիքներով, քաղկեդիկ վիճակ մը ունին, և ուրեմն կ'ընտանիքները ստորադիւրքին շահարկող վերակազմակերպիչ նաեւ արեւմտեանով և կ'ընկալուեցան: Անշուշտ խօսքը չունի այն սովորին մասին չէ, որ զբորձմանկարգութիւնը, որպէս ապացոյց կը դրսեւորուէ, այլ ժողովուրդին միժմաստութեան, որուն համար ընթերցումները գտնէ ստորադիւրքին հանդէս մը պէտք է լլայս:

Իրողութիւնը այդպէս չէ սահման, չորս չափ կը հետապնդէ, պարզի վաճառականը կը ձգտի մեծ վաճառական դառնալ, և ինչ որ կ'աւելցայ օրերին, այն ալ կը ձգտուի դիւրին հանդէսներուն, համար կ'ընդլայնի խաղերին և աշխարհը մեծի բերքը ձեռնարկելու վրայ:

Այս ամբողջին մէջ ո՞ր կը մնայ բանաստեղծութիւնը և կը շարունակէ մեր մէջ հոտապ յունականի նշանակութիւն ունեցող հարցումը՝ ինչ կը նշանակէ սփիւռքահայ բանաստեղծ լլայս այս ժամանակին մէջ, Սփիւռքի տարածքին:

Ժամանակ ինչ և յետադիմ հրաւիր է բանաստեղծութիւնը, աւելի այժմանակ (Հրաւիր Տիգրէր քաղաքներին), աւելի առաջադիմութիւն (Հայկական շարժումներ ընդունելով-ընդունուելով) և աւելի իրողութիւն (արեւմտահայերէնին ապագան) հարցեր կը դրսեւան մասուն ու ընթերցողներուն ուշադրութիւնը: Այսպիսի հարցերու ստեղծութիւնը բանաստեղծութիւնը անկեղծ կը հրաւիրէ:

Վարդի, իր փառքի օրերուն, բանաստեղծութիւնը ինչ էր, որ օրուան պատմութիւնը կը յանձնէր ունեւորիչ - ընթերցողներու ուշադրութեան: Այսօր արժանի իր վրայ վերցնուած է այդ զէրը, իրկողով բանաստեղծութիւնը ընկերային իր պաշտօնին:

Սակայն կայ գերթողական աւանդութիւն, որ կ'ընկեր մէջ մասն է արեւմտաւայ գրական անադիւրքին, եւ որ կ'ընայ իրարմէր այս պայմաններուն մէջ, երբ արդէն իրողութեան չէ:

Գլխաւոր քաղ չէ, որ ոչ ոք, քաղարձակային ոչ ոք մտաւոր է այս հորոտաւոր: Ո՞վ պիտի հոգայ:

Այսօր երբ ուղենք բանաստեղծութեան մասին խօսիլ, սովորուած ենք մեր խօսքը երկու գլխաւոր մասերով բաժնիլ:

Ս. Բանաստեղծութիւնը ինչն իր նկատ:

Ս. Բանաստեղծութիւնը ընթերցողներուն հետ:

Այս երկու բանաստեղծներն իւրաքանչիւր ունի իր հարցերն ու խնդիրները, որոնց պիտի անդարդաւորենք:

Ա.1 - Բանաստեղծութիւնը այսօր ընդունինք կամ ոչ, հիմա չէ, ուրիշ կեսեր կ'ընթերցուած է իր ընկերային զէրը, և այս որովհետեւ մէկ կողմէ երբ կը յամարի մնայ արեւմտահայ գերթողական աւանդութիւններուն մէջ. արդեւ վրայէն ամբողջ գոր մը անցած է, միւս կողմէ շարտադրութիւնը իր ժամանակը, այսօր է, որ քաղաքի կերպը դարձ է, հիմա և բազմադրոյ տարածք մը մէջ, որ Սփիւռք կը իր զէրը, և որուն համամասնը խառնուի, իսկ կ'ընտապամանները՝ հեղձնուի:

Ա.2 - Բանաստեղծութիւնը այսօր կ'ընթերցուած է իր կարեւորագոյն զէրը, որ ընտանիքներէ մէջ է նորոգի լիցիւր, ընտանիքի նստի սահմաններ և պատմաստեղծութիւնը պահանջներուն համեմատ: Մեր բանաստեղծներուն մեծամասնութեան համար լիցիւր կը շարունակէ մնայ արտադրութեան մէջ մը, մինչ ընթերցումներն մէջ պարտ է որ նաեւ նպատակ լլայս:

Կան անշուշտ անուններ, որոնք ուրիշ փորձի մը ձեռնարկած են, թայց նման փորձերը յաճախ կը ձախողեն, որովհետեւ քաղաքային և կառուցական լլայսն անդին չեն անցնիր:

Բ.1 - Բանաստեղծութիւնը այսօր ընթերցող չունի. լայնագոյն պարտագլխի բանաստեղծները իրենք են իրարու զործերուն ընթերցողները: Որքան լլայս է «բանաստեղծութիւնը իր համար կը գրէ» խօսքը, ամենէն ինքեմ, ներսնաւոր, ներսնաւոր, «գործարար» և «անհատական» շարժումներ իսկ մտքին մէջ կ'ընտանիք գտնէ մէկ ընթերցող, որ պիտի հանգիստ վիճակ իր ստեղծագործութիւնը:

Մէկ թէ հարցը ընթերցող, շատ քան չէ փոխելով կարգադրելն: Կարեւոր այդ ընթերցողին գործութիւնն է և բանաստեղծին կեցածքը՝ անոր հանդէս: Ուրեմն այնքան ալ ճիշդ չէ ինչն իր համար զէրու կեցածքը:

Կայ այլ կեցածք մը՝ «գործ կը գրէ ապագային համար»: Գրեթէ, Կոտան Չարեան և Յակոբ Օշական թափ ընթերցող ունին ընթերցող, որ այս հեղինակներուն զապաշտէն է:

Բայց բանաստեղծները կը շարունակեն ստեղծագործել և հրատարակել իրենց ստեղծագործութիւնները: Ուրեմն բանաստեղծութիւնը պայմաններուն չէ ընթերցողով, կը հետեւցնէ:

Որո՞ւ համար է ուրեմն: Բանաստեղծութիւնն:

Բ.2 - Կար ժամանակ երբ բանաստեղծութիւնը զէր մը ունեւորողները, ընթերցողին կարեւոր զէր մը: Պատմութիւնը պահ տալ, նախ քան իրարու կերպով, - շատ աւելի զէրին է անշուշտ յանգարար պատմ մը գտն տրուիլ: - այս պարտադրութիւնը անհատական է միջնակայ, եւ ի վերջոյ նաեւ հանգիստ շարժում:

Սփիւռքի գաղութներու կեանքին ստեղծութիւնը տնտեսականներուն բանաստեղծութիւնը մարտկալին են ընկերային ձեռնարկներուն զորքն է, և որովհետեւ յաճախ գերթում մը «գործարար» կը գտնար շարունակ մը համար, ժողովուրդը կ'ընկեր ու կ'ընկեր լիցիւր, զոյ կը սորվէր զայն: Այսպէս է, որ քանի որ տնտեսականներն առաջ գրեթէ ամեն մարդ զիւրի: Անդրադիմ Դաւիթբեկ Սեւակ խաղարկող ընթերցող (Պիտի հանգիստ, Մարտիկայ յո, կատարի) կամ «Գործարար» Եւ Երեւանի վերջին հաստատութիւն (Եւ միւրս Ժաման միայն թեզ համար, հէջ լան Երեսմ...), Մ. Երեւանի

«Հայ Մամիկին Աղօթք» (Այլ կը լայնէ, Տէր Աստուած, մեր տունը տեղ զարծող մեզ) կամ Շահան Շահանի «Նահանգը Աստուծոյ վէպէն վերցուած հաստատութիւն» զէր նահանգին, կը նահանգին... Միգրաց, մեղայն Արարի:

Անշուշտ հարցը դիմապիւր և զոյ ստեղծութիւնն է, աւելի խորքին է վարժութիւնը ընթերցում և լլայսն, ստեղծութիւն, հետաքարքաւ և անոր պահանջը զգալուն մէջ է:

Այս պահանջը սակայն զգրեթէ միշտ մէկ առանցքի՝ հարցնաւորութեան, համարաւորագրելն պիտի չարը կը ընտանիքը, ինչ որ կը նշանակէ թէ այլ տեսակի բանաստեղծութիւնն սակ չունէր ժողովուրդին մօտ, ինչպէս փորձով կամ Մարտիկային ընթերցումները, որոնց գաղութներն իսկ կ'անգարուէ:

Բ.3 - Անշուշտ աւելի քան ճիշտ է Ուրիշը Գարսո Ուրիշի ընթերցումներն մէկուն՝ «Asphodel, That Grows Flowers» այս հաստատութիւն: «It is difficult to get the news from poems Yet men die miserably every day For lack of what is found there»:

Բանաստեղծութիւնը կայ մասնաւոր լիցիւրին համար. անոր մէջ է, որ լիցիւրին կը նորոգէ ինքեմ, քաղարձակ կ'ընտանիք իր գտնած, ժամանակ ինքեմ կը տեղադրէ անոր մէջ և կը շարունակէ արդեւ ինչ զայն:

Նարեկացիին միջին Վահ Օշական չափ երկար է համարան և շատ քարքար է կամուրջը. թայց անոր ամբողջ կամուրջն են, որովհետեւ անորմէն իւրաքանչիւր կը ընկեր իր նշանակութիւնը իր ժամանակին մէջ, և այդպէս կը գտնէ նոյնինքն ժամանակը:

Բ.4 - Բանաստեղծութիւնը կ'ապրէ նաեւ իր գրադասանքով, ընտանքաւորութիւն և տեսարաններով, որոնք յաճախ բանաստեղծներ կ'ընտան և կը փորձեն ժամանակակից «քաղք» բանաստեղծութիւնը քաղք, քաղարձակ և ընկալել ու հանգիստ զարծել ընթերցողին:

Այսօր մեր բանաստեղծութիւնը ընթերցող չունեցողներ կ'ընտան և ընտանութիւն և ընտանութիւն չունին:

Գնադասանքներ իրենք է որ պիտի փորձեն հանգիստ այն նոր տարածքը, որ մտած ենք մեղէն անկող, ստոր տալով ժամանակին և մեր արարած գիտանքներ երկերներու կաշար իրենցներուն:

Ուրեմն քաղարձակ ի վեր 80ականներին սկսեալ մեր բանաստեղծութիւնը նոր շրջան մը թեւաւորուած է, ոչ միայն ոչ անգարար ընթերցողներ են և այլ կայացողներ ընտանիքներ:

Գնադասանքներն են, որ պիտի դասակարգէին վերջին տարեներու հաստատութեան համեմատութիւնը հարցն ընթերցող, այդ գաղափարներն մէջ մէջ նաեւ որոշ ուղեղները հայ թայցովով նորեկներուն:

Լուսինիւր նոյնպէս անդադմային է, որքան անդադարարին և անոր զիւրի չափաւոր ընթերցողներ չոր հրատարակուած ընթերցողները մը պարագային, որովհետեւ ընթերցողը, որ կ'ընայ բանաստեղծութիւնը «գաղափար» ընտանիքներուն:

1. Նախ պիտի սկսի կամակալ իր գաղափարին վրայ:
2. Հաստատող պիտի կործանէ զընտանիք մամուլին և գրախօսութեան, որոնք ստորագրող անուններն:
3. Եւ որպէս արդիւնք այս երկունքն, վերջնականային պիտի հետապնդէ բանաստեղծութիւնը, մինչ այս կեցածքը պիտի լլայս:

52EME BIENNALE DE VENISE : PAVILLON D'ARMÉNIE

— du 10 juin au 21 novembre 2007 —

AVEC «WHO IS THE VICTIM?», SONIA BALASSANIAN REPRESENTÉ
LA RÉPUBLIQUE D'ARMÉNIE AU COLLEGE ARMENIEN MOORAT RAPHAEL
(PALAZZO ZENOBIO) LIEU D'EXPOSITION DE L'ART CONTEMPORAIN
POUR DE NOMBREUX PAYS

par Chaké MATOSSIAN
Docteur en Philosophie et Théorie
de la Communication

La 52ème biennale de Venise, intitulée «Pense con i sensi senti con la mente» (pense avec les sens, sens avec l'esprit) a été inaugurée le 10 juin pour accueillir l'art contemporain des pays de tous les continents, dans les sites très officiels des pavillons du Giardini ou les espaces de l'Arsenale et, parallèlement, dans une multitude de lieux disséminés sur les différentes îles de la lagune. Parmi ces lieux, l'île de S. Lazzaro du monastère arménien des Pères mekharistians choisi par Joseph Kourth, l'un des fondateurs de l'art conceptuel, sans doute parce qu'il privilégie les lieux oubliés. Les absences comme marqueurs¹. Et, à Venise-mère, le Collège Moorat Raphaël où l'Arménie expose, aux côtés d'artistes écossais, latino-américains et australiens.

Le magnifique palais Zenobio qui abrite le collège des pères mekharistians, où tout enseignement a malheureusement disparu depuis plusieurs années, reste encore connu sous la dénomination de «collegio armeno», témoignage d'une activité éducative et intellectuelle importante qui réunissait les jeunes Arméniens de tous les coins du monde. La célèbre biennale de la Sérénissime redonne périodiquement un souffle de vie à ces murs tristement désertés, à ce jardin et cet escalier de marbre, à l'imposante splendeur des salles et des couloirs où devaient résonner les rires, les soupirs, les récitation et les chants de tant de générations d'élèves arméniens. Comme en écho à cet évanouissement qui fait notre histoire, Sonia Balassanian, poétesse et artiste ayant échangé la peinture contre la vidéo, non sans être passée par le collage et l'installation, fait vibrer la langue arménienne et les paysages de l'Arménie dans et sur les murs de plusieurs salles du collège. Née en Iran en 1942, Sonia Balassanian s'est établie à New York à la chute du Shah et barde de diplômes, forte de son savoir faire, elle s'est rendue en Arménie qui, depuis l'indépendance, l'a enthousiasmée. Elle vit la plupart du temps à Eravan où elle a fondé, avec son mari

sens. I see it as repetition of that happened to the Armenians during the Genocide. That's Karabagh².

L'art, la musique a eu l'effet mortel du chant des sirènes sur ceux qui, cherchant le réconfort maternel n'ont trouvé que la puissance de Méduse. Choquée par les actes barbares également perpétrés par des Arméniens, Balassanian prend résolument la défense de tous les opprimés. Quelques décennies auparavant, elle avait monté une série d'autoportrait et de collage en «chador» pour dénoncer la violence faite aux femmes d'Iran qui, accusée d'indécence, avaient été violées, lapidées, brûlées.

Dans la première salle du Collège où l'artiste expose «Who is the victim?», les voix s'entre-mêlent, se parasitent, des voix douces et profondes, d'un homme et d'une femme, qui ne se connaissent pas, se rencontrent sans se voir sur les murs d'un palais vénitien, créant un dialogue de seldas signalant notre propre surdité. Un homme armé qui n'a rien à perdre et une femme qui a tout perdu, deux êtres entre lesquels il faut choisir si l'on veut écouter un récit et ne pas choisir si l'on veut vivre un instant, par représentation, le chaos de la guerre et de la souffrance, la perte des repères. Ou bien la description ou bien l'intensité, ou bien l'émphatie ou bien l'immersion. Sonia Balassanian évite le traitement primaire de l'information ou du documentaire, elle crée une œuvre par la dualité et la simultanéité des monologues qui perturbent le message et nous mènent dans un bégaiement de la langue tel que l'évoquaient Gilles Deleuze et Félix Guattari : «Bégayer, c'est facile, mais être bégue du langage lui-même, c'est une autre affaire, qui met en variation tous les éléments linguistiques, et même les éléments non linguistiques, les variables d'expression et les variables de contenu³. Ils ajoutent, en citant Proust et en écho à Rimbaud :

«Proust disait: "les chefs-d'œuvre sont écrits dans une sorte de langue étrangère". C'est la même chose que bégayer, mais en étant bégue du langage et pas simplement de la parole. Être un étranger, mais dans sa propre langue, et pas simplement comme quelqu'un parle une autre langue que la sienne. Être bilingue, multilingue, mais dans une seule et même langue, sans même dialecte ou patois. Être un bâtard, un métis, mais par purification de la race, C'est là que toute la langue devient secrète, et pourtant n'a rien à cacher, au lieu de tailler un sous-système secret dans la langue. On n'arrive à ce résultat que par sobriété, soustraction créatrice⁴.

En donnant à son travail un titre sous forme de question, «Who is the victim?», Balassanian transforme l'autorité de la nomination liée à la décision d'un titre pour lui préférer, par la question comme acte illocutoire, une mise en situation du spectateur qui perd les repères pour trouver un autre territoire. Les personnages sont pris en gros plan, la femme de trois-quart, dans une sorte de contre-jour, ne bouge presque pas tout au long de son récit. A l'inverse, l'homme est filmé sous différents angles, il arrive que son profil disparaisse presque, dans un hors-cadre, dans les marges ou une dimension invisible. Leurs propos, traduits en anglais, défilent en bande sous l'écran.

Balassanian reste très attentive au démantèlement de la structure familiale qui transforme l'être en victime. N'est-ce pas l'isolement et la cassure du tissu familial que produit tout jeu de pouvoir, par sa violence qu'elle soit sanguinaire ou blanche, afin de mieux assujettir les êtres désarmés⁵? Celui qui connaît l'enfer ne peut qu'invoquer ce réconfort perdu (réel ou fantasmé), cette langue d'avant le langage, tel Dante :

de l'univers entier ni celle d'une langue disant «papa, maman»⁶.

Ecrivant la guerre, la situation limite des soldats agonisant au front, dans les tranchées, Blaise Cendrars rappelle ce qui lui paraissait le plus insupportable, ce «petit cri instinctif qui sort du plus profond de la chair agonisée», cette plainte, «Maman! Maman!». L'importance de la structure familiale pour Sonia Balassanian ne peut se dissocier de son appartenance à un peuple ayant subi le génocide. Comme le dit Hélène Piralian, avec le génocide, «il s'agit avant tout, au-delà du meurtre réel des vivants, de détruire l'ordre généalogique dont ils sont issus et cela en faisant disparaître les génocides des ayant-existés⁷. On appréciera le titre du l'installation présentée par le pavillon de la Turquie, «Don't complain», transcrit en lettres de néon supposées dénoncer le pouvoir publicitaire et l'esprit de supériorité intrinsèque à une telle injonction. Venant d'un pays négationniste, il est permis de douter du regard critique de l'artiste et de constater que ce titre s'accorde parfaitement avec la réalité du pouvoir antidémocratique de la Turquie qui a réussi, malgré l'indignité du travail présenté, à se faire «choisir» par le commissaire de l'exposition Robert Storr (américain). Ce dernier a donc mis en place un pavillon pour la Turquie, alors même qu'il affirme, dans une interview donnée au Journal des Arts : «Je tiens pour certain que la militarisation de la société civile, les entorses aux traités internationaux sur les droits de l'homme et les violences infligées aux prisonniers dans les camps de détention sont loin de la liberté⁸. Il ajoute : «Je reste très perplexe vis-à-vis de l'idée de 'culture nationale', il suffit de penser aux crimes politiques et artistiques commis au nom du nationalisme culturel au cours des XIXème et XXème siècles⁹».

Voulant prendre en considération non seulement les langages artistiques nouveaux, mais aussi les personnalités, les pays et les tendances émergentes des cinq continents¹⁰, Robert Storr a, «par conséquent» privilégié la Turquie: «Robert Storr has therefore chosen to include a Turkish Pavilion at the Artiglierie dell'Arsenale», nous informe le communiqué de presse (nous soulignons). Soyons clair : ce n'est pas un artiste turc qui est accueilli dans le cadre de la biennale mais bien la Turquie, qui obtient un pavillon et donc l'assurance d'occuper désormais l'espace le plus important de la biennale que Robert Storr prétend néanmoins concevoir comme «un espace démocratique dévolu à l'art contemporain¹¹».

La question que pose l'artiste japonais Masao Okabe ne saurait manquer de toucher tous ceux qui ont subi la destruction et l'oubli: Is There a Future for Our Past? The Dark Face of the Light 1996-2007. La magnifique installation présentée au pavillon japonais, faite en mémoire d'Hiroshima, avec des murs tapissés de vitrines du sol au plafond, des dessins, frottages, vidéo et médias mixtes crée l'atmosphère d'une espace de Museum d'histoire naturelle. Des traces textiles, végétales, des coupures de presse forment une tessiture, un entrelacs entre les signes graphiques et ceux de la nature (les plantes séchées); des radioscopies illuminées fontentent à la fois comme rappel de l'extinction des corps, de la puissance des forces négatives et comme lumière de la vie par la présence de la mémoire active et acante. Une série de livres volumineux rangés sur une étagère, portent tout le même titre français «n'oubliez pas».

La violence du rapport entre nature et culture occupe le travail de Balassanian qui produit un contraste entre le visuel et le sonore; la vision d'une nature parfois désertique et souvent calme, verte, d'une eau filant sur les pierres s'anime du bruit du vent et du chant des oiseaux.

Sur un mur voisin, Sonia Balassanian

«car ce n'est pas affaire à prendre à la légère ce de décrire le fond

architecte, Edward Balassanian, le NPAK (Centre Arménien pour l'Art Contemporain Expérimental, www.accea.info) afin d'aider les jeunes talents en lesquels elle croit, comme le seul, avenir possible, son œuvre relance, de façon contemporaine le questionnement lancé par Proudhon en 1865 sur la «destination sociale de l'art». L'art est une trace, un signe de l'histoire, une mémoire vivante parce qu'il lui revient d'entrer en relation avec le public, non pas celui de la galerie engluée dans le système commercial, mais celui de la cité. L'artiste parle pour tous ceux qui n'ont pas de voix, il parle à leur place sans savoir quand et s'il sera compris, si la voix brouillée et brouillante qui émerge sera entendue.

Alors Sonia Balassanian trace, en images vidéo, l'histoire ou plutôt les histoires qui font l'Histoire ou qui en dépendent. Dans «Who is the victim?», elle travaille le brouillage, le parasitage pour renouer avec le plus profond de la langue, l'incommunicabilité au cœur de la communication. Une femme raconte son mariage, la naissance de ses enfants, la guerre, la perte de son mari dont le nom sera porté en héritage à l'enfant qui vient de naître. En même temps, sur un autre écran, un homme en uniforme, un soldat du Karabagh, franc-tireur, décrit sa vie. Il est aussi le fantôme, le représentant de tous ceux qui sont morts dans cette guerre que Sonia Balassanian considère comme un prolongement du génocide. Dans un entretien, elle confie à René Gabri :

«Karabagh is a nightmare. When I think of Karabagh, I think of my friend's son, Hrand, who was a freedom-fighter and was killed there. He and his friend had heard some armenian music coming from a house, it was during the war. They assumed that they were Armenians so they went in, and instead there were six Azeris who had set a trap. The two were decapitated. I see Karabagh in that

կ'անցին էր ինչպեստակեն, յաճախ լիցուով մը, որ շատ ալ չէ նմանիք չայրեցին:

Թրեմե՞ր են ատենը: Անո՛ւշտ: Իայց կը մնայ չլրացուր, ան, որ այս աղբը կը գրեն, եւ կը գրեն հայերէն: ալ խաղ՞ղ: պարտա՞հող կը չարկարկէր զալիքին չաւար:

Անոնց հետո են աւանդականէն, սովորականէն եւ այլն: Բայց այսօրուայ ժամանակը չէ՞ ժամանակը աւանդականին: այսօրուանը ի՞ր կը պահէն:

Ի՞նչ է ուրին այսօրուայ քանսօրուայ թիւրք:

Մեր ժամանակակից քանսօրուայ ծովերէր փորձ քն է միս միտակ, որ, ստանք ընթերցողը եւ գնաղաւ. սի ինքնակիցութիւն, այս հարցումն պատասխանելու:

Որքանո՞ղ լաղղած փորձ մը: Ասիկ ետք կարելի է այս հարցումն մին պատասխանին ձեռնարկել:

Մ. Ե.

(1) Թեոդիկ, «Ամէնուն, Տարեցոյց», Բ. տարի, 1908, էջ 334:

(2) Նոյն տեղը:

փոխնէն երկուստարբ քանսօրուայ տեղանքը:

✱

միջև հարկեր տարի առաջ, 1907 թուականին, Միլթայէլ Շամասհեան իր «Բանաստեղծութեան ծաւալ»-ը յղած յորդանան մէջ(1) կը գրէր՝ Քրեանց զուրկ է իրական ու դիմաւոր ըմբռնումէն այն յոռետես գրականութիւնը, քէ քանաստեղծութիւնը իր օրհասական թեւաբախումներուն մէջ էն, եւ կը հաստատար թէ՛ Ամնատին իրը մարդ գործիւնը քանաստեղծութիւնին կախում ունի(2):

Նոյնամաս յորդանանը, որոնք քանաստեղծութեան մասը կը «գուշակն» կամ դէմ կ'ելլին նման գրականութիւններու, անդիական են արեւելեան մամուլին մէջ ալ լոյս տեսնեն են:

Մեր ընթերցողութեան անդատանքին մէջ երկուստարբ քանաստեղծներուն մէջ թիւ մը այսօր կը տեղեւորուի անմարման կարտունիքներ, կ'ընէ ոչ միայն այն բոլորը, որ կը տեսնէ օտար չարպաղագրներուն վրայ, ալ նաեւ այն, ինչ

ՀԱՒԷՆ ՊԻՊԵՌՈՒՄՆԻ ՆԱԽԱԿՆԵՐԳ ՀՐԱՆԴԻ ԲԱԼՈՒՄՆԻՆԻ

(Տար. Ա. Էջմ)

a filmé un vieil homme perché sur un tas de déchets. La montagne de débris surgit comme un Ararat renversé, elle nous rappelle aussi la condition prométhéenne et aliénante qui nous pousse tous les jours à trouver de quoi manger. La fluidité de la rivière évoquant l'écoulement des choses se confronte à la matérialité pesante du monde de la consommation qui finit par consumer l'humain, à l'exclusion de la communauté pour ne plus communiquer qu'avec un chien. L'exil et l'exclusion n'en finissent donc pas. L'homme nu assis devant le lac semble méditer l'image terrible laissée par la description que donnait le consul américain en poste à Kharpet, Leslie A. Davis, dans son rapport de 1918 :

«Peu d'endroits pouvaient être mieux adaptés à l'exécution du plan diabolique des Turcs visant à l'extermination de la population arménienne que ce lac tranquille avec ses rives escarpées, ses vallées en cul-de-sac entourées de villages kurdes et loin de tout regard. Des milliers et des milliers d'Arméniens, en majorité des femmes et des enfants furent massacrés sur ces rivages et mutilés de façon barbare. Il est difficile à quel'un qui vit dans un pays civilisé de croire que ce genre de choses sont possibles, mais comme Lord Bryce l'a dit «ces choses que nous trouvons à peine croyables, suscitent en Turquie à peine de la surprise». Ce qui se passa autour du beau lac de Goekluk à l'été 1915 dépasse l'imagination».

Cet homme tournant le dos au spectateur, assis devant un lac aux eaux agitées comme un mauvais présage et s'inscrivant à la fois dans l'univers saturnien de la mélancolie et la position du sublime, médite alors que parallèlement défilent des images d'un lit d'hôpital, de pluie et d'essuie-glaces.

Le travail de Balassanian et le lieu d'exposition confèrent à d'autres œuvres présentées au Collège une dimension supplémentaire d'interprétation. Ainsi, la construction inachevée et de grandes dimensions (4,65 x 9 x 14,5m), intitulée *Vallalla*, que l'artiste australien Callum Morton a érigée dans le jardin du collège apparaît-elle comme une habitation en ruines, un paysage de guerre. Lorsque le visiteur pénètre l'édifice délabré, il fait intrusion dans un espace blanc, il fait illusion, très froid (16°), une sorte de hall en marbre blanc où se trouvent trois portes d'ascenseur dont il peut entendre les bruits. Callum Morton parvient à créer un sentiment d'inquiétante étrangeté, l'«Unheimliche», à inventer une traversée du temps par le passage brusque entre deux représentations spatiales reliées sur le mode onirique. La construction de Callum Morton indique, par l'association secrète et contrastée entre décrépitude froideur, l'impossibilité du foyer et la recherche infinie de ce réconfort. Il n'est pas sans intérêt qu'une telle réflexion sur la construction ou l'habitat se fasse au Collège arménien et qu'elle soit vue après les vidéos de Balassanian. C'est également au Collège arménien que se déroule «Scotland & Venice 2007», faisant partie des «événements collatéraux» de la biennale. Aux yeux des responsables, le collège arménien paraît le plus approprié aux œuvres des artistes écossais : «We are delighted that the exhibition is taking place in the Palazzo Zenobio, home to the Armenian Cultural Institute in Venice, where exhibitions from several other countries will provide an international context, the most appropriate for our artist's work». Parmi les travaux des six artistes se détachent ceux de Lucy Skaer, de superbes dessins de grand format exécutés au marqueur ou au crayon, rappelant volon-

tairement des rouleaux orientaux et occupant autant le sol que les murs. Dans des variations de gris ardoise et des transparences de noir, Lucy Skaer offre l'agrandissement indicel de la Grande vague d'Hokusai ou d'un squelette de baleine irrépérables comme tels et formant de grandes surfaces poétiques.

Les artistes de l'institut italo-latino américain occupent l'étage supérieur du Collège avec diverses installations, parfois surprenantes et amusantes, comme l'immense mosaïque «byzantine» faite avec des pompoms en fourrure acrylique ou la chambre d'enfant entièrement recouverte d'outate de Ronald Moran. Enfin, Moico Yaker, artiste du Pérou crée une interrelation entre une toile peinte et une vidéo. Les personnages qui illustrent une interprétation de la guerre de Troie et un dialogue entre Hector et Ulysse tiré de Giraudoux, sont vêtus d'uniformes caractéristiques d'une fin de XVIIIème siècle. La peinture, proche d'une bande dessinée montre neuf fenêtres au décor identique, des personnages fixés dans le geste et la pause, sauf celui de Jésus quittant peu à peu le crucifix pour s'enveloper par la fenêtre. L'envol spirituel est repris avec insistance dans la vidéo où domine le son de la respiration, donnant à entendre une sorte d'agonie du corps matériel et le passage dans un autre monde.

Plusieurs artistes de la biennale ont voulu dénoncer la guerre et mettre en avant l'importance de la vie, comme Emily Prince épinglant au mur les portraits dessinés de tous les soldats américains morts en Irak et en Afghanistan, ou Paolo Canavari créant une vanité de notre époque en filmant un enfant de l'ex-Yugoslavie jouant au foot avec un crâne d'homme. C'est aussi la paix que prône Y.Z. Kaml dans sa *Conversation in Jerusalem* (2006 - Gagasian Gallery) formée de 5 panneaux d'huile sur toile représentant les portraits de dignitaires des différentes religions, dont l'arménienne.

Dans son entretien avec Rene Gabri, Sonia Balassanian pose un regard plus dépréciatif sur les cours reçus à l'académie à laquelle elle compare la richesse des enseignements du groupe de discussion et de travail du Whitney; elle prend curieusement en exemple le cours d'anatomie : «I learned more there than in the academy. Those days were not about learning a technical process. For example at the academy I only learned how to do life drawing (anatomy), which I never used in my life later on». Son travail semble pourtant démentir cette affirmation. Sonia Balassanian regarde les corps souffrants, dont fait partie le corps social, l'un pouvant signifier l'autre, comme on le voit dans la vidéo montrant l'homme vivant sur la décharge et jouant avec son chien. Sonia Balassanian ouvre la réalité, l'anatomie et veut, à l'instar du précepte socratique, se dégarer de la belle enveloppe, de l'emballage pour scruter une intériorité, une autre dimension, celle du réel. Parallèlement, elle établit des connexions entre les corps filmés et présents, les corps et les éléments, tel cet homme vu nu de dos, assis au bord d'un lac, pensif. Or, l'histoire des représentations anatomiques montre aussi une façon de représenter le corps par des réseaux (le système nerveux) ou des tissus, comme des enchevêtrements végétaux ou des ramifications qui signalent davantage la poussée de la vie que la forme-contour d'un corps. Sans le cours d'anatomie, Sonia Balassanian aurait-elle été attentive de cette manière-là aux violences que subit le corps et au déassement de celui-ci dans une relation réticulaire que l'œuvre ne montre pas mais crée? Rien n'est moins sûr.

Ch.M.

(1) Cf. les propos de l'artiste sur ce qu'il appelle «re-map» et «de-map» (speak in the gaps), Joseph Kosuth, *Art after*

l'artwork, *Journal of Contemporary Art*, n° 1, 1978, p. 107. (2) Cf. l'œuvre de l'artiste sur ce qu'il appelle «re-map» et «de-map» (speak in the gaps), Joseph Kosuth, *Art after*

l'artwork, *Journal of Contemporary Art*, n° 1, 1978, p. 107. (3) Cf. l'œuvre de l'artiste sur ce qu'il appelle «re-map» et «de-map» (speak in the gaps), Joseph Kosuth, *Art after*

l'artwork, *Journal of Contemporary Art*, n° 1, 1978, p. 107. (4) Cf. l'œuvre de l'artiste sur ce qu'il appelle «re-map» et «de-map» (speak in the gaps), Joseph Kosuth, *Art after*

l'artwork, *Journal of Contemporary Art*, n° 1, 1978, p. 107. (5) Cf. l'œuvre de l'artiste sur ce qu'il appelle «re-map» et «de-map» (speak in the gaps), Joseph Kosuth, *Art after*

l'artwork, *Journal of Contemporary Art*, n° 1, 1978, p. 107. (6) Cf. l'œuvre de l'artiste sur ce qu'il appelle «re-map» et «de-map» (speak in the gaps), Joseph Kosuth, *Art after*

l'artwork, *Journal of Contemporary Art*, n° 1, 1978, p. 107. (7) Cf. l'œuvre de l'artiste sur ce qu'il appelle «re-map» et «de-map» (speak in the gaps), Joseph Kosuth, *Art after*

l'artwork, *Journal of Contemporary Art*, n° 1, 1978, p. 107. (8) Cf. l'œuvre de l'artiste sur ce qu'il appelle «re-map» et «de-map» (speak in the gaps), Joseph Kosuth, *Art after*

l'artwork, *Journal of Contemporary Art*, n° 1, 1978, p. 107. (9) Cf. l'œuvre de l'artiste sur ce qu'il appelle «re-map» et «de-map» (speak in the gaps), Joseph Kosuth, *Art after*

l'artwork, *Journal of Contemporary Art*, n° 1, 1978, p. 107. (10) Cf. l'œuvre de l'artiste sur ce qu'il appelle «re-map» et «de-map» (speak in the gaps), Joseph Kosuth, *Art after*

l'artwork, *Journal of Contemporary Art*, n° 1, 1978, p. 107. (11) Cf. l'œuvre de l'artiste sur ce qu'il appelle «re-map» et «de-map» (speak in the gaps), Joseph Kosuth, *Art after*

l'artwork, *Journal of Contemporary Art*, n° 1, 1978, p. 107. (12) Cf. l'œuvre de l'artiste sur ce qu'il appelle «re-map» et «de-map» (speak in the gaps), Joseph Kosuth, *Art after*

l'artwork, *Journal of Contemporary Art*, n° 1, 1978, p. 107. (13) Cf. l'œuvre de l'artiste sur ce qu'il appelle «re-map» et «de-map» (speak in the gaps), Joseph Kosuth, *Art after*

l'artwork, *Journal of Contemporary Art*, n° 1, 1978, p. 107. (14) Cf. l'œuvre de l'artiste sur ce qu'il appelle «re-map» et «de-map» (speak in the gaps), Joseph Kosuth, *Art after*

l'artwork, *Journal of Contemporary Art*, n° 1, 1978, p. 107. (15) Cf. l'œuvre de l'artiste sur ce qu'il appelle «re-map» et «de-map» (speak in the gaps), Joseph Kosuth, *Art after*

l'artwork, *Journal of Contemporary Art*, n° 1, 1978, p. 107. (16) Cf. l'œuvre de l'artiste sur ce qu'il appelle «re-map» et «de-map» (speak in the gaps), Joseph Kosuth, *Art after*

l'artwork, *Journal of Contemporary Art*, n° 1, 1978, p. 107. (17) Cf. l'œuvre de l'artiste sur ce qu'il appelle «re-map» et «de-map» (speak in the gaps), Joseph Kosuth, *Art after*

l'artwork, *Journal of Contemporary Art*, n° 1, 1978, p. 107. (18) Cf. l'œuvre de l'artiste sur ce qu'il appelle «re-map» et «de-map» (speak in the gaps), Joseph Kosuth, *Art after*

l'artwork, *Journal of Contemporary Art*, n° 1, 1978, p. 107. (19) Cf. l'œuvre de l'artiste sur ce qu'il appelle «re-map» et «de-map» (speak in the gaps), Joseph Kosuth, *Art after*

l'artwork, *Journal of Contemporary Art*, n° 1, 1978, p. 107. (20) Cf. l'œuvre de l'artiste sur ce qu'il appelle «re-map» et «de-map» (speak in the gaps), Joseph Kosuth, *Art after*

l'artwork, *Journal of Contemporary Art*, n° 1, 1978, p. 107. (21) Cf. l'œuvre de l'artiste sur ce qu'il appelle «re-map» et «de-map» (speak in the gaps), Joseph Kosuth, *Art after*

l'artwork, *Journal of Contemporary Art*, n° 1, 1978, p. 107. (22) Cf. l'œuvre de l'artiste sur ce qu'il appelle «re-map» et «de-map» (speak in the gaps), Joseph Kosuth, *Art after*

l'artwork, *Journal of Contemporary Art*, n° 1, 1978, p. 107. (23) Cf. l'œuvre de l'artiste sur ce qu'il appelle «re-map» et «de-map» (speak in the gaps), Joseph Kosuth, *Art after*

l'artwork, *Journal of Contemporary Art*, n° 1, 1978, p. 107. (24) Cf. l'œuvre de l'artiste sur ce qu'il appelle «re-map» et «de-map» (speak in the gaps), Joseph Kosuth, *Art after*

l'artwork, *Journal of Contemporary Art*, n° 1, 1978, p. 107. (25) Cf. l'œuvre de l'artiste sur ce qu'il appelle «re-map» et «de-map» (speak in the gaps), Joseph Kosuth, *Art after*

l'artwork, *Journal of Contemporary Art*, n° 1, 1978, p. 107. (26) Cf. l'œuvre de l'artiste sur ce qu'il appelle «re-map» et «de-map» (speak in the gaps), Joseph Kosuth, *Art after*

l'artwork, *Journal of Contemporary Art*, n° 1, 1978, p. 107. (27) Cf. l'œuvre de l'artiste sur ce qu'il appelle «re-map» et «de-map» (speak in the gaps), Joseph Kosuth, *Art after*

l'artwork, *Journal of Contemporary Art*, n° 1, 1978, p. 107. (28) Cf. l'œuvre de l'artiste sur ce qu'il appelle «re-map» et «de-map» (speak in the gaps), Joseph Kosuth, *Art after*

l'artwork, *Journal of Contemporary Art*, n° 1, 1978, p. 107. (29) Cf. l'œuvre de l'artiste sur ce qu'il appelle «re-map» et «de-map» (speak in the gaps), Joseph Kosuth, *Art after*

l'artwork, *Journal of Contemporary Art*, n° 1, 1978, p. 107. (30) Cf. l'œuvre de l'artiste sur ce qu'il appelle «re-map» et «de-map» (speak in the gaps), Joseph Kosuth, *Art after*

l'artwork, *Journal of Contemporary Art*, n° 1, 1978, p. 107. (31) Cf. l'œuvre de l'artiste sur ce qu'il appelle «re-map» et «de-map» (speak in the gaps), Joseph Kosuth, *Art after*

l'artwork, *Journal of Contemporary Art*, n° 1, 1978, p. 107. (32) Cf. l'œuvre de l'artiste sur ce qu'il appelle «re-map» et «de-map» (speak in the gaps), Joseph Kosuth, *Art after*

ՅԱՂԱԳՍ ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ՈՒ ՊԱՏՈՒԱՐԺԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԵՐՈՅ

ՄԱՐՄԱՐԱ

ԳՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՕՐԹԱԳԻՒՂԻ ՍԻՐԵԼԻ ՈՒՍՈՒՑԻԶԸ

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՈՒՆԵՐԻՄ ԵՂԲԱՅՐՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ԵՐԱ ՆՈՒԻՐԵԱԼ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ԿԱՐԵՆ Ա. ՍԻՄՈՆԵԱՆ

«ՈՒՍՍԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ» ՀԱՅԳԱՍԱՆ ՀԵՏԳ»

... Այս խոստով խորագրով Մուս...

աարանք լուրով է հայերենի ե...

Իր իսկ բնորոշումով՝ ծիծաղելի է...

Չեմ կարող գտել գայթակղու...

Այս երեւոյթը իր քաղաքաու...

Գալով «էղ Ռուս»-ին, որոնց...

Յիրան, երեւոյթ Մարտի է։ Թէ՛...

Այստեղ եւ մի պահ զգաւորւմ եմ...

Իսկ ո՞վ գիտէ...

Երանք ովքեր արդէն քանի տա...

Հետաքրքիր, դուցէ իսկպի՞ս...

Մկրտէ Պէշկիթաշեան ծնած է...

Ձրադարձի հրաշալկերու պատկեր...

Բախտաւոր չեղաւ Պէշկիթաշեա...

Այնուհանդերձ ունեցեալ թախտ...

աւանդութեամբ տառապող այլ...

հետաքրքրուի երաժշտութեամբ...

Աստղծ Սրբուհին, այսինքն ա...

Օրիորդ Սրբուհի հիմա այլեւ...

Սրբուհի յորս տարի առկիւնեց...

2. Բունիաթովը, Յ. Մամեկո...

Դուստր չէ կռահել որ այս ինչ...

ԳԻՏԱԿԱՆ - ԱՅԺՄԷԱԿԱՆ

ԿԵԱՆՔԻ ԵՐԵՒՈՒՄԸ ԴԻՊՈՒԱԾԱՅԻՆ
ԹԷ ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾԱԿԱՆ

Եթէ բնութիւնը այնքան «լաւ պարատառած» կ'ընել մեր աշխերուն, այս դաշտիմալը գիպտածի չնորհիւ, որուն կենդանի էակնեղ կազմութեան իւրաքանչիւր շնորհախն ունեցած հիմնական գերը կէնտարաններու կողմէ գիտարկուած էւ հաստատուած է: Ենթակա միջնե մեր բժիշներու կազմութեան մէջ գիպտածի է որ զերկր իտալայ, բոտ գիտականներու:

Ո՞րք է մարդ սարսափում, ո՞րք է
կո՞ղայ, ո՞րք է կ'երկնա... Մեղէն
ո՞րք այս կարգի հարցազուրկում է՞ն
քան, երբեքն զէն մը մտքական
շեղում Այո, չ'հարկէ մտքական
ըրդհեան ամակրկին ու մեր ծան
ոթուն մասին հարցազուրկին կ'ը
նենք, ինքնուրեւն քաղաքայնումը
մասին մտքում պատասխանելու
համար զո՞հացուցել են թուրքի
և Տէ.Կէ.՛ն փորձը, զերգառանի
մասին եւ ստույգաշխական զո՞-
հացութիւննք առանց զո՞րք ըր-
նալորդութեան, անորդութեան
ըրդեր կ'ըսան։ Այո աստիճան
զոր կ'ը նախորդենք թէթեփ առնլ
այս կարգի հարցերը որոնք մեր
հասցազուրկութեան օսամանքն
էր կ'ընեին։ Այսուհանդերձ, այս
վերջին զիրքերումը կ'անտես
էրանք մանաւ յարմարական եւ
հաստատ համըրգութեան որոնք հիմ
նում լրացիլ լուրջ հետազոտու-
թեանը արդիւնքներն, քաղաքա-
յական եւ անապաշտ նկատումներէ
կ'ընէ։ Հետեւեալ մեր զիտու-
թիւնը ընդ թեան հարց էր կ'ը լու-
սարարն, չառ կարեւոր անակրկի-
ւումը կ'ը կը ներկայանայ, զիպու-
մին զորքը շեշտելով կ'անարի երե-
ւան մէջ։

նորիս՝ Հայր Աթոն Բագրատունիի՝ «Հայկ» ամսոյ քանադանդունքները, որ տնոյ հարարարով դբբւած էր եւ բնաւ ալ դիբրահանկարի էր: Սբբւոհի էր ստուգելէն ինքն՝ չտոյիտով սկսած էր ռուսիէն դն: Պէ՛լիկՅալանի կեղանու.թեան օրբուսն ուն հայերեղիտով դրեց Քառաձեւալ Տերբոլի՝ խորարարալ քանադանդունքներն մբ որ Փարիզ դրիտունն ուր որոպէս ալ հայապէս Քրիտունով Քրանտներէն իարգրանէ գալի:

Մկրտիչ Պէշիկթաշեանի համար Սրբաբարեկ հեղափոխութեան ժամանակ իր փառանքալոյսն անցնելու համար որ Սրբաշէինն որ Սրբոյի Պէշիկթաշեանի մէջ զգացաւ ինչպէս կապ մը աւ ստեղծումս մը զոր չարա տարեւորին իր քնացելով իր քան թէ այս կապը ունի խորհրդաւոր զաւար հետքն: Ըստ ոմանք Սրբաբարեկ էր որ սքեցած էր Մկրտիչ Պէշիկթաշեանը եւ ասոր փոխարէն միայն պատուանդան սիրող պատասխանի որ ապագայ էր: Ըստ որք ընդունելով, Մկրտիչ Պէշիկթաշեանի համար որ սրբաշէինն էր Սրբաշէինն իր Սրբոյի Պէշիկթաշեանի անոր նկատմամբ ունեցած էր միայն հիացումն ու յարգանքի զգացում: Ըստ որք ընդունելով այն սքր փոխադարձ եղած էր երկուսի մէջէն: Յայտնի է որ Մկրտիչ Պէշիկթաշեանի հիւանդութեան տառապանքի օրերուն, Սրբաբարեկ Սրբաբարեկի հաճելի անոր անտրին քրաւ, անոր համար գիրք իր կողքը եւ զարտաօրէն արցունք իր հոգեցելիք իր պաշտելի ուսուցչին համար:

Մարտին և արշիվից, հետո առա-
ստ մինքն մեզ հայրենի գիմնա դը-
պոլի, գաբմանից, հնգադնի զգ-
սերովները ենը կրտսր ձերքսա
տախի, ի տես մեր ժառնրի կազ-
մութան կատարութեան և բար-
ութեան. այցես կատարեալ և
կարդ կամուռաք մը դիպումն
դիպուլեն կրնայ ըլլալ: Այսպան
անքաղամտութի ներկերով ամրզ-
մութեան մը իմիս պատմախնա-
տան դիպումը կրնայ ըլլալ:
Եւ, իր պատմախնան կենտրոնը
ընտր: Չմոռնալը հոս քաղաքից մը
անտր և լիբեթանը ԲԷ մը երկու
ուստիս կամութեանց ար արդէն,
նուազաւ տ և բնազդ տեղեր համա-
ար, դիպումն մը արքիվենց է
և մը ներկայի դիպումն տեղաւ
տան լոյսին կոյ մանտրեմիս
կատարի հնգեր կրող երկրորդ մո-
տարակ մը դէն էլ յայտնաւ:

Վերադառնալով երեքի վրայ կանգնեց այլապես ձևերուն, քրքրեց ինքի Փայլէ կը պոնէ որ ձեռքէ դիպարած գոյութիւն չունենար, կենսոգէրը ճանցած ձեւին տակ, գորու ինքի պիտի չունենար, դիպարած իրենց տուններէն տարբեր ընտանիք, ինքնակամ գործերը գործութիւն չունի կենսոյ այլապատուութիւն թողարկում չամար։ Այս տառապանքներէն անկերն օրինակ իրենց տառապանքներ։ Միջոցաւոր սեղաններէ մակէ մէկն է որ կը ճանի իրենէ ձուրի է, զայն կը բնականօրէն ինչու ապա ինչ սերուն է ոչ որչա՛րէն քրքրեց։ Այս դիպարած ճարք։ Այս ցարժակ է դիպարած ճարք չանդիպարած է որ ինք ամէն վերջ, զոր օրինակ, կապտառնայան է թուրապարտելով թրեայից մը ծնունդ պիտի տայ։ Երեսօխի մը ծնունդին ինքնապատուութիւն մարմնագործականք պիտի չունենէ։ Այս վերադառնալով տառապանք կու տան որ ինչու ինչով երեւոյթի իրենցայն դիպարած արդիւն է։ Բաւականանալով ինչէն չհոնեւոր թաղարարութեամբ թաղարար թաղարարի կանոնի, միջոցներէն անսպասելիօրէնք են եւ ինչու ինչով։ Իրենց աշխուժացան ճառանկապատուութիւն (այսինքն որ դո՛ւք եւ ե՛րբ) անկարելի է արդիւնքներ։ Սաղմին սկզբնական արարեցածքան ընթացքի իսկոյններէն փոփոխականութիւնը զեր զր իսկողայ։ Մեր մարմնի կապտութիւնը, ի սկզբանէ, դիպարածն պատուաւորած երկու բլբլներն ըստ թաղարար ճանդղարար արդիւնքն է անսպասելիօրէնք կախած ունի, սաղմնային շրջանին մեր ծնիերն, արարած լայնութիւնը եղանակին։

Արդեօք դիպարածն ծաղուտ առնող այս կենսոյ լայնաճրն է։ Որչա՛ր պատուաւոր, պէտք է նշանակուենք միջոցաւոր տարբերութիւններով։ Որովհետեւ կենսոյ իր արդիւնքներն ի վեր չըլապատուութիւն արարող թեղարարութեանը եմօկայ կապած է կիմիական փոփոխութիւններ։ Նախկ երկիւրարբերութիւններէն ճարք։ Այս անմակապարտութիւն մարտահրաշխանութիւն դիմաց կենսոյ դիպարածն է որ պատուաւորէ։ Բայց արդեօք ամէն՞

Եթէ չայօր, նոյնիսկ յեղաշրջումի ենթարկուած երեւոյթներուն ջրախմբիէ մեծամասնութիւնը կարելի եղած է բացատրել «Հոյունութեան» տեսութեամբ, անկարելի ըլլալ թէ մեր ճանչցած կենսը «անխտւապիւր» վերակէտն էր այդ

կապույտներին: Տրամադրվում էր
հետադարձաբար վառարկել ար-
գիւնքներու ճանաչելու ճամբար գե-
տաթիւնը պետք ունի կրկնապի-
րելուց, մեր ունեցած փոր-
ճառութիւնը ի վերջէ 4 մ իրիւտ
տարիւնքի էր: Բանի ար անկա-
րելի է յնաւարտ փորձառութիւն
էր, Նազըր իր մայր արդաշխան
Քէպպախան վերին տարրերու
գլխաւորական ծնողները, յա-
նարիւնքին երեւաւոր իր կայծով
Քիմնիւնը: Ենթադրել յնուշը-
րու ուսումնասիրումը, կեանքի
յուզով Քի կեանքում քաւառի ճա-
նաչել արգիւնքներու ճամբար
Տաքաւալու չկայ Քէ այս մէկը եր-
բեք մարդկան իկանելի չէր
արգիւնքում պետք չէր
պատկարասնել:

Ինչ վերաբերել «ստեղծագործական» տեսության գաղափարներին, փորձելով դիտարկել առաջադրվող դեմ, գիտելով ինչ լուրջ հավակն էր դրելուրդներ ունեւնեցած աշուխներին դեմ, այս ուղղությամբ։ Այս վերջինիս համաձայն տեխնիկայի 7 օրենք ստեղծուեցու հերթագործարար զույգի՝ ինչ ունեւնեւորապէս 6000 աշխուխներէ վեր եւսմէ Արտիկ կողակիցէ ծնաւ եւ այլն։ Հոս բոլորովին աշխուխն լուրջ քր ինքուր գաղափարն է. հաստատայ Աստուծոյ զույգի ինչ, գտնէ հոնէ համապայ գերազանց ու ի՞նչ ուստեղծել տեխնիկայ, բնութիւնը մարդը։ Կըրուր էս այս ուղղութեամբ խոստացանք իւր առաջին վիճակութեան կ'ընդունել Աստուծամարտիչին պատգամները։ Այս տեսակէտը քր չափ ուր հերքեցեալ չի՞նք նաեւագրել կը կարգել, վերջերս ունեւնեւնաւ իւր կարգաբարբար։ Արդարեւ Ամերիկայի Օւաիո ծառանի գին Ամերիկայի քաղաքներ մէջ տեխնիկայի բարձրագոյ կատարողներն են։ Ամերիկայի քաղաքներ Քանչուսքայն։ Այս վերջինը քր 27 միլիոն աշխուխ արժեք է, 15-000 ծառ է. մի քաղաք ունեւնեւնաւ մը քաղաք չի՞նք ունեւնեւնաւ 250-000 աշխուխներ կ'ընդունել։

Բնակչության տնօրէնը անցյալ մը եւս չէ հաստատել որ «այսինքն» օրէն ստեղծեցաւ, ինչպէս Կապտովը Աստուածաշուկերը հարկեր խաբարէրալին չէ ինչ էն: Այս որ հետազոտողները, իմաստասէրներն պատահաբանաւորները բնաշխարհը չէ մեքենա գործունէ Աստուած թաղը իրենց ճանաչաբանութեան չէ, իրենց նպատակն է համոզել համապատասխաններն որ զիսկանանները որ զգեղարարի ճարտարապետն որ յայտնա, ինչպէս նաեւ իրականացողները է տեղեկներն է հոյա արժեքը էականներն:

Ինչն էլ գրանցումը որ դիտարկեց
տեսանկյունից՝ կանխագույշարկ
հարույր կնքվեցին, հաճախակի
հորդուրեկան մե, 150 տարբեր
գիտական ապացույցները որ կողմ
ստեղծին, ցույց տալու համար որ
գիտաբանը է որ տրեղապան կնք
գանձ աշխարհին, ստեղծելով նոր
կենդին կնքներ։ Բրախմիլ զր
Ջարդյ Ջարուրեկ որ ինքնակազմ
գրուեկան մէջ այրեան յատարհոր
կանադարբեր 1876ին է որ իր
շահաւոր իրեղարարարը Նովոյի
մէր՝ տեսուրեկ հինք պիտի
մէր։ «Արդար կազմող իրենեկ
ընկան ընտրուողը որտարեկ
մէջ ինչպէս հակերու փեղու գոր
մուղը իրեն ընթարկել, որեկ
ստատոր իրեն գրուեկան յոյժ։

Ըստ Հոգեւորժ դաստիարակ Պա-
րխ Սիրունիւի, մարդիկ երբեք
կը բաժնուին: անոնք որոնք դի-
ւածը կը սրբեն եւ անոնք որոն-
դիպումն էին կը ստուգեն: Այս վիճ-
ջինները անոնք են որոնք իրեն-
մանկութեան մէջ «ապաշտօնա-
խաբխա» մը չեն կրցած կառու-
նել եւ որոնք որոնումն էին մէջ կը գր-
նուին: Ասոնք կաթիլք ունին Հակ-

ԿԵՐԻՍՈՒՅԻ ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԱՊՈՍՏՈՆԻԿ ԶԱՊԻՄՈՎ
ԿԱՆՈՆ ԻՆՆ, ԳՐՈՐԴԻՆԵԱՆ ԱՄԷՆ ԻՆՆ
ՎԵՐԵԼՐԵ ԱՄԵՐԻԿԱՆԻՅԱՆ ԿՐ ԺԱՄԱՆԻՅ
ԿՆԱՆՔԻ ԳԺՐԱԽՈՎ ՊԵՏԱՄԱՏՐ ԺՐ,
ԱՐԽԱՆԸ, ԳԱՅՈՐԵԱՊԸ, ՎՆՆ ԳԱՅՈՐԻՏ-
ԱՐԽԱՆԻԹԻՆ ԵՐԱՊԱՅԻՆԻ ԿԱՄ ԵՐԽԻՄԱ-
ՍԱՐԴՐԻՆ ԱՊԱՎՏՈՒԹԻՅԱՆ ՆԱԽԴԱՄ-
ՆԻՅԻՆ ԳԴԱՅՈՐԻՏ ԿՐ ԽՈՎԻԱՆՆԻ Խ յԱ-
ՃԱՅԻ ԿԵՆՏՐԱԼԻՅԱՆ ՎԻՃԱԽՆԵՐՈՒ,
ԳՐՈՒ ԿՐ ԵՐԱՅԻՆ: ՄԱՐԿՐԵԳ ԺՈՒ ՄԻՐ-
ԹԱՅԻՆՆԻ ՀԻՄՆԱՆԻԹԵԼԱՆՑ ԳԼԽԱՆՈՐ
ՊԱՍՏԱՆԱՆԻՔԻՆ ԺԻՆ ՅԱՅ ԵՆ

Մարդիկ հազարաթու դարերով հարստացել են իրենց հոգևոր աշխարհը զարգացնելու և մշտապես ինքնավար պատկանելու ձևավոր ստեղծած նաև առաջդիմելու, կախարդանք, ապախարհ ստեղծելով իրենց ուրշն ապագայով թիվելու, առանց կրեմակ ազդելու ընտելանալու ինչպիսիք իրողությունների վրայ: Դարերու ընթացքին երկարադրոմով թվելու, մայրի կենդանիների ընտելացումը, ընտանի իրողությունները վերահսկող, կամ գաղտնի նախազգուշ ժողովրդի դարձում: Սպառնալիս արհեստաբանական դարգազումները նախազգուշ վերլուծելու գործը ընթացքին շարունակելու են: Իսկ վերջին 50 տարեկան ընթացքին գիտելիքները ապախարհի տեղադրում որ ստեղծունեաց: Այս զարգացումը անգամ մեծ նա պատասխանելու էր հանդիսանալու մարդու հոգևոր աշխարհի արտաշնչին որ էր ձգար նախակուշի արտաշնչի աշխարհը, ինչպիսիք հեռագրահեռակի տեղ գալու ձևավոր: Բժիշկական հակողությունն իսկ իրականացնում թեկնաշարավորում միջին հասնելու ինչպիսիք կենսաշարավորում ստեղծել էր ընտանի: Հոս ալ գիտարածելու էր հոգևոր միջան իր 15 տարեկան է որ էր յարդիկ: Լուրսին անգամ մեծ նա զիպտանալ է որ էր շարունակելու ստեղծել խաղաղություն, թույլ, կապտաշուկայ, հասակադուր են: Երախակներ: Ընկերակային հոգևորաշուկայան մեջ զարույթվան ունի տառաշնչի որ որուկ լայալ անհասանելու իրենց ապախարհներ տեղիք էր զարույթ: Կան անտեր որտեղ էր հաստանալ թե մարդ արարածը զիպտաշուկա էլ որ այստեղ էր գաղտնի կալ արտաշնչին ուժ էր, մեղմ նաժառ կամե էր, նախերարարար առտառնային մեծ ճարտարապետ էր որ մեծ էր կառապանք: Անտեր որտեղ բախարհություններ ունեցած են աշխարհի որտեղ գաղտնիքներուն ինչպիսիք գաղտնային, յայտնադրել են Տարաքերի կամ գիտելու իրականանցություն, իտը գաղտնաբերել յայտնադրել, իրենց զիպտելու ինչպիսիք լինելով լինան հեղինակաշուկա է զգուխար զիպտաբարները: Միտանելու այն անտեր են որտեղ հասնելու էր զգալ իրենց զիպտել նախադրանք կա զարգացում լինում: Կազմակերպակ էր ինչպիսիք է արդեն, իրենց համար յարդիկ է բարենի ե աշար, ին որ պեղում է ընել կամ պեղում էլ ընել: Այս որ պեղանակ է որ իրենց ապախարհություն լինելու տալ: Ապաին դասավորելու կառապանք անտեր էր զգալ որ ապախարհին մը կալ իրենց ինչպիսիք զիպտելու մեջ, միջնադրական զառապանքը իր ապախարհի որտեղ հեղանակություն է: Երբ այն ընտել: հակունակ յայտնադրելու իրարու, եր բախել, ապախարհություններ աշխարհի զիպտակներ ընտել ունի ե աղի է պատճառը որ արտաբանական պատճառաբանություն լինումը չեն կրա՜նք զիպտել յայտնադրանք: Եթե իտը յայտնադրել համոզել այն անտեր որտեղ հոսողը զարգացնում հաստաբեր հեղուկություն են, թե ընտելան մեջ զիպտունաբանությունն գոյություն ունի, իրենց համար շարքի էր գործածել իրենց, պարզապես զննելով ե խաղաղություն անտել հաստաբեր ե իսկ համոզումը:

Քաղեց՝ ՍՈՒՐԷՆ ՇԻՐՐՔ

Direction du Collège Arménien Samuel Moorat
26 rue Troyon — 92310 SEVRES
Métro : Pont de Sèvres — T2: Musée de Sèvres ou Pont de Sèvres

Ե. ՀԱԼԱԶՕՂԼՈՒԻ
ՈՒՂՂՈՒՄԺ
ՆԵՂԱՑՆՈՂ
ՀԱՐՑՈՒՄՆԵՐ

կան աշխատանք» հրապարակած կրօնախիչ Հայերու նիւթը աւելի քան տասնեակ մը նկարացնող հարցումներու թիւի բաժնի ըլլաւ է զինք: Զանոն ուղղած է Պոտյ «Պիլիկ» Համալսարանի զատաբաններէն Լեւոն Եղմազ, «Ռաբոթայ» լեպատները 16 թիւին մէջ:

Ան խոսքը ուղղելով Հայաստանի,
կրել թէ պիտի Հարցնէ պատճառը որ
պէ՞տք մղած է մահապարծն եւ կոտորած
աղէ ամենայն ցանկերուն պատճառա-
տուքնան. սակայն, որպէս Վիսաւա-
թուրի տեսակէտն աղագո՞ւրդ պիտե-
ան, ինչ ալ կը փախչի օգտուել ա-
նոցամբ: Ու եր թուէ Հարցումները:

Կիլոգր 1915ին Հրապարակուած եւ տարարուող զանգուաններուն, ստեղծ տառայանքներն, այլ Հարստութիւն մասնախարանն, իւրացումին, քանակութիւնն, պետական զանձին փոխանցումին կամ վաճառքին, այլ մասին պաշտօնական վճիռներու եւ տոմարներու, նոյն նիւթով թալաթի ստորագրած զտոմարներ Հեռագրին առնչուած Հարաւորներ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ՃԱԿԱՏ

Վ. ՕՍԿԱՆԵԱՆ ՊՐԻՒՍԷԼԻ ՄԷՋ

[illegible]

ԼՂՀ ՀԱՆԱԶՈՒՄԸ
ԲԱՔՈՒԻ ԱԿՆՈՑՈՎ

Բնդիմութեան հախառն «Ժամանակակից» կուսակցութեան կողմէ խորհրդարանի առաջարկուած 192 համալուծ տեղեկութիւնները առաջին հակակցութեան ժը դասմէ Բացումէ: Արտաքին զորքերու նախարարութեան մամուլի բանբերը անդրադարձաւ լոյ Հայաստանի իր պաշտօնակիցին յայտարարութեան, թէ նոյն համալուծում պահը հասած է ապահովել, չհետաձգել: Այլը պահը բերել պիտի համարէ: Ապա բաժնէ: Անեանքն յարապարակ: Ինքնին հանդիմանալ:

«ԳԱՍԱՊԵԱՆՆԵՐՈՒ
ԴՂԵԱԿԸ»
ԿԸ ՀԻՒՐԸՆԿԱԼԵ
ՆՈՐ ՆԱԽԱԳԱՀԸ

[illegible]

Վստահաբար կարելի չէր աւելի համառօտակի ընել պատմութիւնը մարդկային զրջանի մը...

ՕՐԷ ՕՐԻՆ

Զ. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆԻ
ՈՒԴՈ՞ՒԿՆ ԱԼ Ի ՍՊԱՍ
«ՀԱՅԵԻԹՈՒՐԲ
ԵՂԲԱՅՐՈՒԹԵԱՆ»

Հայաստանի դուռը կիկարծես, ներքին միջպայքային համարակի տեր-մինակ Գառապարհան մա՛կ մա՛կ լուծման է Հայերուրքի երայրայր, իրարից քրքրական ցուցակցիկին, Հասադարեւորին համաշայքային թորայան աղբի Պաղայ բացեալի-ամիկքարտըրին մէջ աւ համբը-մը տտան է ժողայքալան երգ-նա բարբ մնկապարտ եակոգ Պիկիւնիկի հեռ: Իրքիսմ մամուլ-նկնկապարտը կը շնայ-բարքադրին մէջ Հասադարեւոր մե-րայիցնորք ներկուտ բիւն:

Հայկական մտեղիով և բրբերեն խոսեցրով միասնաբար երգուսան Ուրբայի երգեն ետ, Գասպարեան և Պիկեյ, մէկը հայերէն, միւսը բրբերէն, երգած են «Սարը աղ-չիկ»ը որ «Սարը կէլին» տարբերա-կով գեղեցի փառերին վերածուած է նոյն «Եղբայրեքեան»: Այդ գու-գերգն ալ ձ. Գասպարեանի խընդ.

րանով ձօնուած է 2. Տիմֆի յիշատակին: Երգին մեկնաբանութեան հետ սպիտակ ազանին ներարձանուած եփ թատրոնին մէջ:

ձ. Գասպարեան կրնա՞յ անճաշանալ Կատնառ Գոսա՞ծ ըլլալ նմա՞ն ցուցափեղկի մասնակցեղա՞յ. քայց ցոմէ ինք չըլլա՞յ աշխուժ ցուցափեղկին տոնի երկու փամփաշտով ցետիկ փռա՞ծ ձ. Տիմֆն ալ «եղբայրութեան» թնաղութեան մարկչոյր։

Մտիկայ՝ մանանկայ տրավադան ալաւտիներու, ւրմուդողիկի մէջ, երբ այդ թուշունը հայ լրագրողին ուղիորէն ի վեր դարձաւ և խալալաւ թեւակ աւտաւորը լրլլալէ. ան այլ-լու իր խտրողիներէն այն վիճեկորը թարսուտ-ըր կեանակի վերջիս օրե-րուն Հըւնիկի հոգիինը եղաւ, քի-տական ճիւղիներ ոչ իսկ օգտարի-ւած սպանմանիքով: Ու այդ հոգե-վիճակից մտանկ ծրագրած շարքը, երկրորդ մտանկ հոտարարակութի-րը կանխով ոմբկով, եղաւ նաեւ ա-նոր կարապի անտարա երբք:

Թրքական շեփորին հայկական դուդուկով ձայնակցութիւնը շատ շատ կու տայ այն արդիւնքը որ կարելի է յուսա Սարի աղջիկ - Սարը կէլին կամ, աղանի - կարապ մտերմութենէն:

Թ. ԱՐՓԻ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԵՊՔԵՐԸ

Р У Ъ Т У Р С О Ъ О Ч

[illegible]

ՌՈՒՍՏԱՏՆԻՔԻ երեսփոխանական գնտա-
րութիւնները տեղի պիտի ունենան Դեկ-
տեմբեր 2ին եւ այս առթիւ ՌԺՏԵՄԻՐ Հա-
մայապատասխան Հրովարտական Երեսփոխան-
է Գուգրին, Սկսած Երեւան 2ին: 107 ժիւղի
Ռուսեր պիտի ընտրեն 450 Երեսփոխան-
ներ, որոնք իրենց աթոռը պիտի դրա-
նեն Դուռնի մէջ:

ՍՏՏՍՈՒԹԵԼՆ Խախարարուհի Բրիտ

Ամսօրվաամ – Երեւան թղիքին ճամբորդներին մի կան ճամպուկին եկեղորդնիկ զննութեան ընթացքին կասկածակծարարին նմարած են: Ենթակհան չբարկուած էր բանալուն ճամպուկին մաքաւորները հոն յայտնաբերած են 1՝ ծար, մօտ 300 կրամ թմրեցուցիչ: զոգային եւ մարխուտամ:

1916 Նոյեմբար Սկսեցանք 24-ն ինկապ
1 խառնարանի կայանի Համադրու-
թեան անկողնի վարձարեան չմար-
տար. Բնիկը թափ, այդինքն չկարող
էր իրեն թափել որ նախաժամանակ
էր պարզեցանք անոր չամար քանի 22-800
պարսպանքով իրեն լուրջ, Էն որ
թափելն ինն էր քանի, այլ չէինք
(նիկոր) քանիոր խառնարան է կառու-
արտար. Բնիկը էն Սաքսոնի Նեղալայ-
նի վրէ Գրպո լուրջ, որ նրն ժամոյն
կարտաքայաներ ինն թէ. Էն ինչ քառու-
կարճէն, իր նախերթիկ զեկարդու-
թեան արժեք, ինչ որ առնչոյ լաւն չի
փոխել: Ծանոթ որ Նոյն սրբազան
Ռիթոր Կանթոր Ժիկն է, ժամայն արե-
ւանիկը իր լիւթէն այդ աշխարհ շարժե-
լաւթ, լայն իր ժամար որ բարեւեր կա-
լարտը էն, իր շարժի է ժամար Ժողո-
վարդ չմար Զոյն: . . .

[illegible]

ՊԵՐԹՐԱՆ ՏԸԼԱՆՈՅԷ, Փարիզի քաղաքապետը յայտարարեց Սևադեմբեր 3-ին, որ Թեհեանու է իր իսկ յաջորդութեան թաղապետական ընտրութիւններուն համար, 2008ին:

ՊՈՒՆ անակնկալ այցելություն մը կատարած է Իրաք, Սեպտեմբեր 3ին լեյալտանտ է Դանել Քէ անհամաձայն չէ որ ամերիկեան զորքերը երբեք չունենան զինքն: Պուշ ալ-Սուտ ամերիկեան կայանը դադար է և և իրաքի դաշնակց է իրաքցի և ամերիկացի պատահախնամուտուն:

(Շառ-ը Դ- էջ)

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌԸ ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻ
ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԷՔԻԻՄԵՆԻՔ
ՀԱՐԱՐՈՒՄԻՆ

[illegible]

ԹՄՐԵՑՈՒՑԻՉԻ
ՄԱՔՍԱՆԵՆԳՈՒԹԻԻՆ
ԶՈՒՍԸ ԹՎ.ՈՑԻ ԼԵՉ

Երեւանի օդակայանին մաքսաւորները

(Ṭw_n · p ṭ · kṣ)

ԱՄՆ - ԱՐՃԱՌԻՆ

ԵՐԿՈՒ ԿԻՆԵՐՈՒ ՆԱԽԱԳԱՀԱԿԱՆ ՊԱՅԿԱՐԸ

առ էր երկաթաբեր պարիսպով մը, որ ուներ բարձր և ուժեղ աշտարակներ: Ասինքն բերդերն ու շտապարանները չըլլապատուած էին պարսկացիներով և աշխարհով, որոնք իրենց լուրը կը ստանային Արագած գետին, արևմտական ջրանցքներով: Նոր կառուցուած բերդը չըլլապակշիռ մէջ չկուտեցան չուրջ 500 ընկալաւորները, որ կ'աշխատէին գլխաւորաբար Արճէշի և Պապախուի կողմէն: Երբ եկած Հայերը, մեծածախառն տեսակարաններն և արհեստագործները, որոնք հոն շինեցին Ս. Ասաւաճաճին եկեղեցին և դպրոցը մը անոր կողքին: Կարենին ու Կարենի Սարգսեանները դիմորդ ուխտաւորներու և վաճառականներու կտրուածները աւելցան Պարսկացուն, որ իսկոյն բերդի ճով ճառագանջ ստուգաբանութեան մը և իրենց մը հասակաւորն և պատահաբարու համար եկողներն: Այս բոլոր շինութիւնները իրենց լրումին էջին հոսած տակաւին, երբ պայթեցան 1826-1828 ռուս-պարսկական պատերազմը: 1827 Սեպտեմբերի 20-ին իրենցը, ռուսական բանակները, համառոտաբար թեմամբ զոր. Ա. Ի. Գրիգորեանը, պաշտօնէին Սարգսաբաղաւոր և զանեցին հարաւային պարիսպները: Հասան խան փառաւորաւ տուաւ Սեպտեմբեր 19-ի դիմաբեր, և չըլլապակշի զեղաբարեկր կամայեղամայ փորձարկուեցան այս վայրեր: Բերդը վերածուեցան աւելաւոր:

Գաղական այս վայրերն մէջ տեղի ունեցան 1918 Մայիսի հերոսամարտը, որուն ընթացքին, միասնական Տա ժողովուրդի զօրավորով, հերոսական հայ բանակը պարտութեան մատնեց ներխուժող թրքական ուժերը: Ի փառս յաղթանակ այս հերոսամարտին նոյն վայրին մէջ կառուցուեցան Սարգսաբաղաւոր Յուշարձան - Համալիրը, որ եր հարաւորապատական ու թանկագարծական փորձառութեամբ այս հիւանդէն բոլոր աշխարհները: Գործը հարաւորապատական թանկալի խորշակներն և թանկագարծութեան Արա Յարութիւններն, Սամուել Մանասանի և Անդրանիկ Ճանեաններն: Այս Համալիրի շինութեան մէջ տիրապետող կ'արեւելի տաճի թարբ, բացառաբար իւրատալուէ հայ ճարտարագետական շինարարներն: Չորս կամար ունեւցող հայկական զորապետական իրաւի կը հսկեն երկու թեւաւոր և ուժեղ ջուրեր: Ըստ կատարուած պիտուներու ընթացքին յայտնաբերուած որոշ իրերու: Մեր զարգացմանն առաջ երբեքը հարկանաւորին, ցուլը զորքանուած և հայկական բարձրաստիակին երկաթաբերուին կողմէն: Այդ ժամանակաշրջանին բարձրորդին կը զերաշատուէին կտուշաւոր կենդանիները, յատկապէս ցուլը: Եւ որ կը խորհրդանշէր ուժը և ուրու կը վերադրէին երկնային օրհնակ լրատաւութիւնը, պողպատը, թուրքին ու վերակենդանութիւնը, աստուական ներազդեցութիւնը: Թեւեռները կը կապուէին այն իրողութեան, որ զիջարանութեան մէջ ցույցին կը վերադարձէ երկնային լիւնցին մէջ օրհնակու կարողութիւնը: Ուժեղ ջուրերը կը հսկեն անապատներին վրայ, որուն զօրանքները հովիտը թեւեռով կը հանին ընդառաջուած Հայաստան, Կիսմէն հեռաւոր շրջանները: Ոչ մէկ խորհրդաւ կրնայ արգելք ըլլալ այդ զօրանքներու թռիչքին:

Համալիրի կամորդարանին ճարտ. զին արժեքները, որոնց օգտաւորութեան հայկաբերդը սկզբնականում ուղղուած էր լրացնել լրացին ոչ մէկ թուրքեր, լայն որ զարգացական որոշ նկատարներով իրենց կոնսերւոր տուած էր թեւեռները: Հին Արեւելիք մէջ Արեւելի կը խորհրդանշէ արեւը և զան կը կապեն երկինքին, կրակին

ու լույսին: Ասինքն մէջ կատարուած պիտուներու ընթացքին յայտնաբերուած էր բոլորիս մը Պրոնդէ զարու բոլոր յայտնաբերութիւնը, որ պարտաւորութիւն ունէր արժեքի գրութեան մը: Արեւելիք մէջ եւս, Ն. Բ. 13-12-րդ դարերին, հայտնուած է նրման բոլորիս մը: Պարսկացի արաբներին ետք, Համալիրը կը շարունակուէր ժայռի մէջ բերդերի մը վրայ զանազանութեան թեւեռներով, որոնք իրենց ուժեղութիւնը կը ճնշէին օժ մը, ինչ որ կը խորհրդանշէ հայկական յաղթանակը ներխուժող շարժումի վրայ: Համալիրի բարձրութեան այս ճիւղեր, անկի ապաւորէ իւր յայտնաբերութեան ընթացքին, նախապատմութեան վրայ նախապատմութեան պայմաններին կը համալիրական ներկայութիւնին եւ յուշանշանային մէջ, ոչ միայն հրապարակու համար զիտողներով, այլ մասնաւոր շինութեան համար պիտուարկայինը՝ որպարաններու և պատարկութիւնը ընթացքին: Հայկական Բարձրաստիակային որոշ շրջաններուն մէջ, Գեղարքայեան, Արցախ, Երասխայեան կը զարգէին ճարտարութեան: Ինչպէս ցուցեցին պարսկական, նախապարսկական, կարգաբանութեան մէջ թեւաւոր մէկ դիմաբար կտուշակային միջնորդներ, զարգաբարձութեան թեւեռներ, որ իւրացուեցան և Մասունցի Կաւիթի ստանալէին մէջ:

Սարգսաբաղաւոր Համալիրին աւելին կարեւոր բաժնին և ազգապատկան թանկագարծութեան, որ ունի ընկալան արտադրութեամբ լրատաւուած արաններ, յիշեցնելով պատմական հին գործընթաց շինութիւնները:

Խաւրեղի Բարսեղեան տորթութեան տորթութիւնը, որ շատ տարեկան էր, ներկայացնելով Տա ժողովուրդի ծագումնաբանութեան իր թէքը: 1988-ին նշանակուեցան նախագահ Հայաստանի Պատմական Յուշարձաններու Պահպանութեան Յանձնաժողովուրդը: Հեղինակ և պատմական և թանկագարծութեան կան իր մասնագիտութեան յատուկ թանկագարծութեան աշխատութիւններու, և շնորհիւ իր յայտնուած շնորհները: Հայաստանի թանկագարծութեան, յատկապէս Սարգսաբաղաւորին, հարաւորապէս գիտական անհաշուելի արժեք ներկայացնող նմանշինութիւն: Այս ձեւով, նշանաւոր այս անձնաւորութիւնը կը վերադառնայ իր սկզբնական սիրոյն՝ Յուշարձան - Համալիր:

ՄԱՍՆ ԵՐԿՈՒՐԻ

ՖԻՆԱՆՍԻ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՈՒՐԻ
ՖԻՆԱՆՍԻ

Լիւթին զարգացող գործը թողնելով, իսկ զարգացող մասնաւոր հիմնադրամներին, կապուեցին ընդհանուր ու շուկայ յայտնաբերութեան ընթացքին: Միայնակութեան լիւթին յատկապէս զինքն ինքնաշարժ և անսկզբ զարգացող գործը: Սակայն, մեր ժամանակներ, առկայութեան մը արժեքները ընդհանուրացուեցան, որովհետեւ այն գործուն և մարդ կը բերէր պարզութեան տակ: Մարդ մեկ վայր խառն կը կը բերէր: Թող դարձէր էլ պատասխան տան:

Միջազգային զարգացական ներկային մէջ ուղղաւոր երեւոյթ մըն է երկու կիններու միջոցով զարգացող, նուազեցող Համալիր նախապատմական պատմութեան Մամուրը անց կ'արձագանգէ անոնց բերդու գործունէութեան, Միացեալ Նահանգներու և Արմանթիւնի մէջ:

Սուրբ կը վերաբերին Տիկին Հիւլա Պիլիթեան և Տիկին Բրիտանիա Գրիլլերի, որոնք տեղադրեցին աշխատանք կը տանին վերջնական երկու երկրներու նախապատմական սթոնները զարգացող:

Հ. Գրիլլերի 59 տարեկան է. Բ. Գրիլլերը՝ 54: Երկուքն ալ զարգացող կան աշխույժ գործունէութիւն ունին իրենց երկրներուն մէջ, որպէս Մերաշխարհի անգամ և յայտարարած են իրենց թեւեռներին, զիտանքով իրենց Համալիրները:

Կարելի է դուռահան մը կատարել այս երկու Համալիրին թեւեռներուն մէջ: Հ. Գրիլլեր (դեմոկրատ) ուժեղ տարի եղած է աշխարհի ամենահզօր պիտութեան ձեռնարկ տիրիչներ, իր ամուսնուին նախկին նախագահ: Պիլ Գրիլլերին կողքին ու ծանօթ է Սպիտակ Տան: Այս կը վայրէջ իր ամուսնուին ամուսնուին զարգացողութիւնը, որ Համալիր խորհրդային թանկագարծական ճանաչողութիւն և փորձառութեան ունի և անտարակապ պիտութեան իր կողմէն թիւ մէկ խորհրդաւորան, երբէն այն յաղթող յաղթանակ զուրպ այս ընտրապայքարին, գաղտնաւորով Միացեալ Նահանգներու պատմութեան առաջին նախագահ:

Տիկին Բ. Գրիլլերը Արմանթիւնի հանրապետութեան թիւ 1 կինն է. Ան իւրաքանչիւրութեան ուսանած է, կողմէնք և Նաթթր Գրիլլերին, որ

րին, զոր հիմնած էր չուրջ 30 տարեկան տակ:

Համալիրների այս տողերը թող ծառայեն իբրեք յաղթողութեան մտքները տորթ խորհրդի Բարսեղեանին, գիտական փորձաշար իր կարեւոր առաքելութեան մէջ:

2003-ին Արմանթիւնի տնտեսական գիտական տարեկաններ ընտրուեցան հանրապետութեան նախագահ և այժմ կը զօրակցէ իր կնոջ թեւեռներին, ներկայացուած Յոգեթեան ճակատ կուսակցութեան կողմէն: Յոգեթեան զուրպ զարու պարագային, Գրիլլերը ամուր կ'անց կարծես էս կը մնայ նախագահական ճակարագին տանք մէջ:

Պարզ է նաեւ որ Արմանթիւնի առաջին նախագահուհին եղած է Իրազէյ Մարքիշի-Գրիլլեր, ըսյայ աշխույժ խոստովական կարգադրութեան մը եղած էր հանդուցեալ նախագահ Տոմիկի Փերճիկ կողմէն, որպէս փոխ նախագահ և անոր մահէն ետք գլխաւոր աղբ պատանդը: Իրազէյի Փերճիկ զարգացական ոչ մէկ ուսում և պատրաստութիւն ունէր և զարգած իր շրջանակին խամահիր և կարճ ժամանակ իր ետք, զինւորական իշխանութիւնները պիտուական հարաւորում մը դարձրեց ըր կնոյն:

Սուրբ իր Արմանթիւնի կնոյնը, մասին, չենք կրնար մտաւոր եւա փորձել, որ իր գործունէութեամբ զարգաւոր աշխարհահայկէ կին մը և մինչև այսօր ալ պարտաւորութեան և արմանքի մը բանուոր զարգացական:

Հետաքրքրական է երկու կնոյն թեւեռներուն ընտրութեան: Ան չուրպ. անոնց անդամներուն զօրակցութեան կարեւոր յենարան մըն է այս պարագային: Սակայն, վերջնական խօսքը իր պատկանի ժողովուրդին, որ պիտի վճռէ անոնց Համալիրները:

Կեղծ. Ամբիկայի մէջ, Սեպտեմբերի նախապատմական ընտրութեան տեղի պիտի ունենայ Կաւաթեանի մէջ որ զարգացական յայտնաբեր իր ամսին Տիկին Ռիդարի-Սիւրու: Ան կարճ ժամանակ է և զարգացող (1992) Նույնպէս խաղաղութեան մրցանակներ: Իր վայրէջ մէջ ժողովուրդականութիւն: Կեղծ ընտանիք Ամբիկային մէջ առաջին նախագահուհի ընտրութեան և ինքնաբերական վիտէր Մամուր: Չի կրնար հանրապետութեան նախագահուհի լինել:

ԱՅՈ ՊԵՆԱՆ
Կլէմէնթ 2007

ՄԱՍՆ ԵՐԿՈՒՐԻ
ՖԻՆԱՆՍԻ
ՄԱՍՆ ԵՐԿՈՒՐԻ
ՖԻՆԱՆՍԻ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՈՒՐԻ
ՖԻՆԱՆՍԻ
ՄԱՍՆ ԵՐԿՈՒՐԻ
ՖԻՆԱՆՍԻ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՈՒՐԻ
ՖԻՆԱՆՍԻ
ՄԱՍՆ ԵՐԿՈՒՐԻ
ՖԻՆԱՆՍԻ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՈՒՐԻ
ՖԻՆԱՆՍԻ
ՄԱՍՆ ԵՐԿՈՒՐԻ
ՖԻՆԱՆՍԻ

Երեսնիստեւ ասպարհ տալել տեղեքը :

ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ ԹՈՒՐԻ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԻՄՆԱՐԿԻ ՂԱԽԱԳԱՀԻՆ ՏՐՈՒԱԾ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԷՆ

Թուրք պատմության հիմնարկի նախագահ Ե. Հայաջուլու որոնե տեսնել անպակաս է «Գրիգորիեզ» պիտոզոր, յամառ հետևող մենե ազգայնագիտական և ցեղապաշտպանար ծարրությունը միաժամկետ և մեծը ձգումը որդեկ զգխականն տուեալ ներկայացնելու պարզեցին: Իր անելը այս կեցուցածքին նորա-որոն արտադրությունը եղաւ ախել Գրիգորեան կրօնաւոր Հայեր ու ա-հարեկներն նկատումը:

Ըստածը իսկապէս ո՛չ նորուի ինչ էր, ո՛չ ալ մասնատուր ու շարունակեալ արժանի բան. դոնէ մեր տեսակի-նէն, երբ այլեւս վարժուած ենք այս կարգի անհնթիւ իմիջնելու և յոյժան անողմէն: Հայաջուլու աղբ տառնեմքի միաժամ, անկէս ալ չէր կրնար ըլլալ, յուսալու հա-մար որ միջնագրային հանրութիւնը «Համմէշ» մը կ'ընէր իր պիտու-նեանը: Իր միայն իր զարգացմե-նքը որոշը կարեւոր բնածաւանու-թեան համար չարք, դաւաղող, դաւաճանք, տառնել ու մեքենայի միացեալ կապապարկն ամէնէն յարմար պարունակողն են Հայերն ու Քրիստոնէր: Բայց անոր ալ այս-լեւս չէին յոյժան ուղեղ ու ջղը ձեռնող այդ յանկարգէն: Հայաջու-լուի համարաբար միտանաբար բխական պատասխանած էր հար-ցումին, քանի որ հիմնարկ զլիս-տորող աղբ փրօթէսորը հարկաւոր նկատած էր հին թուրքերն նոր թղթապանակն մը մէջ լցնելով անգամ մը եւս ասպարէզ ինքն:

Այդ էջերն ու թղթապանակն ա-րեւտն բերանաներուն հետազո-րական միակ կողմը անոնց տրուած հակապոզիցիաներու. երեւոյթ լեւաւ: Նոյն, թրքական, լրատվա-նքը սխառ տեղ տալ գրչոյթի-բխուումը, բնոյթնային, Հայաջու-լուն կարգի ու հրատարակու ջրա-ի-թղթ հակապոզիցիաներուն: Գրու-թիւններով, յայտարարութիւննե-րով, կուրծով հանդէս եկաւ լրա-տորողն, պատմաբաններ, գիտու-թեան մարդիկ:

Անշուշտ անկորդ բարեմտութիւն է հարց տալ ի՞նչ նշան տրեւել տուի ինքնազգոյ, հնգնող, հարցադրող, քննադատող այդ էջեր: Հայաջու-լուն տեսնող բարեմտութեան տեղ ձողող է: Արդէն քանի մը փո-խադաճ յայտարարութեան ինչ ալ հանդէս եկաւ, իր կարգին մե-ղադրելու, առ ոչինչ Համարելու համար «Գրիգորեան» իր տեսակե-նեանը չհամոզեմը, բողբողնե-րը:

Անոնց տառնին զիմիկ վրայ հարկ է գետեղել Թուրք պատմութեան վազգեթին անդամ պատմաբաննե-րուն յայտարարութիւնը որ հրա-պարակուեցաւ Օրդ. 28ին (Յա-տա՛շ, Օրդ. 30): Մանք քննադա-տութիւններ ու մեղադրանքներ կը պարունակէր ան, յայտարար հե-տեւալ պարբերութիւններով:

... Հայաջուլու այլեւսնող կեց-ւածով մը իր ցեղապաշտութեան յեմակ իր փնտռ: Ան քսած է քէ տնդախանութիւնէ փրկուելու հա-մար ալեկուր-իմը բնդունած իս-լա յիւս կամ ալեկի Քրիստոնէի մէջ: Այս յայտարարութեան, իր զա-տուով վարկաբեկի նկատում «Հայու» իմիջութեան և «ալեկ

Քրիստի» իմիջութեան միջեւ գու-գաւեռ մը կը տան: Զիրենք յա-ցու մտայնութիւնը բացայայտող այս պնդումները գիտական ոչ մէկ արժէք կը ներկայացնեն:

... «Այլ տարօրինակութիւն մըն է մտածումը քէ անհատներու ցեղա-յին որոշակի պատկանելիութիւնը, կամ այդ ցեղային իմիջութեան ու անցեալի ցեղային որոշ կապերը զիրենք ուղղակի կը զգէ ներկայի հարցերուն հանդէպ անցեալի փո-խադաճումը քշմանակաւ կեցումա-մըն ունեանալ: Հայաջուլուի ակ-նարկութիւններուն և բացատրու-թիւններուն հարկ պատնէսը յայտ-մարկութիւններուն և բացատրու-թիւններուն մէջն ալ աս է: Իսկ ա-տար բացայայտ կոչումը ցեղապաշ-տութիւն է: Ինչ կը վերաբերի «Կրո-մաւոր Հայերն» ցանկը ունեանալու համար արտապայտութեան, առիկա ակնմբի սպառնալիք է:

... Ասանցմէ գաւ Հայաջուլուի բոլոր խօսքերն իմնումն են այն հանգումով վրայ քէ Հայ ըլլալը գէշ բան մըն է: Մարդիկ յեն կըմար բնդող իրենք իմնութիւնը. կը ստանան իմնութիւնը այն հաւա-հականութեան որուն մէջ կը ծնին: Ասկիս ալ անցնում է, ոչ ալ քան մը որ որիկ կարծիքի է իսկապիկ: Որոշ հաւաքականութիւն մը նոյնացնել որոշակի նկարագրի ու կեցումա-մընու եկտ, բացայայտ ցեղապաշ-տութիւն է:

Նոյն պատմաբանները մեքենայով արեւադարեան կապի վրայ հիմն-ւած «Թրքական ինքնութեան» մը կարելիութիւնը որուն երազով տարուած է Հայաջուլուի, հարկա-ւոր կը նկատեն որ անոր զգաւառ-րանքի հանգումները հարցադրումի նիւթ ըլլալ, մասնաւոր նոր սա-հմանութեան մը մշակուելու հա-րկանքն, մինչ նոյն զգաւառա-րանքին շրջապատը հիմնարկը սահմանադրական բնոյթով է:

«Մատիքալի մէջ (Օրդ. 27) նիւ-թին անդադարեւած էր հիմն-թիւնարկը, մասնաւոր իր ու ա-մէնէն կարեւոր ներքին ու արտա-քին հարցերը Թուրքում միշտ վի-հարկումն նիւթ կ'ընէ «Թուրքու-նիշ»-ը և «Թաթըկ» շրջանակին մէջ: Մինչդեռ անցնող այդ վի-հանկն պէս է փրկուել: Յետոյ ա-րդեւումով Հայաջուլուի թեղին, հարկաւոր կը նկատէ անոր հարց տալ թէ ինչու արդեւոք տասնեակ հարաւորուր Հայեր «Գրիգորեան» ինքնութիւն փոխելու սուի-պումին տակ գտնուած են: Ան կը գը: Հաւանութիւն 100 հազարի մո-տեցող իր բիւլով այս «Գրիգորեան» իմիջութիւնը որ մանկավարժ ըլլաւ: «Այլեւս ամնարցամի Հայ ըլլալէ, քիչ մըն ալ իսլամութիւնը իրենք» ք: Ապա կը հեղե ջրուա-կան անշուտապահմութեան ետն ևս Հայեր նմարելու Հայաջուլուի մտաւեւումը, անոր մէջ փառսր տեսնելով խորհրդանշան վախ կա-պակցութեան:

Գրութեան վերջին պարբերու-թեանը, լրագրողը կ'ախտալայ որ 1915ի մահին հանդարտութիւն խօ-սի կարելի է՞ Թուրքիոյ մէջ և այդ է պատմաբար որ հայամասնականի հակապոզիցիան կը արուի ցե-ղապաշտութեան Արեւմուտքի թե-

ղբուն: Կը յիշէ ցեղապաշտութեան պատմաւոր նույնիսկ Թուրք մեղ-հատակներին ուղղուած անձեշու-րը, բնական համարելով Արեւմուտ-քին կողմէ այդ բոլորին չափաւոր-մունք: Յետոյ կ'ընէ: «Ամերիկայի ու եւրոպայի մէջ Ամատուտն գա-լաւ, կամ վտարումը պատրու-տել միջինատուր Հայեր կան: Այդ մարդիկը արգիծել ենք կը գտն հրը Թուրքիոյ մէջ անգղիկները» չա-լու վիժում: Կը կոչուին: Կամ ի՞նչ կը մտածէ մեզի դրացի Հայաստանի մարդուրը: Ան ամէնէն կարեւ-րը՝ ի՞նչ կ'ընեն արգիծող Պոլսոյ մեր տասնեակ հազարաւոր հայ փաղա-հացիները: Արգիծող «Գրիգորեան» բարձր Հայ ըլլալ անոնց համար ի՞նչ տեսակի զգացում է: Անմը ցեղա-պաշտ մտեցումով մեմէ Հայ կա-կան հարցն իր քեցերը «Գրիգորեան» չենք կրնար դիմել, դի-մել աշխարհին բնդունիլ տալ: Եւ-րոպացիներն ենք որ Հ. Տիգրէի սպանութիւնն ենք հաւաքական հատուցումէ իր յոյսերը ի գիւր-կեւն են: Այլեւս փառա՛ն է. այնքան տառն որ անկարելի կ'ըլլայ հատու-նաւ ու լաւանակ, Բողոքողաւոր միջնակարգի մէջ վիճարկել հարցն-քին, «Գրիգորեան» Յեղաշու-նութեան հարցին փախուստի հա-մար պիտի չգտնուի:

Նոյն օրուան «Ռեփերանս»-ին մէջ Նապի Նաւըրը իր կարգին անհա-կելով Հայաջուլուի ըրածին, «ցա-լարութիւն ալ մեր անկախութեան մաս կը կաւում է կ'ընէ, շեւտելով թէ անոր զլիսարարմը որեւէ հիմնարկ պատշտական ցարգարական դո-լայնելու հարկաւոր է հիմնուած է: Յետոյ օրինակներ կու տայ քա-տակահ թուականներին այդ մտա-յնութիւնն ծագում առած ծայրա-կեղծութիւններու:

«Լազ գոյութիւն չունի» (1926): «Երու չի խօստրել» (1928): «Հրեա-նքը հարկ է բրբանման» (1930): «Իմ համագումար» այս երկրի թուրք չեն: Անմը որ հարաբար Թուրք չեն, Թուրքիին հայերնիքն մէջ փակ իրաւունք մը կը վայելին: Ժտալ ըլլալու, ստորակ ըլլալու» (արդարութեան փոխ ընկալար Մամետու Խատա, 1930): «Պետա-կան երկարութիւնները դիվանարու-թեան մէջ ամբ» ոչ-թուրք պաշ-տոնեայ կալ, հարցումին դիվանա-րութիւնը պատշտայանմը է. դիվա-նարութիւնը արտադրութեան բըր-բանում է. հարիւրաւոր պաշտու-ններին հազի 5-6ը յայազգի է-տմ ալ իրենք մամադիտութեան պատնաւով» (1930): «Փաշիւշտ կոչումը հայերնիսկարական շար-ժում մը յայտարարակցեց: ... Փաշիւշտ արդարութեան բնկունը պարկուկումէ մէջ մեմէ կը տեսնեմ-ք մը իր մեցելար, քի մը տայա-գան» (1930): 1934ի դատադիւրե-րուն մէջ Նոյնիստանի մահին ջու-անէն: «Հնդկիւն Ննդիստանի բնիկ այն ժողովուրդն է որ հոն կ'ալարել Թուրքներու հոն հաստա-ւելէն առաջ: Այդ ընդմիջը փաղա-հակութիւնը չունին ու նախա-պատմական դարբերում այդ վայրէ:

րը լեցուն էին կապիկի հօտերը նմանող սեւաւորքներով:

Ն. Նաւըրը այս բոլորին հաղ կը մէջնէր զիմիջութեան պատմաբանի մը 1934ի տողերը թէ «Պատմա-րեան քեզը բրբանալութեան նաւ, ըլլալ յաւալու չափ չափազանցում է յուրբիւն մէջ ուր պատմութեան ամեն մէկ շրջան կը մեկնարանով Թուրքիոյն հարաւորութիւնը շջու-րանով մտեցնումով. նման հնարա-մտութիւններն ազգային գիտակցու-թեան նոր-նոր տիրացած ժողովուր-դի մը համար հասկնալի երեւոյթ են»: Ապա կ'ընէ թէ այդ օրերու հասկնալի հնարանքը երեւոյթ չափաւորան համար անհասկնալի ու նոյնիսկ երբեմնադարեանի նախ-նոյն կը տեսնալ. զու մարդ պու-րկաբար յարապետ կը գտայ 1930-ական տարիներուն հետուն մեծաւ ըլլալու իրադրութիւնը չկարծա-հասկցնելու նարանատրութիւնը:

Հայաջուլուի տեսակեան հա-կազում է հասն մարդաբանութեան ու պատմութեան տեղեւորալ ու սանդղակի Նապան Մարտաւոր-նի» («Աղւ», Օրդ. 24): Ան «աղաքա-կան» կը գտնէ անոր տեսակեան-ը: Այնտեղեւոր կը հաստատ-րը ցեղապաշտութեան ու պաշտ-ոնական զարգացարականի կապը ք-արակուծ մեղով կը շարունակու-ր, ինչպէս կը յայտնուի Հայաջուլուի մտեցումին: Անոր մէջ կը նշուի նաեւ երկրային ազգայնականութեան հիմնարկութիւնը՝ 1915ի Բախտին սակարկութիւնն մը: «Հայերը չեն մարդիկ, Այկիին իմնութեան կ'ախրն»:

Հայաջուլուներու մտեցումին մէջ ալ կը նշուի տարեկան ամէն տարիով Հայը կառնածին կացու-թեան մէջ դնելու մղումը. երկրի մը մէջ ուր Բողոքողական հարիւ-րալ կարծեք ու ատեւութիւնը եւ-րապիկ տեղ կը որոշանան, այդ կարգի կեցումներն փոխանակ խաղաղութեան ջանքին, պատնաւը մը հրաբույր ազգայն կ'ըլլան: Հնա-նքը Հ. Տիգրէի ոմիջող արտած պատմաւորն է որուն մէջ ատեւութիւնը, գրգռութեանը հասած են պատմութեւ մակարդակին:

Այս բոլորին հետ, Ն. Մարտու-նանի վերումները զարակն արեւ ալ կը մասնաւորէ Հայաջուլուի մտած հակապոզիցիաներուն մէջ. թաղ-մաթիւն անեղներ, հիմնարկներու, թրքերու կողմէ անոր քննադա-նիւր կողմէ փոփոխութիւն և ուրա-յի ալի երեւոյթ կը նկատէ: Մտա-նքը որ դաւաճանք քանիներ ո-րոնք ուղղակի անոր հրատարակել պահանջեցին:

Այս հաստատումը չի կրնար ք-ննադրել հակապոզիցիաներու միւս չեղար որ պապեն անկի պ-պական յայտնուել, քակ տա-լով, քափառ. տակալին կը շարա-նակնէ ծագումը, ցեղի նման յե-ղացմանով հարաւորութեան կամ նուստախանալ կացութեան մէջ գտնուի:

Պատասխան՝ Ա. Բ.

ԳԱՂՈՒԹԻ ԳԱՂՈՒԹ

ՍՊԱՆԻՑ Միայնա քաղաքին մէջ ուր հայաստանեան նորակալով մէջ համայնք մը կալ, Օգոստոս-11ին երկրի ունեցած է Գիւմրիին «Շերաք» պարսկութիւնը, Արմեն Նա-րեանի և Արա Միւրեքեանի հեղափարութեանը: Նուրը հիմնը-

ւած է 1943ին Աղառի Եարեանի նախաձեռնութեանը: 1988ի երկր-աւորին դո՛ւ տալով հանդերձ երա-հանքն ու պարզեցին, շարունա-կած է իր երկը, մասնակցած մի-նջադպիսի փառատուներու, նաեւ եւրոպական քաղաքներու մէջ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊՈԼԻՍԸ

**ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ՝ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ
ՀՈԼՈՎՈՅԹԻՆ ԸՆԴՄԷՋԷՆ ՄԻՆԶԵԻ
ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԳՐԱԴՈՒՄԸ**

ԱՍՊԵՏ ՄԱՆՃԻԿԵԱՆ

Պոլեւս պետութեան ամենէն հին բաղադրներէն է՝ աշխարհագրական բացառիկ դիրքով եւ պատմական բնատուր անցեալով: Յունական հին րնակաւայր մը, որ ժամանակ մը հռոմէական կայսրութեան, այլու հետեւ հազարամեակ մը չարունակ Բիւզանդական կայսրութեան մայրաքաղաքը դարձաւ, իսկ յիսուսաշէնի եղաւ օսմանեան մայրաքաղաքը:

և իրավունք ու կարող, և քաղաք-
 քաղաքով թխնիման ու մշակող թխնե-
 րու խաճեճեճեճեճ վրայ՝ իրրկու
 քաղաքադաջ, դարեր ու դարեր
 արժանաթ, հիգաճեճեճեճեճ թխն (Ու-
 ժանան կալարող թխնաճեճեճեճ
 ներուր, Պոլիս, իր արժանաթով,
 պատկանալ մաքրամեճեճեճեճ, լու-
 ժանան (և իտալապալիս ալ չալա-
 թխն) պատրարարական աթոճող,
 իր սուլթան-խալիֆալով, քաղաքա-
 թխն ու կրոնական, մտնոնական և
 մշակող թխն իկդրոն մնալ:

Հայեր Պորտլ մէջ ներկայութիւն եղած են Հոտօֆէ կայանի ցամաքային իրաւօրէական կայարանի մէջ ժամանակներէն եւ զորքն զեկաւարտութիւն ունեցած են պետութեան ծախսերէն եւ զինուորական խնամքի տակ մնալով: Սխառնութիւնը զժմ իրաւօրէական իշխանութեան յաւանքը ձայնած ներկայութիւնը պատճառով անոնցմէ շատեր յոյսաւարտութիւնը եւ ժամանակի ընթացքի մոլորութեան: Հայեր ներկայութիւն էին եւս Պորտլ շենոնական թաւաքանակ շաւարթի մէջ, եւ ուր իմեցնէին Պորտլ առաջին հայկական եկեղեցին:

ՅՈՒՆԱԿԱՆ
ԲԻԻԶԱՆԴԻՈՆ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԸ

Պոլիս, Կոստանդնուպոլիս կամ
ներկալիս իսթան-
ուլ, աշխարհի ամէնէն չին քա-
սերերէն է: Բնակութեան առաջին
տրերը կը գտնուին քաղաքին ա-

հախալի կողմը, մերթնթիվել է մէջ, եւ Բ. 5500 – 3500 տարեկանը: Դա՛կ Բաղդիկոն կայան է փոքր ծառանա՛նդաւ եւ բնակավայր, զոր Ֆուհի՛կ կեցել յայտնաբերեցին: Կապիկո՛ղ, իր Մոսա շրջանակներն էջէ Յոնի՛կ, Բ. 685ը բնակավայր հաստատեցին: Կապիկոն երեսփայան կողմը, Բիւզա՛ն Գաղատրոն օրով՝ Ե.Բ. 686ին, յունական զարթեալով մը կը շարունակէ: Բիւզանի՛կ աւտովը բնակավայրը Բիւզանիոնի կոչուեցաւ: Բիւզանիոնի կազմակերպուեալին նաւասանդաւա՛ն – բնակավայր Լիկոնի շուրջ: Լիկոն հիմնադրուեց իր Թաթիկան ջերերուն կողմէ, Ե.Բ. ԺԻ-ԺԼ. զարեթուն, յսկ աւտով կազմակերպուեցաւ: Իր Միշե՛կ յայտն ալ Լիկոնի շուրջ մը պատեր պահպանուեալ են Սարալլաբուրոնի մէջ, ուր ներկայիս Բոֆֆաֆուտ պահպանուեալ պարտէզները կը գտնուին: Բիւզանդական Ժամանակաշրջանին Բիւզանդիոնի պաշտպան վայր զոհեցաւ կամ կառուցուեալ շէնքերն իր զանազան Աքրոպոլիսը:

Պարթև Դաթեն Ա. Թաղաւոր
Ն.Բ. 512ին գրառեց Քրիզադիւրը
496ին յոնկառն ապառաժութեան
ժամանակ Պարթևիդը դուրս գրը-
նակն, րայց խոյոյ վերադարձ-
ցին զայն: Աճեմայից Ն.Բ. 478ին
գրառին Քրիզադիւրը, որ այնու-
հետեւ Տեփլիսան Ավային դիպարու-
ն Նորուստ քաղաքայրերն մէկը
գրառաւ: Փերոյնեանս պատե-
րաբար Աճեմից Տեփլիսաւ թիւրս
տարապաւ, եւ Քրիզադիւրն ըն-
դունց Սպարաոյի գերիշխանու-
թեանը:

Ն.Ք. 343ին Բիւզանդիոն միացաւ Աթենական երկրորդ Լիկային, իսկ Այկեքսանդր Մակեդոնացիին օրով տակելիդական զգերիշխանութեան ենթարկուեցաւ: Ն.Ք. Գ. դարուն Հռոմի զգերիշխանութեան տակ՝ Բիւզանդիոն ազատ զազազ հռչակուեցաւ, բայց լստող կայսերական

Հսկողություն ենթարկուեցաւ :
Բիւզանդիոն ղերակառուցուեց
Հոռի Սեփթիմիոս Սեւրոս կայս
րոյմէ եւ ղերանուանուեցաւ Օկո
թա Անթոնինա ի պատիւ կայս
րաւկին :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ՝
ԿԱՅՍՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔ

Հովոյ՝ քրիստոնեայ առաջին կայսրը՝ Մեծն Կոստանտինը՝ Բեզանդիոնի վարչի վրայ 324ին հոր ընկալած դիրքը կառուցեց և զանգ հրեց նոր Հոսո։ Անիկա վերանաւանդեց և աւեր ծածօթ դարձաւ Կոստանտինուպոլիս (Կոստանտինի ընկալածքը) ստանալով Կոստանտինուպոլիս 330 Մայիս 11ին պաշտօնադրել Հոսոնէական Կայսրութիւն մայրաքաղաքը Դաշտակոյն։ Այդ ժամանակ Կոստանտինուպոլիս տեղափոխուեց Ունիթիկոյն ծոցին, Կոստանտին Մարտիրոս ծովորէ միջին գոտեւոր ընկալածքի վրայ։ Կոստանտինը ու կայր Կոստանդուպոլիսը մայրաքաղաք դնալով իր աշխարհաքաղաք ըստդիւրի կրքերը, հին յոսնական և հոսոնէական մայրիկներու միացման, երկու աշխարհներու՝ Ասիոյ և Եւրոպայի խառնելու երկն և իր կայսրութիւն կերպոր գտնուելու անոր Տազապոստիկ ընդունով։

Կոստանդնուպոլիս դարձաւ արեւելեան եւ արեւմտեան մշակոյթներու, ճարտարապետութեան ու արուեստներու միացման վայր։ Կրօնը՝ զրիստոնէութիւնը, իշխանութիւնը՝ հոռմիական, տիրող լեզուն՝ յունարէնը։

Կոստանդին Ա. իր նոր մայրաքաղաքը պարպապատեց եւ պալատ, ձիարաւանք, եկեղեցիներու գեղակերտ փողոցներ կառուցեց։

Թէոդորոս Ա. կայսեր Կոնստն (395ին) եւ Հոմէական կայսրու թեան իր երկու զուակներուն միջեւ բաժնուելուն ետք, Կոստանդնուպոլիս Արեւելեան Հռոմէական (բիրւղանդական) կայսրութեան մայրաքաղաքը դարձաւ։

Բիլգանդական կայսրությունը յունական դիմագիծ ստացաւ եւ զստանդուն պղինձ յոյն ուղղափառ եկեղեցւոյ կեդրոնը դարձան: 381ին հռոմէական պատերազմէն ետեւ աթորն Հռոմի եպիսկոպոսն էր երկրորդը եւ նկատուի: Պարսոյ տիեզերական պատերազմը մինչեւ այսօր յունական օրթոդոքսէի եկեղեցին եւրոպական պատերազմը կը

նկատուի: Պոլսոյ պատրիարքութեան աթոռանիստը դարձաւ Ս. Սոփիա տաճարը, որ այդ ժամանակ աշխարհի ամէնէն մեծ տաճարը կը նկատուէր:

Գաղիկեոսի 451-ի ժողովին Սարգիսն առ կայսր որոշումով յետադուռ երկարաժամկետ ընդունում էր ետ, միայնակներու (Հայրիկ, Ասորիներ) զմէ ծայր առին յալածանքներ, որոնք տեսներն զպարի շարունակ: Ընդհարներն հոսանողութեամբ զատկի բազալ տուն լինան ե պատկերաւարտութեան պայլարներն թաւորարեմ հորձաւ: Իսկ ժժ. զարանէ Հռոմի ե հոսանողութեամբ յալածանքը վերջնականապէս թաւորեցան:

Կատանդնուպոլիս ժամանակի
ընթացքին ընդարձակուեցան, ընդ-
գրեցվել Ուկրաինայի հյուսիսային
կողմի գոտուղի Գալաթան (Գալա-
թիա) եւ աւելի հիսկա գոտուղի Իե-
թան, Կասովի ստապկան կողմը
Ռիխտուպոլիս (Սկիւտար), Փադլե-
դոն (Փարաբոլդ) բնակավայրերը
եւ Մարմարա ծովուն իշխանայն կղի-
ւերը: Է. դարուն Կատանդնուպո-
լիս ունիլ հարիւրէ մինչեւ 700 հա-
զար բնակչոսնին:

Յուստինիանոս Ա. կայսեր (527 - 565) ժամանակ Վրաստանը նախդիմելի փաթեթ էր զինության գազախնակէտին համար։ Անոր զահակաւութեան սղծեալական չլրանելի բռնակշուրթեան թիր ժողտարալայէկէ միլիոն կը հաշուէր։ Բայց 532 թ. Նիքիոյ ապստամբութեան ճնշումէն ետք, գաղաթիւ մէկ մասը մեկուցեալ եւ ինակէնքերէն շատեր ջարդուեցան։ Այնուհետեւ գաղաթիւ փակաւտուցուեցաւ։

Կոստանդնուպոլսի ժողովքից կայսր-
հետման թիւամիջ քեղերու եւ եր-
կիրներու յարձառմանքով եւ իրաւ-
րկեցաւ: Յարձառիքն 617թ-ն եւ այ-
լու չեղեւ: 625-626թ-ն արաւելին
Կոստանդնուպոլսոյ վրայ: 626թ
մարտի Ապրիլիքն արաւելին Կոս-
տանդնուպոլսոյ վրայ եւ պաշարե-
ցին զայն, թայց պարտաւ զաշե-
քան: Ապրիլիքն, 674-678թ-ն, այ-
լու չեղեւ: 717թ Նասան մինչեւ Կոս-
տանդնուպոլսոյ զոներն եւ պաշա-
րեցին զայն, թայց յետոյ զոներին
նահանջի ճամբս: 821թ-ն Ռոմիմ
Սուլտն, իկն 901թ-ն առաւելա զօր-
քեր, իջնախ Օղէկէ զխաղաղու-
թեամբ, Նասան մինչեւ Կոստանդ-
նուպոլսոյ զոներք:

(Մնացեալը յաջորդով)

ԱՅՎԱԶՈՎՍԿՈՒ

ՊԻՍՆՔԸ

(**ՀԱՍՏԵՐԷՆԷ ԹԱՐԳՎԱՆԵՑ
ՄԱՐԳԱՐԻՍ ԹԷՐԳԵԱՆ**)

Լ. Ա. ՎԱԳՆԵՐ
ԳՐԻԳՈՐՈՎԻԶ

ECOLE

Մ Ա Ս Ն Ե Ր Կ Ր Ո Ր Դ

Երևակայութիւնը Հայվագովստուն տա-
նում էր հետո՝ հեռու, եւ նա, թէն
տակաւին տարածաօրէն, սկսում էր դի-
տակցել, որ իր սիրած ծովի իրական
պատկերը վերստեղծելու համար, անհը-
րաժեշտ է տեսնել օտար ծովերի ջրեր

Մինչև աշուն նկարվեց մասնա ժողով վրա: Արեւածագեր եւ մայրամուտներ էլ ղեկավարում, ճաշկերպում Բայթիակալայի օրերը: Այսինքն ղեկավարում էր Զոհակայ դարձնում: Նախապես ղեկավարում էր Զոհակայ դարձնում: Նախապես ղեկավարում էր Զոհակայ դարձնում:

դիպացաւ Հայկազոտիկու համար: Այդ օրը, անից չկարելի էր ճակատադիր անխելօրիկ կապից բուռնօրէն նաւահարօրի հետ: Եւսի՛ վրայ անցկացրած աւիաներին եւս ստեղծեց էր «Անպէրը 0-բանիներումն ծովափն»-ը, «Այի փախի» Ֆիններ Ֆիննական ծովափն ստիւի» կտանելը, զէջիլ Կրեշչապոտ ուղեւորւող իսկ պատկերող երկու նկար, բաց ծովում ռազմի շոտահայտայն մի նաւ:

Եւ ուրիշ երկու ծովային տեսարաններ:
Բոլոր այդ կտաւներն ընդունուեցին Ա-
կադեմիայի կողմից՝ աշնանային ցուցա-
հանդէսին ցուցադրելու համար:

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԻ ՀԵՏ

1836 թուականի Սեպտեմբերի 27ին
Գեղարուեստի ակադեմիայում բացուեց
ցուցահանդէս :

Բացմանը հաւաքուել էր ամբողջ Պետերբուրգը, մայրաքաղաքի այն ընկերանին, որը տօն էր տալիս Հիւրարարահերում ու պարահանդէսներում եւ հանդիսանում նրա իսկական փառքն ու պարճանդէսը. բանաստեղծներն, գիտնականներ յրաժիշկներն եւ նկարիչներն:

Յանկարծ սրահով մէկ թեթեւ չուս
տարածուեց։ Ակազեմիայի տետուէ կրու-
տովը շտապեց գէպի գոնեթը։ Յայտնը-
ւեց Պուշկինը՝ կնոջ հետ։ Բանաստեղծը
սիրայիլը գլխով էր անուժ էր թաղման թի-
ճաննեթեթեթին եւ անշտապ Քայլովով
նուժ կտասից կտաս։ Նրանց ուղեկցու-

էր կրուտովը, որը կիսաձայն բացառութիւններ էր տալիս: Պուշկինը մի քանի բոպէ կանգնեց Պիմինովի «Վէլչ Խաղացող սղան» եւ Լոդանովսկու «Գամախաղ» քանդակների առջև:

Իմ յայտարարն երկար կանոն տեսնեմ
 Երկրեկն սկիզբան ներքալում։ Վերև
 թափել հաճությանն ստանա կենդանի կալ
 խար էր կապել, որի մեջում արտաշնորհ
 ամառ էր բլրի գլագլխին թառած ձեռք
 Թառառ քրթը եկեղեցին, իսկ ստան հեղեղ
 ամառ՝ ման, ինքը զարթոթ։ Արևան
 մին ինչ ցորեղ ու հոգուն էր այս նկար
 թուն։ Հարսիս փաթեթն րոտահարած
 լինմ, զուր կանան՝ զարգացածուն քո-
 ջախտառող ալ կամբեր մաղկերին, ինքը
 ցավ էր առա, այդուր, առան չօրհրիս
 Հիսուսաբան նկարին էր զմեկնում
 փառաբան էր էր առաջ քաղող զոր
 անմահն էր ալ փախալ։ Արևելի նկար
 անպարզից Գուգիկին։ Այսում կենդան
 Երեղերի ծառ ընկնելուն այսպես փախ
 ու հիմքին էր զնորեն այստեղ
 աղբյուրուն էր
 Հիսուսաբան նկար էր լուսավոր
 անմահն էր Գուգիկին ու այստեղ
 անստ յայտարարն ու զնորեն, այստեղ
 ալ քալ ընտան էր իրազեղել

Իսկ Հարութան դաշկաններից, տեղեկանալով Պուլիկի ժամանման մասին՝ արդեն սրահ էին վազում ակադեմիա-
ները։

Թանկագին հիւրին շրջապատող ամբի-
խի մեջ կրուտովը բռնեց Հայկազովսկի

Թեւից ու տարաւ Պուշկինի մօտ :

— Ալեքսանդր Սեբեդեհեզ, պատիւ ունեմ Զեղ ներկայացնելու Ակադեմիայի լաւագոյն սան Հայկազովսկուն՝ ձեր գովերդած Տալիբիդայի որդուն:

Գույքից անվեր հանդիմ էր կոտորաբեր չարիքի ձեռքը և ինքնից ցոյց տուր իր զարկերը: Իսկ Հայագիտական յուզմունքի չիտրմունքը էր. վերջապես հիտարություն էր մեծ քառասունյակի տեսնելը՝ խոխլակալի կտրման: Երա անմարգարտ հայտնաբերող սկսում էր կառուցում քառասունյակի կնքը լիցք: Կոտորում էր հեղուկանման հարկը էր քառանկ սեղ զգեստ, իսկ իրեն դերի զույգակի փետուրով զարգարտան լաշերը զխարկը: Երա լաշերում էր զհեղուկանման էր լիցք էր շարկերի յուրեր ուղարկութիւնը: Տիկիւն փառաւոր հայտնաբերող շարտ էր պատմանում, աշխարհում երա՛ն զուրիքի չիտրմունք լիցքակի:

Ընկերներով շրջապատում՝ Հայկազովսկին Թանկազին հիւրերին առաջնորդեց զէպի իր կտամները: Պուշկինին առանձնապէս հաջողութիւն պատճառեցին «Սուպեր Իրանիներում»-ն, պահիչ» եւ «Մի խումբ Դիմեմք Դիմեմքան ծովում»-ն, ասին: Երեսներ:

— Զարմա՛նաբեր է՝ բացազանչեց նա՛-
ղուք Հարաւցի էք, բայց Հիսիսի գոյնե-
րը ձեզ մօտ հոյակապ են ստացւում: Ի
միջի սայուց, Տալիբիւայի ո՞ր կողմերիկ
էք, սիրելի Հայկազովսիկ: (Շար. 66)

ՕՐՈՒԱՆ ԴԵՊՐԵՐԸ

ԲԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԻՋԱՅՈՒ ՓԱՆԱՐՈՒԹԻՒ, խաղաղի համալսար թեւորը, որը խաղաղի գնահատման միջոցով էր արտայայտուած շատ քանիքի ցանկացումը, էր մահապատժու հիշում և Սեպտ. 6-ի առաւելու Մարտի 1-ի ընտանեկան, այդ ժամանակահատկէն Օգոստոս 25-ին Վիսնաի մասը էր և Կր թուէր որ այսօր էր տուն վերադառնալու հետ հանդիպումը։ 2006-ին վերադառնալու պատճառով ինչու էր ինքնաբերական էր (փանթեզա) և, որպէս յայտ զար որ իրենցին զիջուի։ Միջազգային օդերան ինքն զինքն էր կը հորոհեցնէ։

ՅՐԱՄԱՅԻՆ աճը շատ մասայ պատկեր էր կը պարզէ և, մինչ Թրանսպիւր իշխանութիւնները կը յաւանքին ապահովել 2.2%-ի անհրաժեշտ համեմատութիւնը, Օ. Սե. Տե. Բ. Լ. Կ. համար (Գործակալութիւն և տնտեսական դրադարակալ կայքէջայինքն) այդ անը հաշիւ 1.8%-ի կնիայ անկի։ Բայց, Սորբոնի որ պատճառը բաւելու զարգացող տեղակայում էր իւր յաղարարած և ճշգրիտիկ նուազի տեղակայում (Սեպտ. 6) - Վերադառնալու անը դանկու։ ԵՊՀ Տարի կործան է, և, մինչ հետագ կ'ընթան տախտանայի քաղաք Բիթլիսի, համար, զորք, սակընթիւ է 35 փամբու, բարենորոգումով։

ԱՄԵՐԻԿԱՆԻԿԱՆԸ, Սեպտեմբեր 6-ի առաւելու, ուրականի և Պարսկան մէկ Բաղադար և, ընտանեկան մէկ 14 հոգի ձեռնած է։

ԳԵՐՄԱՆԻՆՈՅ ապահովութիւն, սպարաբերակները, Սեպտեմբեր 4-ին, և, որպէս կառավարիչներ ձեռնարկած են (մէկ Բուրգ և, երկու, խաղաղաց Գերմանացիներ) որոնք կը պատկանէին այդ-Բաղադար կառավար զինուոր, որոնք հարթակական արտաքին կը ծրագրէին անհրաժեշտ հաստատութիւններ զիմ կամ Ամերիկայիցներ, յաճախում Վարդուի։ Մարդուած ուսարդարները կրնային լեռնադէպ իմ Մարդուիք ուսարդարներու տուրքութիւն, ունենայ։ Գերման իշխանութիւնները համոզուած են որ աւարելի-շաղկապ հակա արտաքին, առաջին տարած են։ Ուստիականիւն, պատմականաւորութիւն համար ծաղկալի տակերմիք, մը անհիշ Ամերիկայիցներ, հանդէպ։ Ինչ որ պատահած է Գերմանիա պատմած են որ աւարելի-շաղկապ զիմ ձեռք առնուած միջոցներ, աւելի ամբողջութիւն Ծրագրային մէկ։

ՄԱՐՈՒԹ Երեւոյի համալսարան, ընտանեկաններու կը ձեռնարկէ Սեպտեմբեր 7-ին և, համալսարան կը նշանակու որ յաղթին շաղկապ խաղաղացիները։ Երկրին վարչակարգը սահմանադրական միասնականութիւն է, բայց Բաղադար կը վայելէ իշխանութիւն կենսական քաղաք, զանի ինչ կը հիմնուի վարչակարգ, իշխանութիւն, պատմականաւորներ և, երկրին թուր անդերակարգի ինչ, և, Մարտ 30 միջին ընտրել ունի (15.5 միլիոն թուր-արկով)։ Պրիւ ընտրուին 295 երեսփոխան։

ԱՄԵՐԻԿԱ ՏՆԻՐ, Սեպտեմբեր 5-ին ներկայացուցած էր կը վերադառնալու դրանկանը, 7 անդամներու, մեկնում էին կնք։ Եւր կաղը կը բաղկանայ 18 հոգի։

ՀԱՌԱՅԻՆ

ԼԵՂՈՒԿԱՆ ՑԱՆԱՅՐԱՆՈՒՄԱՐԻ ԱՌԱՋԱՐԿՆԵՐԸ

Սեպտեմբեր 3-ին զուտարուած է Ա-խաղաղի թաղաքակալութիւն, կըր-թուիկան ու Վալդիքի յանձնախումբ-րին կըր ստեղծուած ՀՀ արտաքին տարա-ճաղկապային լիգայ կարգավիճակ տա-լու հաշիւին ուսումնասիրութիւն և, ա-նադարներու խումբին Բ. Կիստի։ Օ-րակարգին վրայ դառնուած է այդ կար-գավիճակի հաշիւը։

Սեպտեմբեր անդամներու թաղաքու-թիւններին և, աւազարներին կըր որոշ-ւած է որ նոր թաղաքակալութիւն Բու-նիս 28-ին հաշիւին տարածաշրջանա-կին կարգավիճակ տալու պատմասա-կանութիւն յարկ է Վրաստանի որդե-կրած Բաղադարական սկզբունքնե-րուն, յարկ է նաև Եւրոպական Միո-րուորդ և միջազգային այլ փաստաթղթ-թիւն պահանջներուն։ Աւազարները է որ թաղաքակալութիւն Բաղադար նա-հաւ-դան հաշիւին մասին տարած որոշու-մը ներկայացնէ խաղաղաց Մ. Մահա-կալիլիին ու խորհրդային նախաւ-ստիկին Ե. Բուրշտանէին։

Սեպտեմբեր 3-ին այ կըր կարգին բարե-փոխութիւն մասին ստուշիք մը ձա-նա-նկան ուն վրաստանի աղային փա-ջը անտանութիւնները շուրջ 20 ներկայա-ցուցիչներ։ Սեպտեմբեր սեւեռած է շրմա-նութիւն, մէկ լիգայ և, բարձրագոյն կըր-թուիկան տանալու Բաղադարին կըր-թուիկան որ կը խաղաղաց ինչի-կանուն ստեղծուած Բաղադարական իշխանութիւնները համար։ Սեպտեմբեր ժամանակները մեծամասնութիւն հաստատած են որ վրաստանի կառավարութիւնը թաղաք-այինով էր կըրարի լիգայի ու կըր-թուիկան մարդուր բարեփոխութիւնը, աղ-գային փաղաքանութիւններուն հա-մար։

ԿԵՒ, որոնք կարգին Ծր. Կեան, Ելիլիկ ընդհանուր քաղաքակարգի գաղաքի։ Իր ձեռնարկութիւնները կը վերադարձնէ զոր-թու, իրականութիւնը։

ՓԱՄ ԵՐԻՄԱՐԻ ունիկորդութիւնը Բաղ-րի թաղաքակալութիւն լիգայ, այլա-ստեղծութիւն վերաբերելու, համիլի-անի կը նկատուէր, կըր Արշարու-թիւնը եւր ընտանութիւն մը բաղալ։ (Սեպտ. 5) Գրտ Եւրոպի մասին։ Հետազոտութիւն-ները, Համալսար, Եւրոպի աշխիւ աշ-խատանքը զանաւ 1989-ին 1993 ընտանութիւններ էր, մինչ այդ շրմա-նին թաղաքակար հոր խորհրդակա-նին էր։ Նորի հաշիւին վերաբերելու 20 ան-հիշ և, կառավարին են։ Մերկայանք այն է որ անտար Բաղադարական աշխատանք-ներու աշխատանքները միասնական են Եւ-րոպի և Բիւլեթի Բաղադար թաղաք-պատմական շրման։

ՎՐԱՄԱՅԻՆ իշխանութիւնները հեռա-տանիկ զինուորական կարգ մը հի-մն են։ Պաշտպանութիւն նախա-րդութիւնը թաղաքան է որ այդ կայա-քին թիւլ պիտի տայ որ երկրին մէկ զար-գանալ ՀՀ արտաքինական ուղին։

ԹՈՒՐԻԿԻՅՈՒ Աղային Բաղադար Սե-պտեմբեր 5-ին նիսին 337 թուիւլ միտա-

ՀԱՅԿԱՅԱՆ

ՀԱՄԱՍ

ՃԱՆԱՅԻՆ ՀԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ ՏԱՎ ԱՌՆՈՒՄ

Արիւիկան ժամապարտ պարագաներ-ունուած են երեսնի Արիւիկանի հա-մանքին մէկ ալ, մինչև այսօր աշա-նուած են 1700 խողեր։ Արիւիկանիքը մասնակցութիւն լուծած են ինչ խոնաղ-պատման լիգայ, կայքէջիկը հակո-թիւնը սակ առնուած է։ Արիւիկանի աշա-րարուն և, այլ անասուններու չի փո-խանցուի։

ժամապարտ երեսնը պատման կըր-ծ է որ միւր ժամապարտ անտան-դիկ քանի որ Բաղադար չի քաղաքի-ր արուած երակիներուն, կազմակեր-թութիւնը արակին։

Եւրոպի համար նոր այդ աշա-րը, կը կըրծուի որ վրաստանի մէկ յաղանի-կըր անցած է Հայաստան։

ՄՈՐԱԹԻՂՈՍ ՂԱՐԱՎԱՂԻ ՀԱՐՑԻՆ ՄԱՍԻՆ

Օ. Խ. Սե. Բ. Լ. ներկայի նախաւ-ստիկանի արտաքին գործերու նախարար Մ. Ս. Մորաթիոն Թիֆլիսի մէկ շա-լաքարած է ինչ ժամանակ հասած է Երևոյիստիւն մեծաշիւքով, Կարա-թիւքի հաշիւին լուծումը համար նոր ձե-ռաւոր գանդին, շուրջ։ Ինչ այդ միջոց յարուած է Հայաստան ու, Արիւիկանի արտաքին գործերու նախարարներուն ալ, այն տրամադրութիւնը որ ներկայի մեծաշիւքով թաղաքար չեն լլիւր կելու կողմէն ընտանիք լուծում մը գանդին։

Շատ երկար առնելի քի վեր կը ընձե-ր Կարաթիւքի խողերը։ Եւ գառնած են Հայաստան ու, Արիւիկան, հանդիպու-մըր ունցած են այդ երկրներուն նա-խաւստիւն, վարչակալութիւններուն և, արտաքին գործերու նախարարներուն հետ։ Կառնիւրէին որ արտաքին գոր-ծերու նախարարներ Մ. Պետրոսի-անի կը հանդիպում որոշ համաձայնութիւն մը գոյանայ, բայց այդ ուղղութիւնը ոչ մէկ թալլ արմատաւորեցած ըստ-ծ Մորաթիոն։

Ան հիւած է նաև թէ Օ. Խ. Սե. Բ. Լ. ն իր-թոյն և, երկրորդին իրան կազմակեր-թութիւն ՄԱԿ-ի շրմանակ մէկ, բայց այդ ջանք-ին աղիւրէր չէ տաւած։

ՀՐԱՄԱՅԻՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՄ

Աղբիւրական աղբիւրներու հա-մա-նայ Սեպտեմբեր 4-ին Աղային և Ծր-

նութիւն յարուած է Թ. Եւրոպային կա-ռավարութիւն։ Գիմ քաղաքան և 197 Երևոյիստիւն։ Վարչակարգ կըրծուի մը կըրած է յաղաքիկայ կըրծ զործան-ութիւն մալը կըրծեր։ Բաղադարական-ութիւն ամբողջութիւն, որպէս յարկանի անտար հիւրեր, ընտանիք բարօրութիւն մակարակի բարձրացում։

ՅՐԱՄԱՅԻՆ նախկին նախարարային

ՀԱՅՑ ՄԱԼԱԹԻՄ

ԼՈՂՈՒՆԳԸ

ՄԻՋԱԴԵՊԻ ՊԱՏՃԱՌ

Մայիսիկան մէկ կըրզդի և, Եւրո-պայի Բիւլեթիկ խոնարները մէկ մը-րուցին։ ՀՀ-ի Մայիսիկան լուղանը ար-ձակութիւն խոնարանուած ու մարդա-պա-տկ փաղարած են։ Անոնք մէկ զուր-նած են Գրադարներ և, հակոթութիւն տակ առնուողներ։

Միջազգային սկիւր զրած են կըրզդ-ցիներ որոնք մարդապառ հանդի-տ-նալ, փողոցի մէկ նոյն լուղանը արձա-նալ, ապա շարժանաւ են մարդապա-տկ վրայ։ Մաղած ընդհանրութիւնը միջամուր կըրած է ապահովութիւն տը-նարներ որ ուստիկանը, կըրզէ դուրս հանել տաւած է քաղաքաները։

ՀՀ-ի Մայիսիկան լուղանը արձա-կա-լը, փողոցի մէկ նոյն լուղանը արձա-նալ, ապա շարժանաւ են մարդապա-տկ վրայ։ Մաղած ընդհանրութիւնը միջամուր կըրած է ապահովութիւն տը-նարներ որ ուստիկանը, կըրզէ դուրս հանել տաւած է քաղաքաները։

ՅԱՐԱՄԱՅԻՆ ԸՆԴԱՐՎԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ ԵՐԵՒԱՆ ԱՅՏԸ

Ընդհանուր քաղաքակար Ծր. Հոյանի-ր զիւրական կառակցական պատմու-թիւնները որ Սեպտեմբեր 5-ին հասած է Ե-րևոյի, հանդիպութիւն ունցած է վար-չակալ Ս. Մարաթիոն, արտաքին գոր-ծերու նախարար Վ. Սեպտեմբեր 4-ին։ Բաղադար որ կ'աղային Երևոյի յաղա-րած։

Ս. Մարաթիոն ու Վ. Սեպտեմբեր 4-ին հանդիպութիւն Երևոյ կըրած են երկու, երկրորդներն սերտ թաղաքանութիւնները, Կարաթիւքի հաշիւ, Բուրշտի հետ հաղաքին որոշու։ Հայիական կողմէն Կարաթիւք յարուած են որ Ծրանաւ աւել-ի յանձնարարներ վերաբերի Հայաստա-նի զինուորական մարդը, տեղի ունենա-նալ արտաքին կազմիւն փոխանակութիւն, եւր։

Գր. Կիւրի սահմանադրին վրայ փոխ-ա-ղաք կառակցի կըրած են Երևոյ և, ա-ղաքներին զինուորական ինչ։ Եր-կու, աղաքներին զինուոր պատմանու-ն և, նոր աղաքներին տեղակայուած են ինչ հայիական կողմին ալ երկը զոհ տը-րած է։

Տ. ար Վիլիւին, օպտուկով իր նոր գի-ր-քին հարապարտութիւն՝ ՀԸ Սեպ-տեմբեր յա լի փոխանալ, անհայտ մա-լը յաղակական արտաքինները երկրա-պաններ և, Հարապարտութիւն նախա-կանը ձեռնարկը Միւլիկի ՀԸ Պարսի-կան Բաղադարին, զիւր Եւր զիւր-կան և, կըրին կարգով։ Երկրի մը մէկ, կըրւէ, որ աշխու ընդգիւրդութիւն լիգ, արմատիկ և, զիւրին զիւր կա-տարուին։

տրեհերու գէժ հաղածանքներ
ստակացան եւ անոնք եկեղեցիներ
(խորանշէտեր մէկտան եկեղեցի
ունէր) հրկիզուեցան: 1397ին հայա-
մանքները վերական:

**ԱՅՏԱՆԿԱՆ ԿԱՅԱՐԱՌԻՔԱՆ
ԺԱՄԱՆԱԿԱՆԵՐԱՆՔ**

Պաշարական շրջերը արշա-
ւադներ ժամանակ 1204 Ապրիլին,
ընդհանրապէս վերանստեղծուե-
րալկացած խաչակրի բանակները
գրաւեցին Կոստանդնուպոլիսը, կո-
ղովքացի ու ունչացուցին մաշկու-
թային արժէքները, թաղանթնե-
րու եւ զայն նորաստեղծ Լա-
տինական կայսրութեան մայրաքա-
ղաքը դարձուցին:

Լատինական կայսրութեան ժա-
մանակ հայ գաղութը ստուարա-
ցաւ, որովհետեւ Հայաստանին հա-
յադանալ մեծ թիւով Հայեր Կոս-
տանդնուպոլիս եւ շրջակայքին մէջ
պատասան դառան:

**ԲԻՅԱՆԿԱՆ ԿԱՅԱՐԱՌԻՔԱՆ
ՎԵՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՄԻ ՆՏՔԻ
ՀԱՅԵՐԻ ԳԱՍԱՌԱՅԻ ՄԵՋ**

Նիկիոյ Միքայէլ Բ. Փաշէրոյի
կայսր 1261ին Կոստանդնուպոլիս
առաւ լատիններէն եւ վերակառուեց
Բիզանդական կայսրութիւնը: Կոս-
տանդնուպոլիսը չայ գաղութը վե-
րաշինութեամբ, մանաւանդ որ Բի-
զանդիոյ տկարացումը, գաղութե-
րու էր Հայերու գէժ հրոսակա
հայտնակայքը: Միքայէլ Բ. Փա-
շէրոյ կայսրը 1303ին Գալաթիա
(Կալկաթիոն) քաղաքամար ձեռնու-
նակներուն տարածարեց, անոնք
նա շատաստեղծուեցին՝ ամբողջացին
ու պարսպապատեցին Գալաթիան եւ
արտաքին կառուցեցին: Վերանստե-
ղծ եւ կայսր մը ունեցան Ոսկեղ-
ջիւրի վրայ:

Կաթիցն (Թէոդորոս) Հայերին
տակեր, որոնք առեւտրական սերտ
կապեր ունէին, ձեռնուղայներուն
հետ, զացին եւ Գալաթիայի մէջ ըր-
կութիւնը հաստատեցին:

Հայեր կրօնական ապստամբիւն
ստացան Գալաթիայի մէջ. Ս. Սար-
գիս եկեղեցին յիշուած է 1361ին,
որ ձեռնադրեց մը ըրգործանկարած է:
1389ին հոն կառուցուեցաւ Ս. Գրի-

գոր Լուսաւորիչ եկեղեցին, որ վե-
րաշինուեցաւ 1436ին, Կոստ Կոս-
տանդնուպոլիսը հայ ժամանակա-
յին կողմէ:

Հայկական գաղթականական ալ
հոսանք մը Գալաթիա հաստատու-
ցաւ 1391ին, երբ թաթարները զե-
րաւեցին Լիւբիւն:

Թէոդորոս Ե. Փաշէրոյ 1288ին
Ռուսան եւ վաղաք ախարհի Յով-
հաննէս արքեպիսկոպոսը Կոստանդ-
նուպոլիսը առաջնորդ նշանակեց:
Յովհաննէս արքեպիսկոպոսը 1389ին
ներկայ եղաւ Ս. Գրիգոր Լուսաւո-
րիչ եկեղեցւոյ հիմնարկէրէ արա-
բորդութեան: Այնուհետեւ Կոստան-
դնուպոլիսը մէջ յիշուած եւ Նալիի
եւ Յովհաննէս եպիսկոպոսները, իսկ
Տիարովէքիւր առաջնորդ Միքայէլ
Նաղաշ Եպիսկոպոսը 1439ին այցե-
լած է հոն:

**ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼՍՈՅ
ԱՍՏԻՃԱՆԿԱՆ ՏԿԱՐԱՑՈՒՄԸ
ԵՒ ԱՆԿՈՒՄԸ**

Իրեքամիջրդ պատերազմները,
կայսրութեան տկարացումը, ստե-
տարի անկումը եւ համաքարակե-
րը, նաեւ յուսակա կարգ մը քա-
ղաքներու աճը նուազեցուցին Կո-
ստանդնուպոլիսը բնակչութեան թիւը:
Մ. Բ. դարու սկզբի տեսակա-
րով՝ մայրաքաղաքը ունէր ժոռա-
տարապէս յիշուած հազար բնակիչ:

Բիզանդական կայսրութիւնը
տկարանալով՝ սկսաւ հոգեւ
սրնցնել թէ՛ արեւմուտքի, եւրոպա-
կան ցամաքի եւ թէ՛ արեւելքի, մա-
նաւանդ՝ Փոքր Ասիոյ մէջ, սամա-
նի թիւերը: Գործածանալ աստեղծ-
եցին: Կոստանդնուպոլիսը հեռագնեւ
սկսաւ անշանալ եւ կողիսնալ եւ
ստոր բնակչութիւնը կարեւորներու
ընթացիկն մէջ կեդրոնացաւ:

Թուրքեր եւրոպական ափը անցան
ժուրու կէսերուն եւ այնուհե-
տեւ երկու կողմէն շրջափակումի
տակ առին քաղաքը: 1394ին սուլ-
թան Պալադիս Ա. պաշարեց Կոս-
տանդնուպոլիսը: Ան ծովուն հետ
քաղաքին կապը կտրեցին նպաստ
եւ Վուսթիքի սահական ափին
կառուեց ռուսա Անատոլիա Հիսարի
(Անատոլիայի ընթաց): Եւթն տար-
ուս պաշարումի եւ օսմանակ յա-

**ՀՐԷԱԿԱՆ ԼՈՊԻՆ ԶԱՅՐԱՑՆՈՂ
ՀԱՏՈՐ ՄԸ**

Շիրախոյի ու Հարվերտի համա-
լսարաններն երկու դասախոս՝ ձ.
Մ. Բուրաշեյեր եւ Ս. Ուոլթ Ժիւրա-
լիական լոպին եւ ԱՄՆ-ու արտաքին
քաղաքականութիւնը խորագրուած
հատոր մը հրատարակած են: Ան
հրապարակ ելլելէ առաջ ախտի-
վէհներու նիւթ հալթալեցած է, քը-
նադատելով ԱՄՆ-ու խորհրդէյան եւ
միջին արեւելեան քաղաքականու-
թիւնը: Գլխաւոր բնութագրէր այն է
որ Բուրաշեյեր արտաւ անդնակալ
նեղուցի կը հակադէ ԱՄՆ-ու լաւե-
րուն:

Հեղինակները որոնք անցալ
տարուան ընթացքին ալ նոյն փո-
ղով յայտարար մը ստաղապրած են,
կը պիտեւ թէ Բուրաշեյերի արտա-
նեղուցի կարելի չէ քաղաքական
նպատակաւորական եւ քաղաքական
ապրակներով: Այլ նեղուցի ար-
դիւնը կը նկատեն հրէական լոպի-
նի, մոլեռնաղ ճիւղատնտեսներու
եւ սիւնականութեան համադրակե-
տը նոր պաշտպանութեաններու
ճնշումով: Անով ԱՄՆ կ'առաջնոր-
դուին միջին արեւելեան անհաւա-
սարակելու քաղաքականութիւնէ մը
փոխելու՝ քաղաքականութիւն որուն
հետեւանքը եղած են Բուրաշեյերի
խոստումը, Բուրաշեյեր Սուրիոյ ուղղ-
ւած պատերազմական սպառնալի-
քներ: Բաներ որոնք քաղ երկու հե-
ղինակներուն պաշտօնական շատ

առջնադարը շրջան մը կասեցա-
լիկի թիւերի արշաւանքի պատ-
նաւով: Սուրիան Մուսա Բ. 1422-
ին պաշարեց Կոստանդնուպոլիսը:
Մեծմէս Բ. 1452ին Կաթիլիկ եւրո-
պական ափին, Անատոլիա, Հիսարի
դիմաց կառուցեց Ռուսիոյ Հիսար-
ի, Կոստանդնուպոլիսը շուրջ պա-
շարումը ամրոկացնելու նպատա-
կով, եւ 1453ին քաղաքը զայն: Օս-
մանեան դրամով իմ նոր քաղաքի
մը բացուեցաւ Կոստանդնուպոլիսը
եւ նաեւ հայութեան համար:
«Աղագի»

Ա. Մ.

փափուկ վիճակ մը ստեղծած են
Արեւմուտքին համար:

Միւրաշեյեր շատերը համար գաղ-
րած է ԱՄՆ-ու համար առգրվուած
րական արժէք ներկայացնելէ: Ջը-
լամարտի շրջանին կարելի էր այդ-
պէս նկատել, սակայն այսօր առ-
սիմանաբար մեծցող խորհրդոյն
մը վերածուած է՝ կրօնէ Միւրաշեյ-
եր եւ Ուոլթ: Կ'առաջնորդեն թէ
Պաշարակին հանգէլը Բուրաշեյեր
պիտ ընթացքին տրուած մեծ նե-
ցուի պատճառ կ'ըլլայ որ ամբողջ
ախարհը մէջ հակամերկեան կեց-
ւածքները չեղուն, ահարկելու-
թեան հարցը խորանալ եւ եւրոպա-
նիկ, Ասիոյ եւ Միջին արեւելքի զաւ-
նակից երկրներուն հետ յարաբե-
րութիւնները վստահ կրեն: Հեղի-
նապարհը որդէս ալ լայնարեւոյն,
կ'առաջարկեն որ ԱՄՆ ներկայի իրենց
քաղաքականութեան մէջ փոփոխու-
թիւն կատարեն ու Բուրաշեյեր տը-
րւած նեղուցի դանաճալ պարագանե-
րով պայմանաւորեն:

Հրէական լոպինի հակադէպու-
թիւններուն հետ հակադրած է զաւ-
նակեցան ցեղապատկերական նը-
կարագրի իր զերբով ծանօթ Ա.
Ֆորմանտ որ նախապահ է Անուա-
րիսկեական գէժ լիկային: Ան
«Լոպիական եւ ներքալեւոյն որակած
է հատորը, չեղելով որ իր պատ-
րաստած «Սմէշէն» սարսփալի-
ն ստակեր. խորագրեցան լոպինի եւ
հրէական հակադէպ ստակերը»
գործով պիտի պատասխանէ Միւ-
րաշեյերի եւ Ուոլթի:

ԲԱՂԱՆ

Publications reques
ARMENIA
STONE OUTLINES MAN

Ks. Stanislav Pindera
Starachowice 2007

ԱՅՎԱԶՈՎՍԿՈՒ
ՊԵՆՏԻԸ
(ուստրեճէ քաղաքամանց
Մարգարեթ Բերքման)
Լ. Ա. ՉԻԿՆԵՐԻ
Ն. Ս. ԳՐԻԳՈՐՈՎԻՉ

ՄԱՍԿ ԵՐԿՐՈՐԴ
ՀԱՆԻՊՈՒՄ ԲԱՆԱՏԵՐՈՒ ՆՏՔ

Ռմանով, որ Երեստարը նկարեց
Քիւրախաշի է, Պուշկինն ուսար զոլե-
ն - Ո՛հ, հալթալեւ, հալթալեւ... Դուք,
պիտեւ հալթալեւի, իմ մէջ պատա-
նակեցան երեւակի յիշողութիւնը
դալթեցին: Թուրապալում եւ հնացած
դիտել մը մայրամուտը, իսկ պիտեւ,
Ռուսիական ընտանիքի հետ Գորգորի
դիտել, նաեւ քաղ զոլե իմ իմ իմ
մէջ ցերեկային լուստանքը ընտանի-
քութեանը: Եւ Գրիգորի լուստանքը մէջ
ընկաւ: Աղագործները երկրպագ լուի
նկար:

Նատանա Ներկանան, որը չէր
մանկուած ալ զայնքին, ստեղծ
Քիւրախաշի զոլեւ: Պուշկինի թեւին:

Բանաստեղծը ցնցուեց:
- Գնա՛ւ... առաջ եւ խալթը րոպէին
եւ խալթը զոլեի կողմէ:
Հայկազունին եւ միւս երեստարը
նկարեցին ուղեկցեցին նրանց:
Հարեւար պահին Պուշկին ամուր
սեղմը հայկազունի ձեռքն ու առաջ:
- Երբ Թուրքոսի քաղաք, իմ կողմից
խալթալեւից մոլին...
Եւ մի անգամ եւս նայեց չալթը,
փայտը, քաղ ալթերի մէջ թաթիկ կար:
Հայկազունից շիւթարեւելի կը
դրան առաջ եւ նայում էր մեծ բանա-
տեղին տանող կառքի յետեւը: Բայ-
ցը կալթը վերադարձել էին արաւ, մի-
այն, Շտերները կը նրա հետ մնային:
Ընթերցող երեւր ժամանակ լուս էին:
Վերջուս Շտերները լուսեց Հայկա-
զունի թեւին եւ առաջնորդ նրա:
- Գնա՛ւ, այտեղ խալթ, է, կարող եւ
միւսին: Հայկազունը երեւակի քալթ լու-
կաւ թեւ, քալթալեւ: Գրիգորի փա-
ղաքեց ընդ:

ՅԱՐԼ ԲՐԻՈՒՂ

1836 Բուսակին Յուսիսի ինն Գե-
ղարեանքի սկալթեւորում մեծ հանդի-
սութեան էր: Նուստ էր Գորգ Բերիւլի
վերադարձը հայրենիք տանող քաղաքա-
կալթալեւութիւնը յետոյ: Գրիգոր, մա-
մը երեւեկ, համարաւ զերալթալեւ
Աղագործի պիտեւ Ուսիկին եւ
վիշէ-պիտեւին հետ Տուրալի ու-
ղեկութեան մասու կար արաւ, որոնք
նրան սպասում էին դասախոսել, նկա-

րիչներ, պատուաւոր հիւրեր:
Աղագործի կոմիքները - քաղաքալթ
Վախի Բուսակինը ողջութեւ հաւով դի-
մեց Բերիւլին:
- Ձեզ համար առաջաւ նորութեան չն
նման հանդիսար ընդունելութիւնները,
զոլեիս ջնջալթ խալթը: Բայց այա-
տեղ մեզ մաս զուր կը քալթէր ուսակա-
նակեց ռալթալեւի եւ հալթալեւի իս-
կական զալթալեւները: Դուք մէկ ինչով
մերն է՝ եւ որդէս ուսալ մարդ՝ մեզ մաս
մնումս ու սնումս, եւ որդէս նկարիչ,
եւ որդէս արտեստակիչ, եւ որդէս լու-
կիչ: Ողջալթալեւէք մեր քալթալեւնե-
րի, զալթով իսկ՝ մեր անհամակեց
երկրպագութեան հետ: Այա օրը, որ մեծ
օր է թէ՛ մեզ եւ թէ՛ մեզ համար, ինչ
լինի սիրոյ, համաժայնութեան եւ քալթ
ուսալ նկարչեւելի միւրապեւութեան օր
յալթու հայրենիքի փալթի եւ ուսակա-
կալթալեւութեան զալթի քաղաքալթ-
ման:

Աղագործի կըր արալեց Բերիւլին
ստարան Սալիկ արտակարար: Այա-
տեղ շար կալթալեւ, նկարչի զալթ-
ում էին Աղագործի տաներ: Երբ
զոլեիս քալթալեւի, եւ Բերիւլի յալթ-
ալեւի, լուսին մեծ ողջութեան թալթը
նալթալեւի նալթալեւութեւ: Երե-
ւոյն արտալթալեւ, պիտեւիս թու-
լալթալեւ Աղագործը Գուլթիւրը երկալթ
լուի հետ Բերիւլի պատուին կալթալեւ
ներքի, որոնք յարեցին որ Աղագործ
եւս Պիտու Լուրեք:

Բուրի հայրենիքներ ուղղուած էին
Բերիւլին: Անանման հնալթալեւի

անհամարով լուսում՝ նրանք որում էին
նկարչի ամէկ եւս հայրենիք, շալթալեւ,
իսկ նա կալթալեւ իր լուս, անկեղծօրէն
ցնցուած ար մէկին: Եւս լուսում էր
պալթալեւ ու երկրի, տարուած զալթը զալթը
Ներկանքով եւ անպալթ մասարում այն
հետալթ օրերը, երբ ինքն էլ Աղա-
գործիս պիտեւ, վալթալեւ մը նոյն
այա արալեւութիւն:
Երբ երաւ զալթալեւին ապալթալեւ,
թալթալեւ քալթը, մալթալեւ կալթը...
- Ուստա՛ւ, կեցցց Բերիւլի...
Եւ ջնջալթ կալթից այլեւս ուղեկ-
ցում էին մեծ նկարչին Սալիկ պատե-
րալթալեւ զուր քալթ, ինչպէս եւ մը-
նացած թալթը տալթալեւի քալթալեւ
մեծ արալեւութեւ եւ միւսանցներում:
Երբ թալթալեւ մօտեւում էր անկեղծ
զալթիցին, նալթալթալեւ նոր մի զալթ-
լեւով դիմալթեց նրան:
Բայց այա նկարչիս շալթալեւ
քալթալեւութեւ լինեց նրա մանկով թու-
պալթալեւ լուս, մալթալեւ Կալթալեւ
լուսին: Ուղեկ զալթ զինպ, ամբողջ
պատով մէկ կալթալեւ եւ իմ նկար...
Բերիւլի կալթեց անկեղծալեւ ամբողջ
դիմալթալեւ ամէկ, եւս հետ այլ մը
հանդիպում էր իր երեւեկի ուսակեղծ-
թիւն, ստեղծեր, իր տալթալեւ քալթա-
լեւ, երկրպագութեւ հետ, որոնք սիրով
ու անհամարով նայում էին մէկ նկար-
չին, մէկ նկար լուսին խալթը տալթալեւ
դիմալթալեւ, որո ուսակալեւ արալեւ
համար տալթալեւ էր ողջ եւրոպալթ
մէկ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲԱՐՈՎԱԿԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱՐ ՇՆՈՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՍՏԱՑՈՒՄ

82ԻԻ ՏԱՐԵՒՄՈՒՄԻ ԱՌԹԻԻ

ՄՈՐՄՈՐԱՆՈՒՄ. — Տիկին Սոֆա Մոմ-
Նևա 50 եւրո:

ՀՈԳԵՆԱԿԱՆ

Արեւիկայի-Կոնստանտինի Վարդանյան Սուրբ
Խաչ եկեղեցւոյ հոգեւոր հովիւն ու հո-
գարարութիւններէ զխմբի բարեպաշտ
ժողովրդեան կը յայտնեն թէ, եկեղեց-
ւոյ երաժշտաւոր հանդիսացող հոգեւոր
հովիւ:

ՄԵՐՈՐԱՆՈՒՄ. ԴԱՐՆ. ԺԱՄՈՒՄՈՒՄԻ
ժամանակ. Բարեւոյցի հոգեհանդիս-
եան պատճառով կը կատարուի Կիրակի,
Սեպտեմբեր 9, թիւ 10-ի պատարագի:
Ժամը 13ին, Արեւիկայի-Կոնստանտինի
հոգեւորականութեան ժողով, հանդիսացող հոգեւոր
հովիւն իրենցիկ ժողով տեղի կ'ունենայ
հեղինակութեան յատուկ արարողու-
թիւն:

Յիշատակն արդարեւ օրինութեամբ է-
ղիցի:

Ս. ՅՈՒՂԱՆՆԵՍ-ՄԿՐՏԻՉ ՓԱՐԻՉ

ՇԱՐԱՐ, Սեպտեմբեր 8
Եկայ տանքուս
Տոյ ծննդեան լուրս
Մարտիկ յիշատակ
Գիշերային եւ Ստանդանտ հանդիս-
ւոր ժամերգութեամբ:
Ստանդանտ պատարագ:
Սկիզբ ժամերգութեանց՝ ժամը 9ին:

ԵՆԶՂԵՐԱՑ

Ս. ՅԱՎՈՐ - ԼԻՈՆ

Կիրակի, Սեպտեմբեր 16
ԵՆԶՂԵՐԱՑ
Այս առթիւ Լիւնի Սուրբ Յակոբ Մար-
կեղեցւոյ ժողով հանդիսւոր հասարակ
կը մասնակցուի:
Ժամերգութեան՝ ժամը 8:45ին
Պատարագ՝ ժամը 10:00ին
ԵՐԿՈՒՇԱՐԹԻ, Սեպտեմբեր 17
ՄԵՐԵՆԼՈՑ
Հոգեհանդիսութեամբ՝ ժամը 11-ին

L'ASSOCIATION SAINT-CROIX
DE PARIS
organise

UNE EXCURSION à REIMS

Le dimanche 14 octobre

Après l'échappée royale, le sacre !

Au programme :
Visite de la Cathédrale, découverte
de la ville en petit train, déjeuner
dans un restaurant 3 fourchettes,
visite guidée d'une cave de cham-
pagne + dégustation.

Participation aux frais : 60 Euros

Pour les inscriptions, téléphoner :
01. 44. 59. 23. 50.

L'ATRIUM ET LA CROIX BLEUE
Section de CHAVILLE
en partenariat avec France Arménie
et AYP FM
présentent

LE GRAND ORCHESTRE ARMÉNIEN

La plus grande formation
de musique traditionnelle arménienne
d'Europe

LE SAMEDI 6 OCTOBRE

2 CONCERTS :

17 heures et 20 heures 45

Reservations :

— 01 30 70 06 02
— 01 41 15 22 92

ԲԱՑՈՒՄ ՈՒՅՆԱՐԱՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ԵՆԶՂԵՐԱՑ

ՀՐԱՊԻՐ
Յարաւոյն Հայ Աւետարանական եկե-
ղեցիներու Միութեանց սիրով կը հրաւի-
րէ ձեզ ներկայ գտնուելու Արեւիկայի-Կո-
նստանտինի եկեղեցւոյ շորակառոյց շին-
քան արարողութեան, որ տեղի կ'ունե-
նայ Կիրակի, Սեպտեմբեր 9ին, ժամը
15:30-ին:

INVITATION
L'Union des Eglises Evangéliques Ar-
méniennes de France à l'honneur de
vous inviter à la cérémonie de l'inau-
guration de son nouvel édifice au 5
avenue de la Concorde à Arnouville les
Gonesse.

Dimanche 9 septembre à 15h30
Հասցէ — Adresse
5 avenue de la Concorde
95400 Arnouville les Gonesse
Tél. : 01 39 85 78 72 — 06 61 79 56 05
eaaarnouville@hotmail.fr

CINE-CLUB

«Achkar» / UCFAP

Ciné-Club
«Rouben Mamoulian»
Sous le parrainage
de Robert GUÉDIGUIAN,
réalisateur

Jeudi 13 septembre à 20 heures
En présence de Robert Guédiguian
et Ariane Ascaride (sous réserve)
Un film de Robert Guédiguian
(2006)

avec Ariane Ascaride, Gérard Meylan,
Simon Abkarian, Serge Avedikian;
Musique : Arto Tunçboyacıyan

Directeur des programmes :
ARTO PEHLIVANIAN

P.A.F. : 5 euros — Réduit : 3 euros

UCFAF
6 Cité du Wauxhall — 75010 Paris
Métro : République

L'ASSOCIATION SAINT-CROIX
DE PARIS

ECOLE SAINTE CROIX

Les cours de langue arménienne, de
catéchisme, de chant et danse armé-
niens reprennent pour les enfants de
5 à 12 ans au cours de l'année scolaire
2007-2008.

à partir du samedi 6 octobre
de 14h à 17h15
au 13 rue du Perche — 75003 Paris
Pour les inscriptions, s'adresser
au Père Cursé de la Paroisse :
Tél. : 01 44 59 23 50
Mob. : 06 72 57 94 84.

Association
Arménienne
d'Aide Sociale
A.A.S.A.

Reconnue d'utilité publique
par décret du 8 juin 1956

Recherche Directeur(trice) de maison de retraite

L'Association Arménienne d'Aide
Sociale recherche une(e) Direc-
teur(trice) pour une de ses maisons
de retraite de la région parisienne.
Le(a) candidat(e) devra faire
preuve de ses capacités de gestion
et posséder une bonne connaissance
de la culture et de la langue armé-
niennes.

Possibilité de logement de fonc-
tion.
Prière d'envoyer lettre de motivation
et CV à l'adresse suivante :
Monsieur le Président
ASSOCIATION ARMÉNIENNE
D'AIDE SOCIALE
77 rue la Fayette — 75009 PARIS
e-mail : aas.paris@aas.fr

ՎԵՐԱՄՈՒՏ

Ի Ս Ի

Կապույտ Սեպ Իսի Տ. Սկզբնապի-
նան ժամանակէն հայերէնի դասընթաց-
ները կը սկսին Երեւանի, Սեպտ. 18ին:
Դասընթացները տեղի տարբեր ժա-
կարակներ —

- Կոստանթնուպոլիս (6 տարեկան բո-
կրեալ),
- Միջնակարգ — Երկրորդական,
- Պատարագի շաբաթապարտական
եւ Պատարագ:
- Պատարագի:
- Գաղափարականները տեղի կ'ունե-
նան Երեւանի օրերը, ժամը 18ին բո-
կրեալ: Հայ Մշակոյթի Տան մէջ:
45 rue de la Défense —
92130 Issy-les-Moulineaux

Արմատագրութեան եւ տեղեկութեան
համար կարելի է հեռաձայնել:
01. 46. 42. 45. 25 կամ 06. 82. 89. 16. 44
Թիւերուն:

Ս Ի Ի

Շաբաթի շնորհիւ Շաբաթի միջոցով զբո-
րից վերամուտը տեղի կ'ունենայ
Շաբաթի 12ին
Եկեղեցւոյ կից սրահի մէջ:
Դասերը կ'ըլլան ամեն տարեկէ եւ ա-
մեն ժակարակի աշակերտներուն հա-
մար:

Արմատագրութեան համար ներ-
կայան տեղեկութեան, Սեպտեմբեր
12, ժամը 9ին սկսեալ, կամ հեռաձայնել
հետեւեալ թիւին:
01. 47. 06. 23. 18

Eglise Arménienne
6 rue Père Komitas
92370 CHAVILLE

Imprimé sur les Presses
du Journal «HARATCH»
83 rue d'Hauteville 75010 Paris
Siret : 571 027 317 000 15
Commission Paritaire : N° 0609 K 84976

ASSOCIATION SAINT-CROIX DES ARMÉNIENS CATHOLIQUES DE FRANCE

DIMANCHE 16 SEPTEMBRE

GRANDE FÊTE CHAMPÊTRE

de la région parisienne
animée par l'orchestre SPITAK
qui se déroulera, cette année à
SEVRES

au Collège Samuel Moorat des Pères Mekhitaristes
au 26 rue Troyon — 92310 SEVRES

dans un cadre prestigieux, dépositaire des souvenirs de l'histoire
des Arméniens et des Français

□

Réservez un bon accueil au carnet de tombola qui vous parviendra fin août:

Programme :

- Divine liturgie à 11 heures, dans le Salon du Collège
- Repas à partir de 13 heures, dans la cour, derrière le Collège
- Musique par l'Orchestre SPITAK
- Jeux pour les enfants
- Tirage des deux tombolas (enfants et adultes).

Participation aux frais de la journée : Adultes : 20 Euros
Enfants (5-17 ans) : 12 Euros

Reservations et informations par tél. :

- Paroisse de Paris : 01 44 59 23 50
- Centre Culturel : 01 40 51 11 90

ՍՄԱՌՈՒԼ ՄՈՒՐԱՍԵԱՆ

COLLEGE ARMENIEN

ՎԱՐՄԱՐԱՆ

SAMUEL MOORAT

2007 — 2008

Դ Պ Ր Ո Ց Ա Ն Ն
Տ Ա Ր Ե Շ Ր Ջ Ա Ն

ANNEE
SCOLAIRE

Tous les mercredis et samedis
De 9h30 à 16 heures

Cours de langue,
d'éveil à la culture
et à l'identité arménienne
De la Maternelle au Lycée (préparation au bac arménien)

Travaux manuels — Danses et chants traditionnels
Théâtre — Informatique
Vaste aire de jeux

Reprise des cours
SAMEDI 6 SEPTEMBRE à 9 heures 30
Inscription/Contact : Sur place mercredis et samedis
Tél. : 01. 45. 34. 68. 28 / 06. 84. 88. 15. 07

Au baccalauréat 2007 d'arménien, il y a eu 4 candidats
(2 en LV1 et 2 en option)

Direction du Collège Arménien Samuel Moorat
26 rue Troyon — 92310 SEVRES
Métro : Pont de Sèvres — T2: Musée de Sèvres ou Pont de Sèvres

ԳՐԱԿԱՆ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՆՎԵՐՋ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ

ՎԱՐԴԱՆ ՄԱՏԹԻՆՍԵԱՆ

Այս երկար նախաբանին ետք, անհրաժեշտ է անդրադառնալ Նշանեանի վերաբերմանը եթե մի անգույն մեղեդիներ։ Արդարև, Փաթեանան խիստ կեղծ տակ խմբած է հասկերն ծոցը մը միայն՝ իր լեզվաներին՝ կատարած վերլուծելու անվախելի և ստույգ վերաբերմանը։ Անցողական շնչեր, որ մեր ապագայությանը, տարրերի հեղինակներու հակաճանաչողականները Մ. Նշանեանի դեմ (յարգելի բացատրություններով) բխած են անվերապան ընթերցումներին կամ պարզապես կան ազդակներ, իսկ խնդրյալ առարկայ յոգուածը լայնորեն նուսճած է ամեն իրականը... բացառություն մը չըլլալով։ Այդ ցուցական կետերը պարզապես յոյս էր ցնդել են որոշ խորություններ կը համեմատեցնե շակերտալ բուսերը (բարձր չափերները Մ. Նշանեանի կը պատկանին՝ ըստ Փաթեանանի) եր իրականություններ։

1) Թարգմանից գործերը «կեղծիչ» են և զգույն սխալներ են։ Մ. Նշանեանի որպէս սկզբնաղբ էր ներկայացնել ու կը մեկնարանե անդկայաց բանաստեղծ Սամուէլ Գորբինի «suspension of disbelief» արտայայտութիւնը, որ քարոզած է իր «Biographia Literaria» գործին («Armenian Tsopik/Kharpari», էջ 419-421)։ Անպէս բան հակացած ըլլալու այդ եղանկէն իրեն, Փաթեանան կը ըրն՝ նազարէ գտնոնը, որպէս փաստաթիւ բերելով միայն ու միայն ի՛ր խաւքը։

«Կեղծիչ» եւ «Հաստատել գործը» ըլլալու հարցերը կը վերաբերին Գորբինի այդ արտայայտութիւններ, բայց նաեւ կ'առնչուին իրենց հարաւորին չափաւոր մէջ արտայայտութիւններին, որոնք մէջ մասը պարզապէս տուրէ էին վարձարկներին։ Նշանեան այս յոյսերի կ'անդրադառնալ, իսկ մեր կ'արժեքները Փաթեանանի հետին փաստ չունի բաւելու համար, օրինակ, թէ 1925թ. «Աստուծոյ Խաչիկը» ուրիշ խաւ ըլլալ, քան օրուած զարդերտարական գրականութիւնն ստեղծելու համար անկանի գործարարութիւն, կամ 1931թ. հայտնի «Գործիչ» դասականները» գործը կը բերէ Թոթովնիցի «անոր»՝ զական հայերեանը գործին հարաւոր նկարագրին, նոյնիսկ ի՛նքի 1917թ. ի վեր հակադասականական դերը կը որդեգրած ըլլար։

2) Թարգմանից ունեցած է «երկդիմ» մի նկարագրի։ Կարծես Նշանեանի հին բանաձև՝ «...» Այս անձին ու գործին մէջ եր ցուցնել ո՛ր միայն ուսումնարարները, այլեւ երկրիները իրենց մը կայ ապագա մարդ միայն։ Երկրի մը մէջ, որ մարդը խոցին հարթութիւն (regimentation) ու ապա կրօնաւորութիւնը օրինակ ուրիշ պիտի գտնուին» (էջ 423)։ Այս նախադասութիւնն իմաստը աւելի քան պարզ է, եթէ անպիտան ընթերցողը պատրաստ է... երկու աշխարհ կարգաւոր։

3) Թարգմանից ու թիւսագրից «բարոյաբանութիւն» են «ամառը բուսականութիւն»։ Նման բնութագրում յօդուածագրին անդերեքին բացառապէս չիմարտութիւն հետեւեալներն է... «Inluded, Totovets, more Thanints, is a moralist without moralism» (էջ 444)։ «Բարոյաբանութիւն» բառին անգլերէնը «moral» է,

առ ի դիմութիւն, իսկ «moralism» («բարոյաբանութիւն»), ըստ անդերեքին ցանկացած բարոյաբանի, եր նշանակել, որ զոչոյր կը փորձէ իր բարոյապաշտ կեցումները դաստանդել իր զբաղանդութեան ընդմէջէն։ Անկիւ չստ հետո՛ւ է Փաթեանանի մասին բառախաղին, որ կը ձգտի փաստել, թէ Մ. Նշանեան «ճարտար» («ճառանք բարոյականութեան») որպէս է Թոթովնիցի ու թիւսագրիցին։

4) «Վախճան Թարգմանից» փոխանակ գոնեք պաշտպանելու՝ կ'ընդարձակէ քարոզարար թուրքին։ Մ. Նշանեանի մէջընթաց է «Վախճան» հնդկ հնդկական ճանաչողութիւնը հետեւած էր, որ քարոզի թիւսագրիցին՝ կը կոչէ, որ այդպիսով կ'ընդունէ «Վախճան» մը ձեւով Նշանեանի պատմականութիւնները բարձր էր է արեւմտեան պետութիւններուն եւ այդ հարաւորութեան վրայ, որոնք զորած են «փոքրաբանի մոլորութիւնը» որ ապագաբանական պարզաբար իրենց Պորթուգալի (էջ 441-442)։ «Մոլորութիւն» հայ հարաւորութեան իշխանական, Փաթեանանի կը պնդէ, որ ճայս անկախութիւն պատմութեան մէջ։ Թոթովնիցի ձգտում է Արեւմտեան հայկաւայն թրքաւորական կեցումները։ Նման հիմնադրել հաստատուած բացառապէս ինքնագործութիւն մըն է Թոթովնիցի գրածին, որ յստակօրէն կ'ընդառնայ ժամանակի խորքերը, զանաչ պատմական իրադրութիւններ, որոնք այդ ընթացին, իրաւունք, կամ թէ անվաճ ջուր կը լցնէին թրքական շարժացիներն մէջ։

Որպէս երթաւորական իր «քննարկութիւն», յօդուածագիր ինքեան, ինք չեղած կը յայտարարէ, թէ ճաշկարգը կը սեպմն նոյնիսկ անդրադառնալով «զգույն պատմականութեան» եւ նոյնպէս պզգալի այդ ամբաստանութիւնները կատարողին մասին» (sic! Վ. Մ.)։ Երանի թէ անկարգ սեպած ըլլալ իր ամբողջ գործիւնը, զորն ընթերցողին կը խնայէր զայն կարգաւոր տաճարներ։

5) Թարգմանից զոչ ինքնա՞ն է... հայ ազատագրական պայքարին։ Նշանեան կ'անդրադառնալ 1917 - 1918թ. Թեոֆիլիցի գործունէութեան եւ գրածներուն, որպէս օրինակ Պարսկի զօրանքին, ու կ'անվաճելի անոր յուսաբանութեան՝ ի իսկ արեւմտահայ զաղթականութեան ու դառնի հանդէպ անտարբերութեան Կովկասի մէջ, որ բխած է կամարաբանական շարժման ծախքի մէջէն ետք, որոնք մասնակցած էր (էջ 420-422)։ Արդեօք յանդիման էր ըսել, թէ այս յուսաբանութիւնը գոյութիւն ունեցած է, վերածուելով հայ ազատագրական պայքարի դասադասութիւններ, օրինակ, «Տօնոն» եւ «Հայաստանի Տօն Իշխման» վրէժի եղած են (էջ 436-438)։

6) Թարգմանից «խնդրաբանութիւն» ունի, այսինքն, մտային հիմնադրութիւն։ Նշանեանի մէջընթաց 1934թ. նմանակ էր, ուր Թոթովնիցի կը խոսի զարգացողութեան իմաստին եւ քոչկոչական իմաստի մասին, եւ վրոցանքին մեկնութեան, թէ ջրային հեղանքութիւն մը կը թուի ունեցած ըլլալ։ Այս քոչկոչ կու տայ, թէ ուրիշ մտային առարկայները կ'ընդարձակուին զանկեղծ կեղծիքի

Ս. ՀԻՄՆԵՑԻՆ ՌԻՐՈՒԱԿԱՆԸ ԶԳԱՅԱԾ ԶԷ ԻՐԱԳԷՆ

Ս. Հիմնեցին անդրանիկ աղջիկ զատկը որ եղած է ճորը նախընթացները, այսօր կը փնտրուի, ամբաստանուած իր երկրին ճարտարագիտական դէմ ապագայութեան ինկական եւ բարոյական նշույլ տրամադրած ըլլալով։ «Ենթերկ» ինքնակալութեան հրամանագրերը մը հանդէպ է անոր դէմ ու 38 տարեկան այդ կիներ՝ Ռակա Նիւսէյն, կրնայ ցնեան բանաստեղծութեան, նոյնիսկ մահուան դատաւ պարտուել, եթէ Յորդանանէն արտաքուստ։

Պաշտպանի կառավարութիւնը արդէն նման ամբաստանութիւնները զոչ չէր անոր, բայց ձեւակալման հրամանագրերն ու երկու երկրի ներսին մէջն բարձրագոյն մակարդակի իրմանները ապացուցէր։ Ս. Հիմնեցին որպէսպէս մ'ը ասէր, ան կը շարունակէ ըլլել Իրաքի մէջ։ Ըստ զարգացական դեպքի ու մտքի, նոր հրամանագրերը Ար. Մարտիկի կառավարութեան յուսաւորութեան փաստն է։

Յորդանանի Հիմնեցին թաղաւոր Ս. Հիմնեցին կենցաղական արեւմտեան հարգմ էր հիւրընկալած էր իր ամուսնին, քրոջն ու անոր ամուսնին հետ Ամման արտաստանած էր։ Ամմանը Պատմական կառավարութեան նուիրագործութեան մէջ բարձր դիրքի տէր էր ու

որպէս այդ, կը անընթաց ապրելի դէպքերը ըրազին մասին անպակաս յետեւեցիկներու հետ մէկ Մարտիկի ցնեան եւ Բերտանայիցներու։ Միջոց մը ետք փախստականութեան հաստատուելով Ս. Հիմնեցին ներս մը տրամադրութեան, վերադարձած էին։ Իսլայ իրաքեան սահմանները անցնող եղբայրը երկու քոչկոչներ անցնաւ էր իրենց ամուսնին մէջ, որոնք Պաշտպան տարելով պայմանած էին (1996 թ. տարւած)։

Ռակա Պաշտպանին իսլայ տուած ամերիկեան ներքուստման կարճ ժամանակ ետք ու Ամման հաստատուելու։ Երբ երկու եղբայրները ներս յուսեցող պիտուութեան կողմէ ըստնուելու, ինք եղաւ հորը ան Յորդանանի անհաստատան ընկալուած։

Յորդանանի իշխանութիւնները կ'ընդուն Ռակա զարգացական ապագայութեանը պայմանները յարգել։ Մայրենի՝ զարգացական գործունէութեան շունչին, յայտնաբերողութեան շունչին, լրագրութեանը հետ հետեւողութեանը չմասնակցելու։ Սակայն Ս. Հիմնեցին այդ ինքնապաշտ էր ամուսնին, քրոջն ու անոր ամուսնին հետ Ամման արտաստանած էր։ Ամմանը Պատմական կառավարութեան նուիրագործութեան մէջ բարձր դիրքի տէր էր ու

խնդրաբանութիւն» («the madness of sincere dissimulation», անկեղծութիւն» վարձարկերը նման իսկ) (էջ 447)։ Վերջին մեղադրանքներն մակարդակը այս պարբերութեան միայն նոր ապացուց մըն է ամբաստանութիւնը իր կարգացած հասկնալով։

7) Թարգմանից ճանաչումը եւ տալիս էր։ Այս բարձր այնպիսի կերպով կարուած են իրենց ծիւղին, իսկ մեղադրանքներն անհեթեթեան բացառապէս իրենց այնքան լայնութեան կը կարծուի, որ այս կէտին ճանաչումը ստիպուած ենք ձգել ընթերցողին հայեցողութեան։

Ձեռք կրնար դիմանալ փորձութեան՝ այս ցանկին անկցնելու բանի մը անհեթեթ մեղադրանքներն են...»

8) «Մարկ Նշանեան, ճոյնիսկ խտորնը դատապարտած է Վախճան Թարգմանիցը հայերեմէ մեկնելը։ Ան նաեւ նախադասութիւն է յայտարարելու՝ որ անի նախընթացին պիտի ըլլալ որ Վախճան Թարգմանիցը անհաստատութիւնը մըն էր Սովետական Հայաստանը երբեք ար։

Այս յայտարարութիւնը միայն արժանի է գլխաւոր ԳԵԼԴԻԻՐ օրագրութեան։ Այսպէս, Նշանեան ոչ ճիշտագործ դատապարտած է, ոչ ալ Թոթովնիցին ինչ «Նախընթացին» ըլլալուն անհրաժեշտ։ Այս մեկնարկում է Թոթովնիցի վերջին գործունէութիւնը՝ «Իրաքականութիւն» թուականը, որպէս փոխարկական արտայայտում մը կը գոյութեան ինքնութիւնը։ Նորագոյն Հայաստանի ներքալուած ըլլալու որպէսզի արդարեւ իրաքականութեան մասին, որ դիմեց իրաքական կործանութիւն, եւ իրաքական իրաքականութեան հետ միասին կը զոչ չէր անհաստատութիւնը (էջ 435-436)։ Հակա տարբերութիւն մը կայ Փաթեանանի «կար-

գացած»ին եւ Նշանեանի իրական գրածին մէջ։

Եւ, ի վերայ իր քոչկոչ ամենայնի, յօդուածագիր կը լինում փոշիկը կը պաշտպանէ՝ շորս ճարտարագործութիւն, թէ անհաստատութիւնը թուական մը միայն՝ կրնայ կատարել նման յայտարարութիւն մը...»

9) «Մարկ Նշանեան կ'ընդարձակ ցնքի վերայ Թարգմանիցը դատարար ունիք գործարարները։ Կարողացնէ այդ զաւարդը պայմանները կենցաղական (Լայրնիսի) իրենց եւ իր վարձական գործակալները։

Ան կը մեղադրէ ամմալ (նախադասութիւն) Վախճան Թարգմանիցը։

Մարկ այդպէս է կամար կ'ընդուն յայտնաբերում համար որ կը թէ Նշանեան իր երազագիծին ճիշդութիւն մէջ կը խոսի Թոթովնիցի «Ենթերկ» անհաստատութիւնը եւ այլ յարակից հարցերը մասին (էջ 450-451), բայց Նշանեան հետո՛ւ է ընդէպ հայտնի լատինականութեան մասնակցութիւնը վերադարձնելու եւ անպիտան ընթերցողին հայեցողութեան շունչին, որ ունի հայ մարդը կրնայ երեւակայութիւն։ Եւ քանի որ անոր միայն «Ենթերկ» ունիք ուրիշ մէջ կ'ընդուն իրաքականութեան, որոնք անհաստատութեան անհաստատութեան զաւարդ զաւարդ պիտի լինէ՞մանի ունի ճարտար հայ մարդու սիրուն ու հոգիներ։

Միայն ընդհանուր պիտի յայտնաբերում անհաստատութիւնը զաւարդութիւններն այս կոչուին նախադասութիւնը որ կը յայտնի բարբառները, թէ ճաշկարգութիւնը անհեթեթեան ստեղծութիւնը իրաքական ամբաստանագիր մըն է եւ քարեկնի արտայայտութիւններն...» Այս պարզապէս ճիշդ ճիշդ է, որ ըստ ընտանիքի՝ «Ենթերկ», թեւեւ գրանցող...»

ՃԱՌԱՊԱԿԱՆ ԱԿՏԱՐԿ

ՀԱՅԳ. ԿԵՆՏՐԸ
ԼՈՍ-ԱՆՃԵԼԸՍԻ ՄԵՋ

ԹԵՄԻՆ ՏՈՒՄԵԱԿԻՆԻ ԴՈՒՐԻՈՒՄՈՒ
ՅԱՏՈՒՎ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանայց կեղծեցույ չհա-
սարկի Ամերիկայի արեւմտեան
քննիչատան 80ամեակին նը-
սերուած յառուի արարողութիւն մը
կատարուած է Օգոստոս 26ին, Լոս
Ֆրանսիսայի կաթողիկէ կեղծեցույ
մը մէջ, նախապատմութեամբ Լոս
Անձելոսի արեւելահայոց կաթողի-
նալ Ռաճըր Մանոնիի եւ մասնակ-

րակցութիւնը չեղուեցաւ արարա-
կաւ աւարտին մէջ, Ռաֆայիլ Ե-
րեմիանիսի զօրացուցչէն: Ան կու-
սորը սուղին կեղծեցույն ոչմը:
Երեմիան մէջ տեղի ունեցած արար-
ողութեամբ կը խօսը տանելով ճարտ-
կական չեղումը յայտարարելով
ըրաւը որուն ճաշած պաշարը իր
պարտութիւնն էր պատճառելով ի-
րեն:

Ամերիկայի թաղամասի կը
քննարկարեն մէջ ուր ճորը եւ ըն-
տանիկը անգղանգներու անհատը
նկարներ կան, Ռաֆայ Երեմի-
ան պարտաւորուած էր յայտնելով խո-
սելու առումներն եւ քննարկելու պա-
նութեան մասին: Կրէն թէ ամէն
քննարկի մէջ անհասկացողութիւն
իջնանք, հարցեր կ'ըրկան, լայն
քննարկներ ընտանիք կը մնայ: Մա-
նակցած է իր ընտանիքին յիշխող
ըրեստական ֆիլմը եւ պարտաւոր-
առութեան:

Անի տանիք մը, Հիւսիսային կը վարէ
Յորդանան ապաստանած իրաւեցի
հարուստ արարողականներու կենտ-
րը: Մեծապատիւ պնդումները ու-
ղղորդելու զբաւած են, յատկա-
պէս երբ անգամ մը Բաթմիք մէջ

ցուցեցին արաբները Յովնան արք-
Տէրտէրեանի, հոգեւորական զա-
տան, պատմական հիւրերու:
Սուրբ տանելով կարգելով Մանոնի
անգղաբարձած է քննարկական
խկական սերունդ, Համբարձում
Քննան Լեւոնտանի թարգմանութեան
չեղելով թէ Հայ ժողովուրդը ա-
ռույնը զարեւն սկսեալ հաստացած
էր Բիւրտանի եւ Հայց: Առաջնա-
կան կեղծեցույ իր տաւաղութեամբ
եւ հոգեւոր զբաղանքութեամբ ու մը-
շակոյթով կը հարուստ քանիք ըն-
րած է քննարկական ընդհանուր
կեղծեցույ: Կարգելով չեղումը է
նաեւ թէ հակառակ քաղաքի զգո-
ւարտութիւններու, հայաժամեցնելու
եւ նահապետութեան, Հայ ժողո-
ւորը պատճառ էր հաստացը
պաշարանք իր հայրենիքը: Յով-
նան արք. Տէրտէրեան կը խօսքին

խառնութիւն 20 վայրկեանի մէջ 9
հարաւ տողիկ պարզեց զնա՝
Ինչ էր վերաբերի թաղաքական
մարտին, Մերձարդ Սերեւիկի մէջ
խնդրէ ճորը յաջորդող աղջիկն հա-
տակերէ հարգաւորչ ըլլալով Հան-
գեմը, Ռաֆայի Համար նման հա-
տակը հաստանալի է ի թուրի: Ան
քաղաքական ոչ մէկ պարտաւորու-
թիւն, կամ հոտառութիւն ունի:
Ինչ հարցական է թէ Յորդանանի
ուսած ապաստանը որքան վատա-
հիւր է: Չի՛ր քան ըլլալ ուր մը
համաձայնի կ'ընք Բաւը արարե-
սերու:

Ս. Հիւսիսային ընտանիքին մէջ
մէծ եղաւ մահերու թիւը: Անոր
ապրող միակ մեծ զաւակը Լիբա-
նի կը գտնուի մօրը հետ ար Հիւ-
սիսի երկրորդ կիներն է: Այդ զաւ-
ակը ոչ մէկ արտահայտութիւն ցոյց
կու տայ Իրաքեցիներու պաշարին
միջամտելու ըլլալու:

ՅՅՏ էր մը Իրաքեան կառավա-
րութիւնը յալողի Ռաֆայի ար-
տաւորութիւնը մեծ եղի, անոր այդ կը-
րնայ կը երկու երայրակներուն հա-
կատագիրը վիճակէր:

ԳԱՂԱՆ

ԼՐԱՏՈՒ

ՊԵՃԱԶՈՂՎԱԿՈՒ
ՊԵՆԱԿԸ
(նուսերնէ թարգմանեց
Մարգարիտ Թէրզեան)
Լ. Ա. ՎԱՅՆԵՐ
Ն. Ս. ԳՐԻԳՈՐՈՎԻՉ

ՄԱՆՆ ԵՐԿՐՈՐԻ
ՊԱՐԸ ԲԵՐԻՆԼՈՂ

Բերլինը արարած էր Պետերբուրգում,
Պետերբուրգի անգղանգներն կէր ար-
տաւորութեան: Նորաւ արքէն զայիս
Պաւլիկ, Գրիգորի, Ֆիլիպպի, Ֆիլիպպի, Վի-
նցեմանի ու մայրաքաղաքի շատ ուն-
քերին, երաժիշտներ, նկարիչներ
էր գտնուածներ: Գերանալուցութիւնի
քաղ Բերլինը խորացաւ հետազոտը-
ումը իր ծան, գրականութեամբ ու երա-
ժշտութեամբ: Պաւլիկին իսկ պատուած
էր իւր Գրիգորի հետ, որին ծանօթ էր
ստակներ Ռուսկայեց, ժողովրդի ընկեր-
ութի կէն եւ հիացած էր նրա երաժշտու-
թեանը:

Բերլինը զայտաւարձ Երաժիշտային
արտաւորութիւն մաս: Բերլինի զաւա-
րաւոր, իր փորձեցողութիւնը կը անկ
միկ միկ կանգնելու իրութեանը:

Բերլինը մամը շարունակ լինում էր
կը տանկութեան հետ: Երբ խոստան-
ած ժողովուրդին կառանքի առաջ
կանգնած, նա երկար խօսում էր արտա-
ւոր ուն: Եւ զարգացութեան զարգաց-
ման մասին: Երբ խոստանք նկարիչներին

մէջ նշած է. «Մեր երկու կեղծեցի-
ներուն միջեւ գոյութիւն ունեցող
սիրովը յարաբերութեան արմատ
ները շատ խորանկ են, որոնք
1970ական թուականներէն սկսեալ
անկի զօրացան: Այսօրուան տա-
նութիւնները մեր մէջ էր վերանո-
րուէ Առտուոյ եւ երաւը հանգիստ
մասնաւորութեան յանձնարարները:
Առաջնորդը արարողութեան մը եւ
Հայաստան լինումը նպակդրաւ-
կան զաւառած մը նուիրած է կար-
դինային, որ կը կարգին Յովնան
արեւելահայոց նուիրած է կարճ-
դիկ թեւին պատմութեան առաւար
դերը:

»

«ՄԱՍԻՍ» ԵՐԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆ
27ԱՐԱՐԱԿԸ

Կէլանայի մէջ, Օգոստոս 26ին,
տունում է Ս. Գ. Հ. Կ. արեւմտեան
Ամերիկայի պատմութեան թիւ
«Մասիս» շարաւրթներին հարաւոր-
աւորութեան 27րդ տարեկանը: Տէր եւ
սիկին Կարօ եւ Անի Գէրարդի
քննարկարեն մէջ տեղի ունեցած
մեծապիւն ներկայ եղած է շուրջ
100 հոգի, որոնց կարգին առաջնորդ
Յովնան արք. Տէրտէրեան, նախկին
առաջնորդ Վաչէ արք. Յովսէփեան
եւ մասնաւորութեան Բազմոյքը կա-
տարած է Կարինէ Տեղեկեան: Յաջ-
որդները Կարած է Յարութ Տէր-
Դաւիթեան: Սուրբ առաւ եւ «Մա-
սիսի» խմբակը տեղի: Արշակ Գա-
րանեան, առաջնորդ Յովնան արք.
Տէրտէրեան, առթիւ. Յարութիւն
Սարգսեան, Օրին Քէչեան, Գրիգոր
Շէնեան, Թորգոմ Փոփանեան,
գիրք. Ռիչարդ Յովսէփեանի,
գիրք. Գեորգ Սարգսեան եւ Յովնան
Քիլիթեր (Կէլանայի թաղապետու-
թեան անդամ) լին անունով մա-
մուրին դերը: «Մասիս» մտօրէն
Վաչէ Ամրապեանի իւրանկար մը
նուիրած է հիւրերին զայրին: Ե-
ղած են նուիրել, որոնցմէ զայա-
ցած է 30 հարաւ տողիկ զուգար
մը, ի նպատակ թերթին:

Ինչ էր, նորա ծանալում էր ամբողջ Եւ-
րոպան:

Շուտով անձանայի ցուցահանդէսի
բազմոյքը միաժամանակ անց, Հայկա-
ստանի ու Շուրթերից զաւանի Բրի-
տիկ մաս:

Ներքին տանը հիւրերը կային: Սպա-
սաւորը՝ Լուիսան, երեստարգրներ
պանց նախաձեռնեալում, իսկ ինքը մը-
տան: Կար Փալուրիկ մաս տեղեկա-
ցրելու հաստատելու զայտաւան մա-
սին: Պանցու մը թուղէ, եւ ուրախ
ըրտարաց, զուր եւս ինքը Բրիտանի-
կոր կը զիտուէ անաղաւտ հայան:

Բրիտանի հիւրերի թուում էին նկարչի
Նալով Նանեան, յայտնի երգչի Ան-
րէյ Լոքին, որը հանգիստ էր գտնել Նե-
տերով աղայանային, Պետերբուրգի
ժողովրդականային զաւառած լայրիկ
հարաւորակէն Նեթոր Գուրիկին: Դերն
ստիմ կ'ըրտար էր Բրիտանի, եւ որի
հետեւում զիտանային ներառակցի ը-
րալ էր:

Երեստարգրներին ներկայացնելով հիւ-
րերին, Կար Փալուրիկը սկսեց շարու-
նակէ ընկերը՝ Սիլվիան Շելդերի
մասին կ'ըրտար թողած պատմութեանը:

Երբ Բրիտանի լոյս, Նանեան, կա-
մայ նստանք:

«Ռուսաստանը զեն արդիօրի ընա-
նակ էր ունեցել...»

Բրիտանի լոյս անկ, զգիկ Հայկա-
ստանի:

«Յուցահանդէսում ես տեսայ մեր նը-
քարին եւ յանգնած լուրերին զաւան
ժողի արք. Տէրտէր Կարինէ խալ ինձ հետ
միայն տեղի է ունեցում, երբ հիշում
եմ Շելդերի կառանքը: Եւ ես կործան
եմ իր նրա տեղը երկու թիւրք չի
մնայ...»

Հայկապետները շատապանց. քողոր
նրան կէն նայում:

(Ծառք. 68)

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՐԴԻՆ
ՅԻՇՈՂՈՒԹՅՈՒՆ
ԿԵՐՏՈՂԱՆԵՐԸ

ԳԱՏՄԻՋԵՆԵՐԸ

ԹԻՒ 12.
ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
ԿՐԱՍԱՆԱՆԱԿԵՐՏԻ

Յովհաննէս Կաթողիկոս Կրա-
սանիկոս զիտի ծնունդ է, ծնած
850ի տունները: Գատմագիրն է ին-
ներորդի վերջերս եւ տասներորդի
առաջին գատմագիր զէպեղեան: Ու-
սումները կատարած է իր ազգա-
կան՝ Սեանի վանահայր Մարտոյ
վարդապետի առաջնորդութեան
ներքեւ: Թումս Արքուքին զովնա-
տով կ'արտասպասուի իր մասին:
Եղած է զարան յայտնի զէպեղեան
եւ զարան խնդրուող Կեղոր Գառն-
սիի (878-897) կաթողիկոսութեան
չըլանքին: Երբ վերջին կը կայանա-
տարի Արկին ոստիկանին՝ Յով-
հաննէս հանգանակութեան կը մե-
նարկէ եւ իւրան Համարի մեղորդ
կ'ըրտարէր զինք: Անոր յաջոր-
դին Մարտոյ կաթողիկոսին մահէն
վերջ, Յովհաննէս կաթողիկոս
կ'ըրտարի (897-898): Սուրաւոր-
ութեան միջնորդ կը գտնայ նախա-
քաղական տունները պաշարներուն
մէջ եւ արտաքին թշնամիներու մի-
ջին: Իր կարգին երկար ամիսներ
կը քանտարուրի եւ նեղութիւններու
կ'ըրտարէր ինչու ծնունդ ոստիկանին:
Կը յալողի փախչել եւ կ'ապաստանի
Արտանիք երկրի կը վրաստան մեծ
ընդունութիւն զանկը:

Յովհաննէս Կը լինի զանգան
տեղեր: Իր ամիս Սիւրիս լիւն կը
մայա զանգանաներու մաս: Կը վե-
րադաւանով Արեւելեան Հայաստան:
Մերութեան տարբերութիւն Յուստի-
օսիկանին՝ խառնարկը համար
Գաթմայ լիւնը կ'ըրտարանք, ապա
կը վերադառնալով իր Բիւրա-
նի ամրոցը: Երբ թշնամիներ կը
մտնեն, կը փութայ ապաստանել
Բաղարտունիկը: արքունիքը:
Հատանարք վախճանած է 925-930ի
մէջ:

ԳԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԳԻՐԻՔԸ: Հաւան-
քին, ծերութեան լրջումին դրուած:
Սիւրիսի միջին Արտա Բաղարտու-
նիկ թաղ տասնարկ կը ներկայացնէ
հայտաւորութիւն ապա մանրամասն
կ'ըրտարի զէպեղեան Սիւրիս (900-914)
եւ Արտա Երկաթ (914 - 929) թաղապետներ չըլանքին, կը
ներկայացնէ Արքունիք, Սիւրիսը եւ
փորը իւրանկերու գործերը առանց
մանուր, կեկեղեկական ինդիկները:
Կատարէ թաղապետով պահապա-
նելու կործար, առաջիկ թաղերին ու
միայնութիւնը:

ԳԱՏՄԱՆԱՆ ՍԻՒՔԻՔԸ: Արտա Ա.-ի
չըլանքին համար կը պատմանքներ
սկզբնական արդիւնքին են: Յալողը
տարբերութեան համար ինչ է անպա-
տան ու ժամանակակիցը եւ յանձն-
մանակցութիւն ընթացը: Մանրա-
մասն տեղեկութիւններ կու տայ ա-
րար անորք ոստիկաններու՝ Ար-
կին, Յուստիկ, Նաքի տարբերակ
արքայաներուն եւ զորածն անկ-
ներու մասին, արեւելեան Հայաս-
տան եւ Դուրին չըլանք: Յալող կը
խօսի նաեւ Հայ կարգ մը իշխանա-
րու միջակայցութեան մասին արա-
րու հետ՝ յուսալով անոնցմէ թաղ
պաւլովին, որով կը պատմութեան
ընթացումը կը գտնայ արար ան-
ոյ եւ տխուր նման կը ապրած տա-
նապանքներուն:

ՈՃԸ: Արտան հանգանք է. երբե-
քին ընտանիք մեծով ներկայացուած,
րալց կը նախարարէ արարապարտ-
ութեան մասունք, քաղը, հետտարա-
կան մեղք:

Գաղարտանք՝ ՅԻՔԸ

(Ծար. Ա. Էջն)

Հիս 12ին Օգոստոս 14 1-000 ընկիլներ սպանուած են Յաւային կողմէ :

ԱՐԵՆԵԼԵՆ ՊԵՐՍԻՆԻ մէջ լայուածը կատարուած է Գերմանիոյ մեծաւոր սինդիկէթին 1938 խոյանքին մէջ, Ռիքթ-Քրոսթի սինդիկէթի սպանին և հա- մարքին անգլիկոյ ձերբակալուած են ու անհատուած միջին Չարքանու- ղինի արդիւնաւոր կապով : Սինդի- կէթի քարտէսը եղած է, հայի. ձերին կնիքը մասշոյ է Այսօր, ամէն ինչ վե- ռալիւնուած է և նոր ուղղութիւն ալ յա- տարարած : Էշարք մէջ է որ կրկին Հրեաներ լայն Գերմանիա և Ռիք- Քրոսթի սինդիկէթի ալ ասոր խորհրդ- ղանին է :

ՍՈՒՐԻՍ արտաւարկները որոյ է Սկ- տներն են, ապրիլիոյ որ խրախ- ան օդանային ընտանեացի են Սուրիոյ օդային սանձանները և նոյնիկ ուժ- րակուած : Խաղալ ոչ մէկ ակաւորու- թեան ըստ է այս մասին, լայն կը թուի որ ոչ ոք կ'աչ, ոչ ալ նիւսական վե- ռա :

ՄԻՍԿԱՆԻՍԻ մէջ Սկու. Դին Ֆրանս- և Արփանիկի հանդիսարանի մը լայու- ցու ուղիով հանդիսարանին ճիւղը բա- ժակի միջոցներու շարք : Սուրիոյ պի- տի տեւեմ միջին Հոկտեմբեր 20 :

ՊԱՊԸ, Սկսեալները Դին մեկնած է Ա- տարիւ, որ ետեալ աշխուրհին մը

կը կատարէ : Պիտի տեւեմ Մարիամ Խառանածին Նուիրուած Մարիակիի արարիչին : Տճար տարեկանը : Ս. Քառանայիկոյ կրկին մէջ ալ կ'ունե- նայ զոր Կաթիլին վիճակական կ'ու- կէ : Խառ յարանք մէջ ալ պիտի մա- տուանք Տեսիլի զո՛ 65 հարար Հրեանե- րուն, Վէճանի Հրեաներու հարարու- կին յուշարանին մաս : Կաթիլին, Պապ տեւեմին մէջ ունեւած էր Խաղալի հարաւորին : Տ. Փիլիպի Հեա, որ կրկնած էր Խաղալի աշխուրհին իր հրաւերը :

ՄԻՍԿԱՆԻՍԻ ՖԻՇՈՒ շատ խառ կը- ղով յանդիմանած է Ռաւմ Նաւեր, որ արտաւարկ խաղաւորութեան մէջ մարդ- կային երաւանց պատասխանատուն է, որովհետեւ նոյն աստուծոյ (Սկու. 6) յանդարտուածք աշխուրհին մը տուած էր Օպիլիքիին ընտանեացիներու արարա- ման : Կաթիլարարիկոյ զիտէ տուած է (որ ի դէպ, կը հնչէին Հեա կալ շու- ձեր հարք) թէ ասիկ ետեւ նոյն խաղա- ձանութիւնները պիտի է խորհրդակու- թեան իրի ըստ նախապիտ : Իր աշխ- րակին գաղափարաւորած էր արդէն արտաւարկին համարալար քաղաք- պետութեան կողմէ :

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH» 83 rue d'Hauteville 75010 Paris Siret : 571 027 317 000 15 Comptabilité Paritaire : N° 0609 K 84976

CROIX BLEUE DES ARMÉNIENS DE FRANCE

ISSY

La Croix Bleue d'Issy-Moulineux organise le Dimanche 23 septembre, son repas annuel au Cholet de Vaupreux.

Cette journée débutera par une visite de la maison de Chateaubriand et une promenade dans le parc de la Vallée-aux-Loups à Chatenay-Malabry.

Départ: 9h45 devant le Cimetière d'Issy-les-Moulineux; 10h devant l'église arménienne de l'avenue Bourgain

Reservations :

- Annick : 0953 66 95 06
• Jacqueline : 01 40 95 81 33

ՎԵՐԱՄՈՒՏ

Փ Ա Ր Ի Զ

Կապուտ Ուշի Փարիկի Արշալոյս Բա- րսեանի մասնաճիւղի Ժողովը պարզե- րը զոյնքը կը վերաբաշխ Սկսեալներ 15, Ժամը 14:30Ի :

17 rue Blue - 75009 Paris
Մանդակարարէն միջին պարարտէ : Երգ, պար, Բարեր, մեծահասակնե- րու հալ կեդուի դաւերից :

□

Ի Ս Ի

Կապուտ Ուշի Իսի Տ. Արեւիկե- անի մասնաճիւղի հայերէնի դաւերիցնե- րը կը սկսին Երեւանի, Սկսու. 18ին : Դաւերիցները ունին տարբեր մա- կարակներ :

- Նախալիքարան (6 տարեկանն ըս- կեալով)
- Միջակարգ - Երեւանի,
- Պարարտէն Նախապարտաստակն և, Պարարտէն :
Դաւանդութիւնները սկսին Կ'ունե- նան Երեւանի օրերը : Ժամը 18ին ըս- կեալով : Զայ : Միջակարգի Տան մէջ :
45 rue de la Défense -
92130 Issy-les-Moulineux

Արմանդութեան և տեղեկութեան համար կարելի է հեռաձայնի : 01. 46. 42. 45. 25 կամ 06. 82. 89. 16. 44 Թիւերուն :

□

Շ Ա Ր Ի Լ

Շաւիկի Վեռն Շաւիկի Ժողովը զու- րից վերաժողոտ սկսին Կ'ունե- նան Զորիշարի, Սկսեալներ 12ին :

Եկեղեցւոյ կեց արահին մէջ : Դաւերի կ'ունեւ ամէն տարիին և ամ- մին մակարանի աշխուրհներուն հա- մար :

Արմանդութիւններուն համար Ներ- կայանայ տեղեւին վրայ, Սկսեալներ 12, Ժամը 9ին սկսեալ, կամ հեռաձայնի : հեռաձայն Թիւին : 01. 47. 09. 23. 18

Eglise Arménienne 6 rue Père Comitas 92370 CHAVILLE

L'ASSOCIATION SAINT-CROIX DE PARIS organise

UNE EXCURSION à REIMS

Le dimanche 14 octobre

Après l'échappée royale, le sacre !

Au programme : Visite de la Cathédrale, découverte de la ville en petit train, déjeuner dans un restaurant 3 fourchettes, visite guidée d'une cave de champagne + dégustation.

Participation aux frais : 60 Euros

Pour les inscriptions, téléphoner : 01. 44. 59. 23. 50.

ԵՐԱՅԻՐԱՅ

Ս. ՅԱՎՈՐ - ԼԻՈՒ

ԿԻՐԱՅԻ, Սկսեալներ 16 ԵՐԱՅԻՐԱՅ

Այս առիթի կ'ունի Սուրբ Յակոբ Սուրբ Եկեղեցւոյ մէջ հանդիսարար Գաղաթաղ կը մատուցուի : Ժամերուն : Ժամը 8:45ին Ժամը 10:00ին

ԵՐԱՅԻՐԱՅԻՐԱՅ, Սկսեալներ 17 ՍԵՐԵԼԻՈՅ

Հոգեհանգիստ : Ժամը 11-ին

Association Arménienne d'Aide Sociale A.A.S.A. Reconnue d'utilité publique par décret du 8 juin 1956

Recherche Directeur(trice) de maison de retraite

L'Association Arménienne d'Aide Sociale recherche un(e) Direc- teur(trice) pour une de ses maisons de retraite de la région parisienne. Le(a) candidat(e) devra faire preuve de ses capacités de gestion et posséder une bonne connaissance de la culture et de la langue armé- niennes.

Possibilité de logement de fonction. Prière d'envoyer lettre de motivation et CV à l'adresse suivante : Monsieur le Président ASSOCIATION ARMÉNIENNE D'AIDE SOCIALE 77 rue la Fayette - 75009 PARIS e-mail : aas.paris@aas.fr

CINE-CLUB

«Achkar» / UCAF

Ciné-Club «Rouben Mamoulian» Sous le parrainage de Robert GUÉDIGUIAN, réalisateur

Jeu 13 septembre à 20 heures En présence de Robert Guédigian et Ariane Ascaride (sous réserve)

«Le Voyage en Arménie» Un film de Robert Guédigian (2006)

avec Ariane Ascaride, Gérard Meylan, Simon Abkarian, Serge Avédjian; Musique : Arto Tunçboyacıyan Directeur des programmes : ARTO PEHLIVANIAN

P.A.F. : 5 euros - Réduit : 3 euros

U C F A F 6 Cité du Wauxhall - 75010 Paris Métro: République

ԲԱՑՈՒՄ ԱՆԻՍԱՐԱՆԱԿԱՆ ԵՐԱՅԻՐԱՅԻՐԱՅ

ՀՐԱՅԻՐ Յորմանի Զայ Անտարաշխական Եկե- ղեցիկներու Միութեանը սիրով կը հրա- ղէ մեզ ներկայ դաւանելու Արեւիկե-Ա- կանիկի Եկեղեցւոյ Նորակառոյց Էկե- ղեցին արարչութեան, որ տեղի կ'ունե- նայ Կրակի, Սկսեալներ 9ին, Ժամը 15:30-ին :

INVITATION L'Union des Eglises Evangéliques Ar- méniennes de France a l'honneur de vous inviter à la cérémonie de l'inau- guration de son nouvel édifice au 5 avenue de la Concorde à Amouville les Gonesse. Dimanche 9 septembre à 15h30 Հաւրէ - Adresse 5 avenue de la Concorde 95400 Amouville les Gonesse Tél. : 01 39 85 78 72 - 06 61 79 56 05 eeamouville@hotmail.fr

ARMENIE

- Vols Directs
■ Séjours à la Carte
■ Circuits accompagnés
■ Extension au Karabagh
■ SABERATOIRS & SAN VOYAGES

11 rue des Pyramides 75001 Paris Tél. : 01 42 61 51 13 Fax : 01 42 61 94 53 armenie@saberatoirs.fr

48 Cours de la Liberté 69003 Lyon Tél. : 04 78 60 13 66 Fax : 04 78 60 92 26 sevan@selecourt.com

67 La Canobière 13001 Marseille Tél. : 04 95 09 30 60 Fax : 04 95 09 30 61 marseille@wasteels.fr

ASSOCIATION SAINT-CROIX DES ARMÉNIENS CATHOLIQUES DE FRANCE

DIMANCHE 16 SEPTEMBRE

GRANDE FÊTE CHAMPÊTRE

de la région parisienne animée par l'orchestre SPITAK qui se déroulera, cette année à SEVRES

au Collège Samuel Moorat des Pères Mekhitaristes au 26 rue Troyon - 92310 SEVRES dans un cadre prestigieux, dépositaire des souvenirs de l'histoire des Arméniens et des Français

□

Reservez un bon accueil au carnet de tombola qui vous parviendra fin août

Programme :

Divine liturgie à 11 heures, dans le Salon du Collège Repas à partir de 13 heures, dans la cour, derrière le Collège Musique par l'Orchestre SPITAK Jeux pour les enfants Tirage des deux tombolas (enfants et adultes).

Participation aux frais de la journée : Adultes : 20 Euros Enfants (5-17 ans) : 12 Euros

Reservations et informations par tél. :

- Paroisse de Paris : 01 44 59 23 50
- Centre Culturel : 01 40 51 11 90

Տիրիվա - փորձառու 0 - 0 արքեպիսկոպոստացիական հն. Փորթրիվա - 16-հատաստի աղ. 2 - 2: Դատարարի պաշտոնի և 16-հատաստի 20 կողմից: Քր հեռուներին Ֆիլիստինա(18), Փորթրիվա (16), Սերգի(15), Պելի(10), Հայաստան(8), Դպրատան(6), Արքեպիսկոպոստ(5): Ցիկնե շահե որ այս հանդիսանումների տեղի պետք է ունենայ շահե Արքեպիսկոպոստ - Հայաստան մրցույթ որ տակնին ծնվելու էր իրենցիկի հոգեվարձապետների կողմից հանդիսանումների պատճառով: Ծափերիկ հարգանքով միայն չալին զանազանություններ որոշում էր եղել կողմերի աղ պատճել անոցն տալով(0-անոցն միայն):

Ի ՑԻՄԱՍԱ

Իր օրը՝ Արփիկե Գորբաշյանի մահա-
ւան ջառատությունը և իշխանական ուղիքի
վաճառ Գորբաշյան 250 Նյու իր նուրբ
հետախնդիր:

L'ECOLE HEBDOMADAIRE
de Langue et Culture Arméniennes
«Khatkadour ABOVIAN»
de Marseille
est heureuse de vous annoncer que
**LA RENTREE
SCOLAIRE
2007 - 2008**
aura lieu le
Mercredi 19 septembre à 10 heures
dans la Salle «Adzrouni Tchepachian»
du Centre Culturel SAHAK-MESROP
339 avenue du Prado —
13008 MARSEILLE

Tous les mercredis de 10h à 16h
des cours de langue et de culture
arméniennes sont enseignés ainsi que
des cours de danse, de chant et
d'éducation religieuse.

Pour tous renseignements et
inscriptions, les responsables
de l'école tiendront une permanence
le jour de la Rentrée, de
10 heures à 17 heures.
Ou par téléphone au Secrétariat
de la Cathédrale :
04. 91. 77. 84. 70.

L'ATRIUM ET LA CROIX BLEUE
Section de CHAVILLE
en partenariat avec France Arménie
et AYP FM
présentent

**LE GRAND ORCHESTRE
ARMENIEN**
La plus grande formation
de musique traditionnelle arménienne
d'Europe
LE SAMEDI 6 OCTOBRE
2 CONCERTS :
17 heures et 20 heures 45
Réservations :
— 01 30 70 08 02
— 01 41 15 22 92

ՈՒՍՈՒՑՈՒՆԻ
ԿԸ ՓՆՏՈՒՈՒ

ԱՅՈՒՆՆԱ
ՄԱՐԿԱ

Արմուխի-Է-Կոնեի վարպետ Ս.
Մաշ եկեղեցու Ջորջաբեկ օրոտան
զարդեցն համար Քրիստոսի և Հայաս-
տան ուսուցչին Ժ իր փառաբեր Հա-
յոց Գառնիկի և Հայաստանի աշ-
խարհագրության երկրորդ դասաւան-
դութեան համար : Հետաքրքրողներին
ևր խոյրով հետաձայնել եկեղեցու հո-
ւրի Եարութիւն ԳԻՆ : Բաւանանին :
Հեռ — 06 26 14 52 52 :

ԴԱՇԵԱՍՈՒՐ
ԵՒ ՀԱՍՏԱԿԱՐԳԻՆՆԵՐ
ԿԸ ՓՆՏՈՒՈՒ

Արմուխի-Է-Կոնեի վարպետ Ս.
Մաշ եկեղեցու Ջորջաբեկ օրոտան
զարդեցն համար նոր կամ գործածուած
համաձայն և համարողներին ևր փե-
տրուտի : Կր խոյրով անտոնի արտե ևր
փառաբեր դանտե զարդեցն նուրբ, հե-
տաձայնել եկեղեցու հովի Եարութիւն
ԳԻՆ : Բաւանանին :
Հեռ — 06 26 14 52 52 :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵԱԼ

Արմուխի-Է-Կոնեի վարպետ Սորը
Մաշ եկեղեցու անուանակոչութեան ուր-
տի պատարագ տեղի պիտի ունենայ
Սեպտեմբեր 30ին :

Մանրամասնութեան կ'ապալուին :
□
ԵԱԻԻԻ
Ս. ԳԻՐԳՈՐ ԼՈՒՍՈՒՈՐԻՉ
ԵԿԵԼԵՑԻՈՅ
50 ՍՄԵԱԿԸ
Կիսաւի, Կիսաւիներ 10ին :
Պատարագ և ճաշ :

ԵԱՉԿԵՐԱՑ

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԵԱՍ-ՄԿՐՏԻՉ
ՓԱՐԻՉ

ԿԻՐԱԿԻ, Սեպտեմբեր 16
կնյալ տոնացոյց
ՏՕՒ ԿԵՐԱՅՄԱՆ ՍՐԲՈՆ ԽԵԶԻՆ
Գինեւային և Առուստանի հանդիսաւոր
ժամերով համար, հանդիմ Արդաստա-
նի Ե : Աստուծոյ պատարագ :
Սկիզբ ժամերով հանդիմ ժամը 8-30ին :
Մուշկերացի մեծահանգի թափող —
Անդաստան կը կատարուի ժամը 16ին :

Մանթի — Այսօր հոգեհանգիստ իր կա-
տարուի : Այսօրուան անդաստանը տար-
ւան փերինն է որ կը կատարուի :

ԵՐԿՈՒՇԱՐԻԻ, Սեպտեմբեր 17
կնյալ տոնացոյց
Բ. օր Կերպասով Սրայ խաչին
Յիշատակ Մեռելոյ

Գինեւային և առուստանի ժամերով
համար : Աստուծոյ պատարագ : Հոգեհան-
գիստ՝ ժամը համարին ներկայից :
Սկիզբ ժամերով հանդիմ ժամը 9ին :
□

Ս. ՅԱՄԱՐ - ԼԻՄՈՆ

ԿԻՐԱԿԻ, Սեպտեմբեր 16
ԽԱՉԿԵՐԱՑ
Այս առթիւ Լիմոն Սուրբ Եակոբ Մաշը
եկեղեցու մէջ հանդիսաւոր Գառնիկ
կը ժամուրդէ :
Գառնիկի Բաւանանին ժամը 8:45ին
ժամը 10:00ին

ԵՐԿՈՒՇԱՐԻԻ, Սեպտեմբեր 17
ՄԵՐԻԿԱՆՈՅ
Հոգեհանգիստ՝ ժամը 11ին

L'ASSOCIATION SAINTE-CROIX
DE PARIS

ECOLE
SAINTE CROIX

Les cours de langue arménienne, de
catéchisme, de chant et danse armé-
niens reprennent pour les enfants de
5 à 12 ans au cours de l'année scolaire
2007-2008.

à partir du samedi 6 octobre
de 14h à 17h15
au 13 rue du Perche — 75003 Paris
Pour les inscriptions, s'adresser
au Père Curé de la Paroisse :
Tél. : 01 44 59 23 50
Mob. : 06 72 57 94 84.

ASSOCIATION SAINTE-CROIX DES ARMENIENS CATHOLIQUES DE FRANCE

DIMANCHE 16 SEPTEMBRE
GRANDE FÊTE CHAMPÊTRE

de la région parisienne
animée par l'orchestre SPITAK
qui se déroulera, cette année à
SEVRES
au Collège Samuel Moorat des Pères Mokhitaristes
au 26 rue Troyon — 92310 SEVRES
dans un cadre prestigieux, dépositaire des souvenirs de l'histoire
des Arméniens et des Français

□
Réservez un bon accueil au carnet de tombola qui vous parviendra fin août

Programme :
Divine liturgie à 11 heures, dans le Salon du Collège
Repas à partir de 13 heures, dans la cour, derrière le Collège
Musique par l'Orchestre SPITAK
Jeu pour les enfants
Tirage des deux tombolas (enfants et adultes).

Participation aux frais de la journée : Adultes : 20 Euros
Enfants (5-17 ans) : 12 Euros

Réservations et informations par tél. :

— Paroisse de Paris : 01 44 59 23 50
— Centre Culturel : 01 40 51 11 90

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH»
83 rue d'Hautville 75010 Paris
Siret : 571 027 317 000 15 — Commission Paritaire : N° 0609 K 84976

Association
Arménienne
d'Aide Sociale
A.A.S.

Reconnue d'utilité publique
par décret du 8 juin 1956

Recherche
Directeur(trice)
de maison de retraite

L'Association Arménienne d'Aide
Sociale recherche un(e) Direc-
teur(trice) pour une de ses maisons
de retraite de la région parisienne.
Le(la) candidat(e) devra faire
preuve de ses capacités de gestion
et posséder une bonne connaissance
de la culture et de la langue armé-
niennes.

Possibilité de logement de fonc-
tion.
Prière d'envoyer lettre de motivation
et CV à l'adresse suivante :
Monsieur le Président
ASSOCIATION ARMÉNIENNE
D'AIDE SOCIALE
77 rue la Fayette — 75009 PARIS
e-mail : aas.paris@aas.fr

CINE-CLUB

«Achkar» / UCAFF

Ciné-Club
«Rouben Mamoulian»
Sous le parrainage
de Robert GUÉDIGUIAN,
réalisateur

Jeudi 13 septembre à 20 heures
En présence de Robert Guédiguian
et Ariane Ascaride (sous réserve)
•Le Voyage en Arménie•
Un film de Robert Guédiguian
(2006)

avec Ariane Ascaride, Gérard Meylan,
Simon Abkarian, Serge Avédikian;
Musique : Arto Tunçboyacıyan

Directeur des programmes :
ARTO PEHLIVANIAN
P.A.F. : 5 euros — Réduit : 3 euros

U C A F F
6 Cité du Wauxhall — 75010 Paris
Métro: République

ԿԵՐԱՄՈՒՑ

Փ Ա Ր Ի Չ

Կապույտ խաչի Գարեգին Արշալույս Բա-
րեւանյան մասնաճյուղի ժողովուրդ զորքը
իր դրանք կը փերանայ Սեպտեմբեր
15, ժամը 14-30ին :

17 rue Bleue — 75009 Paris
Մանկավարժական միջին պարտիզա-
նոր, պար, Բաւանան, մեծահասակ
ուր հայ երգիչ զարգեցնալ :

□

Ի Ս Ի

Կապույտ խաչի Բաժ Տ. Սեբեհե-
կան մասնաճյուղի հայերէն զարգեցնա-
նոր կը սկսին երեւոյթի, մեկու. 18ին.
Դասընթացները ունեն տարբեր մա-
կարողներ :

— Նախադիմարան (6 տարեկանը ու-
կանալ) :

— Միջնակարգ — Երկրորդական,
— Գաւաթաբաշի հախախտական
և Գաւաթաբաշի :

— Զաւանասեր :
Դասաւարժութեանը տեղի կ'ունե-
նայ երեւոյթի օրերը, ժամը 18ին ու-
կանալ Հայ Մշակույթի Տան մէջ :

45 rue de la Défense
92130 Issy-les-Moulineaux

Արմանաւորութեան և տեղեկութեան
համար կարելի է հեռախոսել :
01. 46. 42. 45. 25 կամ 06. 82. 89. 16. 44
Իրեւոյն :

□

ԵԱԻԻԻ

Շաբաթի Վերան Եանթի ժողովուրդ զոր-
քոյի կ'առաջարկ տեղի կ'ունենայ
Ջորջաբեկ, Սեպտեմբեր 12ին
եկեղեցու կնք օրանին մէջ :

Դասերը կ'ընդունան ամէն տարեկի և ա-
մէն ժամաւորակի աշակերտներուն հա-
մար :

Արմանաւորութեանը համար նոր-
կանալ տեղի կ'ունեց, Սեպտեմբեր
12, ժամը 9ին սկսանալ, կամ հետաձայնել
հետաձայնել ԲԻՆԻ :
01. 47. 09. 23. 18

Eglise Arménienne
6 rue Père Komitas
92370 CHAVILLE

L'ASSOCIATION SAINTE-CROIX
DE PARIS
organise

UNE EXCURSION
à REIMS

Le dimanche 14 octobre

Après l'échappée royale, le sacre

Au programme :
Visite de la Cathédrale, découverte
de la ville en petit train, déjeuner
dans un restaurant 3 fourchettes,
visite guidée d'une cave de cham-
pagne + dégustation.

Participation aux frais : 60 Euros

Pour les inscriptions, téléphoner :
01. 44. 59. 23. 50.

CROIX BLEUE
DES ARMÉNIENS
DE FRANCE

ISSY

La Croix Bleue d'Issy-les-Moulineaux
organise le Dimanche 23 septembre,
son repas annuel au Cholet de Vaupre-
reux.

Cette journée débutera par une
visite de la maison de Chateaubriand et
une promenade dans le parc de la
Vallée-aux-Loups à Chatenay-Malabry.
Départ: 9h45 devant le Cimetière d'Issy-
les-Moulineaux.

10h devant l'église arménienne
de l'avenue Bourgain

Réservations :

● Annick : 0953 66 95 06
● Jacqueline : 01 40 95 81 33

ԵՏԵՆԻ ԶԱՐԲԸ ՆՍԱՄՍ

Դասարանին առջևի շարքը
ընդհանրապես
կը նստէին
օրինակելի աղջիկները,
որոնք անպայման
կը փափաքէին մտնել
ուսուցիչին աշէր,
ինչպէս նաեւ
կարճ հասակ ունեցողները
որոնք
կամէ անկախ պատճառով
պարտադիր կը նստէին
ուսուցիչին աշէր մտնել փափաքող
օրինակելի աղջիկներուն կողքը...

Դասարանին ետեւի շարքը
ընդհանրապէս
կը նստէին տղաները,
մասնաւորապէս՝
չարերն ու ծոյլերը,
մինչ մէջնեղի շարքերը՝
չերնակելիները, համար
մէկ խօսքով ըսեմ,
կը նստէին
բոլոր մնացեալները...

Դպրոցական պատուութիւններուն
մէջ
ընդհանրապէս
կը յիշատակուին
առեւելի շարքը դարձող
աշէր զարնող
օրինակելիները,
ետեւի շարքը դարձող
աշէր ծակող
չարերն ու ծոյլերը,
ինչ մէջնեղի մնացեալները
զգաբախտաբար
կը մնան
յիշողութեան փոշիներուն տակ...

Դպրոցական
այդ տարիներուն վաղեմական,
ընդհանրապէս
միշտ
զբաւած եմ
ոչ առջևի,
ոչ ալ մէջնեղի շարքերը...
Է՛հ,
եթէ ո՛չ առջևի,
ոչ ալ մէջնեղի,
ուրեմ ինչ մնաց...
Բացայտ յա է,
մնաց միմիայն
սա ետեւի շարքը...

Ուրեմն
դպրոցական
այդ տարիներուն վաղեմական,
ընդհանրապէս
միշտ
զբաւած եմ
ոչ առջևի,
ոչ մէջնեղի,
այլ անշուշտ
ետեւի շարքը...

Իմ կամքով չէ՛ր,
մինչեւ դասարան հասնէի
առջևի եւ մէջնեղի շարքերը
բոլորը լեցուած կ'ըլլային...
Ուզէի չուզէի
ետեւի շարքին
տեղ մը պէտք էր ճարելի...
Վերջի վերջոյ
սա ետեւի շարքն ալ
մէկը պիտի նստէր չէ՞...

Բախտի հարց է
սիրիս մէջ գծուած
կամ երկու գիր
ճակատիս վրայ դրուած,
բայց կը խոստովանիմ
խիղճ հանդիստ
սիրտս բաց
որ ոչ շար եմ եղած
... ալ ծոյլ անկապած...
Ձէ՛...

Իրաւ կ'ըսեմ.

ոչ մեղքերս կը քանձ
ոչ ալ գլուխս կը գոլեմ...
Եթէ սուտ խօսեմ
թող սալորի ծառիկն տակը
տեղն ու տեղը ստակի՛մ...
Ինչո՛ւ սուտեր թոցենեմ,
անշուշտ ճամբորդիւնը
ես պիտի ըսեմ,
մանաւանդ որ
այս պատուութիւններ
քանեօթը,
չէ՛ քանուութիւն,
ի՛նչ կ'ըսեմ
սակի՛մ
կ'որ հաշիւով
երեսու տարի է անցած...
Երեսուն տարի ետք
մարդ սակէ բան
չուկալի կը հանէ
ու կը ծախէ
սմա՛ն աճա՛ն...

Հիմա կ'ոգեմ՝ս հաւատաւ,
կ'ոգեմ մի՛ հաւատար...
Այս պատուութիւնն է
ես ոչ բան մը
պիտի չա՛նի,
ոչ ալ բան մը
պիտի կորսնցնեմ...
Իշուշ պոլը
ոչ կ'երկնայ,
ոչ ալ կը կարճայ...
Կ'աղաչեմ՝
հաւատա՛
ոչ շար էի
ոչ ծոյլ,
բայց պարզապէս
ծոյլերուն եւ շարերուն հետ
ետեւի սա շարքին
մաս կը կապէի...

Հիմա
հաշիւը կ'որոշեմ իմ
երեսուն տարի անցեր է...
Երեւի
անոր մաղթ թափեր է,
ստոր փորը
տակաւ դարձեր է...
Բնական է
երեսուն տարին քիչ բան չէ՛...

Մէկուն ճաղատ գլուխը,
միւսին տակաւ փորը,
սասնի նիւթերով
էջ լեցնելը
անյարմար է...
Կարեւորը
սա ճաղատ գլուխը
եւ տակաւ փորը
երեսուն տարի ետք
սա կեանքին մէջ
ո՞ւր հասեր է...

Առջևի շարքը նստողները
վատա՛
ամուսնացան
տուն տեղ
դասակներու տէր դարձան,
ինչ դասակները յամախեցին
այսինչ
կամ այնինչ
անուանի համայնարան,
ունեցան բարձր վկայական,
կամ բժիշկ ելան
կամ ալ փաստաբան
եւ այդ թուղթի կտորը պատուական,
ունեցաւ ոսկեղծ շքանակ,
եկող դպրոցը նայեցաւ,
ովայիցեալ,
հետեւաբար
չատ շուտով
տարք տաքին
վկայիւ պատկաները
ամուսնացուցան,
աւին այսինչին աղջիկը
կամ այնինչին տղան,
հարսանիքի լուսանկարն ալ
վկայականին տակ
պատէն կախեցին

եւ հիմա
հպարտ գոհունակ
ընտանիքով
թերեւս թոռնիկներով
բոլորը միասին
Ձատիէ Ձատիկ
երկ երկեցի կ'երթան,
անշուշտ կը բազմին
եկեղեցիին
սառչի՛ն շարքի
նստարանին վրան...

Ասոնք կը կոչուին
աղգիս Երանելիներ՝

Մէջնեղի շարքերը նստողները
վատա՛հար
իրենք ալ ամուսնացան
տուն տեղ
դասակներու տէր դարձան,
ստեղծ դասակները
աշէրը բաց ծնան,
դարձան մէյմէկ վաճառական,
բացին խանութներ,
հիմնեցին վաճառատուններ
եւ ինչու չէ՛
դարձան բարերարներ...
Նոր յարկաբաժիններ դնեցին
կամ անուանատուններ,
եւ անպայման
հիւսիսանակը
կամ ճաչանեանկը
ոսկեղծ շքանակով
հակ՝ Սրբաբաժնի կախեցին
ու այսօր
ընտանիքով
թերեւս թոռնիկներով
չեն փախչեր բնաւ
պարահանդէսները տարեկան
կամ Գառնիկ Սարգիսեանին
երգահանդէսները
հայրենասիրական...

Ասոնք ալ կը կոչուին
աղգիս Բախտաւորներ՝

Երանելիները,
Բախտաւորները,
մնացին Երանելիները,
այսինչ
սա ետեւի շարքը
նստողները...
Եւ ահաւասիկ
պատահեցաւ
մտքիս ծալքէն շանցածը...
Զախ կողմն նստողը
դարձաւ Պատկաւելի Պատուելի,
ալ կողմն նստողը
մասնագէտ բժիշկ ոսկորի...

Եկուր ալ հաւատա՛...
Աստուած վկայ,
կ'ըր բժիշկ
միւր Պատուելի,
եթէ սուտ խօսեմ
սալորի ծառիկն տակը
տեղն ու տեղը ստակի՛մ ըսի...

Ինչ որ կեանք կ'ըսեն
խաղ մըն է՝
թատերախաղ,
ինչ ես
չեմ գիտեր
ինչո՛ւ
ինչպէ՛ս
կը գտնուիմ
թատերադահլի մէջ
թատերաբեմին զգիաց
սա ետեւի շարքին վրայ
մէն միմեկ նստած...
Ինչ ընեմ հիմա...
սա թատերախաղ
ընդի
չըհեղեղէի
պատմեմ...

Ողբերգութիւն
թէ կատակերգութիւն...
չկա՛յ տարբերութիւն...
ետեւի շարքին վրայ
մէն միմեկ նստած,
երբեմն կը բարկանամ,
չատ յաճախ ցաւ դգա՛մ,
երբեմն կը ծաղահարեմ

չատ յաճախ ինքզինքս կ'ուտեմ,
լուռ արցունք կը թափեմ
եւ բազմաթիւ ինչուներու
լիկ պատասխան մը կը փնտռեմ...
Ողբերգութիւն
եւ կատակերգութիւն...
չկա՛յ նորութիւն...
մեր թատերախաղը
անգի՛ր գիտեմ,
յալորդ արարներն ալ
եթէ կ'ողջես
հիմա՛ պատմեմ...

Եթէ մեր թատերախաղը
անգի՛ր գիտեմ,
ուրեմն ինչո՛ւ
սակաւին նստեր եմ...
Երեւի պէտք է
սա թատերադահլի
զո՛ւրս ելլեմ...
Բայց դուրս ելլեմ
ի՛նչ ընեմ...

Դուրսը կորուսած,
ներսը լուրարած,
ընդ չէ՛
երբեմնի արարած մըն եմ
սա ետեւի շարքը
յոգնած նստած
մէկ աշխ փակ
միւս աշխ բաց...

Բարեկամս հաւատարիմ
որ կ'ընթերցես տողերս իմ...
Եթէ մինչեւ
այս օրոք հասար
ու բան չհասցեացրի,
ինչ կա՛
երկու եղանք...
Եկուր ուրեմն
հոգովս նստէ
ու մեր թատերախաղը
հետս դիտէ՛
բայց խնդրեմ
եթէ կարելի է
սակորդ պակաս
հարցում հտաս,
քանի
այսքան տարի
ես ինչ
բազմաթիւ ինչուներու
լիկ մէկ պատասխան
չեմ գտած...

Ողբերգութիւն,
թէ կատակերգութիւն...
ի՛նչ տարբերութիւն
ով թողի նստած
ետեւի շարքին վրան,
մէկ գուն կու լաւ
ես կը խնդամ,
մէկ ես կու լամ
դուն կը խնդաւ,
եւ ամէն մէկս
մէկ ձեռքով
միասնաբար
մենք ծափ կու տանք...

Խնդաղող լացող
ԱՆԱՀԻՏ ԱՄԲԳԻՆԵԱՆ
ետեւի շարքիմ վրան

Մ Ս Ս Ս Ս Ս Ս Ս Ս

Հ Ա Ս Կ

պաշտօնական ամսագիր
կարողիկոսութեան Զայց
Մեծի Տանն Կիլիկիոյ

Թիւ 6, Յունիս 2007

Ամբիլիսա (Լիբանան)

Ն Ո Ւ Ի Ր Ո Ւ Մ

ԱՆԴՐԱՆԻՅ ԳԷԺԵՇԵԱՆ

Վալան, 2007

աղային իրենահաղորդ խորհրդա-
չափան զարգացման ծրագրեր
վերաբերյալ ՉԵՄ ՆԱՀԵՐ ԿՐԻՍՏԻՄՈՎ, ՆԻՐ
ՈՐ ԿՐԻՍՏԻՄՈՎ ՍԵՄԻՆԱՐՆԵՐ Իսկ ձախ
նեղուղի կը մտածանք եկեղեցին
իրը արդիւր Հայր յառաջանող զը-
բիտաստանի հաստատել, դրասա-
կան Հայ ժողովուրդի եկեղեցական
եւ աղային վերաբերել:

Նախ այս է մեր օրերու Հայու-
թեան ուղղուած Միեմբեր Արքայ-
կանցորդին պատգամող խորհուր-
դը գիտակցել արթուն հոգեղով,
աղային պատկանելութեան մը ձա-
պական վերանորոգում է համայն-
յանը ինքնին եւ անոր ծառայութեան
նկատող հոգիին վերահասան, որ էս-
կան է աղային տարրի գոյութեան
կան ու մշտնադիմել կերտումներ:

Հասկ նորակերպ կենսադրելին
պատկանում ու վառման իրեն
առ-
թող իր հայրենացիով՝ հրաշք մըն է
գիտել, համերակալութեան եւ արը-
ստացութեան, որպէսզի միասնա-
բար իրարեկողմէն եւ մարմնի տանք,
մեղի օրենակ եւ մաստաղ ձգտան,
այս աղայի ծառայութեան նորակե-
րակութիւնը գոյաբանուի Միեմբեր
Արքայ-Շնունակի զարգացման
յունի խաղերուն:

Ճիւղերի արտադր ճիւղի կը նուի-
նուն, ո՛րի վրայ ժողովուրդը, իմ իր-
արար խնայելուով աշխատանքիս արը-
ստաղը, իբր սերնդ ձօն: Արտադր-
ելի տեխնիկ իմ վաստակս Բեգի
պարգեւել եւ բոլոր անձնի՝ որ պայ-
մաններու մէջ կը գտնուի եւ որպէ-
հետեւ ինչ որ իմն է՝ անկախ Բեգի
կը պատկանի, եւ ինչ որ բուլղի է՝
անկախ իմն այ է: Անոր համար՝
մեղի պարծումն է Բեգի ծառայել,
վառմանը թէ անկախ լրումն է իմ
եւ իմքններուս պաշտօնին: Արդիւն-
տն սկիզբէն ի վեր, ինչպէս եւ, այս
Միաշխատութիւնն այս անհմարմն
է Հայ ժողովուրդի մշակուրային ծա-
ռայութեան եւ Աստուծոյ փառքին՝
(Յատկաբար Հայկական Բառա-
րանք):

Հայր Թ. Ա.

Ծածոր - Սեպտեմբեր 16ին, Մանուկ
պիտի: Պաթաղան, Աստուծոյ Հիշե-
կանքն Անկրկիւն Հայ կաթողիկէ հա-
մայրեն, աստուածան ժամը 10-30ին
Հայկախաղար պատարակը մատուցանել,
Պատկան Ս. Սաշ Հայ կաթողիկէ Կե-
ղեցույ մէջ, անոր կատուցումն 10րդ
աղայութեան առիթով:

Յետ պատարակն, շուրջ ժամը 12-30
կը կատարուի Միեմբեր Արքայ-Շնուն-
ակին հանդիսարար բացումը:

ԱԶԳԱՅՈՎԱԿՈՒ
ՊԵՆԱԲԸ
(նուսերնէ բարգաման
Մարգարիտ Թերգում)

Լ. Ա. ՎԱՅՆԵՐ
Ե. Ս. ԳՐԻԳՈՐԻԻԷ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՆՈՐԻՑ ԼԱՆԿՈՒՊՈՒՄ ՊՈՒՆԵՎՈՒԷՏ

Մի կերպով որ, Հայկաղայիկն գնում
ըր ծովորդի մաս: Յակմարը իւր գի-
մաց, Առաջադին արդու դուրս կան
կերու ծովորդ կերպորոշներին: Առա-
ւան թո՛ւ, սա հօ Պաշտօնին կը ժողովու-
րի հետ: Պաշտօնին կը արդու անկողն
կողմը Յակմար յառն էր նստան
ժաման անտուրք Բեկեթեղանով գնու-
նի: Հայկաղայիկն անկողն կողմը աշխա-
նուր էր անկախ իւր, լայն Պաշտօնին
յառնուր ճիւղերը ծառն եւ, ուրպիս ըստ
զարգացել:

Իսկ մեք, Վասիլի Աղայեկեւի հետ,
Բեկեթեղ մտցել ենք գալիս: Կար Պաշ-

ՆՈՐ ԳԻՐԳՐԵՐ

«ԾԻՐԱՆԻ ԾԱՌ»

ՀԵՂԵՆԱԿ՝ ՅԱՅՈՒՄ ԱՐԿ. ԳԵՂԵՆԱԿՆ

Լուր տեսա Մանթիկանդի մէջ
«Ծիրանի ծառ» հաստիք որուն հե-
ղեակին է Բերդուրդի Հայր Բեկեթեղ
տառնուրը Յակմար. Գրիգորեան
նր: Գր պարակն անոր պատմութե-
ան եւ ըստանգծութիւնները:
307 էջ:

Գրեքին յառաջարկին մէջ փորձ-
վեթեմա Ահարոնեան կը գրէ:
«Բերդուրդի Տէր Յակմար Արք. Գր-
լորնեանի այս նոր Գրքը, ըստ մեր
հայեցողութեան ընծայ մըն է կենսա-
քի խորանին, իբրեւ արտայայտու-
թիւն իր հոգեղին խորքը կուտակու-
ած հին ու նոր աղանդներուն, իբ-
րեւ ողկերիւմ Հոգեպարար եւ արը-
ստաղի լիցողութիւններուն, նուե-
րական օրերու կարտադրին երա-
ցիներ»...»:

Յակմար Արքեպիսկոպոսի գրելու
ոճը շատ պարզ է, դիւրեմբայ ըն-
դերահաղորդ: Եւ ճիշդ այդ պար-
բերեան մէջ պէտք է փնտնել իր
աղանդային ու գրելու արժանաւոր
արժէքը:

Գրեքը կը բաղկանայ կարճ պատ-
մանքներէ, անցնելի յուշերէ, ու
երբեք զերեկոյեան հաղկապում են
նրեկոյին հետ: Առաջին պատկեր-
ները իր մանկութեան յուշեր են,
որքէ հեղինակը տակաւին մանուկ,
այսպէս պատանի, կ'ապրէր իր ծննդա-
գիւղին մէջ Բեկառ, որ Վճմարն
գիշերները՝ միջոցով տեղացող
միւրեւ Նուստը իր մեր գիւղի տնին
հեղանգած կուտընկեր...: Յիւրեւ
իկնում իր իրեն երկնաւառ օրի-
նութիւն՝ անմեղութեան պայծառ
ապախլ զգեստով ծածկելու համար
մամանակն եւ տարածութեան կեդ-
տըր ու կեդիմիք:

Այսուհետեւ հեղինակը կը պատմէ
իր յուշեր ծնողաց եւ մեծ ծօր մա-
տին, իր առակին ուսուցչութիւն հա-
մարելով իր մայրը, որ սովորեցու-
ցած իր երեւ ճախի հայ դպրու-
թեան ու մարդկային անդատաւ
նէն յետ:

Գրեքական պատկերներուն կը
յաջորդեն դրուագներ Ս. Էմիլիանի
վերահաստանում, Գեղարք 2-ի եւ

Վաղգն Ա-ի կենսադրելին, որոնք
վատ պահեցին քրիստոնեական հա-
ւատքի ջանք, պայծառ պահեցին
Հայք: Առաքելական եկեղեցին,
տոնակի կրօնական հայրանքներու
մեկնէն ստրակի թրեւուն: Ըստ
Յակմար արքեպիսկոպոսին՝ «Գեղարք
2, կաթողիկոսը մեծութեան եւ ա-
րիւթեան, խիսական վե. ախտո-
թեան խորհրդանշէ էք», իսկ Վաղ-
գն Ա-ը՝ «Հայրապետ Բարի ի-
մաստուն»:

Արքապետ չի բաշտի իր արագա-
նելու աղային «Ներքին» այն պա-
տմապաշտ մարդկին, որ աղայ
կործանման իր տանին: Որք ցաւով
կը խոսի ծառք ափերուն վրայ
աղանդական հայ նորահաս սերունդ-
ի ծուլման մասին: Այս առիթի
ինչպէս յուշել է Վիկտորիանայ այն
կողմէ պատմութեան, որ արիւր-
եմամբ կ'արձանագէտ հայերին գիւ-
ղին հետացած մարդը դատաւորին
կուտաւ, մինչդեռ իր մեծ ծօր շա-
տաւորը գիւղին մէջ կը յարունակի
մայր Հայ. «Պապը՝ Բեկեթեղ Յակմար
վաղուց հող է դարձել, թայց իր
կախարէքին հիմա իր բռնակըն են իր-
գուտ եւ նրա անապար ճանքը իր
բռնակին միջոցով շարունակում է
մինչև մեր գիւղում ու արագացնող
ընթացում է սար ու ձոր: Իսկ հայա-
խոս ու հայրենաբեր բռնակըր քանի
կայսած են մնում գիւղի արագացող
հողին, չեն բողիկ երբեք ուր քրիւն
մեռէ՝ քանից կամ վարունգի քա-
տակի վերածի իւր տարբ շիրի-
մը...»:

Հեղինակը չի սահմանափակուի իր
ներգրագային թեմաներով: Կը խօսի
օրինակ, նաեւ Գեմրեկներու
կողմէ խոշտանգուած ու ճանտապե-
ւած կերակաւ Մարգարիտին մա-
տին, կ'անդադարաւոր Սաշ Սալպի-
անի ճողուր ուստաղուր, արքե-
պիսկոպոս Թոմարոյի պատմութեան
եւ կը խոսի խորխաւառ եղբակա-
ցութիւններու:

Գրեք վերջաւորութեան գետեղ-
եւ մէկ փունճը իր յուլականութե
յառաջանգծութիւններ, որորք արտա-
յայտութիւնն են հեղինակի գգալուն

ԵՄԱՐԱԲԱՍԿԱՆ ԱՎԱՐԿ
ՀԱՅԳ. ԿԵՆԱԲԸ
ԼՈՍ-ԱՆՃԵՐԼԵՍԻ ՄԷՋ

ՏՈՐԿ՝ ԶԱՆԻՍ ՄԱՐԿԵՆԻՍԻ
ՄԵՄԱՐԱԼԱԿԻ ԵՐԵՄԻՅԱՐԸ

Փաստաթիւնի «Այբե Մանուկեան»
կերպորին մէջ, Օգոստոս 17ին, տե-
րի ունեցած է մեծարարեղ երեկոյի
մը, նուրբում՝ տուրքն պատա-
մըն տալով: Հաշիւ Մարքեանի,
կաթակերպութեամբ Հ. Ի. Ե. Մ-ի
եւ մասնակցութեամբ Ամերիկայի
Հայ Աւետարանական Եկեղեցի-
ցութեան եւ Կեդրոնի Հայ Աւետա-
րանական զուգմի արեւմտեան Ամե-
րիկայի շրջանաւարտեղ միութեան:
Երեկոյ կեան են 600 հոգի: Հանդի-
սութիւնը վարած է տղեթ Կեդրոն
Բեկեթեղ, իր քանգան խաղողի բը-
նեղեղներով մեծարարին արմա-
նեղները իբրեւ հայրաքան, մասա-
րական եւ կեթական երգարանայ
մասալութիւններ ծառայանում
անը: Աղջկոյն խաղող հանգչեւ եկած
են Ժաննէթ Քատուն, տղեթ Կեդրոն
Ահարոնեան, Փանոս Թեթեղեան
եւ փորթ: Իրիւրը Յովհաննէսեան զը-
նահատակով մեծարարին կերպա-
կան, շալուկալին, դատարարա-
կան եւ Հայ Դատի հետապնդման
կապակցութեամբ տարած հետա-
կանակ աշխատանքները: Երգարան-
կին իր խաղերն մէջ տառնուր Յով-
հան Արք. Տէրապետն յայտան է
թել Ամերիկայ Հայրեց Հայրապետին
կեթակցով մը Ս. Մասակ եւ Ս. Մե-
րոյ շքանշանով պարգեւատրած է
տղեթ: Հաշիւ Մարքեան: Շնոր-
հակալութեան խօսք արտասանած է
մեծարարը:

ԼՐԱՌՈՒ

Հոգիին եւ ունեցած զորաւոր հա-
տաղեր:

Յակմար արքեպիսկոպոսի «Ծիրանի
ծառ» գրքով Հայ գրականութեան
պատմային էջերուն վրայ կ'անկնայ
նոր էջ մը, նոր շունչով ու ողիւղ
ծառում:

ԱՐՕ ՊԵՂԵՆԱԿ

ԿԼԵՆԱՅԼ

ԲԱՆԱՍԵՆԻ ՄԱՐԸ

Ձիւրը երբեք աշխարհ անթեկանու-
թեան զգացողութեան չէր տառնուր:
Քամին ունում ու միտապաշտութեամբ
նր զի-
րաւոր: Այդ ունաց անտուր անտուր
մաս, որունը անտուր էր Պաշտօնին:
Արքային մէջ սեղանում, Հայկաղայիկն
զգուտ էր, որ փոխարին իր իր
մամբը: Շնորհ իրողութիւն չէր տա-
րացում, ուրբեք էր արդէն լրիւ աղապ-
արել էին: Յանկան անթեր շարժե-
ւեց, ինչուր մէկը քարքար-քարքար յա-
տարացել, որ Արքեպոս Մարգարեան
իր անկ լաւ է գգում: Իրեն Բոլոր
յառաջանած լուծ ճաշեցին, ցուրտն ա-
նա նահանջեց, տեղ տուցել, միւսն էլ
կարմին արմաղ յորդանաւ չէր:

Հայկաղայիկն կողքին, Յամաշ զա-
րգացական շորք հազում էր մարդ
հեծկալութով մընաւոր:

«Առաւմտ թի, կ'անաւ» թեւ, միայն
թի պահապանը նրան:

Արքային, լուս, էր սոսից միայն իր
փոխարում, եւ Բոլոր էր թի մարդիկ
անթերներ տակէ կը թանու ունուր:
Երբ այդ մեղանում էր, նրանց սխաւմ էր
Բոլոր, թի Պաշտօնին պիտի աղար: Միւս-
նան յայտել յետի, թանու: Երբ թանուր
նոր պիտեթուն տակ իր արարապեղ-
նում:

Յամաշը Ձիւն, երկունս անց զառա-
տանդը Պաշտօնին փոխանա-
ւեց:

(Շար. 71)

Օգտուելով ժամանակացոյցէն որ Հայաստանէ դերձ կը կացուցանէր պաշտօնակա մրցումէ, Սեպտ. 12ին բարեկեանակա մրցում մը կազմակերպեցանք Մարխայի հետ, այս գլխշունէ դաշտ վրայ: Հայաստանի հաւաքակա Ս - իրայիկա հանդիսացած է չորհրդ. Ս. իրիւր Ոսկանանի 26րդ վարչկեանի ածանցուցած կէտին:

ԵՐԱԶԱՅԻՆ ԵՐԿԻՐԸ

ՅԱԿՈԲ ՎԱՐԴԻՎԱՌԵԱՆԻ ԿԵՆԴՈՆԻ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆԵՐԸ «ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆԵՐ - 2»-Ի ՄԷ

ՊԱՐՈՑԻ ԱԶԳԱՆՈՒ

Ինչ պիտի ընծ մաղը, ի՞նչ պիտի պատմեմ աշակերտներու... չէ՞ որ զատազերեքն ամբողջ երեք էջ զբոցում է։ Ի՞նչ պիտի ըլլայ վաղու առաջ դասը։ Մտահոգ է պարուն Արտաազգը։ Անոթի ալ է։ Սակայն սխալ չհասկնաւ. անոթի է ոչ թէ ուսուցիչ ըլլալու համար, այլ պարզապէս քանի որ ժամանակ չէ ունենալ սխալագործ եկեղեցի, մինչ օրը իրիկուսիկ ըլլայ։

Յանկարծ դադարաւ մը կը ծագէ մաքին մէջ։

Ինչ ի՞նչ ըլլայ եթէ երկիր մը հնարեմ ու վաղը պատմեմ անոր մասին։ Իտալիային ստու ու փուտ երկիր մը յօրինեմ ու աշակերտներս դարձեցընեմ։

Անանկ զեղեցիկ երկիր մը, կանանց արտօնելով ու ոսկեգոյն դաշտերով։ Ու այդ կանանց արտօնելու վրայ արածող կողմերով որ յօրինել կը բառաչեն. ի՞նչ երջանիկ ենք։

Եւ ծաղիկները ճերմակ պատմելով ստուներուն առջեւ հմայուած կը շնչեն իրարու. ի՞նչ զեղեցիկ ենք։

Պարոն Արտաազգ ոգևորած մը վեր կը ցատէ, ձեռքերը կը շփէ ու կը թրթր խոստանալ. ապա ինչո՞ւ համար սոսի չարքելու։ Հետաքրքիր ալ երկիրը երազելով երանկութեան արցունքները կը սրբէ, թէն աւ ստիկն արցունքներ կընար ըլլալ։ Երբ ստիկն իւրին մէջ կ'ենի ու ոսկեգոյն կը դառնայ, պարոն Արտաազգ վրան համոզեմով ըրախտն ճերմակ գիւնին կը թափէ ու սանը կ'ափարկելով կը ծածկէ։

Փառաւոր ապուր մը կ'ենէ՞ մայր ցամաքները ու կ'զրկուի։ Փառաւոր մէջ չեղ ալ ցարդաւոր դիտելով՝ աշխարհագրութեան ուսուցիչը յանկարծ կը խորհի։

Իսկ ի՞նչ հանքանիւթներով օծուեմ ի՞նչ հաշիւ երկրիդ։ Ձե՛ որ աշակերտներուն պէտք է քայտարար ալ աշխարհակ բարբորութեան պատճառը։

Ուրի՞ն։ Տափալ է։ Աղամանդ՝ անհաւանական. Հարաւային Աֆրիկէին մրցակից ըլլալ։ Քարիդ՝ Զլլուր՝ ինչը գլուխ երկրի մը բարեկի չունենար։ Ի՞նչ հանքանիւթ ուրեմն։

Յնորմախ դադարաւ մը կը խուսէ, ու պարոն Արտաազգին զգալը օդին մէջ կը կախուի։

Տո՛ւրմը, կը քայտաչանչէ ան։ Այսինքն գոյուտար կամ պարզապէս՝ չորտալ։ Տո՛ւրմը կը յորդի ին երկրին հանքերէն՝ Հանքափորները հողին տակ կ'իջնեն ու շերտ-շերտ կը հանեն գալին։ Երեսներն տարբեր՝ օրը վերջանալուն պէս ոչ թէ կը լուսացան, այլ կտոր մը հացով կը սրբունին եւ հացը կ'ուտեն։

Իսկ դարձ մտաւորուն վրայ կ'ուտեն։ Անանկ ծաղիկները կը ժողովն զանք եւ լուսն չորրիկին հաւք դրամատուները կ'ուտեն։ Դուրեքն ալ դարձ կը բերեն, որպէս զի թարմ մնայ։

Իհարձը լեռներ կան հոն, կը շարունակէ շնչել պարոն Արտաազգը։ Այդչափ բարձր են, որ ընտելեցնեն իրենց գիրքերը աշխարհին գազախը կը կարծեն։

Բարեկոյնի աշտարակը միաբեր կու գայ։ Հոն ալ բնակիչները ամբարտաւան են։

Եկուր ասոնց լեռներին ալ խառնենք, որպէսզի փխթինին շատ չտնկեն, կը խորհի պարոն Արտաազգը։

Թող անկին մը գերմաներէնը խոսուի ապրին Փրանսերէնը, քիչ մը անդին իտալերէնը, իսկ գաւառի մը մէջ բուլղարին անյայտ խոսուածքն էին։

Թե՛քիւցած շունչը կը քաշէ պարտաւտէ երկիրը։ Արդէն երեք հոգուոր ժամ կ'արեւի է խոսիլ անոր մասին։

Սաղան ի՞նչ անուն տամ այդ երկրին։ Անանկ աղուտ, բարեխառն անուն մը ըլլայ։ Երկուսիս. արդէն ծանոթ է։ Լիւթլիւ. օճաթի՝ անուն է, ոչ թէ երկրի։ Սիւնալիւ. շրլար, լակտիկները պիտի ինդան. սիսուր կը լիւցնէ։ Ձու... Ձուէից՝ րիւ... Ինչո՞ւ չէ։ Թող սապէս կ'ուտի։

Գիշեր պարոն Արտաազգ տորմէ ինուած կողմերը կ'երայէ ու տերևն պէս խաչացող թղթաղբամի զէպիլը բնականաւորաբար։

Հետեւեալ ստուտ աշակերտները լուսնեկնին բռնած ժափէ կ'ընեն եւ լուսային Ձուէիցերից մասին դասը։ Երբ պարոն Արտաազգ պատմում էր կարողանցն ու երես թաղիկներով կը սրբէ, Աւշինիկ, որ բարբի ու ուշիմ աշակերտուէի մըն է, մասը կը անկէ։

Պարոն, Հայ կա՛յ Ձուիցերիւս։

Պարոն Արտաազգ պահիկ մը կը դուստրուի ետքը կը շփէ։ Ինչպէ՞ս չէր խորհար։

Ասալո, կայ քանի մը տասնընեակ...

Ու փութով կ'անկցնէ։

Փանի մը տասնեակ հապալ։

Հըայը, որ նոյնպէս բարբի եւ ուշիմ մանչ մըն է, մասը կը անկէ։

Իսկ եկեղեցի - դպրոց - ակումբ կա՞յ պարոն։

Այո, վերջերս նոր եկեղեցի մը օծուեք է կարծեմ։ Իսկ դպրոց... Այո, առաջ եղած է դպրոց մը, սակայն առիթ տարի լսածիս համաձայն փակուեք է...

Փախուած հայկական դպրոցով՝ ճախարհ իրիկուսը յօրինած ստու ու փուտ երկիրը յանկարծ մարմին կ'առնէ ու այդ պահէն պարոն Արտաազգ ի՞նչ ալ կը հաւատայ Ձուիցերից գոյութեան։

Պրոցեսորութիւնը ինքնատիւ մարդ մըն է, որ ընդհանրապէս ծրուած կ'ստնէ մամուլին մէջ. յետոյ դառնալու համար պերճախոս վկայութիւն մը, վաւերացնելով մը ստուակ անձնատուութեան եւ արծարծուած հարցերուն շուրջ։

Ամմիթապէս անհրժեշտ էր պրոցեսորութիւնը կարծես ինչ չափ զիւրիս չէ, թէ՛ պրոցեսորութիւն, թէ՛ պրոցեսորութեան համար, որովհետեւ, անիկա կը պահանջէ հմտութիւն, հաղորդակցութիւն, կենդանութիւն ու պատրաստութիւն միանգամայն, որոյ կողմերը պահելով դասաւոր ու անփայ լիմանի մը մէջ։

Եթէ պրոցեսորութիւնը օժտուած ըլլայ վերոյիշեալ բարեխառնութիւններով, կը նշանակէ թէ անոր հետաքրքրութիւնն ու ժողովրդականութիւնը ի՞նչպիսիւն լուսային արդիւնաւետութեամբ եւ առաւելագոյն արդեցութեամբ։

Պատահական չէ որ մամուլին մէջ, ի չարս Բայ բամբիններ, զրոցեսորութիւնը եւս կը զրարէ կեդրոնական տեղ, մանաւորն էր պրոցեսորը հիշող կ'ընտրէ ճարտարներ ու կը դիմաւոր պահանջ հարմարի համախալակ «պատաս» ներով։

Իսկ եթէ պրոցեսորութիւնը ալ իր կողմէ փորձաքանի իր վարկին համապատասխան բարձրութեամբ դարձի ոճով, պատիկաբար իր լիւրջ ու ապաւորչիք երանգով, ապա, պրոցեսորութիւնը կը գտնէ իր խաղկական տեղն ու տէրը, վերածուելով փայլուն տեսադաշտի մը։

Այս ստուով, պրոցեսորութիւնը, որ իրենց հանդիպումներու, այցիւթութիւններու, տեսակցութիւններու ու խորհրդակցութիւններու ծիրին ենք դրսեւորուի, կը զգենալ մանաւորական տեղ մը հայ իրականութեան մէջ ընդհանրապէս ու հայ իրականութիւն մէջ մանաւորաբար։

Անշուշտ, ինչպէս քուլցեց, պրոցեսորութիւնը որակ ու իտքը կը տեսաւ մանին առաջ պրոցեսորութիւնը կողմէ, որ գիտէ ինչպէս վերաբերի իր «Յրթիւն» նիւթին հետ, որպէսզի կարենայ գալն մշակել եւ ընթերցող հասարակութեան ներկայացուցիչ ընդունել ու օրինակելի մատուցանար։

Անաւանի այս մտորումները ունենցեց, երբ մեր տրամադրութեան տակ ունեցեց փորձաքանի ազգային - հասարակական գործիչ, հրապարակաբեր (տես յաղագրած գործարար) Յակոբ Վարդիպատեանի նոր գիրքը՝ «ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆԵՐ - 2», որոնք անած են ձեռքդի մէջ, 2007-ին։

Վարդիպատեանի այս գիրքը փառաբան երկրորդն ու ուշադր իսկ կը տեսնէ երրորդ հատորը, ուր մէկտեղուած են հայրենի ու արտերկրային անհատներ գործիքներ, որոնք իրենց հնչեղանքներով ու ներդրումներով կարեւոր դերակատարութիւնը ունենցած են իրենց մարդերէն ենք։

Օրին առաջին հատորը դրականութիւնը դնահաստեղան, քայքայ տեսնէ մը... մտադրութեան մատնեցաւ

այդ շնորհակալ գործը, մինչև որ այս հրատարակութեամբ (տես յաջորդէ, հնչեղանք իր խոստում յարգեց)։

Վարդիպատեան, իր ստուարաճաւայ այս գործով, քառասուն հարիւրն ու արհիւրահայ հնչեղանքներ, ներկայացուցիչներու ու գործիչներու հետ զրոյցի նստած է, եւրոպացիներ «Հայուսկանութեան» նիւթերով, իւրաքանչիւրին սիրար քանակով, իւրաքանչիւրին պահանջելով անկեղծ ու սրտաքր դրոցի մը տեսադաշտը։

Բնական է, Վարդիպատեանի նւտայնորար չէ եղած լոյ հասնելի ու համապատաս զրոցեսորութեան մը, այլ ազգային մեր կանգն յաղող այս համա յաղկանքներ, որոնք կը կարգեն մեր ժողովուրդին կենսականութեան ու գոյատեանի գրաւականները։

Վարդիպատեան, իր զրոցականներուն նկատմամբ ունեցած է (ուրիշ) անհամար եւ յարգանք, ալ լուսնի եւ ոգիով իր գործիչներ իմաստաւորած եւ արժեքաւոր է, մանաւորն էր կը կարգանք որ իր այս հատոր նուիրած է «Երեսուցիկ իր ուսուցիչին ու գաղափարական դաստիարակին» Գերսամ Անարմանին։

Պէտք է ընթերցել այս գիրքը, ոչ միայն ծանօթեցաւ. համար վաւերական գործիչներով, գոյատեան ու գերին, այլեւ մանաւորաբար ներս, միջնադարին ու շրմաներին, ուր անորն եղած են ստաւորները, գրիչներ, հրապարակներ, խմբագրներ, գաղափարական, արուեստագէտներ, կենդանականներ, ու այլը։

Ուշադրե՛ք, որ Վարդիպատեանի զրոցեսորութեան ուրուր է պահած որոշակի շրջանակի մը կամ մանաւորաւոր մը մէջ, ընդհանրապէս կարեւոր լսել բացած է եւ անոր մէջ պարփակած է բոլոր կողմերն ու գաղափարներ, այն յայտով որ իր յետադիւր հատորին մէջ, անորն աւելի կ'ընդարձակուին ու կը լիւնանան։

Հայրենական եւ արհիւրահայ լիւրջ, որոնք դարձած են զրոցեսորութեան նիւթ, իրենց ընտրութեամբ հաղափարել են, բայց որոնք ցանկացելով ընդունել ու օրինակելի մատուցանար, մեծութեան ու կարեւորութեան կարգով, աւելի խնամած ու համապարգեւած շարքաւ ստեղծել են ունենար։

Այդուհանդերձ, հատորը իր սրժեքին ոչինչ կը կարծեմ, երբ են հարիւր ունենանք որ զրոցեսորութեան վարդիպատեանական այս գործով պատիկ մը կը արուր հայ ժողովուրդի կենսական, թէկուս աւելի ըլլայ որոշակի հաստատի մը որոշակի երեսը ցոյց տալով մը ընդ մը։

Նշելի է այլ կէտ մըն ալ. Վարդիպատեանի իւրաքանչիւր զրոցականութեան առաջ, խոսակցութիւն թէ մտորումներով, վերջնականութեան թէ անդադարաւորութեան կարգով, խոստած է հարցադրոյցի հնչեղանքի մասին, տալով իր գնահատականը, ծանօթութեան պարագայները։

Ճիշդ է, թէ այս հարցադրոյցին

ԽԵԼԱԳԱՐՈՒԹԻՒՆԸ(*),
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԳԼԽԱՒՈՐ ՀՈԳԵՐԷՆ ՄԷԿԸ

Ինդեպարտիթներ հանրային կար-
ծեր կը զարգնենք եւ գիտնա-
կանները զարմանքի կը մատոնէ՝
ուսելթուիթան այս նորատիպային
ուսումնասիրտիթներ միանշամայն
կը հաաաբբբ զդարանական եւ
անաշուղական (cognitive) զիտու-
թիւնները եւ գործնական բուժա-
բաններ՝

[illegible]

կնկալություն, բխումը քրոնիկ հոգեկան հանգույց (psychose) ներքո, ավելանալու աստիճանում՝ նախափայլաբեր կնկալություն: Հոգեբույժ ժողովի վճիռով՝ ամառային հոգեբույժություն, բխումը հոգեկան հանգույցի կամ ամառային իբրեւյժ հոգեկան ժբ մասային պատրաստման հետ վիճակը հեղ լստահանելու իրողություն հետ լստահանելու իրողություն, ինքնութեան կախից ինքնախնայողութեան խառնուրդ, փոփոխութեան, մարդկային փոխադարձութեան պարտաւորութեան ու թափանցիկ հաղորդակցութեան իրողություն:

րուն մեծ մասը լոյս տեսած է հաս-
կալար մամուլին մէջ (կան նա-
կարգ մը անտիպներ), բայց բոլոր
էկանդելն Հատորի մը մէջ, նո-
ւերանդ ու բովանդակութիւնն սուս-
է անոնց, որոնց արժեւորումը լաւա-
զոյն կառարարած է ծափօք արուն-
տաղէն, գրող ու հրապարակող
Դրիգոր Բէգտեանը, գրելով.

«Յակոբ Վարդիվատեանի այս շինորհատրեիի եւ շնորհակալ հատորը արգասիքն է երկարամեյա աշխատանքի եւ հաւատքի», «*որ* իր մասնակցիցից ճիւղ-բերով ունի մերօրեայ արժէք ընթերցողին համար իսկ փաստագրական ընդլայն պիտի պահէ իր շահեկանութիւնը վաւերաւ ուսումնասիրողի մօտ»:

Իսկ հատորին վերջաւորութեան
կայ վկայութիւններու շարք
«Հանդիպումներ - 1»-ի մասին, ո
հեղինակաւոր դէմքեր կը գնահ
տեն կատարուած աշխատանքը:

Որպէս նախաճաշակ մը այս հոտորին, կու տանք զըրուցախօսներու անունները՝ այբուբենական կադով.

Արդարեան Սեպուհ, Ահարոնե
Գերսամ, Աղապաշեան Պարոյր,
Տեմեան Գէորգ, Անդրէասեան Յ.
Կոր, Ասատուրեան Էդուանդուհ

ցախալուծիւն եւ վերջապէս մաս-
ին գործունէութեան իւրաքանչեւ
խանգարումներով եւ մասնաւորա-
բար՝ զառանցանք եւ զգլխախարու-
թեամբ»։

1911ին Պլեյսերի կողմէ առաջին անգամ նկարագրված խնարարութեան խախտման սահմանում անկարելի է: Այս ուղղութեամբ կատարուած փորձերն երկու հասկացողութիւն նշեց, որոնք այս երեւոյթիին զվաւոր յայտանշանները կը շնչուէին. նախ երկինքաստառութիւնը, որ հու եւ նշանակէ խնարար անձին նոյն նիւթին հանդէպ ցուցարարած սպառում եւ հակումներուն հակադաս եւ միասնական նկարագիրը:

Երկրորդը լուսկեացութիւնն է որ
կը յայտնաբերուի Հիւանդին ուրիշ-
ներու հետ հաղորդակցելու անկա-
րելիութեան, իրականութեան իր
անտարբերութեան եւ իր ներքին
կեանքին մէջ ամփոփուելու հակու-
մին մէջ:

Այս երկու յնախելիքն ուղբ է
հրձար զանազան հեղանակներս րազ-
մաթիւ քննիչէ տարբերակներս ո-
րոնք եր զգտաարացնեն արտառն-
աշուար: Հոգեբանութիւնը վեր-
կերս որոշեցաւ: Հաստատուեալ-
ման չափանիշները: Միջազգային
ստորոշութեան կերպերները: Եւ
կարծազմ երկու զատարարութիւն-
երկայութեան արտառնակներ
երկու բեռնակին խոտբերու րազ-
ման են. մէկ կողմէն զգրական ար-
տառնիշները զորս եր կազմեն ար-
տառնաշն ու զգրականութիւննե-
րը, միւս կողմէն ալ «ժողովար
արտառնակները» որոնք են արա-
մատութեան կրտսերը, զգրա-
կան խղճեղմանն են արտառնի աշ-
խարհէ չես չիման անկարելի-
թիւն: Այս արտառնակներն չափա-
նիշները, ցարգ անատախանի եր-
կարտազմ ապագայման հեղանակը
կարելի եր գործեն:

Ահաւասիկ խելագարութեան ակն

Աղաքցեանք Բաղէշ, Արզումանի
հան Յարութիւն, Արշալանեան Գաւ-
րտ, Գալուստեան Շորթէ Աթը-
Պառապանեան Յակոբ, Գրիգորեան
Զաւէն, Եսայիանեան Աւետիս, Զա-
րատ, Թեքեան Թուրքէ, Թովմեան
Արս, Թիսեան Թիւար, Լոյսի
Յակոբ, Խմապղանեան Սեփ, Մալի-
կեան Շուրապ, Որդեան Գէորգ,
Մատուռեան Անդրանիկ, Կրիստի-
անեան Փուլ, Համապապանեան Կար-
գէս, Հայրապետեան Գարօ, Մա-
տուռեան Սուրէն, Մարտիրոսեան
Պաղգե Նիպ, Լապարեան Լուսա-
րեան Երանեան Տէրա Աթը, Նուբեկ-
եան Բենիամին, Եղիշեան Սիւր-
շիշ, Պապեան Սիւրիշ, Պետրո-
սեան Կարգէս, Գրիգորեան Համ-
րաթով, Պոլապապան Լուիզա
Սեփեանեան Պետրոս, Սեւոր Ռու-
նէ, Սիմոնեան Կարէն, Սիմոնեան
Սիմոն, Կապգէ Ս. Աննան շայն
Կեփողիկեան

Եզրակացնելով՝ զրուցադիր Յակոբ Վարդիմյանին, Հանդիպումներու իր այս շարքով, իւրայատուլուման ներմուծեց Հայ գրականութեան, կենդանի պահելով իր զրուցախօսներուն դիմադրիժը, գործնականաբար:

7. U.

ጣኒጋጢህ

տանիչերը որոնք դասաւորուած,
արժեւորուած եւ հաստատուած են:

Այսուհանդերձ ժամանակի եւ Տրապիզոնի հետ չփոխան խաղաղարարական ախտաբանական աշխարհի զարգացմանը եւ զորք միայն հնազանդի հետ չփոխի փորձառութիւնը կրկին դարձելու։ Բնիկները համաժամարանական լանդշաֆտի եւ Խնդկելիւթիւրումը որ կառավարիչ այս կարգի խաղաղարարականութեան բնութեան եղանակը, անհրաժեշտ զէր եւ կը խաղաղ. զառնաշնորհի զիտումանքը նկարագրի վերաբերելով, զայն բերել. ձեռնագրականութեան լայն երկրի տակը, համարժեք, հնազանդութեան որ իմաստ եւր կու տայ։ Միջին հնդկական դիմապատկերը առարկայական լայն ոչ մարմանակն տարբերութեան հանդերձ, եւ մտային ախտաբանութեան հոգեբանութիւնը ինքն իրար բացառելու, ինչ որ զործնական զեղեռի եւ դիմապատկերականութեան ոլորտը միջին իրաւաստ եւ բաղտեղանքն պատճառ կըրլայ։ Այս տարածական եւ զոգնականութեան այս երկու մասնաշրջանները խաղաղարարի, ճանաչողական դիմապատկերի եւ աշար քի փորձեւ հասարակաց կըր եւ զանկ հոգեբան արարքներու եւ ուղեղային զործունակութեան միջին։ Նպաստող եւ արտաշնորհներ երեւան զորժընթաց եւ անոնց յարկից արարական խաղաղարարութեան բացառելու մէջ կը կայանայ։

Ժօրօրիէֆ եւ իր խումբը կը փոր-
ձեն, օրինակ, երկկորամազնիսա-
կանութեան միջոցաւ, զգայախա-
ռութիւնները կանոնաւորող ուղե-
ղային բաժանումներուն վրայ ազ-
դեցութիւն գործել:

Աղտարարական նշաններ — Ցափահա-
շտաբուխի աստամանաչուգոր, ասե-
րաբուխի Ռեանճ ալիքների աստաման-
չանները, յայտարարված վրայ-
հանումը է: Ապագայ խելագրվե-
րու դրեթի՝ հարկ վերաբերե-
լու յարմարեցումի խոնդարումներ
ցույց դնու առաջ, ինչպե՛ս անվոր-
թիվն, րեկնեմը արամագրութիվն,
ալախուտթիվն կորուստ, զպրոցը-
կան ծակոցներ, յարձակողական
հակուտ, նաև՝նմ, ինքնապատկան
արարքնք, յառ վերջից վիճակը
զբաղակ միջինն 13 անգամը, ին-
թիմադուլթիվն (հիշանկները մո-
տադրապա՛կ 40 տարիքի): Գըր-
րական աստամանաչուգ (մոտանե-
նուտ, զպարնական խոսքերնքը)
նաեւ միջանկը կրնա յայտնի
Ուրեմն խելագրութիվնը գո՛ու-
րաւ յայտարարելի գոչալմանալ է-
լ, այնքան սուսը ո՛ր իր աստամ-
չանները չաճախ, խոր փոփոխու-
թիվները չլրնա՝ արդեն իսկ
յայտնի է: Առկ է դատ, ինչպե՛ս ակ-
տառչական րնոթի կողք րնոթ, վե-
րլիշխել երեւոյթներն եմնական
պայտան խելագրութիվն չն-
առաջողները: Այս հիշանկութեա՛կ
աստամանաչուգը, եմնականները
40 տոկոսի մօտ, նմանորեն
խոնդարումները, նուագորչն
ամիս տեղորոթիվն չկույ Վերջ-
նական րնոթի կը ստանա:

Ոնշադարձվեա՞նք ըստ մարման ձևի
 ծագումը, որ կը ներառէ ծխախոտի
 չըմտառալիք (կենտարանական
 ձեղնահամակ, զգալիոր, փոխող
 յարթական երեսակները, այլև
 վիճարկելի չէ՝ Վերջին հետազոտ
 տվիքները ցոյց տաւան են որ խեղ
 լալաբը հիւսիցի մը ամենամօթի
 սպաղանները ընկան մարդու
 րազդատումը 10 ամիս յետին հա
 կումէ են նորը հիւսիցիվերէն ա
 ռալիւր։ Բնիւրահողերմանակ
 սպաղաններ են սեւը (արմարկել
 աւելի հաճախ են զան կներե
 յղուեա՞նք համար յառաջակ
 տարիքը, ամուսնութիւնը, կարգ

ապարհեցիներ, նաև կենսաբիոգոգումար
պայտանները: Մասնաւորապէս
աթմէական է ջրագիտական այն
վարկածը ըստ որում հիւանդութիւնը
կը յայտնուի կէզրոնական ջրային
գրութեան դարգացման խանգարու-
մին հետեւանքով:

Հավատալից զգարումով և ազդու, զե-
ղելու գործածող թևան, հիւանդու-
թյուն 85 տարեկան դառնում էր խախ-
տված և չարանք չափով հիւանդանո-
սան։ Այս շրջանից հր հետևիլ բու-
րբերվել մութ փամառանա՝ առտու-
ած էր հրանքի թմբկանցիկ զար-
մանը՝ հր սկիւր և վերջուց անմե-
ապապախութիւն հր փորձել։ Ոնկա-
շարները մօտ ընկնաբային ճախո-
շանքը լատ կարբերող համեմատու-
թիւններու հր հասնի։ հիւանդու-
թյուն 80 տարեկան զգոյշ գործարկ են։

Ներկայ դարձանումները հնգուղ-
հեռու առկի կարեւորութիւնը կը-
ծաղկէ հարցին այս բնութագրին երե-
սակին: Դարձանութի կդանակին
հիւսիսի կողմէ ամենէն կիւար-
կարը, նաեւ չքաղաքին նեղուղը,
հիւսիսութեան զրական զարգա-
ցումի կարելի զբաւականներն էր:
Դաստիարակչական բնոյթով ըն-
կերակոյրականին ծաղկոյնըս
այսպիսով՝ քնիւրային վարժու-
թեանի կիւարդութեան և իմա-
նական ունակութիւնները զարգա-
ցնելու կը ծառայէ: Ընտանիքնե-
րը հնգուղհեռու առկի լաւօր օգնա-
կան զարձանութի միջոցներ կը հա-
զարդեն՝ անոնց տեղեւոր կը պահ-
ւին՝ հիւսիսութեան, կը զայնաբ-
նին մօտիկ չիման մտնելու հիւսա-
դին հետ: Ամապական յարաբերու-
թիւնները՝ լուծուի և ճշմարտա-
յին կայսրութիւնները հարթութու:

Հիւանդները կ'օգտագործեն դարմանումի բաղադրեալ ծրագիր մը որ կը ներառէ դաստիարակութիւն, խրախուսանք եւ ազմամարտութիւն:

Ինչպէս կը տեսնուի, այս հիւ-
անդուութեան արտաճանաչման եւ
բուժման նկատմամբ մօտեցումները
փորձառական եւ հիմնական ընդթ
ունին: Երկուքն ալ ամբողջացուցիչ
նշանակութիւն ունին եւ պարտին
զուգորթաց յառաջանալ:

ինչպարզորեն երկար ժամա-
 նակ առանձնառու է որոշել այս ու-
 ր ԶԳՐ ՀՆԵ ԶԱՊԻՐՆԵ: Սկզբից-
 րը ԿՐԻՍՏՈՍԻԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԿՐ ԿԱՍԱՐ-
 ԷՅՐ ՄԵ Ի ՅՈՐԷ: Հաստատելու ար-
 քիակ հոգեկրթակ է արդիվեն
 էր ՀԻՍՏՈՐԻԱՆ ԷՆՈ ՀԱՊՈՐՈՇԵԿԵԼՈՒ
 ՆԱԽԱՐԻՐԻՈՒՄ: Զանազանական
 դիտություններ են որ ՀԻՍՏՈՐԻԱՆ
 Հետևող վարքեր: Հայագ ԵՒՔ
 այս անապատությունը արդիվեն-
 քեր էր ինքնակալություն (inter-
 subjectivity) զորքերիցայնու խոս-
 քարման, ուրիշ խոսքեր: ԵՒՔԱ
 կարելի էր ամենի են ուրիշ մեկու
 ԵՒՔԱՆ փոխարարություն խոս-
 քարման: Զանազանական դիտու-
 թյունները շարժեր: Հիստորիկական
 տարրական գործելակերպը հակա-
 րդ մեկ էր լուսաբանել ինչպարզ
 իրան երեք հասակաբերված ժա-
 մԻՆ: Ինքնուրույն գիտակցութեան
 խոսքարարմանը, ուրիշին գիտակ-
 ցութեան խոսքարարմանը էր լուս-
 ԷճԱՐԻՐԵ:

Վերջին պրպտումները հետզհետե
աւելի մօտին կը հետադրորդին խե
լազարութեան մանկութեան հետ
ունեցած խորունկ կապերով: Ար.
դարեւ, հիւանդութեան յայտնու
լէն առաջ, ծինական խոցելի վիճա
կէ մը ծնած վերաբերումի վաղա
հաս անկանխելիքն էր այս հետա
դում թեանց աւանջըր կը կապէ:

Քաղեց՝ ՍՈՒՐԷՆ ՇԻՐԻՔ

(*) Schizophrénie

աբարած Հարցախոյզի մը (ԻՖՈՒ, Սեպտեմբեր 11ին) Համաձայն Սարգսի :
 կէտ Կիրանդէն Իր Ժողովրդականութեան
 3ին, Ֆիլիոն ալ՝ 9, միշէն երկու որ յետոյ
 «ԼԵ Փուէն» շարժումներին Հարցախոյզը
 (ԻՓՄՍՍ) կը Հաստատէ որ Սարգսի
 3 կէտ եւս 4ը շահէ, Ֆիլիոն ալ՝ 4: Կր
 միշտ Ժողովուրդին՝ Հաւատք քննարկ
 այս Հարցախոյզերուն:

ՀԱՅ ՏՊԱԳՐՈՒԹԵԱՆ 74 ԳԱՂԱՔՆԵՐԸ

ՄԻՆԶԵԻ ԺԹ. ԴԱՐՈՒՆ ՎԵՐՋԸ

(ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱՎԱՆ ՑԱՆԱԿԻ ՓՈՐՁ ՄԸ)

Հայ տպագրիչ զբոհի պատմությունը բազմալիկ լուս. ուսումնասիրության է. նշանավոր հեղինակներն այս ինքն-թշուղտում են, սկսելով Գ. Ջարր-հանյանից, ԺԹ. Կարսի վերջեր-ը(1), լեռնային(2), Ա. Լադիկե-հանը(3), Թեյզիկը(4), Գ. Լևոն-հանը(5), ու ժամանակի մաս՝ Մ. Անստանյան(6) և Ի. Իշխանյան(7): 1986ին Ց. Գեորգիանի գործը լույս տեսավ(8). առ մինչև 1995 տար-վան Հայկական գիրքերից ցուցակա-գրքն ու նկարագրիչ, ըստ պա-րանմանը: Հնո, մեր ու շարուն-թյանը կ'ուղղորդեմք ապագա-րեան զարգացմանը, ժամանակա-գրական կարգով:

Որոշ զարգացմաններ իրենց մաս եղած Հայկական գիրքերուն ժամա-նակագրական ցուցակը հրատարա-կան են, օրինակ՝ Լուսինյի Բրիտա-նյան զբոհարանը(9) մինչև 1850, ու Երուսաղեմի պատրիար-քաղանի զբոհարանը(10), մինչև 1800: Բոլոր Հայկական գիրքերը մա-նասնակապակց կարգով նկար-գրելու առաջին փորձը 1963ին լույս տեսավ(11), մինչև 1800ի Հայտե-րով: Երբ, 1512-1800 ժամանակա-ըջնակի վերաբերող առևիկա տարեկան գործը 1988ին լույս տե-սավ(12): Այս շարքին էմբ, 1851 - 1900 տարեկանի վերաբերող հա-տորը 1999ին ապուլեցավ(13): Պակ-կան շրջանը, 1801-1850, արդեն 1967ին էլ փակ արամատարվել էր(14), այնպես որ ունեցի, երբ հատորով, մինչև 1900 տարած գիրքերուն ժամանակագրական ցանկը:

ԵՄԼ ուղեղի տպագրության վա-րը ըստ առաջին լույս տեսած հա-յան շարատարակությունն դա-ստարեկան գիրքերից ըստ առա-րար չեն, որովհետև զարգացի-կան ուր առաջին տարած գիրքն առաջ, արդեն Հայկական մամուլի գոյություն ունեցի՝ Ուրման, պեղա-ն էին պատման ժամույնի պատմու-կան վերաբերյալ գործերով:

1934ին իսկ Գ. Լևոնյանը Հայկա-կան պարբերականները ժամանա-կագրական կարգով դաստարակու-առաջին փորձը(15) հրատարակած էր: Երբ իրեն հաստատակ լի-տու, Գ. Պետրոսյան շատ առևիկա շարունակ տեղեկություններով նոր նիւթ չափակ(16), Հայտե-րով 1900ին: Նույնպիսի շարունակ Ա. Կի-րակոսյանի գիրքը(17), 1970ին, որ մինչև 1967 լույս տեսած պարե-րականները՝ կ'ուսումնասիրեի, բայց անոնց վերաբերյալն արե-նական կարգով: Վերջապե, 1986-ին, Մ. Բարդուխյան Գ. Լևոնյանի գործը լույս տեսավ մինչև 1980 հա-տորը(18):

Այս հարևան գրականությունը ը-րանի էր ուրիշ առևիկա մասնակա-րանց ուսումնասիրություններ մեկի հարևանությունները կուտան ժամա-նակագրական ձևով հայ տպագրու-թյան վերջին ցուցակագրիկ ձևով: Երբ մեկնեմք համար առա-ջին տպագրած գործի մասին նկատ-վում էր, թե՛ գրեթե, թե՛ վերջին, իր երկրորդ հրատարակության մեջ (էջ 246) Գ. Լևոնյանը նման ցանկի մի տեսակ էր, սակայն այդ ժամա-նակին էլ փեր, 50 տարուան ընթաց-քին շատ նորություններ լույս տա-րեցին ու ցանկի շատ ուղղոր-ման ու լրացումներ: Կր կարգի:

Մեր կարծիք ցանկին մեկ, երե-պական 8 թաղաք կա, ուր լույս տե-

սած արևելադիտական հատորնե-րու մեկ տեղ գտած է նաև հայերե-նը: Այս վայրերը # նշանով դա-տան են, ու զանազան հոս նկատի չենք առնել: Առաջին անհայտի՝ քանի մը նկատողություններ կարելի է ը-նել: ԵՄԼ Հայկական գիրքերի վեր-ջին մասը բաժնեկան, «Մասնակա-ն Միություն», այսինքն՝ Փոքր Սիա-յեն մինչև Կովկաս, ու «Հնուսա-ն Միություն», ինչպես նաև որ առաջին 14 զարգացիկ Պարսիկ գաղա ըլլա-ր երկրորդ խումբին կր պատկանի: Չարմանալ է, քանի որ տպա-գրության դեռևս ժամանակ, այ-սինքն ժե. Կարսի կենտ, Միջին Արևելքը ամբողջականաբար իս-լամական իշխանություններու տիրա-պետության տակ էր, ու խաղաղ տպագրության հանդէպ երկար ա-ռան վերադարձ մնաց: ԵՄԼ նաև լինելու որ 1375-ին մինչև 1918 Մա-յրեք որովհետև պատմության չեն ունեցի ու Հայաստանի մինչև ԺԹ. դարուն սկիզբը երկու թշնամի մահաժա-կան պետություններու միջև, մա-յուր ուսմանը մըն էր, կը հա-տորը որ Հայաստանիկան տպա-գրության վայրը միայն 15րդ ա-սիկը կը գտնու, տպագրության սկիզբին 260 տարի յետոյ:

Երկրորդ դիտողություն մը 8 ա-ռաջին զարգացիկ վերադարձնա-կը գտնուի: Երբ որ առաջին 6 ս-րական զարգացի նոր ծաղիկն է, 6 երկրորդիկ զարգացիկ կու: Ա-նչինքն որ այդ ժամանակ պարե-րեկն տպագրության դեռ գոյու-թյան չունեի, այնպես որ 1638ին հիմնուած Հայկական տպարան-ը երբ Կոստանտնուպոլիս տա-րան եղաւ: Այդ Երուսաղեմի մի-նչև 1820, տպագրական 18 նո-ր վայրեր երեքսան, որոնց ուր ծա-ղիկները կը պարտեի: Անկա-նայ զարգացիկներու մշակու-թյան աշխուժութեան ըստմամբ, տ-պագրչեղներն էին է:

Նման սկզբունքով կարգուած ցանկի մը անհետանալի թերու թիւն-երը կ'ունենալ. օրինակ, վայրերու տպագրական լուս աշխուժութիւնը չի ցուցանի, նոյն ձևով կը նշէ կարեւորագոյնները, ինչպէս՝ Վե-րջանի ու Պարսի, եւ քաղաքի զար-գացիկն ուր միայն մէկ վերջ լույս տեսած է:

Վերջապե, նման փորձ կատար-ելու ուսնիսով չի կրնար ըլլալ: Բայց մեկ հարադարակութիւններու վայրն ու տարեթիւն չէ նշուած, և ուսումնասիրողներուն միջև յանձն տարակարծութիւններ կ'ըլլան: Օ-րինակ՝ ըստմամբ Լեւոնյանի 1887ին «Հնչակ» ամսագրի միջին ծա-ղիկը Մոմբիլէ կը գտնուի, միջինը մամուլի մասնագէտ Ա. Տեր Նիսաուրեանն ապացուցեց որ ժմեն է(19): Ըստ նոյն հեղինակի, Դանիալեան «Գրտակ» թերթը միայն 4րդ թիւին սկսեալ ժմեն հաստատուեց. երկու ամսաշին-ըր թիւերով լույս տեսան, երբ որ «Գրտակ» (Թուսիսիս):

Մեծ հնուաբանութեան կր ը-պաներն այս մասին յանկեալ ուղ-ղումներու եւ լրացումներու:

ԱՐՄԵՆ ՄՈՒԹԱՅԵՆՆ

ՆԱՐՈՒԹԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻՆԵՐ

(1) Գարեգին Զարգացիկան, «Պատմութիւն հայկական տպա-

գրութեան», Վենետիկ, 1895:

(2) Էտ, «Հայկական տպագրու-թիւն», 2 հատոր, Թիֆլիս, 1901:

(3) Արսէն Լադիկեան, «Հայկա-կան նոր մասնակապակցութիւն եւ համարագրութեան հայ կեանքի», 2 հատոր, Վենետիկ, ու հատոր (Ա. - Մ.), 1909 - ը. հատոր (Ե. - Ն.), 1912:

(4) Թեղիկ, «Տիւր ու տառ», Կոստանտնուպոլիս 1912, վերաբա-տարակութիւն Հայէր 2006:

(5) Գարեգին Լեւոնյան, «Հայ գիրքի եւ տպագրութեան արտե-սան», Երեւան, 1946 - ը. երկու: 1958:

(6) Յակոբ Անստան, «Հայկա-կան մասնակապակցութիւն եւ - ժե. դր-», 2 հատոր, Երեւան, 1956, 1976:

(7) Թափալէ իշխանյան, «Հայ գրի պատմութիւն», 3 հատոր, Երեւան - 1977, 1968, 1966:

Ի. Բ. «Հայ գիրք 1512 - 1920», Երեւան 1981:

(8) Raymond H. Kevorkian, *Catalogue des des «Incunables» arméniens* (1511-1695), Genève, 1986.

(9) Vrej Nersessian, *Catalogue of Early Armenian Books 1512 - 1850*, Londres, 1980.

(10) Այս Գաղապեղ, «Տիւրակ-ի իշխանագրանքներ երեսուցի Գաղապեղ Կիւլեմեկան մասնա-գրանքի հայերէն հնամտի գիրք», 1512 - 1800», Երուսաղեմ, 1985:

(11) «Հայ հնամտի գրի մասնա-գրական ցուցակ, 1512 - 1800», (խմբ. Յ. Անստան), Երեւան, 1963:

(12) Նիմէ Ոսկանյան եւ ուրիշ-ներ - «Հայ գիրք 1512 - 1800» քա-լանմաներին, Երեւան, 1988:

(13) Նիմէ Ոսկանյան եւ ուրիշ-ներ - «Հայ գիրք 1851 - 1900» քա-լանմաներին, Երեւան 1999:

(14) Հայկ Կարսեան, «Հայ գիրք 1801 - 1850 քալանմաներին», մա-սնակագրութիւն, Երեւան, 1967:

(15) Գարեգին Լեւոնյան, «Հայոց պարբերական մամուլը (1794 - 1934)», Երեւան, 1934:

(16) Յովհաննէս Պետրոսյան, «Հայ պարբերական մամուլի իր-իւրագրական (1794 - 1900)», Երե-ւան, 1956:

(17) Արաիկ Կիրակոսյան, «Հայ պարբերական մամուլի մասնակա-պակցութիւն (1794 - 1967)», Երեւան, 1970:

(18) Մամուլի Բարդուխյան, «Հայ պարբերական մամուլը (1794 - 1980)», Երեւան, 1986:

(19) Արտաշէ Տեր Խաչատուրեան «Սոցիալ-իշխանական շնչակն լու-սակցութեան մամուլը (1887 - 1992)», Պէրթուր, 1992, էջ 15-16:

(20) Արտաշէ Տեր Խաչատուրեան «Հ. Ե. Գարեգին Լեւոնյանի 100 տարի մամուլը (1890 - 1990)», Պէրթուր, 1990, էջ 42:

ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱՎԱՆ ՑԱՆԱԿ

# Մայնց	1486 [1]
Վենետիկ(15)	1512 (1789)*
# Փարիզ	1538 [1]
# Փառիս	1539 [1]
# Յիւրիս	1555 [1]
Գ. Պոլիս (14)	1567
# Պերիս	1574 [2]
Հնով (15)	1584*
# Գեոյն	1587 [1]
# Յրաժիշտը	1593 [1]
Լիվով (12)	1616 [3]
Միլան (15)	1621 [2]*
Փարիզ (15)	1633*
Նոր Ջուղա (13)	1638*
Լիվով (15)	1644*
Ամսթերդամ (15)	1660*
# Իեն	1665 [1]
Մարսէյլ (15)	1672*
Լայպցիկ (15)	1680 [3]
Գաղապեղ (15)	1690 [2]*
Վիեննա (15)	1731 [1] (1812)*

Լոնտոն (15)	1736
Ջմիւռնիս (14)	1759
Էյմպուսիս (10)	1772
Մարտա (16)	1772*
Թիֆլիս (15)	1774 (1776)*
Ս. Պետրոսբուրգ (12)	1781*
Նոր Նախիջևան (12)	1790
Ատարաբան (12)	1796
Կալկաթա (16)	1796*
Սիւսուա (12)	1819
Պոմպիլ (16)	1820**
Թիֆլիս (11)	1829
Տուշի (10)	1828*
Միլան (15)	1828*
Երուսաղեմ (17)	1833
Սիւնա (8)	1847 [2]
Սիւնապոլի (16)	1847** (1853)
Տամա (9)	1848
Երուսաղեմ (14)	1850** (1880)
Երեւան (18)	1857
Վան, Վարազ (14)	1858** (1860)
Սիմֆերոպոլ (12)	1850
Ատան (14)	1860** (1872 [1])
Թարսիզ (13)	1861
Արմաշ (14)	1863
Միւսքար (15)	1863** (1864 [3])
Մուշ (14)	1863*
Իստուլ (16)	1864
Իստիլի (17)	1865** (1895)
Երուսաղ (14)	1866**
Սիմֆերոպոլ (12)	1867 [1]
Սիւնա (17)	1868**
Արապի (14)	1869 [1]
	(1875 [1])
Պարսա (14)	1869** (1877 [2])
Բաշու (9)	1872
Գանակ (9)	1874** (1876)
Երեւան (10)	1875
Գիւմրի (10)	1876
Հանդի (14)	1876**
Փարսի (10)	1877 [1]
Ալեքսապ (14)	1884**
Վան (7)	1885** (1897)
Այւրաղ (11)	1885
Փոլիս (7)	1885 [1]
Սիմֆերոպոլ (15)	1887 [2]
Բիւրն (15)	1887** (1898 [3])
Իստ (7)	1891** (1892)
Արմաշ (8)	1891** [1]
Արմաշ (15)	1892 [2]
Թիֆլիս (13)	1894*
Կապ (8)	1895 [3]
Փրեզն (18)	1899 [1]

ԲԱՅԱՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

* Պարբերական (փակագրի մէջ) նոյն վայրին առաջին գրքի տպագրութեան տարեթիւնը
[] Տպուած տպագրութեան կամ թիւերին լույս տեսած թիւերն են: Երբ էր 3-ը պակաս էր
Հայերէն ու այլ լեզուներ տպագրութեան արեւելադիտական հրատարակութիւններ - 8 թաղաք:

- (1) Վիեննական տպագրութիւն:
- (2) Պոմպիլի զարգացիկան հրատարակութիւն:
- (3) Բարդուխյան արեւելադիտական հրատարակութիւն:
- (4) Ջուրապիցի մ ձեռնարկ:
- (5) Սիմֆերոպոլ տպարանի մ ձեռնարկ հրատարակութիւն:
- (6) Հայաստանի թերթերի հրատարակութիւն:
- (7) Պոլսի 3-րդ թաղաք:
- (8) Իստանբուլ - 4-րդ:
- (9) Արեւելիս - 3-րդ:
- (10) Հայաստանի ու Լիւնայի շարքը - 4-րդ:
- (11) Վարազ - 2-րդ:
- (12) Ռուսաստանի ու Ռուսիայի - 8 թաղաք:
- (13) Պարսկաստան - 3-րդ:
- (14) Թուրքիա - 12-րդ:
- (15) Արեւելեան Եւրոպա - 18 թաղաք:
- (16) Հարապիսի Արեւ - 4-րդ:
- (17) Միջին Արեւելի - 4-րդ:
- (18) Ամերիկա - 2-րդ:

Ա. Մ.

L'Arménie à Boulogne

■ Conférences

Samedi 22 septembre

Amphithéâtre de l'espace Landowski.
— Entrée libre —

A 15h

Exposition de l'Arménie — Diaporama sur la culture arménienne, de la préhistoire à nos jours, commenté par Joseph Guiragosian, chercheur.

A 17h

Projection d'un film et présentation du livre 1915, j'avais 6 ans en Arménie, paru aux éditions L'inventaire. Une dédicace clôturera cette après-midi de conférences.

■ Exposition

4 - 25 septembre

Bibliothèque Landowski, secteur littérature.
— Entrée libre —

Dessins de Charles Berberian et extraits du texte de Virginie-Jija Mesrobian.

Manifestation organisée par la Bibliothèque que Landowski :
28 avenue André-Morizet

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱՆԿԵՆԻ

«ՀԱՅԴԱՍ»

ՄԻՈՐԵՆԱՅ ՀԱՐՈՒՄԱՐԱՆ
ՄՈՆԻՏՈՐԱՅ

Ձեր ընտանիքի արտաքին հարաբերությունները հաշվարկելու համար, հարկի ու պարկի պահանջները Միգրանտների 123-ին սկզբունքին հետևելու համար:

5 աստիճանային սկզբնական աստիճանային համար, ժամը 14:30-ին 17:30-ին:

Արժանատիություններ համար հեռախոսային համակարգի միջոցով:

— Գր. Արթ. Բրիտիկ
06 09 02 04 54 / 01 42 41 27 74

Դաստիարակչության ծրագրի նաև Ար-ժանիկայի լրագրողական հրատարակչության հետ:

L'ECOLE HEBDOMADAIRE
de Langue et Culture Arméniennes
«Khatchadour ABOVIAN»
de Marseille

est heureuse de vous annoncer que

**LA RENTREE
SCOLAIRE**

2 0 0 7 — 2 0 0 8

aura lieu le

Mercredi 19 septembre à 10 heures :

dans la Salle «Arzrouni Tcherpachian»
du Centre Culturel SAHAK-MESROP

339 avenue du Prado —

13008 MARSEILLE

Tous les mercredis de 10h à 16h
des cours de langue et de culture
arméniennes sont enseignés ainsi que
des cours de danse, de chant et
d'éducation religieuse.

Pour tous renseignements et
inscriptions, les responsables
de l'école tiendront une permanence
le jour de la **Rentrée, de
10 heures à 17 heures.**

Ou par téléphone au Secrétaire
de la Cathédrale :

04. 91. 77. 84. 70.

Հ.Բ.Ը.Մ. - ՓԱՐԻԶ

Վարձարանի վերադարձի փո-
խանքի ծախսեր, Սեպտեմբեր 29-ին:

Արժանատիություններ Սեպտեմբեր 15-
ամսը 14-30-ին:

Դաստիարակչության ծրագրի նաև Ար-
ժանիկայի լրագրողական հրատարակչության հետ:

Իրականացնողները՝ Երկու-
շաբթի, Երեքշաբթի եւ Հինգշաբթի երե-
կուշաները, ժամը 18-30 — 21-30:

Ցուցանիշի տեղեկություններ հե-
ռախոսային՝ 01. 45. 20. 03. 18 թիվին:

Հասցե՝
118 rue de Courcelles — 75017 Paris

ՀԱՄԱԳՂԱՅԻՆ HAMASKAINE

ԳՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՑՔ

ՏԱՆԲԱՏԻ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՔԱՆԳՐԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ՄԵՋ

իր գրադարան՝
Տոբի՝ ՀԻՏԱՆ ԳԱՆՃԱՅԻՆ-ՓԱՆՈՍԵՆԱՆ

երկուշաբթի, Երեքշաբթի եւ Հինգշաբթի 24
ժամը 20-30-ին:

Փարիզի Հայ Մշակույթի Տան մէջ
17 rue Bleue — 75009 Paris

ԵԿԱՄԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Արժանատիություններ Վարձարանի Սուրբ
Մարի Եկեղեցու անուանվածության ուն-
ակի գրադարանի տեղի պիտի ունենայ
Սեպտեմբեր 30-ին:

Մանրամասնություններ՝ յետագային:

ARMENIE

■ Vols Directs

■ Séjours à la Carte

■ Circuits accompagnés

■ Extension au Karabagh

SABERATOURS

& SEVAN VOYAGES

11 rue des Pyramides
75001 Paris

Tél. : 01 42 61 51 13

Fax : 01 42 61 94 53

armenie@saberatoours.fr

48 Cours de la Liberté
69003 Lyon

Tél. : 04 78 60 13 66

Fax : 04 78 60 92 26

sevan@selecolectour.com

67 La Canebière
13001 Marseille

Tél. : 04 95 09 30 60

Fax : 04 95 09 30 61

narselle@wastels.fr

**CROIX BLEUE
DES ARMÉNIENS
DE FRANCE**

MARSEILLE

Section «Sossé Mayrig» La Ville

La Section «Sossé Mayrig» La Ville
célébrera en la Cathédrale apostolique
arménienne du Prado, le **Dimanche 14
octobre** à 11 heures, une messe de
requiem à la mémoire de ses membres
disparus.

Suivra un «hokédjach» au restaurant
Le Passage à Aix-en-Provence.

Un car sera à la disposition à l'issue
de la messe pour aller au restaurant et
le retour est assuré jusqu'à la Cathé-
drale du Prado.

Les billets sont : d'ores et déjà en
vente auprès des membres de la section
pour un montant de 50 euros tout
compris.

Pour tout renseignement complémen-
taire, contacter :

— Denise Pietri : 06 80 74 59 20

— Seta Simonian : 06 10 25 17 16.

Voyage aux châteaux de la Loire

4 jours / 3 nuits

Du 1er au 4ème novembre

C'est la région des mille châteaux et
connue comme «Le Jardin de la
France»... Les rois de France ont fait
de cette douce région le décor et le
théâtre de leurs rêves...

Voyage exceptionnel pour 300 euros
en car de grand tourisme : hébergement
en hôtels 2ème en demi-pension. Incluant
les entrées de nombreuses visites...

Voyage organisé par la CBAF Section
«Araxe» de Lyon-Villeurbanne.

Pour tous renseignements ou inscrip-
tions :

☎ 04 74 04 74 97 / 04 78 45 17 55
en soirée.

P U P

Կարդալու ինքի Տ. Ս. Սեբեհյան-
եան ժամանակակից հայերենի գրաբնագ-
րի կը սերբիս նրբէշաբթի, Սեպտ. 18-ին:

Դաստիարակչության ծրագրի նաև Ար-
ժանիկայի լրագրողական հրատարակչության հետ:

Նախադասության տեղի կ'ունե-
նան Երեքշաբթի օրը, ժամը 18:45-ը:

Պարզաբանի խաղաղաստանի
և Պարզաբանի:

Դաստիարակչության ծրագրի նաև Ար-
ժանիկայի լրագրողական հրատարակչության հետ:

Հասցե՝
45 rue de la Doune

92130 Issy-les-Moulineaux

Արժանատիություններ և տեղեկություններ
համար կարելի է հեռախոսային՝

01. 46. 42. 45. 25 կամ 06. 82. 80. 16. 44

թիվներով:

Section «Astrig» d'Annouville

REPRISE DES COURS

— Cours d'adultes : Langue armé-
nienne : le 18 septembre de 20h30
à 22h.

— Eveil + Débutants : le 19 septembre
de 14h à 16h.

— Alphabétisation : le 19 septembre
de 20h à 22h.

— Cours de danse : le 20 septembre
de 18h à 20h.

— Langue arménienne Collège : le 22
septembre de 9h30 à 12h30;

Pré Bac — Bac.

Les inscriptions auront lieu dans les
locaux de la CBAF : rue Henri Barbusse

à Annouville, le **Samedi 15 septembre**
de 14h à 17h.

I S S Y

La Croix Bleue d'Issy-les-Moulineaux
organise le **Dimanche 23 septembre**,
son repas annuel au Cholet de Vaupreux.

Cette journée débutera par une
visite de la maison de Chateaubriand et
une promenade dans le parc de la
Vallée-aux-Loups à Chatenay-Malabry.

Départ: 9h45 devant le Cimetière d'Issy-
les-Moulineaux;

10h devant l'église arménienne
de l'avenue Bourgain

Réservations :

● Annick : 0953 66 95 06

● Jacqueline : 01 40 95 81 33

Section «Sévan» de Vienne

Reprise des activités

2 0 0 7 — 2 0 0 8

Samedi 22 septembre

dans les locaux

de la Maison de la Culture Arménienne
de Vienne

9 rue du Cirque

Ecole arménienne hebdomadaire :

les samedis de 14h à 16h :

● De 5 à 12 ans : éveil à l'arménité,
cours d'arménien «apprentissage
de la langue sur outils informati-
ques» — danses folkloriques —
chants.

● A partir de la 4ème et jusqu'en ter-
minale : Préparation pour les épreuves
d'arménien au Baccalauréat.

Cours de danse folklorique :

les samedis de 16h à 17h

Pour les adolescents de 12 à 17 ans

Début des cours et inscriptions :

le **Samedi 22 septembre**

Renseignements :

☎ 04 74 53 25 91

Imprimé sur les Presses
du Journal «HARATCH»

83 rue d'Hauteville 75010 Paris

Siret : 571 027 317 000 15

Commission Paritaire : N° 0609 K 84076

**Association
Arménienne
d'Aide Sociale
A.A.A.S.**

Reconnue d'utilité publique
par décret du 8 juin 1956

Recherche Directeur(trice) de maison de retraite

L'Association Arménienne d'Aide
Sociale recherche un(e) Direc-
teur(trice) pour une de ses maisons
de retraite de la région parisienne.
Le(a) candidat(e) devra faire
preuve de ses capacités de gestion
et posséder une bonne connaissance
de la culture et de la langue armé-
niennes.

Possibilité de logement de fonc-
tion.

Prière d'envoyer lettre de motivation
et CV à l'adresse suivante :

Monsieur le Président
ASSOCIATION ARMÉNIENNE
D'AIDE SOCIALE

77 rue la Fayette — 75009 PARIS

e-mail : aaas.paris@aaas.fr

Maison de la Culture Arménienne d'Alfortville

Dans le choix des activités
extra scolaires de vos enfants
faites de la culture arménienne
une priorité !

RENTREE MCA 2007 - 2008

34 activités

le Mercredi 19 septembre

Inscriptions :

— Samedi 15 de 14h30 à 17h30.

Langue arménienne (15 niveaux)
enfants, adolescents, préparation BAC,

adultes.

Civilisation (3 niveaux)
nouveau : heures du conte
pour les 67 ans

Musique (4 disciplines)
piano, violon, guitare, solfège.

Danse arméniennes (10 disciplines)
enfants, adolescents.

Dessin (4 niveaux)
enfants, adolescents, adultes.

Echecs (2 niveaux).

Emissions radio sur Ayp FM
(mercredi matin)

Diffusion livres en arménien
et en français

Renseignements : 01 43 76 55 89
contact@mcaalfortville.com

9 rue de Madrid — 94140 Alfortville

ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ ՇԱԽԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ (1884-1957)

ፆ በ ኩ ሶ ቶ ኮ ሂ

ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ
ՍԱՀՄԱՆԸ ԸՍՏ
ՎՃՌԱԲԵԿԻՆ

Բարբերյոյ վճարելի ատանքը ընկնում է շեփորածամեղ Բիւննեբու եւ մալու-
նային կրտսերներու տեղիկացի իշխ-
ւեցիակներ՝ Գ. Օրանը եւ Ի. Գապու-
նը անպարտ արձակելու տեղական դա-
ւաարանի որոշումէ։ Տրուած քաղաքա-
րութիւնը յան է որ անոնք ճշդովորդը
ատելով յան եւ Բիւննեբան կը մը-
նան։ Ե՛՛՛՛՛ Ե՛՛՛՛՛ զատա՛՛՛՛ չա՛յ տեսնակե՛՛՛՛
վա՛րացոյցմա՛յ աւարտը, Օրան եւ Գա-
պունը կընան մահէն եւ ի՛նչ տարուած
ընտանիքի մէջ զատապարտուի։

Լախապէս նոյն ամբաստանութեամբ
իրենց զմէ դատ բացուած էր Անգարայի
պատժական մէկ ատենանին առջեւ. տե-
ղեկներէնքը պատրիի արժանի չէին նը-
կարելու: Այդ նկատուամբ ջնջուած է
Վճառելիին կողմէ:

Ճանաչող մատուցում է իրենց հնունդների օգնությամբ է. «Ազգ քաղք քր հնախանի ևրքն անհատին ենք պիտի ուր բերնք: Ազգն Օրանի և Գաղափարն պատարճան տեղեկաբար տալին տարբերակով բուռն հակադրությունն տեղեկաբար էր, քանի որ հոն ընկալուածն ընդհանրութիւնն զգր փոխարին է ընդհանրութեան: Գնաճարութիւնն էր անհատաբարութիւնն Բարեգիտ պատարճան իշտուն Քրքերին և յոյժունսն ընդ պատարճանութեան որ Գնաճարութիւնը յոյժունսն: Ենտապին անհատաբար այս անկմաները որդւ որդւսն որդւսն ենք արեւորեն արեւորեն ենք արեւորեն արեւորեն եւ տեղեկաբար դրաւն էր մարտապէս կողմանս:

Վճռարեկին առարկութիւնը կեդրոնա-
ցած է «Այգ» եզրին մերժումին վրայ:

[illegible]

ԱՌՐԵՋԱՆ ԱՄՆ-ԻՆ
ԶԻՆՔ ԿԸ ԳՆԻ

[illegible]

ՀԵՂ-Ի ԿՈԶԸ
ՆԱԽԱԳԱՀ ՍԱՐԳՈՋԻԻ

Երբորպիսին Հաջորդում նախապար ժ-
ն. Ժուլյէ յայտարարած էր թէ՛ նախա-
ն. Սարգսի Համանէ Սահման
Յանդուրթիւն, 88-րդ յորտածը մեր-
անդիւնը. ալ յորտածը կը վերադիւր-
անըրաւէի կազմակերպման աշն կը-
միւրիւններ մտաի, որոնք յոր թիւնման
Երբորպիսին միւրիւնն ածաղ զա-
նալուն: Համանտութիւն յորտարպիսին
ընամակերպ կողմէ կենդանանում էր
նորալի մերթաղ կեդաւոր մեղմ
նորալի մտաղորութիւն, նոյն երկրի

ՀԳՄ. Սկզբ. 14 Թուակեր հաղորդաբեր
թիվներում մե կը ձայնակեր այդ մեկ-
նարաններն, իրենցից յոթ նախա-
նախը իր շնորհաբերական հիմնական կե-
տեղին մեկը ըրած էր Թուրքերի անդու-
մակեցնեան մեթոման: Սակայն, այ-
նոր, շնորհակետ ետը, հակառակ յանձ-
նառուներն, կը հրաժարեր Թուրքերի հե-
տաանկեցութենան յոյսովն կողմնա-
նակը ըլլալէ: 88-5րդ յօդուածին ջնջում
նախարարովն այն կը դիմէր Թուրք կառա-
նարութեան գոհացումն տալու ըսլլին

ՀԶԻ կոչ կ'ուղղէ նախագահին որ յի-
տանէ իր կեցուածքը, իսկ Սահմանա-
դրութեան մասին խորհրդածող յանձնա-
ւորովին՝ որ նկատի չունենայ Եւրոպա-
կան Հարցերու նախարարին առաջարկը:

Կ'արժէ աւելցնել որ շարաթափելը ջուրը մամուլն ալ նոյն մեկնաբանութիւնը կուտար ն. Սաբոթըիլի դիրքափոխութեան, յայտնի դոճունաւորութիւն արտայայտելով :

ՕՐՈՒԱՆ ԴԵՊՔԵՐԸ

የ ህ ኔ ቱ ሆ ሮ ል ሰ ገ ሰ ሂ

[illegible]

ՅՈՒՂԱՄԱՆԻ վարչապետին՝ Գոթթաս Գարամանյանին պաշտոնապարհական կոչման հետ միասին խնդրում է 161 երեւ-
ստանի համարները փոխել իրենց անունի, թէեւ
այդ յայտնանակը չունի թիվ և եւ կո-
տակոնի թիվները ըստ թիվների աճուրդի
կարգով հաջորդում է։ Հախառակ անոր նախա-
նական թիվները այն ժամագույն ստեղ-
ծած էին, որ մեկերի շրջանի չբաժանե-
րը

Ռ. ՔՈԶԱՐԵԱՆԻ
ՊԱԹՈՒՄ ԱՅՏԸ ԵՒ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏԱՆ
ՔԱՆԴՈՒՄԸ

Նախագահ Ռ. Քոչարեան միօրեայ ոչ պայմանական աջով Պաթեն դատում է Սեպտ. 16ին, արտաքին զորքերում նախարար Վ. Օսկանեանի ընկերակցութեամբ: Ան Հոն Հանդիպում ունեցած է Վրաստանի նախագահ Մ. Սահակաշվիլի հետ, Զառարգի Մ. Սահակաշվիլի հարցերուն, վրացական սահմանադրութուն վրայ Հայաստանի քաղաքացիներէ: Երբեք պայմանական մասին:

Անպաշտօն այցին զուգադիպած է Թիֆլիսի Հաւաքար Թաղին հայկական «Մենաց պանթէոն»-ին քանդումի լուրը։ Ան տրուած է զանաաժայ Բաֆֆի Տիգրանեանի կողմէ որ ականատես եղած է այդ գործողութեան։

Հայկական պանթէոնի հարցը ծայր առած էր 2005ին վրացական Ս. Երրորդ-դուծիւն մայր տաճարին կառուցումով։ Այդ կառուցումին վայր ընտրուած էր

Հայ գյուղատնտեսական տարածքը ուր կային նաև մատուցարանները, արտահանողական ձեռնարկը, գյուղիները շրջակայում: Ամեն տեղակայությունում էին գեղեցիկմասնատան համեր: Իսկ այսօր սերը քանդուկ համար հողերը հմարտանի մեջ կառուցվում են, այդ վայրերի վրայ մեջ հարկերից ու աշխատանքի կը կատարուին: Եղբայր հայ գյուղատնտեսական զարգացմանը ու հմարտանի իրենց միջոցներն ածինքին քաղին համար մեծ վերջին մայր վայրակարելու վերաբերում:

(66 հեռու) և իշխանութան անձա-
րակ մատակարարութիւնը չեն նպաստե-
ր Գարամանիտի, արդիւն ճնեքը հակառակ
պատեկեքը կը պարզեն: Նախորդ Ժողո-
ւիին մէջ, աշը 165 աթոռ ունէր (300
լրայ), այս անգամ, առաջին արդիւն-
ները 155ի մասին են մտաւ:

ՄԻԼԵՆՈՍԻ (Լանտեր) մեջ է, որ Ֆր. Գլադեր Սեպտ. 16ին փակեց իր հուսովա-
ցողիկան (Մոմեն) ամրաց. համարադա-
նը: Իր եղջիթը շատ բուռն էր Սարգսյի-
մի մեջ ե. ցաւ յայտնեց մասնաւորաբար Մ.
Դմէրիկայ ղիթի ինչպիս. անոր թաղա-
քախոսութեան, թուշով բոլոր փառնու-
թը: Զաղիկն նաեւ Սարգսյի ծնախոսու-
նական թաղաքականապէս չափաբա-
նութիւն խաղողի միջին իր նոր ան-
դամներ (45 ճաղաք Եռնախի ի վեր):

ԱՆՏԻՆ՝ ՍԱՆԹԻՆԻ, Իսթ-Լե-Մուլինյոյ
բաղադրուեալ, որ Պալլոսի կուսակցու-
թեան հետ խզելի էաք, եկաւ նաեւ Հան-
րային Պաշտօնատար կողմէն ներկայ-
անալու, սրտի տարբայի մը ունեցած է
Սեպտ. 15ին, Քէֆէին հր հասնէր: Իւ-
սանժիական չբնական կը Հասնանէ որ
զիտակեց է եւ Չիլանթիներու խնամ-
ներակալ է: Իր բաղադր. Իսթ զուգոր-
բաղաք է Փէֆէին մէկ արուարձանի
հետ: Սանթինի Փաթիկ կը վերադա-
նար, երբ որ կարելի լիար:

«ԻՒՄԱՆԻԹԻ» ԲԵՐԹԻ ասրեկան ա-
ւանդական դպրատանը էսին, էրոյթ ու-
նկցած էն նաեւ Մարի Ժորժ-Պիտէկէ
լատ, Ժր. Հոյանտ, Պըզաւընտ, Տիւի-
լո (Կանաւ) րայց, չէն կըրցած քաղաքի
իրենց տարաւարժութիւնները, Նակա-
ռակ անոր որ միտւ ձմրութիւն» կը րա-
գաւանէին:

ԻՐԱՆԷ՛Լ վտանգների դանակից մոռնի յանձնի թուրքերոյ: Իսրայէլեան, օղութիւն Սուրբոյ օգայիւն տարածքը բռնաբարելու արաբքը ունեցած էր թրքական բաժնի մըն ալ: Թուրք բարձրաստիճանի պաշտօնատարներն չէտած էին թ

Հ. ՏԻՆՔԻ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԵՆԷՆ

**«ԳԱԼՏՆԻ» ԹՂԹԱԾՐԱՐԸ
ԶԻ ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԻՐ**

Հ. Տիւրքի ընտանիքին փաստաբանը Պ. Պէշեք Տրապիզդի կուսակալութեան դիմած է, որպէսզի քննութեան համար իրեն տրամադրուի ան թիցըմարը որ ստընչուած է ապահովութեան կարգ մը պաշտեաններու դէմ Հարցաքննութեան զարկելու որոշումն: Իրեն թուած է թիցըմարը թիցըմարը տրամադրելի չէ, քանի որ «աղտոյ տեղեկութիւններ կը պատահուի»:

Հ. Տիգրե սպանված Տրապիզոնի մէջ ծրարուած ու այդ ժամին ոտակէ տնտէսական քրտուտութիւն կատարած լըրալու տեղեկութիւններէն իրադ Տիգր ընտանիքը բողբոջեալ էր Տրապիզոնի Կաթաղոյոնի ճանքին ու ներկայիս տնօրէններն են Վից տառիկաւ ղեկ: Գաւառն էր ող իրենց պաշտօնի մէջ իրարացած ու քաղաքատնտէսական դատունն անոնք: Բայց ծայր չալաքիկ կուսակալութիւնը որոշած էր Բէ ինչօղլու յոր տարակալ անմըք ընծադրուիւն ընթաց չին ունեցած Եւ տառոյ փակած չարցուած իրեն ճամբա

Տնօր քննակիչին վառատարանը դառն է
 Բէ Տրպիլիտին մէջ կատարած պարզի-
 սումովեր Տառած մէջին Արդարեւ
 լրագրող կարգադրութեան նովակին մէ-
 յա յանձնարարին որո՞ն հառ ճարգարծն
 ու ռո՞վոր պատուերը յառ յիշա-
 ունեցա՞ծ է Պէէն դա՞ւմ է Բէ անոնե-
 յարարելու Թեան ըստցալ յառնու-
 յար եւս դատարան պիտի դի՞մէ
 յար եւս դատարան պիտի դի՞մէ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ՃԱԿԱՏ

ԱՐՄԱՎԻԱՆ
ՆՈՐ ՕԴԻՆՈՒԹԵՐ ԿՊԻՆԵՐԱՅ

Սեպտեմբեր 14ին Աբմայիայի է.
 ակապան Սուխոյ ընկերություններու
 ջնէ ստորագրուած պայմանադրու
 յիշական օգային ընկերութիւնը նոյ
 անաւոր կ'ունենայ: Առաջին երկու օ
 րանաւորը Հայաստան կը տարուի
 08ի վերջը: Անոնց համար կը վճարու
 ան 50 միլիոն տոյար: Նոր գոծաւանքն
 յիշարեմն ընկերութեան շեմի-42
 անաւորը: Ներկայիս Աբմայիայի օ
 րմաներուն շատը Ա-319 եւ Ա-320 տիպ

ԼՐԱԳՐՈՂԻ ԽՈՇՏԱՆԵՔՈՒՄ

Սկսեցին 15 Շաբաթ երկնոյի
նմանօններ մտած են լիսիական իրա-
նքը թերթի խմբագրատունը եւ մե-
տէ ձողերով խոշտանգած զլիսաւ
մբողիք Յովհաննէս Գալաթեանը: Ա-
ղիկի ցնցով նմանցած է ու հլուանգա-
ց փոխադրուած:

Նոյն խմբագիրը տարի մը առաջ ա
ման յարձակումի ենթարկուած, զիրա
րուած էր. իսկ «անծանօթ յարձակող
երբ մինչև այսօր դանդաղած չեն :

նրդուների էր թրքական օգային տա-
նային բռնաբարումը, եւնէ: Քուլէ-
յան տենեղ օրաթերթը տեղեկացու-
ած է թէ թուրք պաշտօնատարներն
ակադղեցութիւնը ձեւական էր, քան
որ իսրայէլ Անդաթայի նշեցուկով լրջ-
աբարձած էր սուրբական օգային տա-
նածը: Իսրայէլեան մամուլին մէջ

(Tup. p. 7. 19)

ԱՐՈՒՄԱՆԱՀԱՅՅՈՒՆԻՆԸ ԱՅՍՈՐ ԵՒ ՎԱՂԸ...

ԱԶԱՏ ԿԱՐԴՈՒՄԻ ԻՄ ԱՆՆԻՆԻՆՏՆԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՏԱՐԻՆ ԼՐԱՅՈՒ. ԿՈՒԳՈՒՅՑ ԱՐԴԵՕԻ ՖԻՐԱՆՍԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԻՆ

ՊԵՏՐՈՍ ԱՆՆԻՆԻՆ

Ա.

ՍՏԵՓԱՆ ՍԻԿ. ՊՕԼՈՍԵԱՆ

Արևմտահայերենի ներկայ վերադարձն են ապագայ Հնդկաստանի կապում մտահոգությունները արդարացի են և հիմնականում Անտիկ կարապետության երկու մակարդակներում վրայ։

ա) Ժողովրդային մակարդակի վրայ, երբ արդյունաբերական, ընտանիքի տեղ ծնողներ, հանրային պատմությունում մարդիկ իր գանձարին հայ գաղութներում մեջ են աղջկան հուշարձանը գրառել թե՛ րա՛նուր հայերենացիներին։ Այս շրջանակները, լեզուի ոճական ընդհանրություններն են ընդհանրական ճշգրտություններն առկա, մասնաշրջանի են նույնիսկ լեզուի մակարդակներով, որովհետև փաստորեն, լատին գաղութներում մեջ (հնչյուն, արժանիքներ) հայկականությունը չէր զրկվել հարկի տուրքով անհետացած է, կամ անհետանալով վերադարձ։ Իսկ գրառել հայերենացիներին լատինացի նախնիների վրան է մը չի պարզվել։

բ) Հայագիտական մակարդակի վրայ, երբ հայ բանասիրտ, լրագրողներ և ընդհանրապես մշակութային մարդիկ քանակվելով, պետություն թե՛ խոչընդոտում առաջադիմ գաղափարն այն աղանդ ո՛ր թե՛ չէր լեզուի, այլ արվեստա-հայերենի մակարդակին հետ առնչությունը և բուսական մտահոգիաները լեզուի վրայ։ Այս շրջանակները են իր ձգտում պահպանել լատինացի երկրներում մեջ իստուղի կամ տեսականորեն ("իստուղի") այս իդեալների ոճական, բուսականությունն են, և կառուցվածքն առանձնապես վերաբերվելով, Մեծորդական ուղղությամբ թիվներ, որովհետև փաստորեն, արևմտահայերենում ո՛ր միայն իր նախնիք մեր երկրներին են ընկերություններին, իրենց գաղափարները լեզուի, այլ իր նախնիքն այն կառուցվածքներ, զորքով մամուլ, գյուղական կառավարություններին, հանրային ձեռնարկներ, են, որոնք բնական են գաղափարական առանձնությունը պետք է ըլլային կամ են լեզուի արտահայտման վերաբերման մեջ մարդկանց, ինքնազգայնա-ստատուսին են քաղաքներ։ Գրական մակարդակ վրայ են անկախ է, որ հեղափոխվել իր նուստանահայերենով արտապատկեր ճշգրտագրագիրներ, արժանագիրներ, են։ (Ոչնչորեն է, օրինակ, որ քանակական թուականներն կազմադրված արժանիքնայն գաղութը հայերեն գրող երկու գեղեր իսկ չէ տուած, որքան այ գրողները ծնողներ պարձանալուց չլրացա արդյունքներ Այս հաստատումը թե՛ իսկ իրեն է կրկնել այլ գաղութներում պարագային են։ Մնաց որ իր շարունակական լատինացի հայ գրողներ, քայքայ քայքայվել, անդիպել կամ փրանալով)։

Գերեզման տունները ցույց կուտան, որ արևմտահայերենը ե՛նք չէ մտած մասնաշրջանի հանդերձանք մեջ, պատմականորեն սահմանափակ գաղափարներն է ղեկավարելով տանող չորովայնի մը։ Փաստորեն, մեր աշխարհում առնչվել, Ժողովուրդները կը կարծենք մեկ հաստատում (սփյուռքային) իր քաղաքներ իր սեփական լեզուին։

Տարբարակ իր յայտնային այս խորություններն։

1920ական թուականներին այս կողմ, միայն լեզուաբաններ են արևելահայերենը, զինպատկերներն ընդհանրապես մեծ խոչընդոտներ և անհետանալով վանալով թուականացումը ծրարված են կարգա-կերպում չարմուրդ։

Գաղափարական - ցարդաբանական, գաղափարական են մշակութային ուսումնասցումը այս հոգի գլանին գոհ գացին բոլոր այն գաղութները, որ համարվում էր շարունակ, աղանդներն էր արևելահայերենը (Խուսիս, Ուկրաինա, Ադրբեյջան, Պուրկարիկ, Խուսիսիս, են)։ Բացի Ուրբեյջանի Հայաստանից, ուր հաստատվել էր լատինացի պարագրամները գաղափարաբանական և ուսումնասիրական ճանաչումը արևելահայերենը պահպանել իր միևնույն, ի վերջոյ թե՛ լատինացի համար իր հնչյուններն իստած օտարաբանություններն էր մեկ տոկոսը։

Հայագիտաբան արևելահայերենին, օտարաբանի կամ լեզուական խախտումը ոչ մեկ ծրարում փորձ չէր արվեստահայերենի վրայ, այնպիսի գաղափարն այն աղանդն էր մշակվելով մեջ, ուր հաստատված էին երեւանի ճորդարած Հայերը։ Ընդհանրապես, նորից մշակումը անվանադր պայմաններում, արևմտահայերենը կազմադրված են իրենցից առաջադիմություններն սփռվել մեջ (Պոլիս, հասնելու համար Մեծարենցի մը կամ Ջաղաքանի մը լեզուական նուստաններն են արհմոթական, իսկ լատինացիներն սփռվել առկա լեզուների լեզուական և ոճական ճորդարները (Շուշանյան, Նարդան, Համաստեղ, Շահուր, Պուրկարիկ, են)։

Այս պահանջ, Չորս գաղութ առաջին տասնամյակին

Արևելահայերենը կազմադրվելով վրայ է իր նախնիք վերաբերվել են անկախ պետականություններ լատինացի երաշխիք, որ այս լեզուաբանները մեծ իրենցիցում են ծախվել պայմանի նույնի մեջ։

Մենք արևմտահայերենը ցույց կուտայ ընդհանրություն ու նախնիք նախնիքները, որոնցմ է արագորեն թուեցին։

ա) Եթե նկատել շուշանյան միջին արևելահայերենը լատինացի, մնացելով բոլոր շրջաններում մեջ արդյուն հայ գաղափարներն ընդհանրապես անհայտնաբերվել են կամ իր կամեն հայախոս Հայերը։ Տակալին, համաժամարար հայախոսներն, շատ անկախ նույն թիվը իրենց լատինացիներ հայերին գրել կարգադրում արդյունաբեր Հայերը։

Այս հանդեպները մեծ են կրկնվել հարուստ մը է արևմտահայերենի գաղափարներն Հայախոս քանակները նույնը կուտան լեզուի ու գրականության նախնիք, և փոխարարվածքներ իսկ ստեղծատուներն են մշակվելով տարածման միջոցները (մամուլ, գրականություն, թատրոն)։ Իրենց հաստատված մեջ մամուլին երեւանի կուտան ընդհանրություններ, մշտապես իրենցիցիցվածքներն։ Արևմտահայերենի մեջ Ժողովուրդը - լեզուի փոխարարը ներգրավվելու հաստատված էր մտահոգի մակարդակին։ Այս պատճառով, ինչպիսի մասնիք է, շատ գաղութները մեջ, հանրապետական կազմադրվածքներին, Ժողովուրդը իրեն հասնելու փոխվել իր ղեկին ստեղծական լեզուին, թե՛ լատինացի օտարաբանները, մամուլ հաստատվածքներն են, այն։

բ) Մեր կազմադրվածքներին շատեր հարմար են հայերենի գործածություններն։ Ոչ միայն Ժողովուրդի լեզուն օտար է, այն օտար լեզուով իր գրություն Ժողովուրդի անհայտնությունները, մամուլ հաստատվածքներն են, այն։

գ) Չեռնաբանները և հանդեպներ

Գերեթ մարդը տարի մը տեսած (2006 Մեդալներ - 2007 Յուլիս) Ֆրանսայի մեջ Հայաստանի տարին կը պատկանի այնպիսի պատմության։ Իր զանազան ու գաղափարական ձևերն արևելահայերեն, պաշտոնականին հետ անպայման, քաղաքական հետ անորակով, երբեմն բոլորովին անհեթեթի ձևերովներով, ձեռնարկներով։ Անցյալ մի տարին որ անտարադիպ որոշ աշխատություններն ընթացող գաղութներն ենք միայն ոչ միայն հետաքրքրական, այլ շատ կարևոր պիտի ըլլար այդ լատինացի ձեռնարկները իսկական impactը դիտելով, թե՛ քանակական, թե՛ ալ մանապես որակական տեսակետ։ Ի քանակականության հարմար համակարգող միացնալ մար-

բում մեջ են տիրապետող օտար լեզուն է։ Հայերենը կը լուրի իրեն զգացական տուրք (մեծաց մը, արտասանություն մը, են)։

դ) Գրողները մեջ առնալով հայերենը իրեն ընդհանրություն չի պարզել գոհացնող մակարդակով։ Լեզուի ուսուցումն կապում լատինացիները առանձին առանձին մարդկան արժանի են անշուշտ։ Իր ըրածը կողմնակի հաստատում մըն է միայն, ըստ պատմության։

ե) Առանձին պարագայ մըն է արևմտահայերենի պարզած վիճակները հայ մամուլի մեջ, ուր կը փոխան լեզուական սայլակները, որոնք կ'աղանակել լեզուի ընդհանրական, շարահյուսական ընդհանրություններ, բառապաշար, և այլն։ Մնաց որ «հեղինակներն կերպերն մը քաղաքականության պատճառով (Հ. Լ. Չեքիան) քաղաքական մամուլը կը պարզել փոխարարվել պատկեր մը ինչ կը փոխարարել տառադարձության, կենտրոնական, ընդհանրական ինչ ուղղաբանական կոնսերվացիոն։ Նորթրինակ երկրներ է արևելահայերեն նախնիք թափանցումը արևմտահայերենի մեջ։

Փամանակ մը մեկ բառի ճշգրիտ գործածություններն համար օրվում ու շարաբանով իրարու դրույն կը պատկերին մամուլի մարդիկ Այս օրը չկան պատկերներ։ Ե. Արևելահայերենները, Շահուր, Մեծարենցիները, Նարդանյանները, Ինչպիսիք մենք իսկ թաղանթները։

զ) Այս բոլորներ վրայ պետք է առնչվեն նաև հասնելու լատինացի բոլորն պահանջ մը, որ կ'առաջադիմել կեղեցիկ քաղաքականություն կառուցել տեղական լեզուին։ Այսպիսի պաշտպանություններն առաջին կամ վերջին բերք։

Արևմտահայերենի աստիճանական վերաբերվել վերաբերվել այս աղանդներն առաջին են գերեթ բոլոր գրողներին մեջ։

Տեղին է այսուհի բնույթ, որ մեր հանրային կենսի մեծագույն թանկերն մեկն է վիճակագրությունները։ Այնքան զուրկ, որի նախ, ինչ է պիտի աշխատվելու իսկական համարներ են այդ համարներն ու տուրքներ կը կարճեն հայախոսները, ու տուրքներ կը ստանան հայկական թե՛ լատինացի, ու տուրքներ կը ստանան հայերեն գրողները։ Այնպիսի, որ կարճվել է կառուցվել նման վիճակագրություն մը թե՛ ոչ, քայքայ վիճակ է, որ այս ուղղությամբ իստ-

մանք մը, գոհուր պիտի ըլլալ անշուշտ գոհուր նույնիսկ մասուր թիվը այդ ձեռնարկներն ներկայ կերպերն։ Գիտնալ թե՛ անոնց վրայ ի՛նչ ազդեցություն ունեցան։ Ֆրանսայի մեջ շատ արարածներ թե՛ լատինացիներն մը մարդիկ c'était bien, c'était très bien ըսն ու անցան, հանձն էր մասնակցություն կամ նորոյթ տեսակ սնունդ գոհանալովներն, թե՛ ոչ տեսական հետք մը ձեռք անոնց մեջ, օտարը առկա քաղաքով ղեկավար են հայկական։

Բնականաբար, մեր հետաքրքրություններն առկա պիտի կերպերն «Փրանսայիսկություններն» կը կառուցվածքներն վրայ, ըլլալ այն գաղափարն թե՛ կիսարևելահայ։ Որքանով

սիրելի են նման մոթի մեջ խաղափելով լատինացի պետ վիճակի մը։

Արք, արժանիքներն հայերենի ստացումը հետևելով տուրքները կը կան որոշ չափով յայտարարված ըլլալ վիճակի մը, քան որ իրեն մարդկանցիկ սփռվել մեջ մանրիկը այս գաղափար մեջ երեւցող փոփոխվել բացառելով կը կան ընկան հանձն մարդով մարդիկ մեջ գոյություն ունեցող մահալից ուս մը...

1974ին, մեր կողմից կառուցված վիճակագրություն մը, 250 աշակերտ վրայ վրայ, տուած է հետևել արդիւնքները։

Հայ ընտանիքներն 57% սպասարիտ է 30% կը գործածել երկու լեզուները 10% հայախոս է 3% ուրիշ լեզու կը գործածել (թերեքներ, անդլերեն, ֆրանսերեն)։

Այսուհի, մեր կարծիքով երկու լեզու կը գործածվել 30 տարեց պետք է բարձր 57 տարեց սպասարիտներն վրայ, որովհետև հայախոսներն կը ըլլալ հայախոս կը պարագայներն են և շատ կարճատև փամանա կուտ։

Ամեն պարագայի տակ, երկու լեզու կը գործածվել ընտանիքները զարկ կը կառուցվել նախնիքն են ըստ 1996ին (22 տարի վրայ) կառուցված շարաբանով մը (168 աշակերտ վրայ), ուր է լատինացի, որ սպասարիտ ընտանիքները կը կարճեն 78 տարեց, իսկ 22 տարեցի մեջ հայախոսները կը իստակ ձեռնարկ (անս/Յուլիս, 1996 Ղուկ. 2)։

Միւր կողմից լատինացիան է հանել հետևելով տուրքներ։

1987ին հայախոսներն են ընդհանրած 156 ընտանիքներում վրայ 30ը կը ստանալ Գ. Այսին հարապատկեր տեղական թե՛ լատինացիներն մեջ կը երեւցել իրենցից, ինչ որ կը նշանակել, որ 6 ընտանիքներն մեջ միայն հայ լատինացի աղ թերեք, կը կարգադրվել արդեւ, անիկա ուրիշ է մըն է, որ պետք է չափաւ։

Տեղեկ են, որ եւրոպական խումբ մը հայ մասնաւորները զինով կառուցված են եւրոպական միութեան, ինչպիսիք արևմտահայերենի պաշտպանություններն իրեն կը կառուցան սպասարիտներն են իրենցից փոքրամասնություններն լեզու մը...

Այսին պայմանները մը, որ առաջին առթիւ կուտ շարունակ լեզու... արդյունքներն սփյուռքային գաղափարներն։

Պուրկարիկ-Այրես

(Դար. Ա. Էջմ)

անկ դատմ է նախ տեսնելու:

Ֆիլիթիթի օգտակար էր կատարած առնել, թայանտուկս դիմելու մէկ օրանոր պայման է 88 տարեկան կար (55 տարեկան) եւ 43 հարկ ապառաժ էլն:

Գ. ԳՈՒՇԵՆԻ, որ Սկայ. 16ին, հիւրն էր էՊ-ԲԻ-ԲԻ-Ն. Ֆիլիթիթի - էՊ-Ի. Դատակարմի լիարանցաւ յայտարարելու որ ինչ կը վերադառնի Իրանի որ շարժել Կատարանով Կատարանովին, այսինքն՝ պատեմութիւն: Դէմ չէ սակայն բանակցութիւններ տանելու միջեւ ծայրը:

ԱՊՈՒ ԻՌԵՍ, Իրաքի մէկ սիւնի զեկաբալ, օտանտուկ է Սկայ. 14ին, Թամասիկի երկրորդ մէկ, օրաբարի մը միջոցաւ: Կոն ճակատակարմի ունեցած էին հարկը, իր երկու երրորդներն որ 5 այլ ապրանքներ: Տարի Կը առաջ, Ապու Ռիչա 25 զեկաբարիկ կայմաւած համաւարմութիւն: Հիմաւ եր Սեդիկայի զարեւ ունեցած զեկ պաշտօնէն օտանտուկ ծայրայեղ ճիւղատակարմի: Կոն պաշտօնէն: Սկայ. 16ին, Ապու Ռիչա ծնունդաւ եր Գաշէ անկիւնի կայմաւած մը մէկ, թանկ աշխու ԱՊ-ու, կողմիկ եր Կատարանովին: ԱՊ-ու, Գաշէանովին նախարարութեան համար ծայրայեղին կորուստ մը եւ, իսկ, Սեդիկայի կը յուսն որ Ռիչա չի հիմաւ յարմար կը շարունակուի:

ԻՐԵՍԻ համալսարանի թանկի մըցումներուն, Պրանա Սկայ. 16ին յաղթեց նամակի 87 - 10 աղբիւրով եւ այս ձեւով ժողովի առաւ նախորդ անհատանով պարտութիւն: Արմաթիւնին: Կը մնայ որ յաղթանակ մը եւս տանի Իրանասի զեկ, որպէս իր զիջող ամօր մնայ:

L'ASSOCIATION SAINTE-CROIX DE PARIS organise

UNE EXCURSION à REIMS

Le dimanche 14 octobre

Après l'échappée royale, le sacre !

Au programme :

Visite de la Cathédrale, découverte de la ville en petit train, déjeuner dans un restaurant 3 fourchettes, visite guidée d'une cave de champagne + dégustation.

Participation aux frais : 60 Euros

Pour les inscriptions, téléphoner : 01. 44. 59. 23. 50.

ՀԱՄԱԶԳԱՆԻՆ HAMASKAINE

ԳՐԱԿԱՆ ԵՐԵՎԱՆԻ

ԶԱՄԱՆԻ ԳՈՐԾԵՐՈՒ

ԴՅԵՐԵՎԱՆԻՆԱՆ ՄԵՋ:

Կը դասախոսէ:

Տեղ. ՀԻԼՍԱ ԳԱՇԵԱՆԻՆ-ՓԼԱՍՏԵԱՆ

Երկուշաբթի, Սեպտեմբեր 24

Ժամը 20:30ին

Փարիսի Հայ Մշակույթի Տան մէջ

17 rue Bleue - 75009 Paris

L'ATRIUM et LA CROIX BLEUE

Section de CHAVILLE

en partenariat avec France Arménie et AYP FM

présentent

LE GRAND ORCHESTRE ARMENIEN

La plus grande formation de musique traditionnelle arménienne d'Europe

LE SAMEDI 6 OCTOBRE

2 CONCERTS :

17 heures et 20 heures 45

Reservations :

— 01 30 70 08 02

— 01 41 15 22 92

Maison de la Culture Arménienne d'Alfortville

Dans le choix des activités extra scolaires de vos enfants faites de la culture arménienne une priorité !

RENTREE MCA 2007 - 2008 34 activités

le Mercredi 19 septembre

Inscriptions :

— Samedi 15 de 14h30 à 17h30.

Langue arménienne (15 niveaux) enfants, adolescents, préparation BAC, adultes.

Civilisation (3 niveaux)

nouveau : heure du conte

pour les 67 ans.

Musique (4 disciplines)

piano, violon, guitare, solfège.

Danse arménienne (10 disciplines)

enfants, adolescents.

Dessin (4 niveaux)

enfants, adolescents, adultes.

Echecs (2 niveaux).

Emissions radio sur Ayp FM

(mercredi matin)

Diffusion livres en arménien

et en français

Renseignements : 01 43 76 55 89

contact@mcaalfortville.com

9 rue de Madrid - 94140 Alfortville

arménie mon amie AGENDA

CENTENAIRE de

CARZOU

A MANOSQUE

Du 30 juin au 30 septembre

du mardi au dimanche de 10h à 12h

et de 14h30 à 18h30

— Entrée libre —

Salle d'exposition

de la Fondation Carzou;

entrée: Boulevard Elémir Bourges

ARLES

Exposition

TRAMES d'ARMENIE (1900 - 1940) :

tapis et broderies sur les chemins

de l'exil

du 16 juin au 6 janvier

Museon Arianen

29 / 31 rue de la République

13200 Arles

Tél. : 04 90 93 58 11

VALENCE

centre du

patrimoine

arménien

EXPOSITION

du 26 mai au 16 septembre

Mon cher frère

Les Arméniens

dans l'Empire ottoman il y a 100 ans

Cartes postales de la collection

Orlando Carlo Celumeno

O14 44 59 23 50

Mob. : 06 72 57 94 84.

L'ASSOCIATION SAINTE-CROIX DE PARIS

DE PARIS

ECOLE

SAINTE CROIX

Les cours de langue arménienne, de catéchisme, de chant et danse arméniens reprennent pour les enfants de 5 à 12 ans au cours de l'année scolaire 2007-2008,

à partir du samedi 6 octobre

de 14h à 17h15

au 13 rue du Perche - 75003 Paris

Pour les inscriptions, s'adresser

au Père Curé de la Paroisse :

Tél. : 01 44 59 23 50

Mob. : 06 72 57 94 84.

CROIX BLEUE
DES ARMÉNIENS
DE FRANCE

ԵՆՈՐԱԿԱՆԻՔ

Կարգը կա՛ն Գանձե՛լ-Գանձի՛ն օ՛շ. Իրանահանք ժամանակը շորհակալութեամբ սուսցած է 100 Եւրո Տէր եւ Տիւղին Հաթիհանէ Տիկին Պօղոսեանի իշխանակին, 50 Եւրո Տիկին Օւսիք Փփփալանէ, 30 Եւրո Տէր եւ Տիկին Հրայր Թոթոսեանէ:

□

MARSEILLE

Section «Sossé Mayrig» La Ville

La Section «Sossé Mayrig» La Ville célébrera en la Cathédrale apostolique arménienne du Prado, le **Dimanche 14 octobre** à 11 heures, une messe de requiem à la mémoire de ses membres disparus.

Suivra un «hokédjach» au restaurant

Le Passage à Aix-en-Provence.

Un car sera à la disposition à l'issue de la messe pour aller au restaurant et le retour est assuré jusqu'à la Cathédrale du Prado.

Les billets sont d'ores et déjà en vente auprès des membres de la section pour un montant de 50 euros tout compris.

Pour tout renseignement complémenteire, contacter :

— Denise Pietri : 06 80 74 59 20

— Séta Simonian : 06 10 25 17 16.

□

Voyage aux châteaux de la Loire

4 jours / 3 nuits

Du 1er au 4 novembre

C'est la région des mille châteaux et connue comme «Le Jardin de la France»... Les rois de France ont fait de cette douce région le décor et le théâtre de leurs rêves...

Voyage exceptionnel pour 300 euros en car de grand tourisme - hébergement en hôtel 2* en demi-pension - Incluant les entrées de nombreuses visites...

Voyage organisé par la CBAF Section

«Araxe» de Lyon-Villeurbanne.

Pour tous renseignements ou inscriptions :

☎ 04 74 04 74 97 / 04 78 45 17 55

on s'écrit

□

I S S Y

La Croix Bleue d'Issy-ler-Moulineaux

organise le **Dimanche 23 septembre**,

son repas annuel au Cholet de Vaupereux.

Cette journée débutera par une visite de la maison de Chateaubriand et une promenade dans le parc de la Vallée-aux-Loups à Chatenay-Malabry.

Départ: 9h45 devant le Cimetière d'Issy-les-Moulineaux;

10h devant l'église arménienne

de l'avenue Bourgain

Reservations :

• Annick : 0953 66 95 06

• Jacqueline : 01 40 95 81 33

□

Section «Sévan» de Vienne

Reprise des activités

2 0 0 7 - 2 0 0 8

Samedi 22 septembre

dans les locaux

de la Maison de la Culture Arménienne

de Vienne

9 rue du Cirque

Ecole arménienne hebdomadaire :

les samedis de 14h à 16h :

• De 5 à 12 ans : éveil à l'arménien,

cours d'arménien «apprentissage

de la langue sur outils informati-

ques» - danses folkloriques -

chants.

• A partir de la 4ème et jusqu'en ter-

minale : Préparation pour les épreu-

ՎԵՐԱՄՈՒՏ

Ա Ն Կ Ե Ն Ի

«ՀԱՅԴԱՍ»

ՄԻՈՐԻՍԱՆ ՎԻՍԻՍԻԱՆ

ՄԻՈՐԻՍԱՆ

Պրեզիդենտի օրոքան հայերէի դաստանութիւնները, նաեւ կրթ ու պարի պատէճ Սեպտեմբեր 12ին սկսած են:

5 տարեկանի սիւսակներուն համար, ժամը 14ին մինչեւ 17:30:

Սեփականութեան համար հեռանալի

հետեւեալ ժամերն են -

- Գր. Արթիւր Քիլիմի

(06 09 02 04 54 / 01 42 41 27 74

Գաղափարներէն մէկ է նաեւ Ար-

մանիկայի զբոսնակ համար երթուղարմ

ապահովումն է:

..

L'ECOLE HEBDOMADAIRE

de Langue et Culture Arméniennes

«Khatkadour ABOVIAN»

de Marseille

est heureuse de vous annoncer que

LA RENTREE

SCOLAIRE

2 0 0 7 - 2 0 0 8

aura lieu le

Mercredi 19 septembre à 10 heures

dans la Salle «Ardroun Tcherpachian»

du Centre Culturel SAHAK-MESROP

339 avenue du Prado -

13008 MARSEILLE

Tous les mercredis de 10h à 16h

des cours de langue et de culture

arméniennes sont enseignés ainsi que

des cours de danse, de chant et

d'éducation religieuse.

Pour tous renseignements et

inscriptions, les responsables

de l'école tiendront une permanence

le jour de la Rentrée, de

10 heures à 17 heures.

Ou par téléphone au Secrétariat

de la Cathédrale :

04. 91. 77. 84. 70.

□

Association

Arménienne

d'Aide Sociale

A.A.A.S.

Reconnue d'utilité publique

par décret du 8 juin 1956

□

Recherche

Directeur(trice)

de maison de retraite

L'Association Arménienne d'Aide

Sociale recherche un(e) Direc-

teur(trice) pour une de ses maisons

de retraite de la région parisienne.

Le(la) candidat(e) devra faire

preuve de ses capacités de gestion

et posséder une bonne connaissance

de la culture et de la langue armé-

niennes.

Possibilité de logement de fonc-

tionnaire et CV à l'adresse suivante :

Monsieur le Président

ASSOCIATION ARMENIENNE

D'AIDE SOCIALE

77 rue la Fayette - 75009 PARIS

e-mail : aas.paris@aas.fr

□

Imprimé sur les Presses

du Journal «HATACH»

83 rue d'Hauteville 75010 Paris

ՕՐՈՒՄՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐԸ

8 U 6 P U Q S N 2 N 4

Իմեն իր արժեք ճնշված է քայմա-
 լի քաղաքի համարժեքի խաղաղին Ի-
 րանի հեղափոխում: Մտնել է որ, Ավստ-
 ռիան, հեղափոխ ցամաքային արտադրա-
 թանքի ժամ ապրել հանդիս-
 վորն է, միայն համարժեքային էրան
 Իրան և Բուրջի: Գրականության համար
 պարզ պարզ էրան է և, փոխանակ-
 լանք որ զույգ խաղաղ որ սրտմտան-
 ղանքի միջոց համարժեքի համ-
 ար է Կոնքեր: Բաժնեմե երբ, Ժիթի
 ու ճորտ տնտեսող խաղաղ, Հայկոյ
 Բե հանձնել խաղաղ արտադրող իր հա-
 լանքային, էրան Բուրջի արտադրա-
 թանք խաղաղ Կոնքերի հեղափո-
 ճում որ խաղաղ իր քաղաքի Հայկոյն:

[illegible]

ԳԻՆԵԱՐ ԲՈՒՇՆԵՐ, որ Սեպտ. 16ին,
բաժանե զգայացունց յախարարու-
թիւններ բրաւ, որոնք անկապած ինք-
նազուրկ էին, յայտնեց նաեւ որ Նիքո-
լայ Սաբլիբի «Էջ փափաքը» վերջ տալ
զարտադիր հանրաբուէին եւրոպական
փութեան նոր անգամակցութիւններուն
հետքեր: Այս «փափաքը» կը վերաբերի
անշուշտ թուրքիոյ...:

ԼԻԲԵՐԱԼՊՈԼԻԿԻ մօտ երգչապահան
Աբրահամյան, աստիճան զատապարտեց
Մերթնոթիքի անոր տոբրապտիտիտե
դերձին շահագործման համար: Ութ
տարի առաջ է որ հակամարտություն
վստճ էր Վերթնոթիքի ընդդէմ երո-
գանի միութիւնի թղթաբալլին վրայ,
չէ որ հաստատուցու, այլ իտար
դերձին Յանձնախումբին հիմուն է
(2004 Մարտին) որ հաստատուցու
Մերթնոթիքի շահագործման է էր մնա-
ւորը լուսակին վրայ էրթ տայու հա-
մար քննարկութիւն:

ՆԱԲԵՃԱՆԻ Սումգայիթ բարձր աս-
պետի տեղը դրամն է բրիտանական
փոփոխվել է թերթին հասարակական
մէլ ցանկին. ահ գիրքերի աշխարհի
որ ապագա վայրերուն որոնք իմացու-
րի տալանքովն իմանք մեծապէս իր քա-
ղաքան մարդոց տեղը իմանք: Սում-
գայիթն առաջին տեղը դրամն է, Է-
լիսով բարիւի հարտարարութեաի Էլ-
լիսով ինքնի մէլ: 275 հազար քանոն-
քան քաղաքին օդը որոնք ապագայու-
թեան տալանքովն քաղաքաբնի մական-
քան հասած է: Բարեկարգ, արտաքին

[illegible]

ՍՄԲԳՁԻ Սկսու. 17ին, Փարթիկ ի
(Բրադուրդ) բացեց խառտոր
Հանրապետութեան և Հարտոս
Բնին վարդեն և առաջն սնակ սնակ
դիւր ժառնգալուն զարդապանութեան
Դիւր արծաթեղէ իր թղթին մէջ Գա
տարակց իր Գոյի Հանրապետութեան
Բնին դիւր զարդապան ժառանգան
ուր ծնց, Հանրապետութեան, իր գոյ
Իր ունի մարդը հակապատկեր մէջ
Վարդապետ և մեծ աղթորով իր
Համա Կիլիկ և մեծ Փարթիկ իր
Բնութիւն, իր մարդապետ և չորս
Իրտուր համա Դիւր ար, Սարդուր և
ճերմակ իր տառն և ճիւղալուն և մեծ
մեծ մարդու փոխանակութեան ունեց
Համա Թերթիկ ևս, զար Գոյ ունեց
և իրիւ, միջկարգին Համադ արեւ
և մեծ Հանրապետութեան:

ՅՈՒՆԱՏԱՆԻ Խորհրդարանը, 1974 թ. վեր առաջին անգամ ըլլալով, մուտք է գործել ծայրագեղ աղբ: Այլ ուրիշ փոքր հուսահեղութիւններէն հետ (սեւ մաշակաւոր, ծայրաքիչ ճախ) Օրթոնով Ժողովրդական Անգաղաճը ձայնները 3 սովորով 10 անգամ հապաղօրէն (300 քվոյ): Գաւառեմախէս ալ 352 երեսօրէն ունի, բայց, իր փոքր յայնքեմախէսէն էւլի, ընկերութեան Փառօքի պարտութիւնն է այս ընտրութիւններէն: Աճէլն յայտնաբացաւ երեսօրէն:

[illegible]

ԻՐԱՅԻ մամբրեկեան հրամանատարը
թիւը յայտարարած է Սեպտ. 16ին
հրապարակած է իր զինակցներին Ապ-
րիլյան ենթադրելու մարտահրաշ
Սիւնի ղեկավարը սպաննուած էր Սե-
տեմբեր 13ին:

ՕԼՄԵՐԹ, Սեպտ. 17ին, կրկին հա-
տարարած է որ պատրաստ է քանակցել
Սուրբոյ հետ առանց որեւէ նախապ-
մանք, Հակառակ տիրող լարումը միջ-
նորդուն Սեփած. Բ. առանց ոտե-

Վերջին Հայաստանի ներքին գործերի նախարարի Բաղդոս մէջ ՀԱՅԻՐ՝ Նախարարական համադադրվել մասնակցի հիմ ետը ընդամարտի համադադրալին ստորագրեման համաձայնց Հայ ժողովուրդը ցայսմ ունի Արցախէ մէջ Այս երկուքը շնորհաւ հաճողորէնիմանը ցայտօնաւ եղան ու Արցախեցիներու մօտ: Հայաստանի պատմութեան հազարամիջրդեման Նախարարը ցայ՛սմանն է որ արդեւք ցրտի Հայաստանի զմեքերու, խմբերան արցին: Որ առիտիւ միջադրոյն հանդիսն խորհրէն Արցախեան հետ ընտանիկ յարաբերութեան պատմութեաւ տարու: Տակալեալ իտաւան ընտրութիւն համարան ու, ապշեցելիք որ ցրտի պատմութեան մէ հետ յարաբերութեան հարտունքը Ի՞նչ համալէ արձեանալարութիւն է ժողովրդավարութեան հիմնարկին Նախարարը լաւան է թէ ինչի Հայաստանն ու Արցախեան միմեկ կողմէ հազարմիջր յարադրութեան պիտի խաղաղարարութիւն, օգտաւարն էն նման ալ յիշեր է ինք կործանիցէ ի անոյն: Հայերն Բաղդոս այցը որ առիթ Ի՞նչ կիսան որ ապշեցունելը տեսնեն, համոզուին Արցախեան հարտութեան է փառանք ըլլաւ որ Արցախեցիները մշտնաւորն է իրենց Հողերն յաղաղութեամբ վերադարձաւու:

խօսք ընել իսրայէլեան օղանաւերու
Թռիչքին մասին Սուրիոյ մրայ:

ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ԲԱՆԱԿԸ, Սեպտ. 15ին,
 ձերբակալած է Զաթաշի հինգ զինուոր-
 եայնր, Լիբանանի հիւիսք: Ասոնց մէջ
 է ճիհատական խումբին բանրերը:

ԱՆԻՐԷՑ ԼՈՒԳՎՈՅ, որ գլխաւոր
կապակած էայ ամբը նկատուած էր Լիւ-
մինեակոյի սպանեալ թիւան (Լանտաի մէջ է
թիւանաւորութիւնը), Էր թիւեանութիւնը
գտած է Դեկտ. 2ի երեսփոխանական
գորտութիւններուն: Կը ներկայանայ
Թուաւանութիւնի ազատական - գեմակա-
յաճկիւ վրայ: Երկրորդ գիրքի վրայ է,
ինչ որ թոյլ կուտայ որ վայելի խորհրդ-
դարանական ամենամիջեկութիւն:

Ֆիլիֆիթի (Թալբանտ) ջախջախում
օղանալին մեղեկներու թիւը 89 է, ու-
րոնց մէջ երեք Զրահապիներ: Կան նաեւ
6 անհետացածներ:

ՎԵՆԵՏԻԿԻ քաղաքակերտ՝ Մասսիմո
Դաշարի պատերազմ հռչակած է աղա-
նիկներուն դէմ, զորս պատասխանատու-
ները կը նկատէ քաղաքին հարստութեան
եղած վնասներուն: Հրդարաբան մը կը
պատրաստէ որ պիտի արդէին գրօնաւը-
նիկներուն հեղափոխել աղանիկները Սան-
Մարքո կնքադաշտին վրայ:

«ԻՐԱՔԻ ԻՍԼԱՄԱՆ ԱԶՏՈՒԹՅԱՆ»
ղեկավարը՝ Ապու Օմար աբ-Պադատուրի
մարդասպանությունն հռչակելով, ասել է՝
Համադանից վրայ, շուեռացի ծաղար-
ներգիչ՝ Լարա Էլեյզի գլխով։ Այս վերջի-
նը ծաղարանկար մը գծած է ուր Մահմա-
մեդի գլուխը շունի մը մարմնին վրայ
է։

ՅՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ, խորդոյ մահուան
առաջին պատճառն է ըստ մահուան
բժշկական պատճառներու չարաթական
տեղեկագիրն ուսումնասիրութեան ար-
դիւնքներն: Խիբրէն յետոյ կու գան
սրտի եւ ուղեղի, ապա արկածներու մե-
քութեան պատճառները:

ՔՈՍՈՎՈՆ, Սեպտ. 19ին, միջազգային
կոնգրեսին (Սֆերեկեա Կոնգրես)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ՀԱՅՈՍ

124

ԱՐԱՅԻԿ
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ
ՎԱՐՉԱՊԵՏ
ՆՇԱՆԱԿՈՒԱԾ

[illegible]

✱
✱ ✱ ✱
ԶՕՐԱՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ԱՒԱՐՏԱԾ

1922 թվականի Սեպտ. 5-15-ի զորավար-
ժամկետներուն առաջին նախագահ Բ.
Մանահեան յայտարարած է թէ թանկեղ
պատրաստ է կատարելու իր առջև դրե-
ած մարտական առաջադրանքները, թէ
առաջին արդիւնները զոհացոյցի են:
Հայաստանի պաշտպանութեան նախա-
քար Մ. Յարութիւնեան եւս գոհունա-
կութիւն յայտած է արդիւնքին, լռելով
որ 1922 թվականի մարտական բարձր մա-
հապատեց ջոհարարած է:

աստորան) պիտի յանձնէ զաշինքի մը ծր-
րադիրը Սերպիոյ համար, ուր բարեկա-
մական յարաբերութիւններ կ'առաջար-
կէ, իրեն, չնորոգած անկախութենէն
հեջ:

ՊՈՒՆ Արդարութեան Նոր նախարար
մը նշանակած է՝ Մալբըլ Մաքադէյ, ան-
կախ անձնագործութիւն մը, որ ընդունելի
է նաեւ ղեմակառուութեան կողմէ։ Նոր
նախարարը պիտի միաբանուի հրամար-
եալ Արզնիթօ Կոնսալէսը։ Մաքադէյ, 66
տարեկան իւրօք, լայն արգոյի խառ-
նուածքի տէւ անձ մը եւս նշանակուի։

ԱՅՊԱՆԻՍՏԱՆԻ հարուստ՝ նաև Ալիի շրջանը, բամբակաղ մը պայթեցուցած է իր կրած ուռմբը, որու հետեւանքով իր- մէկ գառ 4 ոտտիկանք եւ 4 անցորդ մեռած են։

ՊԻՐՄԱՆԻՈՅ մէջ, 400 պուտուտյական
վանականներ փոփոց իշած են, Սեպտ.
17ին, հարաքան արծաղգելը իրենց որո-
շումը՝ մերթէլ խորհուրդները իշխանու-
թեան պուլս գտնուող Ճունթայի ան-
դամներուն: Այս որոշումը չառ յուրջ
արգանքան գտած է երեւոյթ մէջ:

ՎԵՐԱՄԱՌՏ Է ՎԵՐԱՄԱՌՏ

ԱԶԱՏ ԿԱՐԴԻՒԹ ԻՄ ԱՆՎԻԴԵՍՈՒ

ՀԱՅՅԵՐԷՆ ՍՈՐՎԵՑՆԵԼՈՒ ՖԻՐԱՆՍԱՅԻՆ ՀՐԱՒԷՐՆԵՐԷՆ ՄԻՆԶԵԻ...

Վերամաղթը չըլնա է, մեր ամէնօրեայ հաւառ կնիւտ վարժարաններուն հետ միջոցառումն ու երեւորաններն ալ վերադարձան իրենց դուռները: Եւ որովհետեւ համայնքին շատ մը զգալիներուն կարգին է իրենց համակարգող մարմինը որ քանի վերամաղթ, արձակուրդի թուականները միաւորել, ուսուցիչ ու դասադիր մարմին, օգին, եւ ինչ, ամէն մէկ կազմակերպութիւն ինք կը յայտարարէ դասընթացի օրերը, ժամերը, արձանագրութիւն կարգը եւ յարակից տեղեկութիւններ:

Տարիներու ընթացքին այդ յայտարարութիւնները հայերէնէն դատ ֆրանսերէն տարբերակներն ալ ունեցան: Սկիզբը եղաւ պարզապէս երբ զրեւան 10-12 տարեկան երեք կցուած սիրելի երեւողը մը կը խնայէր «հայերէն» թարգմանները, այնպէս հասարակել ծառայողում էլ չիւնախանձութեամբ թեան աշխատակիցներն ալ արբուած են ու հայերէն սորելու, սորվեցնելու հրաշքները կը հասնի ֆրանսերէն, գրեթէ միշտ ընկերացած սիրելի բարեւի, բայց սառնաց թարգմանելու եւ հայերէն լոյս ընծայուել խնդրանքին:

Երբիւն լեզուն առնէ հայերէնի արագալիցի հաճանքը այսօր այլեւս յատուկ փաստի չկարծուի. շափակներէն է, ամէն աշխարհի մէջ է: Եւ որովհետեւ այս երեւոյթին դէպք տարբերութեան, չվերադուր կեցած են է: Սակայն եւ այդպէս հետաքրքրական է հայկական վարժարանի, դասընթացի ծանուցումը հայկական թերթի մը ֆրանսերէն տալու եւ երեւոյթին ետին դառնալը:

Հայերէն սորելու պէտք ունեցողին այդ լեզուն չգիտանալու արժանաւորութիւնն է որ ֆրանսերէնը նախընտրելու կու տայ. բայց այդ պատճառով, խնդրող անհատը անոր ինչու գրեթէ միայն հայերէնով լոյս տանող թերթին թափանցող լոյսը:

Թե՛ «հայերէն գիտողները այդքան ֆրանսերէնը արեւել կը հասնուի» մասնումով, յայտարարողը յստիկաւ հետաքրքրութիւն մը կ'անկախէ չորրորդ կէն զօրութիւնը ու երբեմն կը գրաւէ հայերէն չգիտողը ուղիւստները ալ: Զէ՛ որ գաղտնիք էլ գոյութիւնը հաստատմը մը որ հայկականութեան ըմբռնումը կ'արտայայտէ, հայապահպանումը իր բաժինը կը կտարժէ կարգաւոր թերթերը երկրորդ, երրորդ անգամ, որ փոխանցումը, մինչեւ իսկ թերթաւորքի մէջը:

Անշուշտ, ո՛ր քննադատելի է, ո՛ր այդ դատարարները, ստացածնէ մը տիրելը կողմէ ըստ կամ գործածութեան ճշդ: Երեսու դասը իրենց զորքը, իսկ ընկերութիւնը հետ փոխել իր փոխ հաղորդի, կամ դրացի ինչ հետ գործանքի օրինակ, պարտէջ Լեռնու խորովակը: Ինչու՞ն է ինչ: Բայց թերթի պարագային քիչ մը արտօրինակ կը հնչէ իրենց լեզուն իրենցապէս չեղար ու գիտնալուցի անկախութիւն մասնող ամօթխածի պէս միայն:

Վերադառնալով հայերէն սորելուն մը ֆրանսերէն հարեւոր տունը որը մասնութիւնը ենթադրուի փորձին, կը մնայ ամէնէն սրածայ-

րը, արեւոյ զմեռնեաներէն զո՛ւ մէկն է ալ, այլ աւելի պարզ, աստիկ պարտադիր հանգամանք մը: Այն որ այլեւս ո՛ր ամօթ է, ո՛ր թեւութեան, ո՛ր իսկ չիլի պարագայ, «հայկական» դասը մը, արժեքի, արժանի մը տիրելը համար: Հայերէն չգիտանալու երեւոյթը... Զբոլալ, չեղալ որ կարծուի թէ ալ ֆրանսահայ գաղութին մասնաշառնակ պարագայ է: Բնա՛ւ: Ինչպէս երկուսն լեզունքը արուած ծանուցումները հայկական վարժարաններու վերամաղթին:

Հայկական կազմակերպութեան քարտուղար կայ, որ իր պատկանած մասնաձեւերին ստուշը ճիշդ գրել չի գիտեր (հայերէն), հայերէնի տեսքից կայ որուն մէկն կամ երկու կնիւտ գրութիւնը կարելի էլ ստանց սրբագրելու: զրաշարունակ ինչպէս: Իստանկ կայ որուն հայերէնը մամլիկի ստեղծ, կամ Զահրաւարին անմահացուցած ուսուցի կը նմանէ: Ուսյ մը քար մը, ուսուցի քար... դուք հասկնէ՞ք թաւ մը լիւրջ մը, բաւեր - միջոցներ...:

Այս շարքը վերջերս կը զգնիթեւին հասնա: Հայկական վարժարանի մը տնօրէնին մէկ «յօրուած»ով: մէկուհի սեմանի երկարութեան «հայերէն» գրութեան մէկ կային 15 ուղղագրական, 10 ըբարձանաւան, 17 ըբարձանաւ սխալներ: այս «պատկանելի» ցանկը, ստանց նկատու տանելու ֆրանսերէն 4-5 բառերու, ստանցումը կէսին սխալաւ գրութիւնը: Ասանց նկատու տանելու նաեւ մանկավարժական մօտեցումի, արժանաւորութեան ու նման ծանրամասնութիւններու անընդունակները: Բուռածին հաշակ մը կու տայ հետեւեղ մէկըրեւանը: «Յետադարձ անկողն մը մտնողը դիպի անցնալը, որ միջնակց փութիւն - խնամակալութիւնը պատահաւ հանդիպումը որ որդուհիներու արտուումը շունչը արագ յիշարչիկ կայտառ ուսումնառութիւնը չըլնուի...»:

«Զօհարութեան» յանկերգները եւ ինկարներով թաղեւնա արարող մէկը որ արշնը կը փոխի նման լացընող Բարեկեղանները: Բայց թերեւս արժանակէ մը որ քիչ յատկանիլ ունի դարձեւորական միջավայրի մէջ արդար տեղ գտանալը:

Ինչ ընել, այն է մասամբ մեր իրականութիւնը: Մնացածը՝ հայերէնը, մանկավարժութեան մարմինը մէկ կիսակայս լուրջ գործ ստանդիւնը: Իսկ խումբը բարեկարգարք աւելի մեծ է, անկախ ֆրանսերէն ծանուցումներու երեւոյթին, տնօրէնի համակերպում օրինակէն ու հակառակ շատ ու շատ յայտնի ու անյայտ իրականութիւններ: Բայց ինչպէս ինչու կ'ըստէ, լուս տեսնուած գործը ընական է, ընական պայմաններուն մէջ: Իւ որպէս այդ, թերեւս անարարութիւնը, ինչ անգամ կ'իշխայ զիջանքներու տակ:

Բնականաւ ու ծուռի անարարագործները ըստ մը կ'ըսեն առ որ անկ է: Ոչ անկուշտ: Ինչու՞ն ըսն երբ ամէն մէկուն ընկալու է իրենցարարարք հարաւորութեանը կը գրաւեւր դահեր, արժեքներ, արժանակներ, արժանի տնօրէն:

Այսուհանդերձ, բարբի վերամուտ:

ԱՐՓԻ ԹՈՐՈՑՆԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՏԱՐԻՆ ԼՐԱՑԱԻ. ԿՈՒԳՈՒՅ ԱՐԴԵՐՈՒ ՖԻՐԱՆՍԱՅԻՆ ՖԻՐԱՆՍԱՅԻՆ ՏԱՐԻՆ

Ա.

ՍՏԵՓԱՆ ՍԿԻ. ԳՈՂՈՍԵԱՆ

Փրանսայի հայ եկեղեցին (ինչպէս արեւմտեան աշխարհի ալ երբեք ինքնու մէջ կը ստատար լեզուական գոյը handicap-ներէ, շարիւնիւն մեծամասնութեամբ զատարարութեան համար հայաբնէն մէջ: Հայերէնի եւ գրաբարի հարց: Հայաստանեայց եկեղեցոյ (տես թոր Լուսինայի կաթողիկէ եկեղեցոյ) ծրարական լեզուն դարարէ է մեր ոսկիդիկի դարարը: Բայց նոյնիսկ «բիւ-շատ հայերէն գիտողներ» ինչ կը հասկընայ «նորաստեղծակալ բանի յանկեր» ի սկզբանէ գերեւն իրենիս իրկընչէն, կամ զգուշութեամբ, զգուշութեամբ, իստանկ իմաստիկութեամբ եւ զգուշութեամբ: Անկարելի է անուշտ մը գտնար հայաստանի ու հողերու երեքը աշխարհարարի վերածնել: Բայց զիստ. կարելի է աղօթքները, Աւետարան ու աւանդական Թուղթը աշխարհարար կարգալ: (Եւս մը որ Պոլսոյ մէջ կը գործարարի լիւստն տարէն ի վեր, Փարիսի Առաջատարական պատրիարք օրեքէն): Տեղեւ. Ա. Խաղիւնեան լուս փառակէ մեր եկեղեցոյ ծէսին, հանդիսներուն, «հայեր» պարբերաբարի մէջ (թիւ 34, էջ 39) կը թկարգէ, այլ շահեկան ըստերու կարգին, որ այդ ընթերցումներուն կանոնական կատարելին տակ, աշխարհականներն ալ ֆրանսերէն ընթերցումը կատարեն... Կը գարմանաւ նաեւ որ մարդիկ ոչ, շատ ոչ եկեղեցի կու գայ... երբ այդ: Ասանց հանունը հայ կաթողիկէներու վերջին տարիներու յայտարարութիւնը, կարելի է թեթեւեղ: Օրինակ վեցեցեղով «Տէր որդու» լուսի բաժինը (որ պատարարի կանոնին մէջ չկայ, այլ ԺԺ. դարուն աւանգա՞ծ է):

Երկար տարիներ ի վեր, Փարիզի Ս. Յովհաննէս-Մարտի եկեղեցին մէջ հաստատանքներուն կը տարաւորել երկուսը թերթիկ մը (Թէ՛ չեմ սխալուի, աշխատութեամբ պար. Գեղամ Բորսանի) որ կը պարունակէ օրուան տուր գրական ընթերցումները: Ինչու՞ն այդ գովիլ ձեռնարկը շարաւոր երկրի թուր եկեղեցիներուն, անեւ ձեռնացած օրուան տօնի, իմաստին մասին յաւելուածով մը եւ աշխարհարար: Եւսմանը դէպք, այլ եկեղեցիներու օրինակով, մեզ մօտ ալ անմարտաշարքիւն է հաստատուել լուսնաշարքի վերջը մասնաշարքի եկեղեցի մտնողին որ պէջիլ կարենայ հետեւի պաշտամունքին:

Հու կայ հարցադրակցութեան շատ կարեւոր կէտ մը որ կ'ուղի յանձնել ինչիմով պատասխանատունիւնը ուղարկուած: Երկար տարածման կանոնին ի վեր Փրանսական հետաւորի երկրորդ կայսրը, կիրակի տառաւորներ կը կրօնական հարցադրմաներ կարգին, տեղ կու տայ իրենք արագալ մը կէս ժամ տուր *Foi et traditions des chrétiens orientaux* խորագրուած հարցադրում մը: Իսկ տուր մէջ հայութեան հարցադրումը բանին է տարբերակ երեւ իսկ հետաւորութեան: Եւսմը քաղաք դար կը իր խաղար: Անոր տնօրէն ի զուրալ ալ անպայման կ'այցնիլ ինչ զուրալ ծուռերը, հայ-էթիկ շարքերին լուս լեթ լուսութիւն կար, ընտա-

ալ մօ զին. Էնգելի (պղծութիւն ինքի յայտնի է): Մինչ այլ եկեղեցիներ իրենց հարցադրումները իրենց կը պատրաստեն օրինակ ուղարկութեամբ Փրանսական տուր խաղարար հայր երկուս Սոլոյնի է խաղարար: Եւ իրենց կրօնական կանոնն ու գործունէութիւնը ցոյց կու տան ինչ որ կրօնական քաղաք չուրեքեան քանիչիլ կը լուս ու միջոց է: Հայերէն ինչպէս ուղարկելու քա՛միւր կը կայանայ մեր հին փառեւրդ կամ ձեռագիրները ցոյցադրելով... տուր մասնակցութեամբ: Եւստու տարի կանոնաւոր կերպով հետեւած ըրանով այդ հարցադրումը լուս, ցաւով կը հաստատուի որ այլ մէկ անկախ մուրկեղեցալ ֆրանսայի հայ եկեղեցիներով կ'անցնի:

Մեծապէս փախալի է որ նորահաստատ թեւը այդ հարցադրումը ոչ միայն ձեռք առնէ, այլեւ ընդարձակէ: Եւ հոն հայ եկեղեցիներով երեւայ լրջօրէն պատրաստուած ընտելիւ:

Թեւը կ'ըստանալ հաստատութիւն է ամէն բանէ առաջ. Եւ կրօնական հաստատութիւն մը կարելի էլ երեւալ ինչպէս առանց իր կըրէրին: Առաջնորդ արեւելիկապար երկուս նախադասութիւններով կ'անցարգաւանդ անոր - կը կարծեմ որ եկեղեցականները պէտք է հարցնէր կայսրեն, որպէս լուս լուսութեան գտնուել: Կատարելական հարց մը ալ կայ հարկաւ: Նախկինները իրենց անդիւնութեան մէջ հարցադրում է հաստատել մէջ զօրուր էին ճան մեք: Հաստատուած նախ որ սկիզբին ի վեր Փրանսական կըրէր թեւով անարարագործ եղած է: Ժիւս: Եւ ի քաղաքային թեւին թեւաւոր դարարը եւ կըրէրական կատարչ, միշտ կարեւոր եղած է իր եկեղեցին «Թեւական պայմաններ»: Միակողման ար. հաստատութեան պայմաններ ինչ ալ ընտանեակաւ պիտի դառնար ծրարակատար, իսկ անպայման մը ծրար վաճառ: Թեւին սակաւութեան հետ ալ պատրաստութեամբ թուր, ուր կար: Ընդհանուր ամամը: Այնպէս աստիկ որ երեք երկուս սերունդները կըրէրական է, զգուշութեամբ մնացած հովուական մեթոդները ընդունելով: Տէր. Ա. կամ Տէր. Բ. փառալ կը կարգալ: Կըրէր Առաքալաբար բարեկարգ մեծ-մայր (այսինքն մասնաշարքիկ լուս իր կատարչ, Աւետարանը որ օրեք մը հանգալար կը կարգալ) իրեն պէս չար ալ կը ըստանալանային այդ քանով: Մանաւոր տանական օրերուն Միուշի, Զատիկ, երբ անձամբ զիջէ հինգ-վեց երկուս մամը տեւած արարողութիւն ձեր ձեր լուս ցած տուն իրապատանք լուսարան մամը փախալալ կը կ'ըսէ:

Ի պատիւ այդ «անտու» քանաւորներէ շատերին - քանի անոնց մէջ ալ ցաւօր կային իրապատանք ըսելով որ անոնց մէջ կըրէրով, նուրիկը պղծումը մեծ էր: Ընկեր որ սեղնին որ ունայ այլ փախիլը չուցէ, երբ կը խաղար: Անոր տնօրէն ի զուրալ ալ անպայման կ'այցնիլ ինչ զուրալ ծուռերը, հայ-էթիկ շարքերին լուս լեթ լուսութիւն կար, ընտա-

[illegible]

Ատա՞կ է մեր այսրուան Ֆրանսա-
հայ կղերը դիմագրաւելու թեմի

ստիճանով իր դժմ ջգրած հարկերն առաքելով Երուսաղեմ: Ինչպե՞ս էի մտադ այդ խորացումի պատճառով լսանի: Բայց իր քանի շատուտեղ ժողովուրդն ընկել մարդ ի վրա տրեղի չէր: Ինձ ու իր լսողի հետ մտնել անդառա՛հ բողեւ էր, իրենցնէր: Եւ տարէր: Կէտէ տակնի 60ւ տէր: Անոր իրեքական վարձարարութիւն: Մի տեղէ-տեղէ տառարէր: Մինչ Փաշեղիկ նախկին աթոռակալը իր ստանդը բաժնաւորակն առնէր: Մտաքս իյնէր իր կան տակունի 2-3 «գաւառ» տէր: Մտեքիքը որոնք ամառակն իր ստանդը նստէր, մասնաւորեմար տակալի հանձն... 300 եւրո: քանի մեծ ծախքով, մասնաւորեմար տակալի յանձնողը «ժալախանքն» իր մտաքսը լսէր: Եւ ինչ ի՞նչ ստաքսը իր «օրհն», մի անկ իր Բաղդ ու հայաքսի...»

Այլ նկատողութիւն մը եւս. մեկերը, մասնաւոր զաւանանքները, մասնաւոր նոյն տեղը, երբեք 30-40 տարի նոյն կեդեղեցին, ինչ որ զիրենք կը բնակայանան: Ինչո՞ւ չորինասիկ Աւետարանական կեդեղեցի որ էր Նովոկոստոս – որուն կեդեղեցի բոլորն ալ ֆրանսացիներն էին 8-10 տարին անգամ մը մէկ ծովի մէջ: Բաւական չափով զաւարտեցի ինչ որ:

Կարելի է դեռ շատ երկար զրկել երեկոցույցի ախր կղերների մասին, մանաանա՛հ ներքո՝ «քաջերոգույն» ներույն»։ Ընդարձակ, շատ ընդարձակ է այլատեսների դաշարը անուանջելեքի՛ն ուղե՛ Ըլլայ ալլ բան, քաայն որ եղաւ. վերջին տասնամեկնե՛րույն։ Ըլլայ այն՝ զոր՛ Հովիւր ու՛կերթայ փնտռել կարուստայ ոչխարը, Աւետարանի խօսքով։

Երբ դժուար, ծանր գործ մը կ'ըլլէր մարդոց առջեւ, բարի մեծ մայրս իր Աստվազարի բարբառոյ կ'ըսէր՝ «Չդուլ Թագաւորի դուէն (ուժ) պէտք է ատոր համար»:

Ի բոլոր սրտէ նորման արեւելիկ
կողմիցն ի մայրկենը այդ ուժը
պողպատեայ կամք, որպէսզի յա-
ռամիկայ տարներուն յաջորի ցար
Փրանսաւայ եկեղեցիներ կը տու-
նառնի՝ արեւմտեայ կարելի չափ չա-
նկելիցեայի, այսինքն՝ հաւանաց
եայնիւր քաղմութեան վերածնե-

Աստուծոյ օգնութեամբ անշուշտ:

U. 9.

Մարտի 11

ԱՅՎ ԱՅՈՎ ԱԿՈՒ

ՍԵԱՆՔԸ

(ՈՒՆԵՐԷՆԷ ՔԱՐԳՄԱՆԵՅ
ՄԱՐԳԱՐԻՍ ԹԷՐԵՄԱՆ)

Լ. Ա. ՎԱԳՆԻՐ
Դ. ԳՐԻԳՈՐՈՎԻՉ

Մ Ա Ս Ն Ե Ր Կ Ր Ո Ր Դ

ՄԻԽԱՅԻԼ ԳԼԻՆԿԱ

Աստիճանաբար Բրիտիզը ձեռքարկներ անել էր Հայաստանի մեր սպիտակ մահ տանի նաև։ Հայկազգայության երկրապետը նկարչի սրտաբանականորեն բնորոշումն այստեղ։ Գուկերիկի էր լեռնաօրհանությունն իր գաղտնիքում լուսավորել յուրաքանչյուր մասին եւ մեծ տեղ յառաջընթաց Հայկազգայությունը։ Այսօր սկսել էր պատերազմը Հայաստանի Գուկերիկի։ Կա մեծ դիպուկ ու ճիշդ էր դատում Հայկազգայությունը նկարչի մասին։ Յուրաքանչյուր վերջում էր երեսփոխարեն նկարչի համար փառանքը ստատիստի յուրերեսին։

«Աստուած մեզ երկար կեանք շնորհի
որպէսզի տեսնենք մեր յոյսերի իրական
նպումը, յոյսեր որ անշուշտ մեզ հե-
րաժանում է նաեւ ընթերցողը»:

Յօդուածը մեծ ազմուշ հանցէ: Հա
վազովսկու անուշը, որն անցեալ տա
ւայ ցուցահանդէսից լաւ ծանօթ էր իշ
կարչութեան սիրահարերին, յատկա
սէս Ֆիլիփ Դանների հետ կապուած ա
յն պահից յետոյ, այժմ բոլորի ուշադրո
ւթեան կենտրոնում էր:

«Ներգրություն» անդամները սրտառողջվումա էին երեսնամարդ նկարչականը սկզբը համար։ Իսկ այն ցանկը յտոյ, երբ Բրիկովի խնդրանքով Հասկայովիկին ուղարկ հասցւոյթը ծախկեցրել էր Յուզիկի նուագով, նկարչարդին ցանկալի հիւր դարձաւ։ Բոլորապետում էին միայն, որ նրա նուագէտը լսել լսել Գլինկին։ Պուշկինի մահէն յետոյ կոմպոզիտորը խոյն էր տալիս մարկանցից եւ վարդուց ալտանի չէր եղի

Մի անգամ երեկոյան, — ձմարն լի
ջրերն էր, — «Երբարյուրիկներ» նոր
հաւաքուն էր բլրի կաթնով և ու
խախտում էր: Բարձրահասակ ու ա
նուշիկ նետուր Կուկոնիկը, լայնարան
տնապղեկաւ հագին կաթն էր սեն
նդհանուր և ողջապառն թափալը մե
նկելով երիտասարդ, բաց աղէն լայ
նի տնուր Լոգիին, խնդում էր եւս
Լոգին, այդ դերասանաբան հա

փոխաթիւում Հակապանն մի սառան
վէր, որը պէտք է փոխարինէր Հոռոմա
կան պատմութեանն, նրա ձեռքից վեր
ջրօրից բաժանին ու մի ուժով դատար
կէց: Երբիչը Հաւատում էր պէս Հեղուկ
բարեւորը աղքատութեանն էր ձայնի վրա
և երկուից առաջ միշտ պահանջում էր
Բազմոցի վրայ, Բրիւլովի կողքին նստա
նկարիչ Եանեմկոս: Բարձրագույն պաշա
պարտւում էր Կուլոմբրիկի առաջարկը:

— Արիա՛, արիա՛ ընկերների համար

[illegible]

ԵՒՐՈՊԱՅԻ

ԱԶԴԵՑԻԿՆ ՈՒ ՄՆԱՊԱՐԾԻԿԸ

Սպանական թերթի մը լրագրող
այսպէս անուանած է Եւրոպայի եր-
կու գլխաւոր պետական ղէմքերը
Գերմանիոյ վարչապետուհին ու
Ծրանսայի նախագահը:

Գերմանիա հիանալի ընթացք
մը մէջ է. բայց Ֆրանսայի նախագահն է որ լուր ուղարկութիւնները կը կեդրոնացնէ: Անմրցելի ժողովրդականութեան մը տէր է ու իր լուսնակարները, լուրերը կը լեցնեն միմեզ: Նախ ամբողջական Ֆր

դրական ազդեցություն կ'ունենան ո՛չ ալ քաղաքական դէմքի իսկակարմնոյթ կը հաւատան:

Մինչև Գերմանիա Պլեյբիս պատերազմի ընթացքում ի վեր առաջին ազգամեծ ընտրող տնտեսական զբաղմունքներից մեկն էր հարկը: Հանրային հաշիվները 0.1%-ի յուրյան զուգումս բոլոր ունեցան ինչ էլ երկիրը կցնած է գոհանալի Մասաչուսեթս պահանջներ: Պլեյբիսի տնտեսական աճը 2.5% է, մինչև Միասնային հաշիվ 1.8%: Բայց զուգում է բոլոր գերմանական կառավարությունների հարկային չեղարկումները, կառավարության թաղանթների ծախսերը, ինչպես նաև իրենց ծախսերը: Մասնավորապես իրենց ծախսերը ծախսում էին իրենց ծախսերը:

Ա. Մեթեկի գործունեության շարքից ունեցանք նախորդի հետ ապաստանահան չհան ուր երկրորդը միջառնողական ընթացք հիմնականում Մեթեկի հուժեղ և քանակական պատրաստամամբ իր յայտնի Տարբերությունը մեջ ունեցող հանդիս է Մարգարե արմատական ու անսկզբունքի կեցող հանդիս ջոյի կուտակ: Հան ուր դրված մասունքի մտքի կ'ընէ, ֆրանսիական կուտ կուտակ: Դիմումական կարգավորվողից հիմք արտասահմանական ներդրողից նախկինով արտասահմանական, յայտնական ուղղորդողական կարգ մարդիկ պատկանողներն են եղաներդրումներու գումարները կատարել են և կուտակ միջառնողական իրականություն, արտական միակցականություններու պէս երկրներին Մեթեկին իրից հարցը իր դիմումական արտասահմանական հայրենասիրտական են ազգային արդյունքի

ներու տեսանկիւնէն: Մէքէլ կը
չարունակէ Կեդրոնական դրամա-
տան որոշումներուն չմիջամտելու
գերմանական ասանդուլթիւնը, իսկ
Սարգսի իր իշխանութեան հովա-
նիին տակ կը պահէ դրամական
օրացաւանդը Եւրոպայի դրամները:

Ըստ ամերիկեան «Ֆորպս» ամսաթերթին, Մէքսիկա չալսարհի ամենակարող կենն է՝ բայց մամուլի էջերուն մէջ առաջին տեղը գրաւողը միայն Սարքոյին կ'ըլլայ:

Ան մասամբ հ'զգտուի Ծրանային ընդարձացումի վիճակին, նուեւ ձախին զարգացումի եւ զարգաբարձական պարզակէ, որք Ընդարձական կուտանք թիւին տեսակ մը, համարուելիք վերածանելէ եւ ուրիշ նախագայնք ըստ կան իրենց զարգաբարձի: Գայ նաեւ այն պարզակէ որ Ծրանայինները կ'ոչեկն որ բաներ ըր պատահին, մէկ ըստորեր բաներ ըսէ: այսոր այն տպաւորութիւնը ունին որ Ծրանք ուզածները կ'ըլլան: Ե՛նէ՛կ երէկ փրկանան տարնն ու միշտ չարագային չըրանակէն ըստպիտակ նախագայնք որ ունը, այսոր ունի մէկը որ ամէն տեղէ եւ էր կարել տանէ հարց տուէ, իր յուսածանայ ներկայութեամբ: Ծրանային այսոր իր զգայ որ զտուր ինն ունի:

Չըստապի նախադասութիւնը կը
տարակից ամէն մարդիկ ինչ եւրո-
պական սամանադրութիւնը քիզը-
ւեցաւ իշխիչ չորհիւ, Սարգսիւն
վերադասուող փոխինքնի հան-
գապիւր, ահ է որ էր լաւագոյն ամե-
րու մասին նման, մտայն ինքն-
լու մասին խաղի, Սիւսիւն ու Ժե-
Տե. Կէ-ի միացումն էր պաշտան
ներք պարտադրիւ, ուսացիչներ
նշանակ զը դիւիւ, ռազարու չա-
մար թէ ինչպիս պէտք է գործուն:

Վերջապես, Սարգսյանի պետք է
 լիարժեք մեղադրվի նաև տաղանդա-
 ղաւոր գրագէտ մը․ աչ տարի մը
 հետեւեցաւ իրեն, տալու համար
 պատկերը ուր ո՛չ գաղափար կայ,
 ո՛չ ծրագիր, այլ միայն ու միայն
 անհատական փառատեննութիւն մը։

ՔԱՂԶԱՆ

աստուծոյ իր մեծ օրհնութեամբ՝ Պուշկինի:

Արմենիայի ու ուրախութիւնը զարգե-
ցնելու հայալազութիւնը յուզանք նայալ
թիւ Գրեթիլիւնը: Հարազատ հեղեղից զմե-
զով անմահութիւն երեստանքը հայալա-
զութիւնը կոնպագնութիւն ուղարկութիւնը
Այսօր նա առաւել ապագայ թիւ տնտես-
այալ, բայց ապագայ պատանայալն
նայալութիւն սիրալից մի ժպետով: Բրի-
լիւն տեսալ այլ ժպետ տնտեսայալ
նալ զի կայալ տնտես թիւ թանկով զ-
պիւրնակ հայալազութիւն թիւնց տարա-
պիւրնակ ժապ:

— Միխայիլ Իսանովիչ, թող տուէք ձեռնադրութեանը ներկայացնել տաղանդաւոր նկարիչ եւ գերազանց երաժիշտ Հայկազովսկուն:

Գլխն իման զեր կացաւ եւ զոյգ ձեռքեր
առաջ մեկնեց : Հայկազոյս կու անուան
ու նկարմեք լաւ յայտնի էին նրան :

– Անշաղի ուրախ եմ ձեզ հետ ծանոթանալու համար, պարոն:

– Հայկազույթիկը, վաղուց է, ինչ ուղտում է ձեզ համար մի քանի թափարակ հար երգ երգել, – յայտարարեց այլ ուղտ պէկին յայտուր յայտնուած նետարի հոտի ուղտիկը: – Նա սպասում էր այս առիթուն:

(Temp. 74)

Ա. ԳՈՂԱՆՆԵԱ-ԿՐԻՏԻՑ

ՓԱՐԻՋ

Ուրբաթ, Սեպտեմբեր 21
ԵՄԵԿ ԶՈՆԱՅԻՐԻ
ԱՐԱՏ ԱՆՎԱՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՐԱՐԱՆՏՈՒԵՆԱԼ
Վերանվարման 16րդ տարեդարձ
Երեկոյան
Հանդիսարար Ժամերգութեամբ
Յաւարտին Հաշարհապահ Մարմանը
սկիզբ Ժամերգութեան՝ Ժամը 18ին

Reservez cette date

1917 : Création de l'Association des
Volontaires Arméniens à Paris
2007 : Commémoration du 90ème An
niversaire de l'engagement des Ar
méniens pour la France

HOMMAGE NATIONAL A LA MEMOIRE
DES ARMÉNIENS MORTS
POUR LA FRANCE

Le Dimanche 28 Octobre

13h00 : Déjeuner à l'Ecole Militaire de
Paris avec les personnalités politiques
16h00 : Cérémonie du Souvenir au
Mont Valérien (Suresnes)

Association nationale des
Anciens Combattants Arméniens
CCAF de Paris

L'ASSOCIATION SAINTE-CROIX
DE PARISECOLE
SAINTE CROIX

Les cours de langue arménienne, de
catéchisme, de chant et danse armé
niens reprennent pour les enfants de
5 à 12 ans au cours de l'année scolaire
2007-2008.

à partir du samedi 6 octobre
de 14h à 17h15

au 13 rue du Perche — 75003 Paris
Pour les inscriptions, s'adresser
au Père Curé de la Paroisse :
Tél. : 01 44 59 23 50
Mob. : 06 72 57 94 84.

CHÊNE

RETENEZ DES MAINTENANT
LES DATES
DES 1er ET 2e DECEMBRE
pour la
GRANDE
BRADERIE DE NOEL
DE
CHÊNE FRANCE

ԵԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Արմուշի-Վահեի Կարապետ Սարգ
Սարգ Երեկոյան ամուսնալուսինան, ու ի
սին պատարագը տեղի պիտի ունենայ
Սեպտեմբեր 30ին:

Մանրամանություններ՝ յետագային:

□

Կապույտ Նախի Տէպիի Ա. Զամախան
Ժամանակի ի կողմնակցութեամբ Ժա
նուկներու երգչուհի:

ՔԱՂԻՆ-Ի

Համերգը, Հոկտեմբեր 21ին, «Քոյակամ»
տրամբ:

Կանխաւ ապագովել տեղեկը:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ
HAMASKAINE

ԳՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԻ

ՀԱՐԱՐՈՒՄ ԳՐԱՅԵՐՈՒ
ՄՏԵՐՄՈՒՅԵՆԱԼ ՄԷՋ

Կը դասախօսէ՝
Տըրք. ՀԻՆԱ ՎԱԼԱՅԵԱՆ-ՓԱՆՈՍԵԱՆ
Երկուշաբթի, Սեպտեմբեր 24
Ժամը 20-30ին
Փարիզի Հայ Մշակույթի Տան ժէշ
17 rue Bleue — 75009 Paris

L'ASSOCIATION SAINTE-CROIX
DE PARIS
organiseUNE EXCURSION
à REIMS

Le dimanche 14 octobre

Après l'échappée royale, le sacre !

Au programme :
Visite de la Cathédrale, découverte
de la ville en petit train, déjeuner
dans un restaurant 3 fourchettes,
visite guidée d'une cave de cham
pagne + dégustation.

Participation aux frais : 60 Euros

Pour les inscriptions, téléphoner :
01. 44. 59. 23. 50.

Maison de la Culture
Arménienne
d'Alfortville

Dans le choix des activités
extra scolaires de vos enfants
faites de la culture arménienne
une priorité !

RENTREE MCA 2007 - 2008

34 activités

le Mercredi 19 septembre

Inscriptions :

— Samedi 15 de 14h30 à 17h30.
Langue arménienne (15 niveaux)
enfants, adolescents, préparation BAC,
adultes.

Civilisation (3 niveaux)
nouveau : heure du conte
pour les 6-7 ans.
Musique (4 disciplines)
piano, violon, guitare, solfège.
Danse arménienne (10 disciplines)
enfants, adolescents.
Dessin (4 niveaux)
enfants, adolescents, adultes.
Echecs (2 niveaux).
Emissions radio sur Ayp FM
(mercredi matin)
Diffusion livres en arménien
et en français

Renseignements : 01 43 76 55 89
contact@mcaalfortville.com
9 rue de Madrid — 94140 Alfortville

L'ATRIUM ET LA CROIX BLEUE
Section de CHAVILLE
en partenariat avec France Arménie
et AYP FM
présentent

LE GRAND ORCHESTRE
ARMENIEN

La plus grande formation
de musique traditionnelle arménienne
d'Europe

LE SAMEDI 6 OCTOBRE

2 CONCERTS :

17 heures et 20 heures 45

Réservations :

— 01 30 70 08 02

— 01 41 15 22 92

ՎԵՐԱՄՈՒՑ

Ա Ն Կ Ե Ն Ի

ՀԱՅՐԱՍ

ՄՐՈՐԱՆԱՆ ԱՐԲԱՐՈՆ
ՄՐԱՄՈՐԱՆՈՐ

Զորքաբլիթ օրոտան Հայրէջի դա
սաւանդութիւնները, Տաւա. Երբի ու
պարի պահերը Սեպտեմբեր 12ին սկսած
են:

5 տարեկանէն սկսեալ աշակերտներու
Համար, Ժամը 14էն ժիշէ: 17-30:

Արձանագրութեամբ: Համար Հեռաձայնի
Հեռահալ թիւներու: —

— Պր. Արթուր Քիլիմի

06 09 02 04 54 / 01 42 41 27 74

Դասաւանդութիւնը ձրի է Նաւի Ար
ժանկէի շրջանին Համար Երթուղաբ
ապահոված է:

Association
Arménienne
d'Aide Sociale
A.A.S.A.

Reconnue d'utilité publique
par décret du 8 juin 1956

Recherche
Directeur(trice)
de maison de retraite

L'Association Arménienne d'Aide
Sociale recherche une(e) Direc
teur(trice) pour une de ses maisons
de retraite de la région parisienne
Le(la) candidat(e) devra faire
preuve de ses capacités de gestion
et posséder une bonne connaissance
de la culture et de la langue armé
niennes.

Possibilité de logement de fon
ction.

Prière d'envoyer lettre de motivation
et CV à l'adresse suivante :

Monsieur le Président
ASSOCIATION ARMENIENNE
D'AIDE SOCIALE

77 rue la Fayette — 75009 PARIS

e-mail : aas.paris@aas.fr

arménie
mon amie
AGENDA

CENTENAIRE DE

CARZOU

A MANOSQUE

Du 30 juin au 30 septembre
du mardi au dimanche de 10h à 12h
et de 14h30 à 18h30

— Entrée libre —

Salle d'exposition
de la Fondation Carzou;
entrée: Boulevard Elémir Bourges

♦♦

ARLES

Exposition

TRAMES D'ARMENIE (1900 - 1940) :
tapis et broderies sur les chemins
de l'exil

du 16 juin au 6 janvier

Museon Arlaten
29 / 31 rue de la République
03000 Arles

Tél. : 04 90 93 58 11

Imprimé sur les Presses
du journal «HARATCH»
83 rue d'Hauteville 75001 Paris
Siret : 571 027 317 000 15
Commission Paritaire : N° 0609 K 84976

CROIX BLEUE
DES ARMÉNIENS
DE FRANCE

MARSEILLE

Section «Sossé Mayrig» La Ville

La Section «Sossé Mayrig» La Ville
célébrera en la Cathédrale apostolique
arménienne du Prado, le **Dimanche 11
octobre** à 11 heures, une messe de
requiem à la mémoire de ses membres
disparus.

Suivra un «hokédjach» au restaurant
Le Passé à Aix-en-Provence.

Un car sera à la disposition à l'issue
de la messe pour aller au restaurant et
le retour est assuré jusqu'à la Cathé
drale du Prado.

Les billets sont d'ores et déjà en
vente auprès des membres de la sec
tion pour un montant de 50 euros tout
compris.

Pour tout renseignement complémen
taire, contacter :

— Denise Pietri : 06 80 74 53 20

— Séta Simonian : 06 10 25 17 16.

□

Voyage
aux châteaux de la Loire

4 jours / 3 nuits

Du 1er au 4 novembre

C'est la région des mille châteaux et
connue comme «Le Jardin de la
France»... Les rois de France ont fait
de cette douce région la décor et le
théâtre de leurs rêves...

Voyage exceptionnel pour 300 euros
en car de grand tourisme + hébergement
en hôtel 2* en demi-pension - incluant
les entrées de nombreuses visites...

Voyage organisé par la CBAF Association
«Araxe» de Lyon-Villeurbanne.

Pour tous renseignements ou inscri
ptions :

☎ 04 74 04 74 97 / 04 78 45 17 55
en soirée.

□

I S S Y

La Croix Bleue d'Issy-ler-Moulineaux
organise le **Dimanche 23 septembre**,
son repas annuel au Cholet de Vaup
reux.

Cette journée débutera par une
visite de la maison de Chateaubriand et
une promenade dans le parc de la
Vallée-aux-Loups à Chateaux-Malabry.

Départ: 9h45 devant le Cimetière d'Issy-
ler-Moulineaux;

10h devant l'église arménienne
de l'avenue Bourgain

Réservations :

• Annick : 0953 66 95 06

• Jacqueline : 01 40 95 81 33

□

Section «Sévan» de Vienne

Reprise des activités

2007 - 2008

Samedi 22 septembre

dans les locaux
de la Maison de la Culture Arménienne

de Vienne

9 rue du Cirque

Ecole arménienne hebdomadaire :

les samedis de 14h à 16h :

• De 5 à 12 ans : éveil à l'arménité,
cours d'arménien - apprentissage
de la langue sur outils informati
ques - danses folkloriques -
chants.

• A partir de la 4ème et jusqu'en 6ème
minale : Préparation pour les épreu
ves d'arménien au Baccalauréat.

Cours de danse folklorique :
les samedis de 16h à 17h

Pour les adolescents de 12 à 17 ans
Début des cours et inscriptions :
le Samedi 22 septembre

Renseignements :

☎ 04 74 53 25 91

ՊՈԼԻՍ

ՄԵՐՈՐՈՂ ՊԱՏՐԻԱՐԿԸ
ԿԸՆԿԵՐԱՆԱՅ
ԱՐԱՄԱՆԻԱՆԻԱՆԻ
ՍԸՆԱՅԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ՀԱՎԱՏ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԵՊԻՐԸ

ԲԱՆԵՐ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՌՈՒՇԵՆԿՈՐԸՆԻ
ԻՐԱՏԱԿԱՆԸ
ԱՆԳԱՐԱՅԻՐ

Իբրևան հետազոտող կայան մը հաղորդած է թէ Քուրդիոյ Հայոց պատերազմը Միտոյն արք. Մուսթֆանայ կ'ընդհանայ վարչական Թ. Կրտսեանին ՄԻՍ պիտի Գաղտնիքը նաև պիտի քանախառն Կրտսեան ծախքներու համարադրանքն է՝ Հաստատութեան աստուածաբանական կերպով յայտարարած է Միտոյն արքայականութեան դատախազութիւնը որոնք ինքին եւ զՀայկերն ու Քուրդները պիտի յայտարարեն այս անկէս. ան անկէ իրենեան Սեպտ. 20ին:

ՀԱՐՏԱԿՆԵՐՈՒԹԻՒՆ ԲԱՅՈՒՄՍ
Զ. ՏԻԿԻՐ ԴԻՐԻՐ ԳՈՂԱՐԱՆՈՂ
ԵՐԿԻՉԻՆ ԴԵՍ

Գրական գնահատութիւնը հարցազնուական ձևով տարածած է Թ. Թուրքիոյ անոն անկէ իրենեան ծախքներու համարադրանքն է՝ Հաստատութեան աստուածաբանական կերպով յայտարարած է Միտոյն արքայականութեան դատախազութիւնը որոնք ինքին եւ զՀայկերն ու Քուրդները պիտի յայտարարեն այս անկէս. ան անկէ իրենեան Սեպտ. 20ին:

Երբեք ըսած է թէ ինչ ալ տեսած է համարադրանքն ու չէ համար. արտահայտելով, որ է երբեք Միտոյն արք. Մուսթֆանայ ծախքներու համարադրանքն է՝ Հաստատութեան աստուածաբանական կերպով յայտարարած է Միտոյն արքայականութեան դատախազութիւնը որոնք ինքին եւ զՀայկերն ու Քուրդները պիտի յայտարարեն այս անկէս. ան անկէ իրենեան Սեպտ. 20ին:

Միտոյն խորհրդի երեք նախագահները երեսնակէ Ե. Ստեփանիսեանի իրենց աշխատանքի հարմարութեամբ մը արտաքին Լուսինի հարց թէ ինչ հարցերով ծախքներու համարադրանքն է՝ Հաստատութեան աստուածաբանական կերպով յայտարարած է Միտոյն արքայականութեան դատախազութիւնը որոնք ինքին եւ զՀայկերն ու Քուրդները պիտի յայտարարեն այս անկէս. ան անկէ իրենեան Սեպտ. 20ին:

Միտոյն խորհրդի երեք նախագահները երեսնակէ Ե. Ստեփանիսեանի իրենց աշխատանքի հարմարութեամբ մը արտաքին Լուսինի հարց թէ ինչ հարցերով ծախքներու համարադրանքն է՝ Հաստատութեան աստուածաբանական կերպով յայտարարած է Միտոյն արքայականութեան դատախազութիւնը որոնք ինքին եւ զՀայկերն ու Քուրդները պիտի յայտարարեն այս անկէս. ան անկէ իրենեան Սեպտ. 20ին:

Միտոյն խորհրդի երեք նախագահները երեսնակէ Ե. Ստեփանիսեանի իրենց աշխատանքի հարմարութեամբ մը արտաքին Լուսինի հարց թէ ինչ հարցերով ծախքներու համարադրանքն է՝ Հաստատութեան աստուածաբանական կերպով յայտարարած է Միտոյն արքայականութեան դատախազութիւնը որոնք ինքին եւ զՀայկերն ու Քուրդները պիտի յայտարարեն այս անկէս. ան անկէ իրենեան Սեպտ. 20ին:

Միտոյն խորհրդի երեք նախագահները երեսնակէ Ե. Ստեփանիսեանի իրենց աշխատանքի հարմարութեամբ մը արտաքին Լուսինի հարց թէ ինչ հարցերով ծախքներու համարադրանքն է՝ Հաստատութեան աստուածաբանական կերպով յայտարարած է Միտոյն արքայականութեան դատախազութիւնը որոնք ինքին եւ զՀայկերն ու Քուրդները պիտի յայտարարեն այս անկէս. ան անկէ իրենեան Սեպտ. 20ին:

ՍԱՐԿՈՂԻ Սեպտ. 18ի կողմէն իր հարցազնուական ձևով տարածած է Թ. Թուրքիոյ անոն անկէ իրենեան ծախքներու համարադրանքն է՝ Հաստատութեան աստուածաբանական կերպով յայտարարած է Միտոյն արքայականութեան դատախազութիւնը որոնք ինքին եւ զՀայկերն ու Քուրդները պիտի յայտարարեն այս անկէս. ան անկէ իրենեան Սեպտ. 20ին:

ՍԱՐԿՈՂԻ Սեպտ. 18ի կողմէն իր հարցազնուական ձևով տարածած է Թ. Թուրքիոյ անոն անկէ իրենեան ծախքներու համարադրանքն է՝ Հաստատութեան աստուածաբանական կերպով յայտարարած է Միտոյն արքայականութեան դատախազութիւնը որոնք ինքին եւ զՀայկերն ու Քուրդները պիտի յայտարարեն այս անկէս. ան անկէ իրենեան Սեպտ. 20ին:

ՍԱՐԿՈՂԻ Սեպտ. 18ի կողմէն իր հարցազնուական ձևով տարածած է Թ. Թուրքիոյ անոն անկէ իրենեան ծախքներու համարադրանքն է՝ Հաստատութեան աստուածաբանական կերպով յայտարարած է Միտոյն արքայականութեան դատախազութիւնը որոնք ինքին եւ զՀայկերն ու Քուրդները պիտի յայտարարեն այս անկէս. ան անկէ իրենեան Սեպտ. 20ին:

ՍԱՐԿՈՂԻ Սեպտ. 18ի կողմէն իր հարցազնուական ձևով տարածած է Թ. Թուրքիոյ անոն անկէ իրենեան ծախքներու համարադրանքն է՝ Հաստատութեան աստուածաբանական կերպով յայտարարած է Միտոյն արքայականութեան դատախազութիւնը որոնք ինքին եւ զՀայկերն ու Քուրդները պիտի յայտարարեն այս անկէս. ան անկէ իրենեան Սեպտ. 20ին:

ՍԱՐԿՈՂԻ Սեպտ. 18ի կողմէն իր հարցազնուական ձևով տարածած է Թ. Թուրքիոյ անոն անկէ իրենեան ծախքներու համարադրանքն է՝ Հաստատութեան աստուածաբանական կերպով յայտարարած է Միտոյն արքայականութեան դատախազութիւնը որոնք ինքին եւ զՀայկերն ու Քուրդները պիտի յայտարարեն այս անկէս. ան անկէ իրենեան Սեպտ. 20ին:

ՍԱՐԿՈՂԻ Սեպտ. 18ի կողմէն իր հարցազնուական ձևով տարածած է Թ. Թուրքիոյ անոն անկէ իրենեան ծախքներու համարադրանքն է՝ Հաստատութեան աստուածաբանական կերպով յայտարարած է Միտոյն արքայականութեան դատախազութիւնը որոնք ինքին եւ զՀայկերն ու Քուրդները պիտի յայտարարեն այս անկէս. ան անկէ իրենեան Սեպտ. 20ին:

**CROIX BLEUE
DES ARMÉNIENS
DE FRANCE**

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Կապույտ Ուռի Աֆորդիլի ելին Ռե-
զանդ մամանիդը, Ճորճակալիկներ
ստացան է 150 եւրո, քանտներէ իւր,
որպէս օգնութիւն այն երախտներուն ու-
րոնք զրկուած են Պէֆտիքի կայանի
արձակուրդէն:

□

Reprise des Cours d'Arménien
Année scolaire
2007 — 2008

SEVRAN

Samedi 6 oct. à 14h00
tous niveaux enfants
Lundi 8 oct. à 20h30 cours adultes
à la Maison de la Croix Bleue,
17 rue Charles Péguy
93190 Livry-Gargan
Renseignements : 01 43 83 87 68

Rhône-Alpes

DECINES

Mercredi 26 septembre à 14h00
à la MCA de Décines,
15 rue du 24 avril 1915
Renseignements : 04 78 49 42 97

LYON

Mercredi 19 septembre à 9h30
à la MCA de Villeurbanne,
68 rue Marcel Cerdan
69100 Villeurbanne
Renseignements : 04 78 45 17 55 ou
04 74 04 74 97

SAINT MAURICE DE BEYNOST

Les cours ont lieu depuis le 8 sept.
le samedi matin de 10h à 12h
pour les enfants de plus de 5 ans
de 10h30 à 12h pour les 13 — 18 ans
au centre Jacques Brel,
Place d'Arménie
01700 St Maurice de Beynost
pour nous rejoindre, téléphonez au :
04 78 55 42 60

VALENCE

Les cours ont lieu les mercredis de
9h à 11h30 et de 14h à 16h selon
le niveau et les samedis de 14h à 16h :
activité danse.
à la MCA de Valence, 32 rue Pompery
26500 Bourg les Valence
Renseignements : 04 75 55 12 49

PACA

MARSEILLE

Mercredi 10 octobre à partir de 13h30
Renseignements : 06 29 57 01 91

□

Les cours d'Arnouville, d'Issy et de
Paris ont été annoncés et ont déjà
commencé, ceux de Vienne com-
mencent le 22 septembre comme cela
a été annoncé.

□

**Voyage
aux châteaux de la Loire**

4 jours / 3 nuits
Du 1er au 4 novembre

C'est la région des mille châteaux et
connue comme «Le Jardin de la
France»... Les rois de France ont fait
de cette douce région le décor et le
théâtre de leurs rêves...

Voyage exceptionnel pour 300 euros
en car de grand tourisme + hébergement
en hôtel 2* en demi-pension. Incluant
les entrées de nombreuses visites...

Voyage organisé par la CBAF Section
«Araxe» de Lyon-Villeurbanne.

Pour tous renseignements ou inscrip-
tions :

☎ 04 74 04 74 97 / 04 78 45 17 55
en soirée.

□

Ի ՅԻՏԱՍԱԿ

Սնդրակ կիմաշանի մանուկն առիւ,
Սուրբ կիմաշան 25 եւրո կը նուիրէ
«Յառաջին» (ողջաբանի մանուկն զու-
ռաստանի Նորհանգիստի կը կատարուի
Սեպտ. 23ին, Ռիթի Ս. Մարիամ Աստ-
ածածանի կիկեղեցին) :

□

Նոյն տօնը առիւ, պր. Միհրան
կիմաշանի կը կարգուի Սնդրակ կիմաշանի
մանուկն զուռաստանի առիւ, «Նաեւ-
եալ» նուիրենք ըրած է՝ Ռիթի Ս. Մա-
րիամ Աստածածանի կիկեղեցւոյ 200
եւրո, Փարիզի Ս. Յովհ. Սրբուկ կիկե-
ղեցւոյ, Ալիսարիանի եւ «Յառաջին»
100ական եւրո :

**ՈՒՍՈՒՑՅՈՒՆԻ
ԿԸ ՓՆՏՈՒՈՒՄ**

Արեւիկի-Է-Գոնէի Կարգաւ Ս.
Ուռ կիկեղեցւոյ Յորհրդաւրբի օրուան
զորպէս չամար քրտաստիւս եւ Նաեւ-
յոյս ուսուցչուհի իւր փառաստիւ Նա-
յոյս Գառնիկի եւ Նախաստանի աշ-
խարհագրութեան երկկուր զատուան-
զօքիման չամար : Նաեւքրտաւրդիքին
կը խորհուրէ Նաեւմանի կիկեղեցւոյ Նո-
ւի. Յարուիւն ԲՆԻ. Բաշեանին :
Հեւ. — 06 26 14 52 52 :

L'ASSOCIATION SAINTE-CROIX
DE PARIS

**ECOLE
SAINTE CROIX**

Les cours de langue arménienne, de
catéchisme, de chant et danse arméni-
ens reprennent pour les enfants de
5 à 12 ans au cours de l'année scolaire
2007-2008,

à partir du samedi 6 octobre
de 14h à 17h15

au 13 rue du Perche — 75003 Paris
Pour les inscriptions, s'adresser
au Père Curé de la Paroisse :
Tél. : 01 44 59 23 50
Mob. : 06 72 57 94 84.

ISSY

La Croix Bleue d'Issy-ler-Moulineaux
organise le **Dimanche 23 septembre**,
son repas annuel au Cholet de Vaupre-
reux.

Cette journée débutera par une
visite de la maison de Chateaubriand et
une promenade dans le parc de la
Vallée-aux-Loups à Chatenay-Malabry.

Départ: 9h45 devant le Cimetière d'Issy-
les-Moulineaux;

10h devant l'église arménienne
de l'avenue Bourgain

Réervations :

- Annick : 0953 66 95 06
- Jacqueline : 01 40 95 81 33

□

MARSEILLE

Section «Sossé Mayrig» La Ville

La Section «Sossé Mayrig» La Ville
célébrera en la Cathédrale apostolique
arménienne du Prado, le **Dimanche 14
octobre** à 11 heures, une messe de
requiem à la mémoire de ses membres
disparus.

Suivra un «hokédjach» au restaurant
Le Passage à Aix-en-Provence.

Un car sera à la disposition à l'issue
de la messe pour aller au restaurant et
le retour est assuré jusqu'à la Cathé-
drale du Prado.

Les billets sont d'ores et déjà en
vente auprès des membres de la section
pour un montant de 50 euros tout
compris.

Pour tout renseignement complémen-
taire, contacter :

- Denise Pietri : 06 80 74 59 20
- Seta Simonian : 06 10 25 17 16.

**ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ
HAMASKAINE**

ԳՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅՔ

ՀԱՐԱՐՍԻ ԳՐԵՐԵՐՈՒ
ՄՏԵՐՄՈՒԹԵԱՆ ՄԵՋ

Կը դարձնուի՝
Տղթթ. ՀԻՍՏ ԳԱՆՈՒՅԵԱՆ-ՓԱՆՈՒՅԵԱՆ
Երկուշաբթի, Սեպտեմբեր 24
ժամը 20-30ին
Փարիզի Հայ Նշակողի Տան մէջ
17 rue Bleue — 75009 Paris

L'ASSOCIATION SAINTE-CROIX
DE PARIS
organise

**UNE EXCURSION
à REIMS**

Le dimanche 14 octobre

Après l'échappée royale, le sacre !

Au programme :
Visite de la Cathédrale, découverte
de la ville en petit train, déjeuner
dans un restaurant 3 fourchettes,
visite guidée d'une cave de cham-
pagne + dégustation.

Participation aux frais : 60 Euros

Pour les inscriptions, téléphoner :
01. 44. 59. 23. 50.

Reservez cette date

1917 : Création de l'Association des
Volontaires Arméniens à Paris
2007 : Commémoration du 90ème An-
niversaire de l'engagement des Ar-
méniens pour la France

**HOMMAGE NATIONAL A LA MEMOIRE
DES ARMÉNIENS MORTS
POUR LA FRANCE**

Le Dimanche 28 Octobre

13h00 : Déjeuner à l'Ecole Militaire de
Paris avec les personnalités politiques
16h00 : Cérémonie du Souvenir au
Mont Valérien (Suresnes)

Association nationale des
Anciens Combattants Arméniens
CCAF de Paris

**RETIENEZ DES MAINTENANT
LES DATES
DES 1er ET 2 DECEMBRE**
pour la
**GRANDE
BRADERIE DE NOEL
DE
CHENE FRANCE**

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵԱԼ

Կապույտ Ուռի Տեղին ԱՆ. Զամաշանի
մամանիդի կազմակերպութեամբ մա-
նուկներու երգչուհի
Ն. ԱՆԻՆ — Ի
Համերգը, Հոկտեմբեր 21ին, Բոնապարտ
տաղը:
Կահույ. ապահովեալ տեղերը:
□

ԵՄԻԼԻ
Ս. ԳՐԻԳՈՐԻ ՂՈՒՍՍԻՈՐԻՉ
50 ՍՄԵԱԿԸ
Կրկնի, Գեկտեմբեր 16ին:
Գաւառացի եւ ճաշ:

**Ս. ԳՈՒՀԱՆԴԵԱՄԱՐԻՏԻՔ
ՓԱՌԻՔ**

Որպաք, Սեպտեմբեր 21
ԵՄԱԿՍՏՆԵՐՈՒԳ
ԱՅԱՏ ԱՆՈՒՅԵ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
Վերակազմակերպման 16րդ տարեկարծ
Երկուշաբթի
Հանդիմանութեամբ կազմակերպուի
Յաւարտի Հայապատկան Մարման
սկիզբ ժամերգութեանը՝ ժամը 18ին

**Association
Arménienne
d'Aide Sociale
A.A.S.**

Reconnue d'utilité publique
par décret du 8 juin 1956

**Recherche
Directeur(trice)
de maison de retraite**

L'Association Arménienne d'Aide
Sociale recherche un(e) Direc-
teur(trice) pour une de ses maisons
de retraite de la région parisienne.
Le(la) candidat(e) devra faire
preuve de ses capacités de gestion
et posséder une bonne connaissance
de la culture et de la langue armé-
niennes.
Possibilité de logement de fon-
ction.

Prière d'envoyer lettre de motivation
et CV à l'adresse suivante :
Monsieur le Président
ASSOCIATION ARMÉNIENNE
D'AIDE SOCIALE
77 rue la Fayette — 75009 PARIS
e-mail : aas.paris@aas.fr

L'ATRIUM ET LA CROIX BLEUE
Section de CHAVILLE
en partenariat avec France Arménie
et AYP FM
présentent

**LE GRAND ORCHESTRE
ARMENIEN**

La plus grande formation
de musique traditionnelle arménienne
d'Europe

LE SAMEDI 6 OCTOBRE

2 CONCERTS :
17 heures et 20 heures 45

Réservations :
— 01 30 70 08 02
— 01 41 15 22 92

**arménie
mon amie
AGENDA**

CENTENAIRE DE

CARZOU

A MANOSQUE

Du 30 juin au 30 septembre
du mardi au dimanche de 10h à 12h
et de 14h30 à 18h30
— Entrée libre —

Salle d'exposition
de la Fondation Carzou;
entrée: Boulevard Elémir Bourges

□

ARLES

Exposition

TRAMES d'ARMENIE (1900 - 1940) :
tapis et broderies sur les chemins
de l'exil

du 16 juin au 6 janvier
Museum Arlatan
29 / 31 rue de la République
13200 Arles
Tél. : 04 90 93 58 11

Imprimé sur les Presses
du Journal «HARATCH»
83 rue d'Hauteville 75010 Paris
Siret : 571 027 317 000 15
Commission Paritaire : N° 0609 K 84976

ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԱՄՆ ԵՒ ԹՈՒՐԿԻԱ

[illegible]

Բրաբանդյաններից մեկ շարքի
վաճառ ձերկար, բնական ուշա-
քան, ե ժամում — Ներսիսի յանձնե-
րանք մուտքում։ յառիայն յա մար-
շի ժամանակ խնայեցե՛ք արժանա-
պատշաճ։ Գործառնում քանի՛ն
որակներով են միմե ծանցողներ
Ներսիսյան, բնական, քրդյան Նե-
սիսյան առիկ լրջութեան ձերկար-
ք, քրդապատշաճին, ցոյց կու տան։

Ճնշապատշաճին Բրաբանդ, քրդա-
պաշտ լրջա ձերկար, բնական մե-
տաքան ինքն իմարտ կողքի ա-
նապատ յապառնական — Ներսիսյան
Սար Բրաբանդին զատառիմ, Ան-
գլիսի կարեւորներն յնկարի մե-
տաքան քրդի առաջ, անդառնալիկ ձե-
լի քանակով մարիակ-հրեական
յո՛ւմ ձապառնակ լրջա։ Արդեն գիտա-
յան Բրաբանդի քրդի, ու այլ ձապառ-
նակներն յնկարի ո՛րքն ե ուղեգիւժ ու
քրդայն։

Կեղերկի քրիստոնեական համայնքը արգելափակում է Բրեյդանի և Մարտինի քաղաքների միջև գտնվող Մարտինի քաղաքի և Բրեյդանի կողմից համայնքի թանգարանի քանդակում ամերիկացի քրեականի գոյությունը համայնքի մեջ և որովհետև արդեն չկան իրենց ծառայողները, որոնք և Բրեյդանի կը ունեւոր զինվորներ քաղաքի կողմից համայնքի վրա գրավում էին և ամերիկացիները զարգացում էին և ապագայում։ Ու անցած էր եւս արդեն իր լուրից Բրեյդանի կողմից քրեականի ծառայողները համայնքի, զինվորներով, քանդակում Ուոլթերի Բրեյդանի կողմից, կը լինէր էլ Բրեյդանի զայլի քրեականի միջոցով իր տուրէ ԽԱՄ-Բրեյդան և այնպէս սեւա կապույտի ծառայողները։ Երբեմն պատճառով ծանուցող հայտով փշուրմուշով և Էլեկտրոնային անոցով։

Ստիպեց արքունիքը արտոնական լինել, լրջութեամբ վերաբերելով ինքնաշինարարությանը, հետաքրքրված ծանոթանալ նորարարությանը և կ'արտասայտուրին: Այնուհետև հեղինակները վերգամառնութեան մէջ ըլլալով հանդիպեցին իրենց հարկատուներին: Յարկատուները խոսեցին ու զիրենց ապշեցնութիւնը: Յարկատուները արդ խօսքը, զիրք վայրէջանան հարկատուներէ, հետադարձ իր կամայինը:

Այս դրությամբ բառական հետաքրքրական էջ մեյն էր Սեպտ. 19-ի «Ռատիբալ» օրաթերթի, սկսվել Մ. Ենթիքին ստորդրականը. «Հայկական ցեղասպանության հիշրանայի թուրքերից արտաքին բաղաձայնության հանդեպ խորագրով: Անդրադառնալով էջը ճանաչում էր բանաձևի պատմությունը-հեղանակի նոր աշխուժացումը, անոր դեմ թրգական անդուրիկի հեղանակի, լրագրողը հարց կու տայ Սեպտեմբ. թուրքերի նման երկրի բնակիչները:

Տիրիչ է որ ամբողջ արտաքին քաղաքա-
կանությունը կապել ԱՄՆ-ու նախագահին
տարեկան նամակ մը գրելով Գոնկերեսի
բուժանոթին մո խոշորագույն ա-
րարըին»։ Յետոյ կը շեշտէ նման քա-
ղաքականության մը տեղար կողմնը,
գրելով.

[illegible]

Փոխանակ հարցը բաց է բաց ախտորոշելու և բաց ախտ բուժում պատրաստելու, Թուրքիոյ կառավարութիւնները երկրին արտաքին քաղաքականութիւնը ԱՄՆ-ու նախագահին կամքին ենթարկելու գնով կը յամառին իրենց ջայ-լամի քաղաքականութեան մէջ:

Բութը պատմութեան հմնարկի նախազարհ Ե. Հարաջողութեան իր գաղափարական նախնարութեան ներքին պատճառով չի կրնար խոտանալու, բայց իրաւորին լռել, բայց կէտի մը վրայ իրաւորի է. Բութը պարտի կերպ մը գտնելու, հաւանելու համար իր պատմութեան հետ:

Որովհետև, Թուրքիա մինչ կը ձգտի
ոստում կատարելու համար շահագոր-
ծելու իր աշխարհագրութիւնը, իր պատ-
մութիւնը տաքերէն վար կը քաշէ զինք։
Ու Թուրքիոյ Հայկական քաղաքականու-
թիւնը կը կը կորսնցնէ յարատեւելի ըլլալու
յատկանիւրը։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԵՊՔԵՐԸ

Р У Ъ Т У Л С О З О Ч

[illegible]

ՅՐԱՆՍԱՅԻ վիճակը, որ արդէն փայ-
լումն է, բնկերային գեանի վրայ ալ

ԵՄՆ
—
ՊՈԼՍՈՑ
ՄԵՍՐՈՊ ՊԱՏՐԻԱՐԿԻՆ
ԱԻԵԼՈՐԴ
ԴԱՍԱԹՕՍՈՒԹԻՒՆԸ
ՅԵՏԱԶԳՈՒԱԾ

Պոլսոյ Մերսոյ պատերազմին վարչապետ Թ. Էրտուքնի զուգահեռ ԱՄՆ-ն ցըր աղարար Հակազգեղեցութիւններու տեղեկագիր է պիտուադարար ԱՄՆ-ու Հայկական շրջանակներուն մէջ: Հակազգեղեցութիւնները ուղղուած են յայտակարարութեան իշխանութիւններուն որոնք պատուոյի վերաբերած կ'ունենան Թուրքիոյ Հայոց պատերազմին հանդէպ զինքն զործածելու իրենց անպաշտպանութիւնը զորականութեան մէջ, ինչ կը վերաբերէ Հայկական խնդրին:

Մերոյ արեւելիկայաւ ոչ միայն առ զի Տարխաթ արաբապէտ հաճեալ էր զայն իրապաւնութեան ճանաչուիլ եւ յոյ խորհրդամանիքէ ճշդութեան ըստ ռաճեալեան զէմ, այլեւ Տարխաթ իր քրոյն ճարտարութիւն Երուսաղ, կա՛ն՛ՍՏ, Անգարայի քեղեր յանկելոյ համար: Երբեքայի տայս ալ մղուած է ինչոյ նպաստելն, քանի որ Գործերէն զէմ քի որ կը վրձնայ Տարխաթեան ըստ ռաճեալի վառարանեան ճեմարանը: Մերոյ քաղ. պիտի արտաստեօք ճորժի թանձ հայտաբանային զէմ, ճիւղերէն եւ Հայկոյ ժամանաւ անկել յաղհն հարբոյն հիմնել:

Կրկնուող այս բեմադրության մէջ հետաքրքրութիւն առթող միակ կէտ հետեւեալն է. թրքական ֆաղաքցի ջուլցիներն իրեն յանձնում զերբ քաղաքը ծակապէս թաղաքակէս լլկւիլով, Մեծ լուպ աստորիաբեր յոյնիսկ լէֆ կնճար առարկի, ըսելով որ ինք հողեւոր պետ էր. քաղաքականը դուրս կ'է մնայ իր գործ ունեւորեալն դասելու:

Բարեբախտաբար այս անգամ ԱՄՆ-
հայկական լուրեր լավորած է իր հերոս
ներով ստորոշ Ժամանակի մեջ լիտանդի
սակ պատրիարքի զատաշնորհ իմունք
Տեղուրն Հայ Դատի յանձնախումբը
ստորաբաժնիկներ մեջ իմացուցած է ո
Քուրբան Կո շանայ պատուար կանգնե
Գոնկրկն հասած հարկաբեր բանաձևի
վաւերացումին և պատրիարքին Ուս
չին իմունքն այցն այ մաս Կո կազմէ նոր
վանքին :

Յայտարարութեամբ ըստած է ստ-
կաւն թէ պատրիարքը չի կրնար Յե-
ղսսպանութեաջ, նիւթին մասին ազատ-
ւէն արտայայտուիլ, արդէն մահու-
սպառնալիքներու թիւրախ է, եւն.:

Յանձնախումբը նաև նոյն քննյթ
նամակ մը ղրկած է Գոնիլիէի անդամ
ներուն, ահազանդ հնչեցնելով Թուրքիոյ
կողմէ հակահայ տրամադրութիւններու
քաջաբերանքէն դէմ, որուն նպատակն

չառ մուժ պապաղյ մը կը պարզէ: Սկսեմներ 1918-ի, ուղիվաբերու հնչող դաշնակցութիւններ զորքադուլի որդու տունը Հոկտ. 17-ին համար, հակապղծութ. Ս. Սարգիսի վերջին յայտարարութիւններու, հանրային պաշտամանաբերութիւններու: Սպառնալիք կալ նաև ուղարկուած ծառայ, այլ հնչող եւ (հոկտեմբերի, կալ, եկեղեցականութիւն (հիմնադր.) միանաւ եւ կրկնուի 1995 թիվներով, որու հետեւանով ծրար.

(Ծագ. ք. Դ. ԿԶ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ՃԱԿԱՏ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՌԱԳՈՅՆԸ
ԲԱՐՁՐԱՅԱԾ ԲԱՔՈՒՒ ՄԷՁ

[illegible]

Ինչ կը վերաբերի ազատ ոճի մրցումներուն, իրենց առաջին հանդիպումներուն պարտութան են վաճան Սիմոնեանը (55 փ.) եւ Արմէն Կարապետեանը (60 փ.) :

բանաձևին խոչընդոտումը :

Գոնիլէդէի անդամ, բաժնաւէլին զօր-
վիլ է Ե. Երֆի եւս ձաքակցած է Հայ Դա-
տի յանձնարարութի շահակին, շէտեղով
սր Անդարտ իմաշ, ճամբաւեբով կը շա-
նազորէ երկրին Հայ Համայնքին տկար
ու խոցիկի կացութիւնը:

Նոյն ընթացքին հաղողուած է թէ Ուաշինկթընէն եւ Գալլիֆորնիայէն երկու նոր ծերակուտականներ՝ Փ. Մըրէյ և Լ. Ռիքարտսըն միացած են Յերասպաւնութեան բանաձեւին զօրակիցներու խումբին:

ՊԵԼՄՈՆԹ ԵՒ ՆԻԻԹԸՆ ՀԵՏԵՒԱԾ
ՈՒԱԹԸՐԹԱՌՆԻ ՕՐԻՆԱԿԻՆ

Հայկական զեղատպույթեան նկատմամբ ԱՄՆ-ը հիշատակեալ ԱՄՆ կաթոնկերպութեան երկրորդ կեցածը կը արտառակ անդրադարձնի ունենալ։ Միւշտակ նաճաղի Պէմոնթի քաղաքին զարգացումը, բնական ալ հետեան է Ուսլըրթոնին զային ու սիւսածնութեան որոշած խել կապերը ԱՄՆ-ի հոմալուստած Անտիոքեան մուտքը արդիւստե՞ ծարքին հետ։

Քաղաքապետարանը այս որոշումով հետևած է իր կազմի մէջ դարձրել Մարդկային իրաւունքներու յանձնաժողովին կեցուցման, որմէ թելադրուած է խորհուրդ:

Նորի մասնակցի Նելսոնը քաղաքն ալ դիմած է նորի քայլին: Հետաքրքրաւոր չէր, որն է որ այս մէկը Մէքսիկոյէն չէր, այլ հնձագոյն թնկչութեան տէր քաղաքն է:

ԵՐԵՒԱՆ - ՆԻՍ ԳՈՅՐ ՔԱՂԱՔՆԵՐ

Սկսւո. 20ին երեսանի մէջ երկու քաղաքացիներու կողմէ ատորքորուած Համաձայնարով մը ինքն եւ երեսան թրք թաղաքներ Հռչակուած են Համաձայնարով կը նախատեսուի զարգացնի երկու քաղաքներու տնտեսական, քրօստաբնական, կիբական եւ մշակութայն յարաբերութիւնները: Կը նախատեսուի զործակցուի թեան Համաձայնագիր կնքել նաեւ երկու քաղաքներու Համապարսններու միջեւ:

(Դար. Ա. Էջ 1)

լույս է հանում այն կը յառաջի որոշ հարցեր լուծել, յայտարարել Նաև Սեպտ. 19ին, որ Հայաստանի կուրդ առեկ պատմությանը տեղը ուրիշ մէկը պիտի լաւանդուի Այսպէս, կրթական գիտելիք 11-200 պատմաճարտագիտական հասարակութիւն: ՍԷ.Ֆ.Ք.Ի-ին Համար, Սարգիսի նոր քաղաքները (այստաճար վարժարան արժանիքի, յայտարար աշխատանք յայտարար վարժարանով, եւն.) ուղղակի պատեղաճ Նախկին կը յանաճկեն:

ԱԶՆԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՐ, Սեպտ. 20ի առաւօտեան Հին քաղաքը Մարինիի անտեր կողմ օրհնել յայտարարականը, որ Ա.ՏԷ.Է-ի ճանաչման կը շատառել Ծրանաւ զարկելով ան յիմանալիքներ Համար, որոնք պէտք է փաստել աղբալիական իրենց կապիկ Հարաւառ ընդունել: Բարբառաճար աղբալի պատմաճար զաւ. որ որոշ փոփոխութիւններ կատարելին: Այլ խաղով, օրհնել նախ երկու տարուայ փոփոխական շրջան մը պիտի ունենայ: Բարձրները ալ աւելի ծաւալեցան:

ՏԻՐԱՍԱՅԻՆ աղբալիական ճիւղական պատմութիւններ էր իմակ մը զիւրակ էր նախաբերաններու: 850 տարուան, որդիներ մասնաճանն ճաւաղ թուղիկն օտար աշակերտներ, այսինքն մասնաճանն ինն: Երկրորդ իմակ մը Հերձակ էր առաջինը, ետեւից որդիկով պատմաճար, մինչ կրթական նախաբերանը Գրաւիկ Տարբառ ճաւաղի զործն կ'որակելը եղանակը...:

Գ. ԲՈՒՆԵՐԻ յայտարարած է Հիւսկառոյի (Սեպտ. 20) որ պատմաճար է Քիւսկառ երթալով, Համաճար առաջին առնելու Համար էր նախաճար ճարտարութիւն: Անքան աղմուկ եղած էր, որ Հարկ տեսու. թաղապետի իրենց տուլ էր մեղք: Թողուց թաղապետին վրայ, որ թողք սխալ մեղքաւորներն էր իր թաղապետը ուղի էր փախաբարգայն պորտալով մը նկատել պատմաճարը եւ ոչ թաղապետը պորտալով: Հինով, Ծրանալի Արաւառն նախաբերան մեղքալի զեր ալ կ'ուղի կատարել:

ԵՐԹՈՆ պատմաճար նոր մըցանի մը կողմը Սեպտ. 20ին, Նախկին 1-4006 տաղարի լաղապետալ:

ԹՈՐԻԲԻՆՆ Նախաբերան էր փաղապետը Կիւսկառ երթալով կողմալիկն էր որ ընդուն լաղալի կրկու արդիւնք Համարաւորներու: մէջէ Ծրանալի թաղապետը տեսու էր Հարցաբարգայն մէջ, երթալով յայտարարած է թէ թաղապետը ուսում ընելու իրաւունք չի կրնար սահմանափակել պատմաճարի կրած լաղալի: Հարց մը, կ'ընէ երթալով, որ զիւրակն լուծել արժանաճ ընկերութիւններու: մէջէ:

ԳՍԳՐ մեղք էր ընդունել ԱՐԵՆՈՒ արտաքին նախաբերան Գ. Ռայ, Հայաստանի թաղապետի զիմունքներու եւ ինքնաճարներու: Գոյնիկ տեղիկ Սեպտ. 20ի զեր, թէ առաջին աղբալի, մերձուրի որդիս պատմաճար թաղաճ թէ Գպար ընտելուրի մէջ է: Առաջին աղբալի Համար որդէ թիւրքալիկներ, ԱՐԵՆՈՒ արտաքին նախաբերաններ յայտարարած է որ ճաւաղիկ թաղապետներ թիւն էր եւ որ Գպար ընտելուրի արտաքին նախաբերանը...:

L'ATRIUM ET LA CROIX BLEUE
Section de CHAVILLE
en partenariat avec France Arménie
et AYP FM
présentent

LE GRAND ORCHESTRE
ARMENIEN

La plus grande formation
de musique traditionnelle arménienne
d'Europe

LE SAMEDI 6 OCTOBRE
2 CONCERTS :
17 heures et 20 heures 45

Réservations :
— 01 30 70 08 02
— 01 41 15 22 92

CROIX BLEUE
DES ARMÉNIENS
DE FRANCE

Reprise des Cours d'Arménien
Année scolaire
2007 - 2008
SEVRAN

Samedi 6 oct. à 14h00
à tous niveaux enfants
Lundi 8 oct. à 20h30 cours adultes
à la Maison de la Croix Bleue,
17 rue Charles Péguy
93190 Livry-Gargan
Renseignements : 01 43 83 87 68

Rhône-Alpes

DECINES

Mercredi 26 septembre à 14h00
à la MCA de Décines,
15 rue du 24 avril 1915
Renseignements : 04 78 49 42 97

GRENOBLE

Les cours ont lieu au local CBAF
40 avenue Ambroise Croizat
38400 St Martin d'Hères
Inscriptions et renseignements auprès
de Nicole SABOUNDJIAN
Au 06 85 32 50 13
Reprise des cours le 6 octobre à 14h30

SAINT MAURICE DE BEYNOST

Les cours ont lieu depuis le 8 sept.
le samedi matin de 10h à 12h
pour les enfants de plus de 5 ans
de 10h30 à 12h pour les 13 — 18 ans
au centre Jacques Brel,
Place d'Arménie
01700 St Maurice de Beynost
pour nous rejoindre, téléphonez au :
04 78 55 42 60

VALENCE

Les cours ont lieu les mercredis de
9h à 11h30 et de 14h à 16h selon
le niveau et les samedis de 14h à 16h :
activité danse.
à la MCA de Valence, 32 rue Pompery
26500 Bourg les Valence
Renseignements : 04 75 55 12 49

PACA

MARSEILLE

Mercredi 10 octobre à partir de 13h30
Renseignements : 06 29 57 01 91

Les cours d'Arnouville, d'Issy et de
Paris ont été annoncés et ont déjà
commencé, ceux de Vienne com-
mencent le 22 septembre comme cela
a été annoncé.

Voyage
aux châteaux de la Loire

4 jours / 3 nuits
Du 1er au 4 novembre
C'est la région des mille châteaux et
connue comme «Le Jardin de la
France»... Les rois de France ont fait
de cette douce région le décor et le
théâtre de leurs rêves...
Voyage exceptionnel pour 300 euros
en car de grand tourisme - hébergement
en hôtel 2e en demi-pension - incluant
les entrées de nombreuses visites...
Voyage organisé par la CBAF Section
«Araxe» de Lyon-Villeurbanne.
Pour tous renseignements ou inscrip-
tions :
04 70 04 74 97 / 04 78 45 17 55
en soirée.

□

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH»
83 rue d'Hauteville 75010 Paris
Siret : 571 027 317 000 15 — Commission Partitaire : N° 0609 K 64976

ՎԵՐԱՄՈՒՏ

ՎԱՐԱՎԱՅ ՍՈՒՐԻ ԱԶՆ
ԵՎԵԼՆԵՐՈՑ

Արնոյի-Լէ-Կոնտէի Վարպա Սուր
Նաչ Եկեղեցւոյ Զորեղաթի օրուան
զարդեղ դասաւորութիւնները կը վեր-
սկսին Նոյեմբերի 3ին:
Այս դարձեցական տարեշրջանին պիտի
դասաւորուին Հայերէն լեզու, կրօնա-
գիտութիւն, Հայոց պատմութիւն, Հա-
յաստանի աշխարհագրութիւն, Համա-
կարգիչի դորձածութիւն Հայերէնով:
Դպրոցի դասերուն կրնան Հետեւիլ նա-
խալիկներուն եւ միջնակցի Հայաստան
եւ ոչ Հայաստան աշակերտները 6-15 տա-
րեկան: Դասաւորութիւնները տեղի
կ'ունենան ամէն Զորեղաթի ժամը 14 -
18, Արնոյի-Լէ-Կոնտէի Հրապ. Տնք
վարձարկի դասարաններէն ներս:
Վերամուտի արձանագրութիւնները
տեղի պիտի ունենան Սեպտեմբեր 27ին,
ժամը 14էն 18:

Յաւակնով մարձաւորութեանց Հա-
մար դիմել ՏԵՐ Գարուիկին՝
06 26 14 52 52
Eglise Apostolique Arménienne
3133, Rue Saint-Just
95400 Annouville-Lès-Gonesse

RETENEZ DES MAINTENANT
LES DATES
DES 1er ET 2 DECEMBRE
pour la
GRANDE
BRADERIE DE NOEL
DE
CHENE FRANCE

L'ASSOCIATION SAINTE-CROIX
DE PARIS

ECOLE
SAINTE CROIX

Les cours de langue arménienne, de
catéchisme, de chant et danse armé-
niens reprennent pour les enfants de
5 à 12 ans au cours de l'année scolaire
2007-2008,

à partir du samedi 6 octobre
de 14h à 17h15
au 13 rue du Perche — 75003 Paris
Pour les inscriptions, s'adresser
au Père Curé de la Paroisse :
Tél. : 01 44 59 23 50
Mob. : 06 72 57 94 84.

MARSEILLE

Section «Sossé Mayrig» La Ville

La Section «Sossé Mayrig» La Ville
célébrera en la Cathédrale apostolique
arménienne du Prado, le Dimanche 14
octobre à 11 heures, une messe de
requiem à la mémoire de ses membres
disparus.

Silvra un «hokédjach» au restaurant
Le Passage à Aix-en-Provence.
Un car sera à la disposition à l'issue
de la messe pour aller au restaurant et
le retour est assuré jusqu'à la Cathé-
drale du Prado.

Les billets sont d'ores et déjà en
vente auprès des membres de la section
pour un montant de 50 euros tout
compris.

Pour tout renseignement complémen-
taire, contacter :
— Denise Pietri : 06 80 74 59 20
— Seta Simonian : 06 10 27 16 16.

Ա. ԳՅԱԼԱՆԵԱՍՎԿՐՏԻ
ՓԱՐԻՅԷ

Ուրբաթ, Սեպտեմբեր 21

ԵՄԱՅԲ ՏՕՅՆՆՈՒՄԻ
ԱԶԱՆ ԱՆՎԱՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
Վերակալարման 16րդ տարեկարծ
Երեկոյեան
Հանդիսաւոր ժամկուրծեան
Գաւառին Հայապատկան Մարմնի
սկիզբ ժամկուրծեան՝ ժամը 18ին

ՎԱՐԱՅԱՍ Ս. ԻՄԵ
ԱՐԱՎԻԼ

Արնոյի-Լէ-Կոնտէի Վարպա Ս.
Նաչ Եկեղեցւոյ Հոգեւոր Հովիտն ու Հո-
ցարանութիւնը ուրախութեամբ կը հե-
րաւորեն Համալիք ծխականները կե-
ղեցւոյ անուանալիութեան տանալի-
րութեան, Կիւրիկ, Սեպտեմբեր 30ին,
թարթը Հովանաւորութեան
Պատմալի Թիւիկ
թարեւորմամբ առաջնորդ
ՆՈՐՎԱՆ ԱՐԲ. ԶԱՎԱՐԱՆԻԱՆ
Առաւօտեան ժամը 10-30ին, Եկեղե-
ցւոյ մէջ կը մատուցուի Ռիտի Սուրբ
Գառարալ, որու աւարտին տեղի պիտի
ունենայ Հոգեւորապետան պատմալի, կե-
ղեցւոյ Հանդիսալ Հոգեւոր Հովիտն-
ներուն Նպիկներուն Ի Հանդիսալ:
Ժամը 13ին, Արնոյի-Լէ-Կոնտէի Տնք
վարձարմի Հանդիսալարման Տնք կը
արուի Համալիքային Նաչ:

L'ASSOCIATION SAINTE-CROIX
DE PARIS
organise

UNE EXCURSION
à REIMS

Le dimanche 14 octobre

Après l'échappée royale, le sacre

Au programme :
Visite de la Cathédrale, découverte
de la ville en petit train, déjeuner
dans un restaurant 3 fourchettes
visite guidée d'une cave de cham-
pagne + dégustation.

Participation aux frais : 60 Euros

Pour les inscriptions, téléphonez :
01. 44. 59. 23. 50.

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ
HAMASKAINE

ԳՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿԱՌՈՅ

ՀԱՄԱՅԻՆ ԳՐՈՒԹՅՈՒՆ
ՏԵՐԻՄՈՒՆԵԱՆ ՄԵՃ

Կը դատարկուի՝
Տեղի ՀիՄԱՍ ԳՐԱԿԱՆԵԱՆ-ՓԻՆԱՌԵԱՆ
Երեկոյեան, Սեպտեմբեր 21
Ժամը 20-30ին
Փարիսի Հայ Մշակուիթի Տան մէջ
17 rue Lebas — 75009 Paris

Reservez cette date

1917 : Création de l'Association des
Volontaires Arméniens à Paris
2007 : Commémoration du 90ème An
niversaire de l'engagement des Ar-
méniens pour la France

HOMMAGE NATIONAL A LA MEMOIRE
DES ARMÉNIENS MORTS
POUR LA FRANCE

Le Dimanche 28 Octobre
13h00 : Déjeuner à l'Ecole Militaire de
Paris avec les personnalités politiques
16h00 : Cérémonie du Souvenir au
Mont Valérien (Suresnes)
Association nationale des
Anciens Combattants Arméniens
CCAF de Paris

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ
ՅԻՇՈՂՈՒԹԻՒՆԸ
ԿԵՐՏՈՂՆԵՐԸ

**ԱՆԱՆՈՒՆ ՊԱՏՄԱԳԻՐ
ԱՐԾՐՈՒՆԻ**

ԳՐԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔԸ: Իմաստասիր
ասացուած ընկեր, նուրբ անդրադար-
ձութիւններ, պատկերալից նմանու-
թիւններ եւ զուարթացնեն զբու-
թիւնը, նկարչական արտայայտու-
թեամբ, գերան գազարմով, ատա-
տաբան, կենսով լի լեզուով ժը, եւ
կը յաջողի ընթերցողի իր գգացում-
ներուն Հաղորդակից դարձնել:

Պատրաստեց՝ ՅԻՊԻ

Պատրաստեց՝ ՅԻՊԻ

ሀ ት ረ ቆ ት ጥ ሀ

Սեպտեմբերեան քամին պոկում է ծառերի տերեւներն ու անինայ չպրտում Հայրապովսկու ոտքերի տակ, իսկ նստիլում է իր առաջին հանդիպումը Լեւոնի հետ հոգեւոր մարտիկի հետ։

Voyage organisé par la CBAF Section
«Araxe» de Lyon-Villeurbanne.
Pour tous renseignements ou inscrip-
tions :
☎ 04 74 04 74 97 / 04 78 45 17 55
en soirée.

ՏՊԱԿՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱՐՇԵՆԵԼԵԱՆ ԵՒՐՈՊԱՅԷՆ

ՀՐԱՆԻ ԱՃԻՍՏԵԱՆ

ԶԵՆՈՍՈՒՂԱԳԻՏ

ԶԵՆՈՍՈՒՂԱԳԻՏԻՑ ՀԱՅՏԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ի տարբերություն Ահապատյանի, Հունգարիայի և արևելական Եվրոպայի այլ երկրներում, ուր Հայերը հաստատված են դարձել առաջ, Չեխիան և Սլովաքիա հաստատված Հայերը նոր գաղթականություն են, եկած Հայաստանի և Ռուսիայի դաշնագրային շրջաններին, Ուրբ. միության փոխգործակցի և Հայաստանի կրթական կազմակերպի ետք, երկրին մեջ տիրող տեսական և գործնական հետազոտություն և գործնական պարզապես հոգալու ներգաղթյալներին:

Մասին անցնելով 1950ական թվականներին Փրակայի մեջ գործած է Հայ մշակույթի բարեկամները աղանձ, որ հրատարակված է հայ դասական և ժամանակակից հեղինակներին երկրին: Հայաստան-Թուրքիայի կապերը Ստամբուլում թարգմանված են հրատարակված է հայ գրողներին գործեր և հայկական Ժողովրդական հեքիաթներ: Չեխ երաժիշտ Երգիչ Մաթիլ (1922 - 1992), 1957 թ. ծնված Մաթիլան ի ետք Փրակայի վերջինից «Մուսա լեռան» 40 օրերով վերջին և այցելելով վերջին մեջ լիցենզիայով վայրեր, որոշված է 3 արտերկր համաձայն օրենքի մեջ: 25 տարեկան աշխատանքի են հայկական ինքնուրույն ուսումնասիրություններին իրեն արգելված: 1983 թ. ապրիլի 1-ին մեջ: Մեջ այդ երաժիշտ իր և համաձայնագրով երաժիշտ է Փրակայի վերջինից լիցենզիայի և 1975 թ. աշխատանքի են հայկական Ժողովրդական երկ մեջ «Պար ընկերություն համար» խորհրդով:

Վերջին 15 տարեկանում Չեխիան գաղթած աշխարհ 10 հազար Հայերին մեջ մասը հաստատված է մայրաքաղաք Փրակայի մեջ, իսկ ուրբները ստեղծված են Պրիս, Խուլիովի Վարի, Լիպեթի և այլուր: Չորից նեղ ու սղակական շրջանին Հայերին շատեր գոյություն թվում են ունենալով իրենց գործերը և տեղաբնակներին համար: Ստեղծ Չեխիան մասը գործած են զբոսաշրջության անցադրելով, որուն ժամկետով ապրանքի գինով են լիցենզիայի ընդունելով կնքություն արտադրություն ստանալով համար և ապաստանված են գաղթականական մասը թվել: Ոմանք ստեղծված են չեխերին իրեն և գործ գտած: Գաղթածներում մեջ եղած են երկուստեք ճարտարապետներ, ուսուցիչներ, երաժիշտներ, որոնք իրենց մասնագիտություն մեջ գործ ընդունելով պաշտատ են չեխաբնակներին, ճարտարներուն և գործատուներուն մեջ: Յարաբերաբար բարեխառն եղած են ինքնուրույն, որոնք իրենց գործերուն վաճառելով խաղաղ են որոշ չափով ապաստանված իրենց ընտանիքին ապրուստով: Այդուհանդերձ, անոնցից ոմանք գործերը սկսած են ցուցադրելու երաժիշտական երկերից մեջ, իսկ քանի որ արվեստագետներ ունենալ են նաև իրենց սեփական ցուցադրանքներ:

Երբ Փրակայի մեջ Հայ Համաձայնություն է աճել, կարգերը դադարում են չեխերին միջոցով գաղթականների մեջ, ձուլված առաջին աստիճան: Համար: 1996 թ., խումբ մը Հայեր Չեխիան են շարժվելով դարձրել Չեխ, Փրակայի համալսարանին կողմից

տրամադրություն վայրի մը մեջ, ընդունելով Փրակայի ստեղծված «Ալյա-տուրի» ձայնագրերի լրացրող Արվեստի Գործարարի ճանքերուն: Դասընթացները նաև առիթ կ'ընձամարեն անոնց հետևող աշակերտներուն ծնողներուն ի մի հաւաքուկուն և ընտանեկան յարաբերությունները բնական:

Այդուհանդերձ, 1990-ից սկսած է հրատարակվել «Օրեր» ամսուկով ամսագրերը մը, խմբագրություններ են ընկած «Ալյա» թերթի նախկին աշխատակից Յակոբ Ասատրյանի, որ Փրակա հաստատվելով կ'աշխատի «Ալյա»-ում: Դա ձայնագրերի կապերի մեջ, իրեն կ'օժանդակեն նաև քանի մը Հայեր, որոնց կարգին՝ Փրակայի մեջ հրատարակչական ընկերությունները մը բանակից եղադար Մարգարիտան: Փրակայի մեջ հիմնված է նաև Հայ մշակույթի կեդրոնը մը, ուր կը հաւաքուկուն Հայեր, կը կազմակերպուին ձուլմանը առիթ ընձամարելով երեքտարեկան իրադր. ծանոթանալու: Փրակայի հարևան թաղամասերին մեջ մեջ կը գործի «Երեք լույս» ամսուկով Հայկական ճաշարանը մը, հայկական գեղեցիկ նկարներով և մեթոդներով յարդարված:

Չեխիայի մեջ այցելելից նաև հարևան մայրաքաղաքի մարզի վարչական կենտրոն Պրիս քաղաքը, որ ընտանեկան թիվով և մեթոդներով ընտանեկան երկրին երկրորդ քաղաքն է, Փրակայի ետք: Հան կան գերություններուն ակադեմիկական մասնաճյուղը մը, երաժիշտական արվեստի ու ակադեմիկական համալսարանի, թանգարանների և չեխական «Շերտ» ինքնուրույն արտադրության գործարաններ: Երբ խումբով կը ընդունվի քաղաքի կենտրոնական մասը, հաջորդից մեջ առաջնորդող չեխներին մեջ արդեն Հայեր կ'աղբերակ քաղաքի մեջ: Այս պատմականից թվ չափ մը Հայեր կ'աղբերակ տարիներ են մեջ Պրիս, Պրիս, միություն դաշնագրային շրջաններին և Հայաստանին, սակայն անոնք կ'աղբերակ քաղաքի դուրս, մասնակց գլխավորում մեջ, ուր կը արդյունք երկուստեք Պրիսի խումբով և ընտանեկան ընտանեկան խումբով: Մասին ըստ ինքնուրույն կ'արթը լին ինքնուրույն Չեխիան ընտանեկան խումբով լիցենզիայի վաճառելով համար: Սակայն, երբ իրազեկ դարձավ երկուստեք գաղթածներ մասնագետներուն արարած գոյություն թվում են կապերով՝ տեղական լիցենզի, աշխատանքի արտադրություն, ինքնական անունի պաշտպանություն, և գաղթականական համարին մեջ ընտանեկան հետ, պահ մը արդարացուցից գանձող մասնակցով որ ի վերջի գործը գործ է, տեսելով անհաջող կապերը չէ, երբ հաջող կը վերադառնան իրենցից ապրուստը հոգալու:

Ինչ կը վերաբերի Սլովաքիայի, թե՛ դարձ կ'ենի քանի մը Հայ ընտանիքներ, առաջադարձ Մոլոտովային, հաստատված են հոն և զգալից մասը առևտուրով: 1990-ական թվականներուն չորից 400 Հայեր Հայաստանից գաղթել են Սլովաքիա, մեծ մասամբ՝ մայրաքաղաք Պրահայում, ուր ծանոթ գործարար Ալեո Վրեդերանի շնորհիվ սկսած է կազմաւորվել Հայ համայնքը, որ պաշտոնապես գործընդունված է պետության մաս 2002 թվականին:

(Շար. 4)

Եկեղեցին իմ պատկերացուցածն աշխարհի փոքր է: Անկի վերջ կը տեսնեմ փայծ բամբակներ: Բարեկրուն չաղախուկով կ'առուցուած են կեղեցիկ դարերով կցեր է ինքզինքը պաշտպանել ընտանեկան ղեկը, բայց մարդը կողմից գործունակ վրահաններուն դիմաց անդոր մնացել է:

Կ'ըսեն թէ, ոսկի գտնելու համար երկաթեղան դուրս գալիս են քանդակ են և երկաթ ժամանակի ի վեր կեղեցիկն առանց դուրս է:

Երբ կ'առաջարկվի դառն անցքին ներքև մտնել, մեզմեջ առաջնական աշխատանքներուն վառած մարդմունքը պատրաստուած մոծկերով լուսաւորուած խորհրդարան միջակայքի մը մեջ կը գտնվի մեզ մեզ:

Դարձակ ցուցք արտի մարդը մեղքով կ'ստեղծ քանդուած լուսաւոր մուտքի մը առջևի քանի մը սանթրի մեթոդը ցցուած մասին վրայ կը վառված Մամուկիայի կեղեցիկին հետքերով մոծկեր ու կ'աղբերակ ժամանակին այստեղ պարզած ընդունված մարդը, ինչուց են նաև ընդունված ինքի պատուի և առաւած չարեքներին հետ ապրող Մամուկիայի նախկիններուն հոգիները համար: Դուրսից 10-15 ուսուցանողներ կը սիրին կամայ կամայ վերադառնալ Մեկը երբ հոգի, ներքև մոծկեր լույսին տակ կը մնաք և եւ որդի որդիացող ծանոթի կը սկսվի երկուց հոգեհանգստան շարական մը:

Դուրսի փոշուց բամբակները պարզուրու առան, վրայ խաչ քանդակուած երկու մեծ քարերուն իրենցից ժամանակին վրայ արձանադարձված գտնուած շարական տարեր են ու մնացել են միայն այս երկուրդ:

Այստեղէն Պրիսի, Նիդրլանդ, Մուսի և Մատուսի հանդիպում կ'ընդունին: Երբ գաղթական ժամանակ, ստեղծված հաղթանակ պատմաւոր գաղթականներուն յարձակման կ'ընտանեկան խումբով կը հաղթանակ կ'աղբերակ ընտանեկան պահման է, արդեն բարձր պիտի ունենան, կ'ընդունին իրենցից տեսնելով: Վերջին անգամ լույսով կ'ենեկներ կը մտնեն աղբերակում:

Կ'ըսալարին Միտունի ծաղիկներուն կը հանդիպելից, որոնք ինքի

համար օտար չեն, որովհետեւ իւր թանկարժէք գաղթական ամեն Մատուսից տան մեջ անպայման կը հանդիպեն չաղթուած պղծիկի դղիկ ծաղիկներուն փունջի մը: Ուրեմն, եւ ալ ինքի համար պղծիկի փունջը կը կազմեն Մարտիկուն լեռան այս գեղեցիկ ծաղիկներին:

Լեռան կողին վրայ, լեռնադաշտի տեսլանքին բաւական բարձր դիրքով տեղ մըն ենք: Մեր համար քիչ մը երկարելով, կ'արթն տակունքին իր գոյութիւնը պատմական ձեւերով վայրէ մը անցնել և մաւրաներուն նման ձիւս ուսուկ ու ձիւրին վրայ սանթր:

Ըստ մեր բարի սովորութեան, նորէն ուշացած ենք, և արդէ մեծամասնութիւնը կ'ընտել են առաւած կանոնի վառուած թոնքերին մեջ եկուած կամ խաւուած միայն ու ապրուած: Թեք մը արդէն սկսած էին ընկել իրենց թէքեր: Ինչի կը հրաժարուած ապական թոնքն, սակայն ստեղծուած չունենալու կը մերժեմ և կ'ստեղծ մը առնելով կը բարձրանան:

Դրացի լեռնադաշտերին դիպուցնելու կու գալ ու կը հիւրասիրելու պատրաստուած ճաշերով: Ստեղծ երբ կը սիրին ճաշի, եւ ալ կ'աղբերակ մեծ միայն լեռնադաշտի անակները: Բարեկրուն կը մտնեն տուն մը և «Այսօր տուն է, չաքար անկում կ'ընեն» կ'ըսեն: Այստեղի հիւրին ալ Գոյուրդէն եկած են: Անցալ տարի Գոյուրդէն այցելած ըլլաւու պատմաւոր իրենց աղբերակներուն իրենց մեջ մը մասին, ուրեն իմ մամուկն ու պապային կողքին ալ մնացել լսած էին ու կը մնացել նաև ինք:

Այդ միջոցին Թայլանդ (Գոյալ) դիպել: Երկուստեքները իրենց երգերուն ընկերակցութեամբ կը սիրին շուրջապրել: Սակայն մեր Բուրչինի լեռնադաշտին ոչ ոք իր մասնակցութեամբ կը ընկնէ: Մամուկուն կը միջոցանման երկուստեք աղբերակներուն մասնակցով ընկնէ: Բուրչինիցիները պարզել մտեցին և, ապա թէ ոչ կ'ընկնէ լսած է արայալին տեսական օր մը իրենց տեղը նստած մնան, կ'ըսեն:

«Այսօ»

(Շար. 4)

- ԳՈՒՆԻԹԻ ԳՈՒՆԻԹ -

ՀԱՅԿԻ «Լեւոն Շանթ» արձանի մեջ, նախամշակութեամբ ինքնուրույն Առաջնորդարանին և գործակալութեամբ Հայ Դատի յանձնախումբին, Օգոստ. 26-ին, գաղափարներին մը տուած է փորձ: Ոման Գեղարքան: Բանաստեղծ Ներկայացուցած է պոե. Ժիլարդ Ներկայան, ապա խաղը փորձեցան մը: Գեղարքանին: Այս վերջինը խառն է զրկուածութեամբ վերջին իսկ տարիներուն ընթացքին Հայոց զննարարութեամբ ճանաչման գործընթացին չորից տարուած աշխատանքներուն:

մասին, կարելիքով յատկապես օտարներուն կատարած ուսումնասիրութիւնները, որոնք իրականութեան իրադարձութեամբ տարբերված, անդիմադրելի, ֆրանսական, իտալական և այլ միջինարական անմարտերը արդիւններին և կը հաստատեն հայկական կողմի պիտուականները: Բանաստեղծ նաև հայերի անդրադարձ մը ըրա ծէ ինչպապաւնութեամբ վերջինից հաղթական: Վերջապետութեամբ մը: Գեղարքանը պատմական մը նաև հարցունքն ունի:

ՄԱՆՐԱՊԱՏՈՒԹՆԵՐ ԱՆՑԱՄ - ԱՆՄՈՒՑ

ՔԱՌՈՐ ԽԱՅԻԿԸ

Ք. Համալսարանային պատերազմը
մեր տղերքը:

Զայնած տնտեսական չափազանց
գետաբ պայմաններին, որոշ
կուրսերի միջանկյալ հոր կողմից
կազմակերպվող իր գաղափարական

Երեւանից անդրադարձ ծնողներին
գաղափարներ, որոնք հաստատված
մեկին էին, երկրորդին միջակ ունե-
լի, քանի որ ընդհանուր արտաքին
քաղաքականության ու բնութագրի
միջոցառումները միջակ զգալի տարբե-
րություններ կար: Տակալապետը, կամ
ինչպես մեկ յայնքալ կոչում էին
գաղափարականորեն տարբեր, երե-
րորդ գաղափարական էին:

Ամենամյալ հասարակ մեր ծնող-
ներն առկթվում էին փայտեղծում պատ-
մելու իրենց գաղափարներ, փախուս-
տի դրամայան դրամայաներով: յայն-
չապ անմարդկային պատկերներով:
Ինչու էր թե՛ հանդիսատ չունե՛լ տու-
նելու լրջամբ պիտի մտնե՞ին, բայց
առաջ...:

Գաղափարում էր, որ երբ իմ հասա-
կանից տեղական ծագումով ընկեր-
ները գալիս էին մեր տուն, նրանց
առաջին գաղափարն այն էր լինում,
որ մեր մեկ սենեականոց ընտալ-
անի պատերին կախված էին
անհայտ առաջնորդների նկարները:
Դա զեն շարժել էր:

1949թ. էր: Ամառային էր մի առա-
տու, արեւմտագից առաջ, արեւմ-
ցալ սարափակի մեկ պատկերի առ-
նե՛ն, սենեակի մեջ, յատուկից մո-
նելու տառատար հակապատկեր կրակ
կար եւ մայրս անդրադառնալով
էր կրակել: Երբ թալա տեղից, տե-
սալ մեր ծնողներին մեջ համարակ
էր արթւել: Արթւելու մօտեցողիս
կարգադրել էին Ամերիկա գաղափար
եւ արեւմտական ճամփաբաղական
կապ էր հաստատուել թուրքի մի-
լն: Այժմ նա կրակել էր տուլիս իր

հարապատերի հետ ունեցած միակ
կապի միջոցը որ մեկն այդ պահում
էր որպէս արթնութիւն: Հատ երե-
ւոյթին ՅԴԻԻ ապրած սարսափը դեր
էր չնույն յիշողութիւնից: Երբ
հարցրի մօրս թէ ինչ է կատար-
ւում, նա կամացուկ պատասխանեց.

— Չարն մի՛ հաշտու՛մ ու արագ հա-
գուստանքի հաղթի: Բաւոր Ուայլիսին
տարան, թերեւս զիջ մեղքը մեզի
ես գան: Դուս հաղուսանքը առ
ու առնին հորս գան: Ո՛ր կու-
ղես գնա, մայրս թէ կետորէն առաջ
ստուն չգա: Երբ վերադառնաւ ու
մեկի զգուսն, կերթաւ հօրեղբորը
կամ բրոյդ տուն (կրտամբ, չե-
կախուսեղ իրենց հուճեք առաւելա-
բար գիշերներն էին իրադրուում):

— Բայց ո՞ր եւն հայրս ու եղբայրս:

— Երանք եւս գուրան են, բայց ոչ
ոգի փառն այդ մասին, նոյնիսկ
ընկերներին:

Այդ ասելով մի կտոր հաց դրաւ
զգուսն որպէս անհրաժեշտ պա-
շար:

Փողոցը գտնուելով անկիւնը չգի-
տէի: Այդպիսի պայմաններում ա-
մէկ մարդ էր ստուգելով վայրենայով
նոյնիսկ ընկերներին է մտածում:
Դրանով էին անկիւնը գտալ ու պա-
ստեցի մինչեւ լուսաբաց: Օրը քաւա-
կան առաջնացած էր երբ մեկ ուրիշ
հասակակից զբոսիչի հետ որոշե-
ցին դեպի ոչեպի կայարան, քանի
որ արդէն նշմարել էինք որ մարդ-
կանցով լեցուած ընթացատրները
այդ ուղղութիւնով էին գնում:

Կայարանում եւր տարածք էր ուր
տեսնաւ զո՞ւրքի կատարեալ տեսա-
կը: Մի կողմը աքաղաղներն էին
երկրակողմերին անհասարակ օգա-
գոններին մեջ, մի կողմը քանա
քանահինգ ճալից վայր շուրջ հա-
րազանքները փնտռողները, իսկ յե-
րոջ մէջ կառուի յոկանից զին-
ւորականները փշալանգով պաշտ-
պանում: Ամէկ մարդ ալիստում
էր մի բան հարցնել կամ փոխա-
նակել միտք են: Եւսում էին կո՛ւ-

կասեան բազմաբնակ ժողովուրդն
ներքի բոլոր բարբառները՝ հայեր-
նի կողքին վարցերէն, ռուսերէն,
գորգերէն, յունարէն եւ այլն, եւ
այլն: Բարեկրեւան աշտարակի
արդէ մի օրինակ:

Պատկերը դժօխային էր, միտ-
րորդը անտանկի, լեցուած ռալակ
աղաղակներով:

Այդ օրումակն անցել է անկիւնը
կայարան, բայց այն անմիջապէս
է թողել իմ ու իմ նմանների յիշ-
գուսնան մեջ: Յամար եւ իմ հար-
ցերէն թէ եւս ոչ աքաղաղներն իմ
Բաւոր Ուայլիսին, ո՞ր մեղքի կը
գործունէութեան համար: Երբեք
պատասխան չեմ գտած, քանի որ
այն գոյություն չունէ: Ես անպիտի
բարի ու հեղ մարդ էր, որ վայելե-
նում էր յանկարծ մերկան վայա
քայլին: Բաւակայն է՛ր, որ աղաղու
սարսափները կրկնուց բացի, ճանա-
պարհին ոտքը վնասած էր ու պա-
ստպարուած մինչեւ կեսանի վեր-
ջը կաղալ: Իր հինգ գաղափարով
վերադարձ երեւանականների սովն
ու միջամանը, որին յաճողից էի
պատկերադրել իր բոլոր արհաւիրքե-
րով եւ այն ՀՀԻ մամբար յայլ թա-
կան ճամբարադարախարակներ
կախուսիւնը նետում է տարբար-
թեան ուր դժօխից զիջել մօտ եւս
նախադրուած մինչեւ կեսանի ծե-
րուում, որ նոյնիսկ իր անուշից գիշի
չդիտէր: Արդեօք միայն էր Բաւոր
Ուայլիսը այդ վիճակում:

Ինչ-ինչ անհասակային պատճառ-
ներով մեր ընտանիքը իտալական
այդ դժօխից, բայց Բաւոր Ուայլի-
սին այլեւս չտեսնաւ:

Այդ շարաքաստիկ օրումակն ան-
ցել էր մի քանի տարի:

Ուսանողութեան առաջին տարե-
լընիս էր ու զիջուածով գտնուեցի
երևանան, երբ ընտանիքում: Օրը
ստական էր: Եւ իսկինքն ինչ նշում
էին բուլնեկներն յեղափոխական
տարիկը: Սեղանը որ ծաղկաբեր-
նում էր բոլոր տեսակի համալցա-
նումով, շրջապատում էր մեկ տա-
նակի չափ իմ անմահող տղա-
մարդկայնով, բայց ինչ հոգ. բո-
լոր տառանդներից պէս ուրախ
էի նոյն սեղանի շուրջ գտնուելու:

Երեւանիայով տունը գնալ որ կու-
սակցական ուրբոյթ աշխատող էր,
բարի մաղթանքի հետ մէկտեղ թա-

մաղալային թեկնածու առաջար-
կեց ներկաներից մէկին, որը ամի-
ջապէս գործի անցաւ ու մեծ գրաւ-
թիւ գինով լեցնելով առաջնորդից
իսկն ժողովուրդները՝ հօր յինարը,
մայրեկով կերպարանակութիւն ու ա-
ւելալեցնելով որ երբ կեսանք առաւ-
աւր 25 տարի տալիս է իր սիրեց-
եալ առաջնորդին: Որպէս Բաւոր
Ուայլիս, միաներ իրենց միմեկին պի-
տի քամակաւոր ապին, ու իսկինքն
միջնուրդ քամակով: Եւս որպէս հա-
նակուսի դուկով անձը անուրբը
բարձրացնելով նուրից 30 տարի եւ
այլապէս շարունակուելով հերթի
մտնելուն էր իմ եւ նա արարածով
մտածում էր թէ է՛նք պիտի ունեցնեմ,
քանի որ նման կարգավիճակի ոչ
մէկ փորձառուութիւն ունէ՛լ, ոչ ըն-
տանական, ոչ տարեկի ընդունով:
Որպէս ուղղակի դուրս ելնել ա-
ռանց պատասխանի, երբ գաւաթը
իմ մէկինցին սպասելով իմ կոյ-
թին:

Դոյալով կանցնելու ու կամացուկ
ճալով ասացի որ ես եւս միանում
եմ այս պատկերին՝ հասարակու-
թեան ու իմ կեանքից 2 տարի նը-
կրում եմ մեր առաջնորդին:

Բաւորական դուկեկանից մէկը վեր
թուաւ տեղից ու իմ աստուծով դո-
ւաց:

— Երեստասրդ չե՛ս ամաշում որ
այդքան զիջ ես տալիս:

— Բայց ի՞նչ անեմ, չգիտեմով
պատասխանեց, եւ ընդամէկը ու-
սանդով ու երկար համար ունեմ
անցնելու:

— Ամօ՛թ: Հպարտ ամօթ: Բարե-
բախտաբար բոլորը ընդ նման չեն,
թէ ոչ ինչ կը լինէր մեր վիճակը:

Յաւորապէս մի գտնուելով թուրքի
ու հետադարձ այդ ուղիները լուսա-
ւածներ իմ միջով յայնց:

Դրանով ինքն իմ հարցադրումով
էր, թէ այդ մարդիկ արեւոք է ա-
նկնել էին իրենց իրենց հետ, թէ բո-
լորը փախել խաղած էին նախօրե-
զրուած ու պարտադրուած կատա-
կերգութիւնը:

Արեւոք երանք գիտե՞ին թէ ո՞ր է
Բաւոր Ուայլիսը:

ՈՒՌԻՆԸ ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆ

Ալֆրափի

ԱՅՈՎԱԶՈՎՍԿԻԻ
ՊԵՆԱԿԸ
(առաւերդէն քաղաքանց
Մարգարիտ Թեոփանի)
Լ. Ա. ՎԱՅԻՐԵՐ
Ն. Ս. ԳՐԻԳՈՐՈՎԻՉ

ՄԱՆՐԱՊԱՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՍԻՆԿՏԻՍ

— Եւսորակութեան ընկերուն հաս-
մէն ստանալ բարի խոսքերի համար,
սովին, Բայց թալա տեղից կանցնելով
կարգ, մենք արդէն Ալֆրափիայի առաջ
մեր Եւսորակութեան...
— Թալեկ բարոյ, մտաւոր, Հայաս-
տանի լուսնից թալա մարդերի փոքր
էր զիջողով: Եւսորակութեան մեջ չեմ
նե՛լ: Խոստացաւ...
— Խոստանում եմ: Խոստանում եմ այլ-
նա, անկերպի սակ չեմ ընկնել...
— Ե՛մ, Սիմֆոնիայի տունը՝ ձեռք
ընկնել... միայնակ թալալեցին արա-
մեկ խոսքերը, երբ վիշախ Եւսորակութեան
չեմ մտաւ:

— Ինչ տուն, ինչ բան, միայն կողքեր
Զարգիւն...
— Եւ ոչ ՏԵ՛Ղ եւ ասում, — քաղաքան-
կորք Սոսակաւոր: — Վախում: Կա-
տակով եմ ես:
— Խոստանում վայր չեմ հաղել: Երբ
միայն տեսնուի, թէ ինչ էր կատարու-
թեանը: Տալիսին ու միայն
բարեկրեւան սարսափներն է իսկեղի հանել,
այլեւ նրանց, ուղեք թալալորի տեղն անա
գու չգիտեմ: Եւսորակութեան եւ տանկի
ստատաւային Սիմֆոնիային:
— Այո, ար, ասա թէ ինչ են գրել ա-
յօր Սիմֆոնիայի պիւնային: — Ուսա-
մարդից բացեց թերթը: — Եւսորակութեան
թեան ինչպէս, պարի ինչպէս, միայնակ
լույս: — ասա թէ ոչ է Տալիսին: Եւս
մէջ հիմալով ներդաշնակում եւ գրաւա-
ստիկան բարձրագոյնս խաղաւ ու ա-
ռաւժապարկ պարտաւ հասարակաւ ար-
ւեստը: Եւ ոչ միայն, այլ երգում է, ինչպէս
Փայլակներին լուսնային: Եւ
նշաւոր է, ինչպէս Սիմֆոնիային...: —
— Հպարտ ինչպէս տեսնուի նրան,
— Հոյսը հանել Հայրապետիկին:
— Կարգ դարձաւ իր փում: Համարեք,
որ աշտարակ հաստատութեան էր: Եւ
ինչպիսի խաղաղութիւն հասարակութեան
ի համարեղ զգալուելի տեղն, չէր
պատկերացում: Եւ իսկինքն պարտաւ
պիւնային, էլ կրպակ մարդապաշտ-
նը, նոյնիսկ թերթերով համար կարգած
մի կատարել էր ինչ եւ արդէն էր բո-
լորը զարգում, կարծես Ռիսա Մուրա-
միցը լինէր: Սիմֆոնիայ, Հայրապետ
ստում մեզ բերել: Իսկ գրաւաշնակներն

էլ մի կողմից եւ տեղից օդում:
Կողքի կանգնած էր բալետի օրիւնար
ձեռք առաւ դրամայ, որ գրաւաշնակ
նույն գուր բերել, զիջ եւ գործի:
Այո, զիջ էր մտած մտածային Տեղեք,
եւ Եւսորակութեան միջնուրդով վերցրեց
թերթի տալալը, որ նեւս մանկիւն շը-
պիւրել էր լուսնուրից գրել: — Տալիս
բարեկրեւան Տալիսին կարկանդակներ
եմ բերել մեջ:
— Ինչ կարկանդակներ, — քաղաքան-
կորքը:
— Այո ասեալականներն ինչ ասե-
ն էր մտածում ինչպէս շալակի համար:
Անա, շալակը շրջապատուել մտածել
է Տալիսին կարկանդակներ թիւ: Պի-
տի տեսնել, թէ ինչպէս էին մարդիկ
գնում: Ախտ բերել, — Եւսորակութեան
տարեկ զարգը կարկանդակներ, որ
գրաւաշնակ էին գրաւաշնակ տարեկ
կրպակատարակները պատկերով ստալա-
լալակ թիւրակներով:
— Այո թալակը զարգ մեծեցին, եւ շը-
մի յայտնուել Ալֆրափիայի սպասա-
ւորը, մեղքին ինչպէս շալակ:
— Չեղ համար է, պարտե, Հայրապետի-
կին չեմ նա զիջել թերթ:
Հայրապետիկին պատեղեք ձեռքեր շը-
մաւ նալոր կալալակ ծաղը, եւ շը-
մաւ անմահով մեղքով գրել եւր իր ա-
նուր: Սիմֆոնիայ գուր եւս Եւսորակ
փել տուն: Մարտում շալակ շար:
— Ոչինչ չեմ հասկանում... Եւսորակ
տունը... Կարծես գիտե՛մ նա ընկեր-
նակները:
Եւսորակութեան վայր արժաւ, իսկ տո՛ւ-

տեր:
— Ուսա՛, տալեան, Սիմֆոնիայի փել
տուն կալալակ համար: Եւ ոչ թէ պի-
տեղի, այլ պարտեք՝ շարքոր կարգ,
Ուսա՛...
— Ի՞նչ է ուղարկել: Ուսա՛, ց երբեւն
— Հայրապետիկին գուր ձեռնուել միջնուրդ,
բայց այնպիս արքեւ ոչ ոք չեղաւ:
— Ի՞նչ է ուղարկել, — գուր եւ պատ-
ուում նա, վերադառնալով ընկերակրի
մտա, որտեղ Եւսորակով արտադրական
մէջ շալակուել էին Տալիսին կրպակ-
կանցներն ու հիւրապետում մեր պա-
ստալեան:
— Եւ իմ կարծեմով, տալեան, — իտը-
հարգալոր տեղը շըմալակով տալը
Եւսորակութեան, սիմֆոնիայի, որք ա-
մենափանաւորութիւն արտադրակի զերեւ
է կատարում: — Եւ մերթ սիմֆոնիայ է,
մերթ փերի, մերթ ջրահար, — ընկնում
Տալիսին շըմալակուել է ինչպիսի, գը-
նալեկով, փերիկով եւ տալալակուել
այլապէս ուղեկով: Այլ ուղեկն էլ, ա-
նա, լույն են մեր խոսակներին, այլա-
պէս եւ, քանի որ նրանց համար ոչինչ
անմահուել չեղաւ, մեղ ուղարկել եւ այս
տունը:
— Ոչ մի ջրահար էլ չէ արգելում, մեծ
Բաւորակ զիջել թերթը: — Եւսորակով Մի-
նալեկով Ալֆրափիայի սպասալեան: — Եւ
նրանց համարեղաւ շալակուել եմ:
— Ինչ նշալակութեան ունեմ, թէ ոչ է
ուղարկել: Կարծես այն է, որ վայր
մեր գնում եւս Սիմֆոնիայ, — քաղա-
պետեղեք Եւսորակութեան:
(Տար. 77)

պէտք է մտայն շարաքաղի մէջ, քանի որ կը շարունակէ պատահաբանաբանութիւն ու պարտականութիւններ ունենալ իր երկրին ու Ժողովուրդին նկատմամբ: Ան պատրաստակամութիւն յայտնած է նաեւ զործակցելու Ազգային Ժողովին ու աւանդ մնալուն յանձնաժողովներուն, պատրաստակամութիւններ առաջարկելուն հետ իր փորձառութիւնը ծառայեցնելով Լեւոնային շարաքաղ միջազգային ճանաչումի հոլովումին:

ներակ չափի եւ հերձուխ բուրդով զործուած առփառ, իսկ կիկերը շրջանաձայնի (երկայն երկնադ- զան յիշանքի եւ հարգելի աշար- ըրազ) (տեսակ մը փէշ, որ հա- ղուտան ամպինը կը հաղորդի), «շա- ղիկ» (օմբիկն զգալի վար կտակահա- ներով, մէջէն վար յայնցող յա- տակ հարգուած մը) եւ «զգողից» (տանայ բարբառով՝ գոգոց)։

Արտերը ջրերով, անասուններուն ձգքան չոր խոտի պաշարը հնձելու նման աշխատանքի համար այդա- մարդը դիւրը մնացած ամբարն ու միաներուն, լեռնադաշտերը հոյ- լութեան պարտօնը կը կատարեն կը- ներն ու երախտները, որոնց առաջ- կանգնելի պարտախառնութիւններն մէկ ալ օրը երկու անգամ ոչխար- ներն ու աշները կիկելն ու ալ կաթով տղ մըն արտաբեր քանանութեամբ պանիր, կարագ ու պղպնձ պատ- ղաստեն էն։ Հայերեան «աղ» եւ «քանոն քաներով կազմուած աղ»-ն արտերեն անունն է՝ «պապան», որ կաթին, կարագը հարուստ վերել ինոցին մէջ մնացած թանին շուրջ քանուկն մէջ վերել աղելով կարտան- ուն մէջ կըցուած վիճակն է։ Այլա- մը մըն առա կողմերը ձգքան տեղ- ութեան տուններու մէջ մասնունի փոխանքի կը գործածեն։

Մարթիթու եկեղեցւոյ օմա- լանութիւնները տեղի կ'ունենան իսկ ըստ իր քանքի կը ընկնող Բուր- չիք (Գալաթիոն), Կազմանք (Կ- ղիկիք), Կուշկ (Թաշլիք), Զո- լաբեր (Նուշլաթ), Թննէթ (Գա- լաթիկ), Սուրիկոնք (Նուշլ) Կու- ղիկուն լեռնադաշտերը (Նուշլանք)։

Իսկ վարի դիւրեւոր Իրցանք (Եո- ղիստիւր), Արեղմոմ (Մէշէն), Թըզ- ղիկ (Արեղմոմ), Սուսուտ (Եւրեթ- ղիկ), Գոմէք (Չալըշլաթ) լեռնադա- ղտներն մասնատակները նախ կը բարձրանան Ծէխալաթի լեռան օրհաստեղին եւ թրձող մոմերը հոն վառելէ յետոյ կու գալին եւ իր լեռ- նադաշտերը։

Մենք Հայերն, մեր մասնաշերքեր կրկին կը զննէինք, այդ պատճառ- ան ալ, մինչեւ հիւրերուն եայա- ները հասնելը մեր մասնէտակն հարեանները ուշադրել կատարած եւ մեծ կաթնաներու մէջ հաշիւը եկել պահել կ'ըլլային։ Բոլոր պատ- ըստութիւնները վերանայէ յետոյ դանի սեղաններուն շուրջ, հիւր- ընդ ձեռն մենք ալ մեր տեղերը կ'անգնէինք։ Մարթիթու օրտան անդադանքի մասարով փութին թով կը գտնուէր տապկուած ընդ, խա- մած կամ թոնիրի մէջ եկուած միւս։ Մինչեւ որ ամեն մարդ կու լսու- նայ, պարզապէս անսկիւրի կրկին կը լսուէր կը լսուէր։ Մեր մեծերին լսած ըլլալով հանդերձ, որ Մարա- թիթուին առաջ շարքի մօտ կը պահ- ւի, մենք երիտասարդներն այս մօտը ընդհանրապէս չէինք պահել։

Ճաշին յետոյ կարգը կու գար մեծ ու փոքր բոլորին միասնաբար պա- րած պարերուն։ Որոնք անընդհա- ր կը շարունակուէին մինչեւ վերջին։ Այդ շարունակութեամբ մեր գրգռը եւ հանգանք։ Ամեն մէկուն գործը, որ զանգէր ըլլաւ եւ կամ որուն լազ զուգուէր նուազելը, որոնց մար- քի զոյգեցիկ ըլլալը կը դիտուէր։ Օրինակ. ամեն մարդ գիտէր, որ մեր Բուշլէքը դիւրիւ Գոլաթը, Իր- ջանքը դիւրիւ Դիշիթան եւ մէջակէլ զննելով ճաշ ունին ու լաւ կիկ- ներն եւ զանոնք, նուազադարձ երկու հոգի, պարզապէս խոտին սկիւրը, մէջակէլ եւ վերջապէս թեման կը արտաբերեն։

Պարի ընթացքին, սկիւրի զոյգը, սկսած երբեք առաջին տունը չէինը- շարուցան, կը փոխանցէր երկրոր- ղին, որ եւս նոյն տունը երեւելով կը փոխանցէր երրորդ, յետոյ չորրորդ

խումբին։ Այսու առաջին խումբը կրկին կարող հանգնել եւ ամէն խումբ երբեք երկրորդ տունը կը կրկնէր։ Այսպէսով մէ քանի օրտան խորհանմանքի քանիւր չափ երգերը դառնելու հարցն ալ լուծուած կ'ը- լարէր։

Դիւրի երեկոյ եայլանքը կը հաս- նէին Գիթիկի Բոլորեւրի շրջան- ներու դիւրեւոր թուրք, արաբ, հայ ու խառատները եւ այլեւ իրախ- ճանքի վաղըն այսպէս բազմաթիւն անբարակաբար ըլլալուն ամէն խումբ իրենց նոր խաղի տարածները կը փնտռէին։

Երբ երգողները սկսին յոգնել, կարող հանգնել Գիթիկի Արե- ֆը, որ կը դուրսնին առած, կար- ղով կը մօտենալ խաղացող խում- քներուն եւ մամերով, անդադար կը նուազէր, մինչեւ որ գոլազուգի տար- նալով կը կախուղանար ու կը կտարը- էր։ Արեֆի դիտանալով գոլազուգին դիտուել, գալիքը, թուրք քերած պա- ճառի գոլազուգի անկելով, կը շա- րունակէր նուազել։

Վերջապէս, Կիւրակի առատուածն առաջին մամերուն խաղ, զբիւ- տանալով բոլոր խառատները հայ- յալին մամբայ կ'ըլլէին զիւրի Մա- ռաթիկին կատարը։ Եկեղեցիին գտնուած բարձրութեամբ ամէնէն առաջ հասնելու համար մօտ կիւ մամ ի- լալուն հետ մըրելով մաղցելի վերել կը հասնէին Մարթիթու լեռան գա- ղաթին կատուցուած փոքր եկեղե- ցին։

Ուխտաւորներ հերթով եկեղեցի կը մտնէին ու կը վառէին իրենց վառարանով պարտաստած մեծե- րը։ Փոքր եկեղեցին կը ուխտա- ղէր փառանք մամերով։ Այս խա- ղըրազու լուրին մէջ ամէն մէկը կը իր ցնացած աղօթքներով փառք կը դիտէր։

Այսօրվը վերջնադարեւը կըր ե- կեղեցիին կ'ըլլէին, դեռ արեւը մա- տու չէր ըլլար եւ մարդիկ մօտին կամպ-կամպ լուրի փոխելով կը դիտէին, առանց ուշադրութիւն դարձնելու արշալույսի ցուրտ քամի- րէ։ Հորեղանին յայտնուող արեւուն եւ մօտիկ սեւ պատմութեանքի զի- ղի աղաւտուով ըղջակալովը դիտելն ալ կարծես այս ուխտա- վագողութեան առանդութիւններէն մէկը դարձած էր։

Այսօրան գեղեցկութիւն պարզե- ւած ըլլալուն համար տալով որ եւս Աստուծոյ փառք աղալով մեր հայրան փերապանալու համար մամբայ ե-

ՆՍՈՒ ՂԱՅԿԱԿԱՆՆԵՐԷՆ

Գաղաթիւն ձեռնադարձութեան եւ պատկերի թատրոնի(*) մէջ Սեպտ. 13ին քաղաւթ է «Հայաս- տանի յուշանշան» խորագրուած ցուցահանդէս մը որ կը տեւէ մին- յեւ Նոյեմբեր 25: Յուշանշանը կազմուած է չորս հայ յուշանշա- լիկներու դորձման։ Փաթիքը Աս- տիան, Սուրբ, Մանկաստան, Գարն Միլլորիան, Մառ Սփաւը- եան։ Հաստատուած է երկնքու ֆաշալով մըն ալ։

Եւս ցաղաթի լրատու թերթը Սեպտեմբերի թիւով անդադար- ձած է ցուցահանդէսի, ամփոփ կ'արշալույսը մըն ալ բրած թատրո- նին տօրէն Ժ.Փ. Զիւտիկի ձեռն։ Այս վերջինը կը խօսի ցուցա- հանդէսին լրացելի մօտին, կը ներ- կայացնէ արուեստագէտներու քառ- եակը, ուզած են չորս տարբերակ-

յանը։ Ծնորհագրութեան եկողները հիւրասիրելու հերթը մեղ կ'եղան ը- լալով, եկեղեցիին իննչէ վերել ան- միջնապէս պատարասութեան սկը- անք։ Երկու օրէ ի վեր մեր սեպարի հիւրերին հետ կ'իտուած ըլլալով հանդերձ մեր այսօրտան տանու- լիկները տարբեր էր։ Որդեղի բոլորին ալ կարենան ուտել մատաղ- ներուն միւր, մեր մատաղցու անա- տունները կը պատարասէին եւ յե- տույ դիտելու համար կը կանչէինք մեր խաղմ դրացիները, որովհետեւ, անոնք ոչ-իսլամի կողմէ զնուած մատաղին միւր չէին ուտել։

Միւրեք մասերու քանուկէ յե- տույ լուսուցելով եկել կը սկսէին։ Այդ միջոցին մենք ալ առատուածն արշալույսին եկիլ պահմ ճիւրքաթը (պարզ շուրի մէջ խաղաւ կըրեւ- տով եւ թրձողով պարտաստած ապուր) կ'ուտէինք։

Թէեւ լեռնադաշտ այցելող ուխ- տաւորներուն տանուտուրի ը- նալուրի ըստ երեւոյթի տղամար- ղիկ կ'ըլլային, սակայն իրականը իրան մէջ հիւրամեծարութեան ա- մենադարձութիւնները կը կրէին։ Այս օրն ալ, անոնք բոլոր հիւրերուն լուրիւ, չափ մաշ պարտաստուել կողքին, միւս կողմէն ալ իրենց թը- լած լաւանքներ կ'ընէին, որ առաջ փառանք թոնիրներուն մէջ։

Այսօրան գործին մէջ կը տեսնուի ալ կը գտնէին աղբիւրին գլուխը

հարկէ տալ հայ փողովուրդին պատ- կերը։

Փ. Աստիկանի վերադարձի շառա- լիկ է, Ֆրանսա մնալ, Մ. Սփաւը- եան՝ նոյնպէս։ Մա Վերջինը 1992- 94ին Դարբարը հակամարտու- թեան մասնակից-ականատես եւ անոր մօտին վկայուող եղած է, իր լուսանկարներով։

Մ. Սփաւըպետեան եւ Կ. Միլլո- րիան Հայաստանէն են։ Առաջինը 1980ական տարիներէն մաշ արած փողովուրդական շարժումներ, յե- տույ երկրաշարժին, Դարբարի ը- րիններուն տեսալուրը եղած է։ Իսկ երկրորդը ցոյց կուտայ Հայաստան մը որ միւսներու նման երկիր մըն է իր արտերաշխիւ որեւիցապետէն է յատկապէս երախտներու դիմանը- կանքով։

(*) Théâtre de la Photographie et de l'Image
27 Boulevard Dubouchage
06300 NICE
Tél. : 04. 97. 13. 42. 20.

Հասարակելով մարթուած անասուն- ներուն քաղիքները, գլուխներն ու ոտքերն լուրիւ, հետեւանք օրտան մաշին համար։ Դիւրին չէր այսքան դորձ հացանք, բայց շուրջիւ մեր կիններուն աշխատանքութեան վեր- յանք օրտան մարտուն բոլորին խաղա- րանց հաց եւ հաշիւը եկուած կ'ըլլային։ Պատարասուած հաշիւը հիւրերուն մատուցելու աղամարդոց պարտա- կանութիւնն էր։ Մաշը կը խաղիկ- նար կարգով մէջ ծաղիկունք Թո- ղէ, խաղաւած կամ թոնիրին տաք պատուրին փակեցնելով եկուած միւսէ ու մաւարի փառէ (մաւարը առանց խաղ խաղէլ վերել պահին վրայ հաղած կարագ կ'անցնեն), ո- րուն մատուցումէն յետոյ կիններն ալ սեղանին շուրջ, հիւրերուն կողքին իրենց տեղերը կ'անտնէին։

Ճաշին յետոյ պարերը կը վերադը- նէին, բայց հիւրերուն կամպ – կա- մպ բարձրուելով պարերուն թիւը հետզհետէ կը նոստարէ եւ խառ- դալախութիւնը կը պահէր։ Գիշերային իննչով խաղանա- ղի կ'ուարձին եւ մարդիկ իրենց տոյրական կանգնել կը վերադառ- նային, մինչեւ միւս մը վերել, այս անգամ Աստուածամեծայ տեղին հա- արուելու համար Մուտքի Կառ- ղիթ կ'ըլլի Ս. Աստուածածին եկե- ղեցույ տօնախմբութեան։

Գ. Գ.

«Առաջ»

ԱԶԳԱՐՈՎՍԿԻ

ՊԵՆՏԷ

(ուսմանիճ բարձրագին
Մարգարիթ Թերգում)

Լ. Ա. ՎԱՐԵՐ

Ե. Ս. ԳՐԻԳՈՐՈՎԻՅ

ՄԱՆՆԵ ԵՐԿՐՈՐԴ

Ինչպէս էլ Հայադղօթիկն, Տանրե- րեւը Մամուկանը, Թամպանովը, Կուրճիկը եւ Սփորտ Կարօրիկը շառ- ղիկն անդադարեւ ինչ, քանիւ ի- րենց անդարդը ինչ պարզ կ'արտե- լայ չորրորդ կարգով։ Տարբեր միւս- րեք միւսով էին առաջելու եւ չարեւ- ըր չափով զարդաւորած համադրանքի։ Նոյն, առանց, միւսէ շարժանքին ու փոխանքի կարող էին իրենց կախա- րդանով մեղ այստեղ թերել։ Մեր պը-

Ֆիւրերին անգամ մեղանք իսկ եւ նրա- լան, – ողբերգուած շնորհ էր Ծնորդ- րեւը։ – Մա հարց է։

Կարողեք դիտալ պարզապէս։ Տալիսի-Սիֆիլիսի միւր կը զնն ըլ- րաւ Ջեմի կողքին։ Նրա միւսներուն, Թաւանիկ թեւեր թեւերուն էին։ Խաչը, անոն, իսկ վեր կացու եւ թեւերն ու նա- ղիկ մարքեց սիւսմ հարաւորեց շուր- ղը։ Մարտով մէջ հրաշալու ճառա- ղապանեց։ Սփաւը, կ'առաջանայի յալքերի շարժում կորած, ասեւ երկի- ղարդակ ու ինչ անկէլայի, լեռի մը յալ քիւսմով էր կեկեղանի մէ ձայն։ Հայադղօթիկն անրոյժ հուրեմար հուրի էր առաջ։

Ինչպէս էլ Շախապէ ճերգաւորութիւն ֆիւրերիկ ու Շարքիկի համադրակի եւ կապուածն շուրջ մէջ պարզ աղ զարնել տեսնել թեւէ միւր։ Սիֆիլիսի արդէն անհետացել էր բու- խալով, բոլորէն լեռնադաշտէն մէջ, դե- մում Ջեմի մնալով էր կը հարաւորի հետ, քան ծրայ մնալով զնն էր շարժ- ըր անտանակի թեւերէ մէջ շարժ- ըր Ջեմի կողքին։ Հարաւորեցին Շարքի- կիկները, արեւելեան ու պարկազ- ղուկներով գիտան։ Երանք կատարի մի պարկազակ սկսեցին։ Բայց այդ փոյա- ղար Շնչիկներէ միջին նորից ծրում էր Սիֆիլիսի աստուածային մեղեկը։

UCFAF
6 Cité du Wauxhall — 75010 Paris
Métro: République

ՕՐՈՒԱՆ ԴԵՊՔԵՐԸ

Р У Ы Т У Л С О У О Ч

ՌԵԴԿՈՐԻ ՏՆՆՆԵՐ ԿՈՄԻՏԵՆ
 իրենք էլ անգործներն են, հրաշքով չեն հան-
 դարձել կամ քանակ չուզողներն են
 իրենք: Ընտանեացիներն էլ ինչ
 կարգ են գտնի մե ճամբին ցուցաբա-
 րող մեր ձրերակիցների հետ: Այն մերթու-
 ղանքներն են, մասին ճշգրիտ չի մե
 վարելիք չե ունենա: Աշխարհ մե մե կող-
 չեն բողբոջիլ եր բարձրանալու քայն չե
 առանձին չունենի: Բ. Խոյս քանակացի
 չե վկայ մե չարժույթի ՄԱԿ-ի բանաձե-
 ղին դրոշմիլ կարճակա ստեղծիլ չե-
 դրոշմներն չեն, մասնավորապես Արմե-
 նան Մո. Կիլի (Մուշկեթան կապույտ-
 ներ գլորիներն են):

[illegible]

ԵՆԱՏԱՏԱՐԻ մէջ հրապարակուած են զարգացմանը աւելի անձեռնմխ որոնք յոբ-
նորդարար են շրջանի գործաւորները և ար-
տաւորները ապահովութեան մարմինները և
կողմնակիցները որոնք միջին և ցածր
գումարի նկատուած էին, իսկ արտա-
գործիչներն են բոլոր հրապարակութեան
փաստաթուղթերին զարգացման իր
շարունակական եղանակները և Գաւիթի կը-
րպանները որոնք զարգացման գործիչնե-
րու կողմէ կ'արձանագրուեն որ ատու
կ'աւելնէ ընտրողներու արեւելցութիւնը
ապահովելու:

ԻՍՐԱԵԼԻՆԻՐԸ ցոյց տը բրին փարիզ եւ
Ֆրանսայի զիւաւոր թաղաքները, Սեպտեմբերի,
26ին, նոր խնդրումներ աւելցնելով: Կրկին,
պարտաւթին որ խնդրոյ աւարակա չըլլայ
իրենց կարգիւնհանր եւ պահպանուի այն
վերջը զոր ունին վաւելախնթի Լամար
ՍԱԼՎԱՆԵՐՈՎ այդ զեղըւ պիտի ջնջուի զար
աաթի:

ԳՈՒՏԻՆ, կառավարական ժողով-
 փոխութիւններ բաժնէ և նոր մաքրապն-
 մը նշանակելէ ետք: Գլխաւոր նորութիւ-
 նը վերաբերել երկու կիներու: Նշանակ-
 ւածին, մէկը՝ իր զաւանձ անտեսական
 զորութեան նախարարուհի (Ելիշրա Կա-
 ռութիւն), երկրորդն ալ՝ առողջապա-
 նութեան (Տարաւան Գոյիկեան):

ՈւՆԵՆԻԿՔԸՆԻ համար շիրտնեան հի-
վական թղթաբարձը փակուած է
ինչպէս յայտարարած էր Իրանի նախագահը
Ալլաւադովին առջեւ իր արտոս-
սանած ելոյթին մէջ։ Արտաքին նա-
խարարութեան մէկ պատասխանատուն
ն. Պրեն Նշդաճ է. - Ըրանի նախագահ

ՎԻՊԱԳԻՐ
Ե. ՔԵՄԱԼԻ
ԴԱՌՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒՄՆԵՐԸ

Թուրք զգաստ հարկան անէմն ծախել անուններն զբերդ կոպրուի նապօթելու իր ճիւղերէլ զատուած յորիմանս սիրելոսն Սրկիս Սարգիսի իմն ինկապառնն առկին իմոյն զրոնման ու ալ ինկնցն զատուածն ծախել զպարզներն: Եւսովիլ Թուրք իր կացութեան ծախն, ըսան թէ ինկնցով լաւ է: Ժողովքաւորներն զրոնման ինժամն եւս, քայլ ու ձեռք ինկնի կրնան անոր ծախան: Ապա իր ընտանոսներն յայտան թէ ժողովքաւորներ լալէ նոր անտանտներն իմն իր ճաղով, ծախելով որ ինչ աշխարհ:

Ե. Քիմյալ քննադատում է մասնաբաժնե-
ներու նկատմամբ ցույց տրամած վերա-
բերման ալ, բռնկով. «Քուրսը մասու-
րակամաները շատ տառաջակցանալ ոչ
բաներու համար քանակարկեցան: Արդ-
եւ կ'ոյ թաղաքակիրթ երկրի մը որում
մասուրակամանը այսպէս քանակարկե-
րած, իրենցում, գէշ վերաբերման ու
նաեւ ինքեան արմատացած ըլլան: Կը
կարծեմ որ քաղաքակիրթ երկրներու
գլխաւէ միայն Քուրսերը մէկ նման քա-
նիր իր պատշաճութիւնը: Անոնց ալ ինքեան
է Քուրսերը եւս քաղաքակիրթ երկրի
նկատույն:

Հը կը սխալի եթէ կը կարծէ որ միջադ-
գային հաւաքականութիւնը պիտի մոռ-
նայ Հիւլէակաւն հետազօտութեան իր
ծրադիրը:

ՅՐԱԿԱՆՔԻ ԵՐԵՎԱՆԻ ՕՐԵՆՏԵՐԻ
յանձնախումբը մերժեց «Վարկանի»
կրկնաձևով ըր ԱՏՆ-ի ֆինոնկան կը չա-
տատել դադրել ուղղով այն անձերու
չամար, որոնք ազդականակա իր-
կերթը կը ունենան։ Զմանալ զալ։ Ի վ. իմ
Փե. ի ձերակուտականներ ալ, ի շարս ո-
րոնց է. Փառաշ, որոշած էին դէմ
Պարթաւրէի։ Շատեր աղբէր չանդրեց-
իւ» կը գտնէին այդ կարգադրութիւնը
խորտական դեմեր վրայ եւ նոյնիսկ չա-
տատեմանդ թաղան։

ՆԻՆ ԵՈՐՔԻ ԻՔԷ Ն. Սարգսյանի եւ
Թուրքիայի վարչապետ Թ. Էրտողանի
շահգիպումը Անգարայի յոյս ներքին
կազմէ ի՞նչ որ այսուհետեւ երկու ներքին
միջեւ, չլիւմներն կ'աւելանա եւ թաղա-
քական մարզի կենտրոնները կ'աւթուին
Թրքական աղբիւրները կ'ալայտեն թի-
մրուստային արտաքին գործերու նախա-
րարը Պ. Քուշնէր յառաւիյնայ ամառու
նոյնացիցի, պատմական այց մը կը կա-
տարէ Անգարա:

ԳՆԱՆՍԻ մէջ խորաշէկան յարձակումներու հետեանքով 8 Պաղեստինցիներ սպաննուած են ,որոնց հինգը զորքի մարտիկ էին ըստ իսրայէլեան աղբիւրներու եւ միայն երեքը ընտանիքներ: Յարձակումէն նաեւ 21 հոգի միտակոտորուած է:

ՇԱՆՏԶ ԵՒ ԱՆՄԱՍՆԵՐԺԱՏ միաց-
նալ ճակատ մը կազմած են Պուլի դէս-
ն, քարիկը արտադրող այս երկու երկիր-
ները առկի սիրտացուցան են իրենց յա-
րարերու թիկնեը: Իրանի նախագահ
երկու տարուան մէջ երբոք անգամ ը-
լալով Գարազան կ'երթայ: Երկու դիվան-
այմերեք մտադիր են քննարկել ձախ-

«ԱՄՆ-ՈՒ ԳՈՆԿՐԷՍԻ
ԱՆԴԱՄՆԵՐԸ
ՊԱՏՄԱԲԱՆ ԶԵՆ»
Կ'ԸՍԷ ԱՏԼ-Ի ՆԱԽԱԳԱՀԸ

Բուրգերը վաղապես լեռնա-
նայ մէջ եւ կտորներ Արարի
ժամանակ ընտանեկանից ունեցած
ԱՆՏԻ Դոնաթան ու Ծագածանի ձեռն
Լարտերն այդ ԿՐԷՐԷՐ յայտարարութիւններ
ընդ կտորաւոր ու ըրաւ: Էշաւաթարաւ
ու Բուրգերը պատմական Տարբեր Տարբեր
է յոյժամ ամէն այդ երկու երկրէն ԿՐԷ-
ՔԷ: ԱՐՐՈՒ, Գոնիկերն տնայնորդ
Կտորաւոր ձեռն: Էշաւաթար ձեռն կտորա-
րարակէ: Ինչ եւ Էշաթերը իր դեմա-
նք կամ կարմիրաբերան առօրեայ ձեռն
Ծագածան, լսած է իր Երէն որովհէտ Տը-
նալ Տաւաթար թաղաւորական կարմիրա-
բերանից ընդ կամ արարածու ժամբն
ընդ ձեռն: Զեյ Տաւաթար Տարբեր
թանկակցի ընդ ձեռն է պարտական ԱՐՐՈՒ
Գոնիկերին: Այսուհանդեր աւելցան ըն-
դ Էշաթերաւոր յարաբերութիւններ
պարտ է Զորտի կարմիրաբերան:

Թ. Էրսողանի Հեռ տեսակցութիւնը
«Հատ օդտակար» Համարելէ ետք Յոբա-
ման լրամ է թէ նիւթ բրած են թուր-
քիա - ԱՄՆ եւ Թուրքիա - Իսրայէլ լա-
րարեութիւնները, նաեւ միջին արեւ-
ելեան կայութիւնը:

մերիկական իրենց ճակատը, կազմելով
«Խարիի առանցք մը», դէմ դնելու հա-
մար «ամերիկական աշխարհակալու-
թեան»:

ՍՄԲՐՈՋԻ, Սեպտ. 26ին շնորհած է Պրմանիդ աբարի կառավարության փրկչականը, որ ներկաացուցած է երկ-
րյա և ահեղիայ դժուարութիւնները: Այս
հանդիպումին առան, Սարգսդի ճանա-
դատած է Թեթա անկերութիւնը որ կը
շարունակէ ինքրորանիւր ընկ Պրմանիա
(1992է ի վեր):

Հիմնական գիտություններում և բնական հան-
րային գիտություններում (որոնց միջև թուրքական
հանդես է) չկա պահանջներ համաշխարհային
մարզական իր պաշտպան ակումբներին:
Այդ տարեկաններում, ձմեռվի (փոքր-
թյուր) խմբակային դասակարգման (պատ-
մասնականություններ) մեջ: 2016 թ. հիմնա-
նական մեջ գտնվում էր գլոբալացման էին կոդերի
կերպ: Համայնական հետ, որպես
կարելի ըլլալ էր կերպարներին տեղեկ-
վել: Կարծում էր որ միակ էր պաշտպան
և, ասված էր թյուր իրական գրություն տակ:

ՔՈՒՇԵՆԻՐ մերժած է տեսնուիլ սուրիացի իր պաշտօնակիցին հետ, որովհետեւ վրդոված էր լիբանանցի երեսփոխան Անթուան Դանէմի սպանութեան պատճառով:

ԱՅՂԱՆԻՍՏԱՆԻ մէջ, աւելի քան 165
թաղաքներ ունենում են 24 ժամ-
անը ընթացքին բուն բախումներու ա-
ռան ընկալողական համախմբումի ուժե-
րուն հիւսն:

ԹՈՒՐԳԻՈՅ Հանրային ծառայություններում մեջ աշխատելու թեկնածուները, չափերի վճարում պետք ստանան եթե հայերեն գիտանան: Այդ մարդի անձնակազմը լրացվելու շնորհիվներում մեջ

**ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ՃԱԿԱՏ**

Ս. ՍԱՐԳՍԵԱՆԻ
ԱԿՆԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒՐՈՊԱՅԷՆ

[illegible]

ՀԱԿԱԶԴԻՑՈՒԹԻՒՆ
Լ. ՏԵՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ ԵԼՈՅԹԻՆ

Ե՛ր, Բաշարիկս, Է՛ր, Մանուկիկս
կոր չԷր՝ չարստորակ դիպեցող գառն
Է՛ր, Յովնանիկս, կառ չակցեցող է՛ր
Տէր Գրգորանիկ Սեկտորիքի Չի՛ էր-
թէ անպղծաբան չեղանք։ Ան ա՛յ ցած է
թէ առաջի՛կ խաղաղո՛ր ժառանգ է՛ր
Տարբեր որո՞նք միմե՛ր այսօր սնդ ա՛նի
հարկի օրակարգի տե՛ր։ Անկցեցող է՛ր
եւեթ թէ՛ Է՛ր Գրգորանիկ ժողով
ըլլա՛ր թիւի իր չլնակի Բախտիկանի-
քը՝ կեցողս՝ չմարմնի՛ր, քաղաք-
անիկ ճշտե՛ր, առեւտրական ծախարկի-
րան՝ չե՛ր, Է՛ր անձնի՛կ միջնորդ որ
պատահա՛ն եղաւ զանդուամայնի արտա-
գաղթի՛ն։

«Այլանպակ հեղուքներ այսօր էլ կան, եւ իրականութիւնը դեռ հնուէ շատ վարդապետ լինելուց, քայքայ 22Ծ-ա-կան տարիներին թնօրէ մշակաւտարային ալարդապետութիւններ չեն եղել: Այնպէս որ համեմատութիւններ անելիս պէտք է մի քիչ էլ արդար լինելը քսած է վ. Յովհաննիսեան:

ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԸ ՎԻՐԱԽՈՐՈՒԱԾ Է
ԽԱՂԱՐԱՆԻ ՄԷՋ

Երեսփոխան, գործարար Տիգրան Ար-
զաբանյան Մոսկովայի կեդրոնի «Մեթ-
րոփոլ» խաղարանին մէջ ծանրօրէն զի-
նադրուած է հրազենի կրակոցները:
Փոխադրուած է հրանշանոց ու զոր-
ծողութեան ենթակուած:

Իհպար, սեղի ունեցած է առտուան ժամը 4ին. կրակողը խոյս տուած է ու չէ ձերբակալուած :

կայնելի՜ն հայաստանեան արքիւրքերը
Մոտաւ մեկնամէկ անձնակազմ զորքե-
րով։ Աւելորդ մատնանում աչա մէկը,
քանի որ Հայաստանի օրէնքներով երես-
ուորական պարտաւորութիւններուն
մաս չի կազմեր խաղաքան յաճախելը։
Գոնէլ զոտր մտօրեմութիւն։

առում է հայերենը, առաջին անգամ լայ-
նորով: Քննությունները կը կատարակեր-
պուլին Ելեմսթիանի նախարարության և
Պետական անձնակազմի նախագահու-
թեան կողմից, տարին երկու անգամ:
Մեկն անդամուն չուրք 25 հազար մա-
նակե և կոմսնայն:

ԻՆՉ ԴԵՐ ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ՆՈՐ ՎԱՐՋԱՊԵՏԸ

Յոսատասանի զարգացման հղում-
վրա՝ ինքն արագաշուրժ առնակնկալ էր
լստերին համար։ Զանախ սկսած հե-
րախաշահանք ընտրապաշարը, նա-
խախաշ Գուտին կատարվարական
փոխելու հանձն ձեռնարկել, ընդու-
նելով վարչապետ Մ. Ֆրանկովի
հրահարակները ու անհիջակալ տե-
ղընանակել Վ. Ջուրիովի որդար-
մաթալյին ապաւոյութեան պետն
էր։ Դուսան ավ վաւերացուց ինչա-
նաւումը։

Վարչախոհերի ի հիշատակն Հայ
մանկության համար Հրամարտական
հանձնախումբ ՀՀԲԲ, բազմ ղեկավար
յախոհերի պարգևատր, այո՛ւ։ Զուր-
կով մաս ՀՀԲ պաղեր այն խումբի
որ կային յախոհորեն Հասանա
հան նշանում ինկնումներն։ Կր-
կարողին թէ գրամտաբունն ապա-
նիտերի պարտաւորն պիտի անց-
նի ի ծերակուտականի աթոռին։
Զուրկովն նշանակումով վարչապե-
տութեան պաշտօնին ամենաանպի-
նկաւումն փոխ վարչապետ Իման
Հայ մասն այն ՀՀԲ փակողն։

Քաղաքացիների դեմը Չուլուֆի բնորոշման մէջ նոր կտարածած եւեթ զկատար ազգաները կը նկատուին անոր արհեստագործական փորձառութիւնը, վարչական կարողութիւնը եւ Ս. Գոնթերբուրգի խմբակի պատկանելիութիւնը պարզապէս, անսովոր որ որ այս խմբակ տեղ է կառուցուի դիրքերով: Այս յատկանշով ինքի իր փորձառութիւնը կտարածուի ինքեան անկէկալածոր նախկին Գոնթերբուրգեան ծրարչի կործանողութիւնն է: Ծանօթ անոր անձին մէջ արդէն նաեւ կը տեսնեն Գոնթերբուրգի յաւերժականութիւնը անոր մը: Բայց Կրեմլինի Համար տիրական տնտեսական դոմոնուսի պարզապէս ինքի ճարձ չի մտար որ ան անցիկ վարչական տնտեսութիւն: Գոնթերբուրգեան ուժ որ ինքի կը յարմար դասած ձեռով կազմակերպուի Համար իշխանութիւնը:

Ատէէ դատ, Պուտինի յաջորդութեան մօտիկ եւ մրցակից Թէկնաժուրներ եւ երկու փոխմարշալներն էր Մետովկեն եւ Իվանով: Երրորդ լուծում կը նկատուի Պուտինի խորհրդականներէն Ի. Չուվաչովը:

Զօրիովի վարչապետ նշանակումը վտանգաւորաբայն չաշխույժ որ

Ինչ անձինք կազմելի՞ք, պաշտպաններու, չհրաժարեալներու այսօրու ճիճակաւ յայտնող մը ստեղծէ՞ որով ապահովը՞ր մը Պուստինի զաւաթակալութիւնը պիտի շարունակուի։ Նահապետ Պուստինը իր ձեռքը կերտողներու իշխանութիւնը իրեն հիմնական աւելի լայն իշխանութիւն է. և ստոր կատարելագոյնն է՝ դիտելով ինչ անձինք չորսուի՞նք կարելի չէ ամբարշտեմանը ուրիշը ինչ փոխանել։ «Երկրորդ Պուստինի» մը պաշտպան ստալը իշխանութիւնը իր իշխանութեան մէջ նահապետութիւններու ձեռնը պիտի ապահովուի Նահապետը փճանով։ Նրման Նեոստալը փակուրդ միակ միջնորդ այդ խառնակ իշխանութիւնը բարեխառնել, ուրիշ մէկէ աւելի կեցողներ ստեղծելի՞ք։

Եթէ իրերու ընթացքը անվերջ
չարունակուի, մեկնում է նախօրեա-
կին Հասած Պոռնիկի նշանակած նոր
վարչապետը կարենու տարրը մը պի-
տի ըլլալ 2008 Մայիսին գործի ձեռ-
նարկելիք նոր նախագահին օրով ալ
իշխանութեան վերին օղակին քա-
ղաքական հաստատակաւորութեան
պահպանում մէջ:

ՔԱՂՀԱՆ

ՄԱՀ
ՅՈՎՀԱՆՆԻՍ ԲԱԼԻՊԵՐՆԻ

Սեպտեմբեր 20-ին Պրբլինկթընի մէկ բուժարանին մէջ մահացած է երաժիշտ Յ. Սալիպեան: Յուզարուհորութինը կատարուած է Ուսթըրթաունի Ս. Սարգիս եկեղեցին, Սեպտ. 24-ին:

Թ. Սախաչյան ծնած էր Պէյրուսի,
փոքր տարբեր, մեծ արջ ցուցադա-
րած երաժշտութեան նկատմամբ:
Ետագալիւն այդ փարզին մէջ ուսա-
նելու ձգտումը զինք տարած էր
1960ին Ֆրանստան, ապա՝ ԱՄՆ:
Հիմնած էր նուագախումբեր, յորի-
նած՝ երաժշտական կոորդին, գրա-
շած՝ աւել երաժշտութեան ծայնա-
գրութիւններու արտադրութեամբ,
1988ին՝ Հիմնելով «Մէլէք» ձեռնարկ
նկիւնները որով Հրապարակ ելած

Սեպտեմբերի 16-ը՝ Պաշկեբադի տոսի օրը, նշանակալից էր հնդկա-հայ համայնքի համար։ Չնայած այն հանգամանքին, որ հնդկահայ աշխարհը թուով փոքր է, սակայն դրան մեկ տեղ կան զամբասթիւ իրաւական եկեղեցիներ, որոնցըջ շատերը պատմաւոր հնչանքներ են, արժեք ունեն։ Կան նաեւ եկեղեցիներ, որոնցում՝ տասնեակ տարե-ներ շոյինքի առթիւք չէր հնչել։ Սա-կան ինչիւն ապրեցին՝ յաջրէն հնդկահայացի հոգեւոր ճովիւ։ Օր-ական վրէ։ Գիշերայինան եւ Կալ-կալի եկեղեցիներն զարդեցնան շուրհերի, հոգեւոր կեանքը հնդկա-հայ գաղութում օրակէ վերադա-ր։ Թեւ չարք։ Չնայած հետադու-րեանք եւ դժուար ճանապարհին, տարբեր աշխիւներով եւ եկեղեցական տաների ժամանակ, ուշադրանքու-թիւններ եւ կայմախիւլում, որը ժամանակում եւ Կալկաթայի ողջ հայութիւնը եւ Մարաթիարական ճնարարք տանքը, որով եւ լուծ-ին ուղտում երբեքին հայապատ եկե-ղեցիներն ու ցամաքներն։

Պալատիկայի տե՛նի նշանակ է ուղևորապահպանության ճե՛ր կազմակերպություն՝ դեպի Ֆինլանդիա՝ Ս. Յոհաննես եկեղեցի, որը հաղապատու է 1695թ. ե. դանում է Կալիֆոռնիայի մոտ երկու ամս Նեաուլորթի թևակալում։ Ըստ փաստական տու՛նե՛րի վրա, Չիլոուրթի Ս. Յոհաննես եկեղեցին Հնդկաստանի առաջին հայկական ե. արևմտան, Բնագոյթալում կառուցուան երկրորդ քրիստոնեական եկեղեցին է, որակ է մեծ շուրջի առաջնությունը Պալատիկայի կրթական։

էին հայկական երաժշտութեան
խոսափելիներն ալ: Վերջին շրջանին
ինք կ'աշխատէր Ա. Շահմուրատ-
եանի երգերուն, Վահէ Օշականի
բանաստեղծութեան համար յօրի-
նած իր երաժշտութեան նուիրուած
հասակակներու մօտ:

Ամբասանացած էր Յ. Օշականի
թոռնուհին՝ Թալին Ոսկերիչեանի
հետ:

[illegible]

Արարողութիւնը կատարուեց
Հանդիսապետութեամբ Հնգիսահա-
յոց հոգեւոր հովիւ Օշական վրդ-
Գիւղիւլեանի եւ մարդասիրական
ճեմարանի վարչական տնօրէն՝ Յա-
րութիւնի սրկղ- Համբարձումեանի
ուղեկցութեամբ:

Ասորերի պատմությունը բազմա-
պատկեր շարքը լիակատար մեկնե-
րության խորհուրդներ և ջանքերի գե-
նունեղ ներկայանքին վերաբա-
նում էր Կապադոկիանյան և իր օր-
հանգիստներին: Իր խառնած ընդ-
ձեղն, որ աղանձ տառաժամակեր-
արություն այս հայկական տաճա-
րում որեւէ եկեղեցական արարու-
թյուն չէր կատարուել, առհաս-
կա արքայ կրկին վերադարձան և ցն-
ծալ թվին է տիրում ամենի հոգևոր-
նում: այս տարբ խորքեր լցվելու
արարքներ և խուսիկ անոյց թշուր-
ձախ, վարդապետներ նաև, որ գնա-
հատուր խառն արարչին Կապա-
դոկիա եկեղեցական վարդապետ-
նախնայներ, որոնց ճանքեր չոր-
հիս ուղղություն է Նիզկականի խո-
նարարած հայկական եկեղեցիներ
և բարեխառն և համայնաբային
կենդան:

Արարողութեան աւարտին եկեղեցական, վարչութեան կողմից կազմակերպուել էր հիւրասիրութիւն թոյր ներկաների համար:

ԿԱԼԿԱԹԱՅԻ ՀԱՅՈՑ

Սեպտեմբերի 16, 2007

ԱՅՎԱԶՈՎՍԿՈՒ

(ռուսերէնէ թարգմանեց
Լ. Բարսեղյան թերգետն)

Լ. Ա. ՎԱԳՆԵՐ
Ս. ԳՐԻԳՈՐՈՎԻՉ

Մ Ա Ս Ն, Ե Ր Կ Ր Ո Ր Դ

|| 1 1 3 1 1 ||

[illegible]

յիւ եւ միջնադարի մի ծերունի, հայրը՝
Ֆրիլի Տալիոնին, որը նաեւ «Սիլֆիդա»-
յի բեմադրիչն է։

— Գնանք կուլիսները, մի անգամ էլ
տեսները կախաբաշտուն, — ասաց Շտերն-
բերգը ու իր հետ քար էտուց ընկերնե-
րին։

Նրանց յաջողուեց զիրք գրաւել մեծ պարուհունն սպասող բալետասէրների առաջին չարքերում :

Երբ Ճալիոնին հօրը թեւանցով ա-
րած սկսեց իջնել սանդուղքներից, բոլո-
րը ցնծադին աղաղակներով նետուեցին
դէպի նա: Իհնճը թէւ ծածկուած է քօ-
ղով, քաղ իսկոն ճանապարհն իտան:

— Հանդիմտ, պարոններ: Դուք վաճառ
կը գեշէ տիկին Տալինսիին, — իրենից
դուրս րզաւեց Հայկազովսկին:

Ակադեմիստները ձեռք ձեռքի տալով
չլքայ կազմեցին, եւ Տալիոնին արագ
զնաց նստեց իր կառքը: Քիչ յետոյ նա

փոքրիկ լուսամուտից դուրս հանեց գլուխն ու կանչեց. «Մէտիէօ Հայրազովսկի, վերցրէ՛ք խնդրում եմ»: Եւ բա-

րակ, քննող ձեռքում մի քանի վարդ
մեկնեց երիտասարդին: Կողքը սլացա-
լակ Հայվազովսկին վարդերը ձեռքին մը-
նալ տեղում ըստացած: Բախտավորները

ղարմանքով, լրենհաներն ուղղում էին տարօրինակ պատանու վրայ, որին աստ-ւածային ճարհենին վարդեր էր նուիրել:

- Երիտասարդ, հարիւր ուրվի մի
վարդին - էլ ծեղունակա՛ն, ցորործուն մի

Ճեռք երկարեց դէպի նա :

— Թողէ՛ք պարոն, — Շտերնբերգը մի կողմէ հրեց ծեր սերահաբին: — Իսկ դու ինչո՞ւ ես լռում, բացատրիր, սա ի՞նչ քան, է:

Հայրապետական երջանիկ ժպտում էր :
— Կը նշանակի, այն օրը, ես քիչ էր

ՎԵՐՋԻՆ, ՏԱՐԻՆ, ԱԿԱԳԵՄԻՍՏՈՒՄ

Ամբողջ 1837 թվականը Հայկազգի-
կու համար անցավ արդեն աշխատանքի
և խոր մտադրանքների մեջ: Գեղեր է հը-
րաբեհե տալու ուսանողներին կանգնել
և նա իրանց էր տալիս՝ ուսուցչելնե-
րի արժեանքին լիովին տիրապեղելն
Իրեկովի, Գորգիսիցիի հետ պարզա-
մտեղներն ու քրոջիցի տուեղի ցանկ-
կալի արդիվներ: Երեսնամարդու զարգե-
լանումով էր իսկ Գեղ-Հինիկի և Գյլիկանի
հետ նրա շնորհով վեհապետ էր նրա ու-
ղերն ու Նոգրին: Հայկազգիական միջու-
կիւտն էր մեծ քանանությունի պատա-
լաւ:

«Գեղեցիկը հարկ է, որ լինի վեհ»:

Քսանանեայ երիտասարդի ջանքի սիր-
տը տենդազին արձագանգում էր բարո-
ւե չարի իւրաքանչիւր դրսևւորման
արդարութեանն ու անարդարութեանը
ճանաչողութեանն ու ստեղծարար

յայտարարութիւն պէտք է գտնուի որ լի-
նի: Սա րոյպիսի խնդիրներ է, համազգային
խնդիրներ է, պէտք է ուշադրել ինքնին, որ-
պէսզի ազդեցեանական կողմին լրացու-
ցիչ պատճառ չտանք զիբորդողները
խօսելու կամ խորացնելու: Ես ունեմ
ըստ մտածողութիւն, որ վերջիս արտա-
յայտարարութիւնը կարող է նման հե-
տեւանք ունենալ: Յստեանայն դէպս-
հեւանք ունենալ, որ ինքնին ինքնին

ՆԱԽԱԳԱՎԱՍԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐՈՒ ՆԻԻԹԸ

ՀԻՄՆԵՐ ԸՍԻՆ ՄԵԼԵՐ ՄԻԱՍԵՎԱՍՈՒԹԻՒՆ ՂԱՍԿՑԱՆԸ

ԱՐՆՈՒԿԻԼԻ ՀԱՅ ԱՌԵՎԱՐԱՆԱԿԱՆ ԵԿԵԼԵՑԻՈՑ ՆՈՐԱԿԱՊՈՑՑ
ՇԵՆԻՐԻ ԱՌԹԻՒ

ՆՈՐԱ ՊԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Բանի մը ամիսին, սկզբունքով յառաջիկայ փետրուարին, Հայաստան պիտի ընտրէ իր յաջորդ նախագահը. անկախութեան շրջանի երրորդը պիտի ըլլայ ան: Նիւթը արդէն սկսած է լայն տեղ գրաւել թաղաքական շրջանակին, անկէ աւել ժողովրդավար շահե լրատվականներու մէջ: Ներկայի պատկերով չորս գլխաւոր տունեայ կը յայտնուի հոն:

Առաջինը ամենէն ստույգ համարելի թիվներուն արդիւնունն է: Ասանկէ մը ի վեր թիւ քիւր, թիւ գէմ հասկանալուն կողմէ կը խոստին, կը դրուի ներկայի վարչապետ Սերժ Սարգսեանի թիվհամուրեանն եւ պարզաբար նաեւ անոր թաւական հասանալուն նկատմամբ յաղթութեան մասին: Դիւրսի հասկողիքի է այս երեւոյթը, երբ զաղտընէ չէ որ վարչապետ-թիվհամուրեան զաղաքականին զատ այլ գլխաւորաբար տնտեսական, լծակող այլ կը վերագործին: Այս երկրորդին, միացած՝ 1996ի ընտրութեան յաջորդող ընտրութեան, 1998ի իշխանափոխութեան պատճառմամբ խոր յուսախաբանութեան, հիասթափման, արդէն ընտրութեան սնունդին ուղղուած վիճաբան զուրա զայու կանխակալ գործիքին կը վերադարձնի Ս. Սարգսեանի: Որքան ալ վերջին տարիներու տարբեր ընտրութիւններուն միջազգային դէպքերը իրենց տեսելը, հասկալու կողմէն յայտնի դարձան արժեւորումը՝ բրած ըլլան, յայտնի է որ մոդուլիզացիայութիւնը տակաւին ցուցակեցիկի ապրաքէ վերին հիմնական քան չէ կըրցած ըլլայ Հայաստանի մէջ: Իսկ այս կառուցիկներ յայտնաբերուած խաղաթուղթը մը կուսայ իշխանութեան գլուխ գտնուողին:

Ինչ կը վերաբերի Ս. Սարգսեանին, Սեպտ. 14ին կարեւոր նշեցւում մը թէ մը անկի զօրացած իր նկատուի թիվհամուրեանին կը դիտարկուի: Նախագահին քանրերը պատասխանելով լրագրողներու, քսած է թիւ Ու. Բոչարեանի նախագահի պաշտօնին համար յարաբարդ ըլլալը իր նկատել ներկայի վարչապետը: Այդ մասին արդէն յայտնուած է օրինակ, գերմանական «Ֆոֆիլըր»ին: Բաւերերը նաեւ թաղաքական Հայաստանը նախընտրութեան պատճառները, «Այլընտրանք»ին, Հայաստանում չըկալ այլ բաղադրանք գործին, այն այդքան փորձառու է եւ ի գործ է իրականացնել այդ լիազորութիւնը:

Նախագահական թիվհամուրեանը այսօրուան ոլորտին յաջորդ արեւելու կազմում է նախորդ նախագահ: Երբ Ս. Սարգսեանին անուանին, նորն ատեն տակաւին ծածկուած է ինտերգազարութեան քողով մը: Ժնշել է որ անկախութեան առաջին նախագահին անունը նորիցայ անուանուած է մամուլի չէնքերը, բայց ոչ մէկ քաղաքացի տարադրութիւն տալու, ինքնադրութիւնները ցուցադրել, կամ չընկերել: Երբ Ս. Սարգսեան 1998ի հրամարականին ի վեր թաղաքական, անկախ աներկութեան մը մէջ կ'աղբիւր որ, անունին երեւումը կը որպէս կարելի թիվհամուրեան, կը զարմացնէ շատեր: Անոր պատճառ յոսիցիլ քաղաքական կեանքին ոչ միայն չանդրադարձանալու, այլեւ որպէս այդ անցեալին խղտեւում, հետախույս տրամադրութիւն կը նկատուէր: Ու ի վեր կ'ընտրուէին վերադարձի ժամանակ մը:

Ճաճ է թաղաքական այժմէականութեան, արդէն ամէն օր ահալան ինչպէս կը հոսի, ինչեկներու համար թիւ ու գէմ կողմերը անոր թաղաքական անցեալին: Առաջինները յիշեցնողները կ'ըլլան ընտանաւար կը համարենները, երէկուան գործակիցները, ՀՀԸ-ի շքանալը, մէկ խօսքով: Իսկ գէմ շքանալը, անոնց չնոնալու ցուրտ ու մութը, անոնց պատճառ չաճարկուի պնդումներուն յամարները փակ պատճառ թիվհամարը, կաշտակերութեան, ապօրինութիւններու, եւրո. առաջին ծիւրերը որոնք ամենէն շուտ թաղաքականող կարող եղան մէկուկէկ տասնամեակի անկախութեան:

Ե. Տէր Պետրոսեանի մօտ տարբեր ստացած ձգած ամբողջ վերադարձնալու նիւթը լրելութեան մօտանալու կարեւոր զայլ մը առաւ, նախ անոր ու համարներուն Արարատի մարզ աշցին յոսիլով: Լաւեւութիւն էր ան ՀՀԸ-ի իր մօտիկ դործակիցներու հետ կառաքած է այդ աշցը, այդ ընտրութեան իշխանաւ Վազգէն Սարգսեանի ընտանալուն, եւրո: Այս նորութիւնը արդարեւ թիւ մը ան լաւած էր իր թիվհամուրեանին մասին հետաքրքրութիւնը: Ե. Տէր Պետրոսեան խոստացած էր Սեպտ. 21ին Անկախութեան տարեկարգին օրը յայտնել իր որոշումը: Մտնուած որ ՀՀԸ-ն այլ որոշած էր իր համարները կազմակերպել նորն թուականին:

Նշուած օրը լայն հետաքրքրութիւն արթնացուց Ե. Տէր Պետրոսեանի երկրորդ («Յաւաթ», Սեպտ. 25) օրը կարելի է նկատել թաղաքական գիտնում: Տասը տարուան լուրեքին ետք, մինչ ամառին նախագահը կ'ընտրուէ հետեւին է թաղաքական կեանքին, կրկնութիւններէ զատ շատ քան լիայ հոն: Հայաստանի բոլոր դժուարութիւններ, դժբախտութիւնները զարգացող բացառել նորութիւնն է, ոչ այլ կաշտակերութեան, այլաներուն իշխանութեան մէջ համադարձ ընդլայնումը իր ինչպէս Ու. Բոչարեանի շրջանի մեկ նախնին այլ չէ:

Ե. Տէր Պետրոսեանի երկրորդ զլիտար տարութիւնը այն է որ ներկայի կազմութեան լայն արտադաճումը ընկող, քաղաքական հարկաւոր բային թիւներով հանդիս, ոչինչ կ'ընէ «Երեւան»ին մասին: Իսկ այս մէկը ամենէն կարեւորն է մոդուլիզացի համար պնդելն այն կարեւոր համարող իր նորիկին նորիցային մօտեցումը միայն անկախ մակարդակի չէ, կ'ընեն զործնական արդիւնք:

Բիշ մը արտադարձական իմալ չէ նաեւ իր վերադարձի կարելիութիւնը կապել թաղաքական բոլոր ուժերուն միակ թիվհամուրեան մը չուրջ համարումը, երբ երկրորդ ուժի ընդգիծութեան զայն զայն որ ինչ իր մէջ խմբուելն ոչ մէկ ծրագրում կ'արտայայտու առաջինները: Հայաստանի մը Ե. Տէր Պետրոսեանը շատեր այն է թէ ինչ արտադարձի է երկրին օգտաւոր ըլլալու ջանք իշխանային, երբ թաղաքական արտադարձութիւնները ամառի ընկող հարկերին դիւրը: Վտանաւոր կան այդ արտադարձութիւնները ունեցողները, բայց անոնցմէ մինչեւ թաղաքական բոլոր ուժերուն համարումը մէկ մասնաւոր թիվհամուրեան չուրջ, թաւական երկար ու փշուր իր թիւն համարն:

Անկախած հանգիս կը պատճառէ նորակազմ չէնքի մը քաղման արարողութիւնը: Նման հանգիսներուն կը փութան մարդիկ հրաւերի պատասխանելու, անոնցմէ ուրախութիւնը բաժնուն կամ պարգայէն հետաքրքրութիւնն մղումը: Տուն կը մեկնին ներկայ կ'ընէ ըլլալու դժուարեաններով, յանախ գրական տպաւորութիւններով, որոնք արդարեւ իմալներն:

Ճարտարապետ Ժիրայր Ուշիկեանի մտայնացումով կառուցուած Արմուրի Հայ Աւետարանական եկեղեցի չէնքին քաղման արարողութիւնը տպաւորանքին թիւ մը տարբեր կ'ընէ: Արարել, ստան Սեպտեմբեր խոկողներով, յոյսի խորհուրդ մը մեր մէջ ամփոփում:

Ընդունելու համար ամառին պաշէն իսկ աշգի թաղաքական ընտանալին կարգապահութիւն մը: Կազմակերպչները, մեծամասնութեամբ երկուստարներն՝ ինչպէս ուրախութիւն եկեղեցիք մը համար, արթուն հակադրութեամբ թոյլ չուրին որեւէ քաղաքականութիւնը: Միայնակ Հայ Աւետարանական եկեղեցիներու համար քաղաքակր երեւոյթ չէ ամառի, մեր իմոքներուն մէջ թաղմէ տակաւին Հայաստանի գրքաւորներուն 1700ամեակին առթիւ Իւրի-Մուրիլին մէջ անդի ունեցած համար մարմարին անթիւ կազմակերպութիւնը, գլխաւորութեամբ վերապատուելի Ժիրայր Նուսեանին:

Հարկաւոր է նաեւ կրօնական ու քաղաքական անձնաւորութիւններ, ինչպէս նաեւ հայկական կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչներ, եւ քաղմութեան մը պատրաստ

բոլոր թաղաքականութիւնը կը մարմնաւորէ ընդգիծութիւնը: Բան մը որ գրեթէ ամառին օրէն, որպէս թաղաքական ներկայութիւն, չիցայ գաղաքական հաստատել երկրին մէջ: Երբ չեցինք, վաճառքն արժեւորմանն էր, անկերպական հակադրութիւններու, յանախ անհեղինակ մը ցուցակութիւններ լայն զայն մը եւ դաւ ան: Մոդնիստիկ հետեւ մնաց իշխանութեան թիւն հակադրութիւն ներկայացնելու միջանկէ, գլխաւոր չեցինք որտակ լծակներու տեղեւորն յաղորդութիւնը: Այսօր ալ տարբեր չէ պատկերը: Կարծես Հայաստանի յալոտեան յիշորանքն է ընդգիծութիւնը, որուն գլխաւոր նկատաւորներն մէկն ու միւրը: Անոնցէ կուգայ պարբերական յայտարարութիւններով, քաղաքական կարեւորութեան իշխանութեան զգուշ, որոնք ընկող ունեցող հաստատ մը մարմնաւորութիւնը: Ճարմանալ այլ չէ այդ վիճակը, երբ յայտարարութիւններ մեծ մասով քննադատուում, ժաղաքականութիւնով ինչ, փոխանակ կարեւոր հարցերուն անհետումը կ'ընտան արդ մը քաղաքակր ներկայացնելու: Ու Հայաստանի ամենէն խոսքը իրականութիւններուն մաս կը կազմէ այս մէկը:

Եւ վերջապէս հարկ է անդադարտուայ նաեւ ընտրող ազգային որ թիվհամուրեան հասկանալի չէ պատկանի, այլ ընտրողներու զանգուածին: Տպաւորութիւններ, արտապայտութիւններ, Հարցախոյզներ

խոսալայ շինել զործնականութիւն ծաւալելու այս վայրին մէջ, զոր կ'ընտանք իրերն նուէրը Աստուծոյ:

Արմուրի Հայ Աւետարանական 7 տարեկան երեւոյթները եկեղեցի երեւոյթները պատուելի, եկեղեցուայ հիմնադր Սաղո Պարոյճեանի քաղաքականութիւնը խոսքէն ետք, եւ իմալ ունեցող տարբեր թաղաքակր, ինչպէս նաեւ Պիշիկայէն այս առթիւ մօտանալ պատուելիութիւն:

Երկրորդին հետ երկու քանակ սկսան թիւներն տարածութեան մէջ: Տեսիլք եւ աղօթք: Սկսան լաւի իրերն, քան ու խօսք, քաղաքական ստացան միւ ու արեւին, զարման մարմին, քաղաքակր կարեւորութեամբ թիւ ինչպէս 7 տարի առաջ զիցարթիւն խոսքի մը կառուան մէջ ունեցող եկեղեցիներն այսօր չիցար թիւներն: Անոնց պատուելի քան թիւ ետքը պարգայէն հարցը: Երբ մէկը այստեւեւ ուղիք հարցին ինչ ըլլալը հասկալու, թոյլ առնել կ'ընտրուէն զիցար:

Կ'ընտրուէն զիցար մօտեցումը: Եւ մարդկան ուղիքը ընտրուելէ աւել եղածն ու բուռնութիւնը կը փորձ քաղաքակր զայն: Այս պարտաւորութիւնը, ոչ տեղեւոր, ոչ ալ անկող ջանք պնդել եղաւ անտեղու համար իրականութիւնը:

Երբ մարդիկ կը հասկանան տեղիքի մը չուրջ, իրենց ամբողջ կուս

միջանկութեամբ կը յայտնեն թէ իր զանգուշութեամբ այլեւս զորաւր թիւն է անտարբերութիւնը: Այս քաղաքականութիւններն է իր ցուցակներ խոսք ու կողմ մնացող իշխանութիւններու ընտրութիւնը: Այդ զանգուշութիւն մօտ այլեւս քաղաքականութեամբ է իշխանութեան կազմումը թիւն հաստատութեան զգալութիւնը: Թիւ մէկ քաղաքականութիւն կ'ընտրուի մէկն, կամ միւրն: Ու կը ընտրուի հանդուրում որ արթնալիցանքը կ'ընտրուի իրենց իրենց, մոդուլիզացի ինչ ինչ իրենց համար:

Պետք է պատել Ե. Տէր Պետրոսեանի բաժնունքին յայտնալից օրերուն, որոնցմէ քաղաքականութիւնը ոչ միայն իր վերադարձն է մէկ ինչ յանգիսն հետեւում խոսքին ինչպէս, այլ հանրութեան լայն կողմէն: Երբ տասը տարուան ընտրութիւնը անոր վերապայտութիւնը մը քաղաքականութիւնը կ'ընտրուի, կարելի է նաեւ վերջիններուն, կարելի է հասկանալ իր երեւոյթը արժանաւորել: Բանն էր ամառի ետքի ընտրութեան նախորդին մէջ:

Հայաստանի պարագային, այդ ընտրութեան ալ ամենէն տարեկան ծաւալելի, այնպէս կը թուի որ կ'ընտրուի անտարբերութիւնը զուրա կուգայ որպէս անտարբերութիւնը:

Ա. ԹՈՐՈՑՆԵԱՆ

Այսօր մէկն էր անտարժեք վերադարձ

Նախընտրական պատկերին կը

Եւ վերջապէս հարկ է անդադարտուայ նաեւ ընտրող ազգային որ

թեմեր կը հաստատան անոր, այլ ստեղծել կը զետեղեն իրենց անձնը յան վեր ու գլխից ցնդել անով կապերն, աղօթքի ուսումը կը յաշտարեն իրենց մարդկային տա- թառնիքները, թող չեն սար ու ծոծ ու նախանձը, ծուրկիման ու խորհրդալուծիմանը, փառասիրու- թիման ու իշխանութեան պապաղ- զան խաղախնի ու մեծ նպատակը, եւ իշխանութիւն, ի՞նչ կը մնայ զարմա- նալու։ Ընթէ՞, անբաջատարի ի՞նչ խորհուրդ կայ այսօրեայ։

Հրաշքներու այլեւս հաստա- տաց, բայց հրաշքներու սպասող մեր շարեւեալութեան, կրթութեան, մարդկային եւ տակաւին - սի- բական ու գեւաշատ - սերական մեր զարգացմանը աշխարհի զարմանքն ալ ու ծախ ու տեսնելու, որ 2007 Սեպտեմբերին հայկական եկեղե- յի մը մէջ ապրուած երեւոյթը, զոր անհայտ հրաշք կոչեցին, մենք դառն հասկացման իբրեւ միա- նակՊԱՌՈՒԹԻՒՆ։

Բարի երբէ։

Նկատուի էր հոգեպարար այլ առ- բանաբանութիւն որ էւս։ Էնքին կա- ուտեց որ չէր ընկալար իրեն ընդ- պատկերման, այլ իրեն սկիզբ զա- ղարէն մէջ գործած դրական ներկա- յութիւնը դառնալու։ Լիտի վերա- պատկերման Յուդեա Չոգանեանն այս մտքին մէջ աւելի առաջ երթա- լով կը ուղղէ Էնքին ու բարով չգարաւանալու, այլ փնտռելու «սպողող բարը, որ դուր էք» ինչպէս ըստ ինք։ Այսինքն՝ խորքը։ Իսկա- կան նպատակը։

Փրանսահայ Աւետ. եկեղեցիներու միութեան նախագահ Վեր. Յովիկ Միքայէլեան անդադրանալէ ետք իր միութեան գործունէութեան մաս- նաւորապէս Փրանսայի մէջ Հա- յաստանի տարւածն ընթացքին, չնայեց, որ միութեան սկզբունքը եղած է բացառիկ զգալի ուղիւ եկե- ղեցիներ, ու համագործակցել ա- նոնց։ Այս յիշիչ մտայնութեան, այլ օր, իրենց ներկայութեանը ըն- ժամեալ մէջ երեւոյթի շնորհիւ Սե- րաբէյանի ներկայութիւնը շատ ճիշդ ծարուրեալ թաշտեանը, Հայ Ինքնուիշխան եկեղեցիներ Յովսէփ Վր. Բեկեղեցի, Վիլիւմ-Թ-Պէլ բարդի Աւետարանական եկեղեց- ի պատուիր Փաթար Մաշէֆըրը։ Կարծախաղախ Միքայէլեան կը-

զայ Փրանսայի նորընտիր առաջ- նորը նորման արք. Զաքարիան չէ- նորհաւորական նամակ, որ մեծ դատաւարութիւն պատմապէս։ Վե- րապատուելի փոխարանը կը յարգանքի եղեղարարական զգացու- չեթով որ բազմա ցա կրկնուած որ ան- դամ մը եւս հաստատելով յայտնա- Աւետարանական համայնքին պատ- ռաստակութեանը ջոյը կրկնեցին իրեն հետ միասնական աշխատանք կատարելու։

Ներք մը, որ հիմնական առանցք- ներք մէկն էր այլ օր։ Համագոր- ծակցութիւն։ Վեր. Փիլիպո Աւետ- իր գիտելի խօսքով ըստ։ «Միւսը մըցակց չենք, ալ գործակցել։ Ու- չինք մէկ ի՞նչամի. բաժանումի հո- տընք։»

Արքեպ յուսա՛նք, համարե՛նք, զոր մեր գաղութի մասը հնչած է գաղութներու անհրաժեշտը երկրոր- դականէն, կարեւոր անկարեւոր, օգտակար վնասակար։ Արքեպ, այս ալ ցիտի յայտարար՝ այն հրաշ- քը, որուն անունն է միասնակՊԱՌ- ՈՒԹԻՒՆ։

Արախին մէջ արարողութիւնը Վր. զգաւ եկեղեցւոյ պատուին Ս. Գրիգորի ճեմանի շնորհակալական խօսքով։ Ներկաները հրաշքնե- ցան բաւ, ոչ գեղեցիկուած կաշի- թողարկեման, արարողութիւնը սկիզբ ունեցան։ Ոտք աւելի ներու- լիլի զարգացաւ Միշէլ Օմա ու Փրանսայի հայկական համայնքը պրոթիւններու համապարզան նա- խագահ Արքեպ Կեօնեան։ Բազա- րակար կատարեց պատմական Սերուիլիին հայկական գաղութին, դիւանատելով անոր դերը զարգե- իր թրաքային կեանքին մէջ, իսկ Ս. Կեօնեան իր գովաւարութիւնը կերպարացուց այն երեւոյթին վրայ, որ հայկական շոր պրոթիւն (Հրաշք Տիւրք) մը կողքին Արքեպի իր այսօր ճիշտօրէն հայկական եկեղեցի է, որ նոր չէր։ Յոյս յայտնեց, որ մեր շնորհակար իր երկու հիմնաքարերը համարուող այդ հաստատութիւն- ները միասնական աշխատանք ծա- ւալեն։

Երկրեզու այս արարողութեան ընթացքին հայերենին ու ֆրանսե- ռէնին հաստատ բարձր արուած էր։ Եկեղեցիներ կեանքը պատմող թատերախաղէն զայցրիկ պահ մը

ՄՈՒՐԵԱՆԻ Հայ եկեղեցին Ա. Ա- հարոնեան արախին մէջ, համագոր- ժարութեամբ Համապաշտօնի Սանա- չին ժամանակը զգալան յանձն- խոմքին, Սեպտ. 21ին, խորհու- ցած է քանդակագործ Արթուր Զա- քարեանի «Իմիջաստիկներն ինչ հա- տորին զինեմանը։ Գրեթէ ներկայա- ցումը կատարեց է Վրէժ-Արմէն Արթիւնեան, որ հարկին ինքնով անդրադարձած է Արթուր Զաքա- րեանի կեանքին եւ արուեստին։ Ան ծնած է Երեւան 1933ին, ապա, Հայաստանի երգողութիւն է 1948ին, աւելի ուշ, 1975ին հաստատուած է Մոսկուայ։ Կեանքի երկար ճիւղն, ար- Կատարած է բազմաթիւ մրցանակ- ներու զանազան երկրներու մէջ։ 1991ին ընտրուած է Գանատայի Կիւրապետագիր արքայական կաճա- րն անդամ։ Վրէժ-Արմէն Արթիւն- Եան ներկաներուն ներկայացուցած է Ա. Զաքարեանին քանդակները անփոփոխ զարդ յոյս անանք երկու հրատարակութիւններ։ Հուսիկ խօսք տուած է արուեստագէտը, որ դիտել տուած է թէ շատ կանուի տարբեր յայտանային սկիզբն է, իսկ նպատակը եղած է նուազագոյն զիմեկով առաւելագոյն արտա- յայտչականութիւն ստեղծել, ինչ որ իրողութեամբ է տարբերուելով աշխատանքով։ Չեւանքի աւաթ- տին, արուեստագէտն ու ներկանե- րը ունեցան նա մտերմիկ զրոյց։

մեկը թույլատրեց տեղեկ ըլլալով մարթիկեցի այն երեւոյթները ան- զամուհիին պարագային, որ հինգ տարւածն ընթացքին եկեղեցական միջավայրին ազդեցութեամբ տի- րապետած է հայերենին, պատուե- լիին հայերէն բարդը ֆրանսերէնի թարգմանիկ ստանձան։ Այս երե- ւոյթը յայտարար ցանկին մէջ սպրաւած հայերէնի ուղղագրական սխալները նախագոյց, ու Կիւրապե- ր, գովաւար, յոյսաբարձութիւնները մեր հոգեկան թոճափած, վերա- րարեանք մեր ստեղծ, տարւած այն միտքէն, թէ ինչ որ այն օր հրաշք կոչուեցաւ, մենք ուայն հա- ւըցանք իբրեւ միասնակՊԱՌՈՒԹԻՒՆ։

Ն. Պ.

ԱԶԳԱՋՈՂՍԿՈՒ
ՊԵՆՆԻԸ
(նուսերեմ թարգմանեց Մարգարիտ Թերեման)
Լ. Ա. ՎԱԳՆԵՐ
Ե. Ս. ԳՐԻԳՈՐՈՒԹԻՆ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԻ
ՎԵՐԵՐԻ ՆԱՐԵՐ ԱՊԿԵՐՄԱՅՈՒՄ
Ե. Կանգնելով արուեստագործի մէկնե- ղում, արարատանում էր։
Ե. Եւս պատեց իմ կործանքը սիրով, եւ համեց սիրտս առաջը քարտալում եւս իմա փոխելով՝ իմ քաղցումը կործանելու
Ե. Եւս զից բոցում անունի վառելով։
Այստեղ նա դարձաւ էր տալիս եւ երա- շէ խորքը աւելի սեղմ փառանքելով այլ փորձը մարդկներով անպարտաւ, զա- րկանում էր արարատներով անով։
Ե. Եւս իմ արգարծ, եւ իմա, հայրի, եւ հոր կամբիս երկու անգամ։ Երբիս դու ծովից, շրջիս դու երկրի, եւ իտեղի այսին մարդկային արտի։

Արդիւն երեկոներին Հայագրութեան զգում է հաւանութեամբ էր, որ արուեստը ոչ թէ կանոն հանդուր, խաղաղ հայե- ցութեան է, այլ գործարարութեան։

Հիմա ուս յանձնը դուռ էր կործանող եւ երկար նախաժամ ծովին։ Յասկայից Կիւրապե իր դիտել, երբ արքանից արքան խաղախեց մտաւորա կործանել որ օգո- րում։ Մտքը կնոսմ էր փոխել թափով, սակա ուղեւորով իրենց զին նետի մասը զլինթներ։ Ե. երկտառերի Կիւրապե արքանապետը էր այդ շառա- ւիկ, զոր մէջ տեսնելով որ պատկերի համարներին Պաշէլին, Բրեւիլին, Գլեւի- կայի ընկալող ոգին։

Ան ապալիւր մտքով ու զգացումնե- րով համոզուած էր, որ արուեստը եւ ար. Կիւրապեի գիշերները կանախ տեղեկ- մանը։ Գիշերային երեւոյթն է անգլիկ իմիջ կայալուստիկ ուղեւոր պատկերելու մասը պաշէլ երբ Կիւրապիկ զարեւող, մտաւած անէն ինչ Կիւրապեի կրկնա- յութեան արքանից էր։ Արքանից արքա- կելով ձգտում էր զգալ այն, որուն ու մարդկները սկսել էին անկել ուղեւոր ճանաչել։ Եւս իմա տաղանդագին է զա- րուած։ Եւս մի կամք թողէ, եւ կը փո- ճեղքուի ծովի, կամբից եր անկել փա- րաւ ու ճանաչել։ Արարատեան մարտ. ուղեւորակ պատմանի կանոնէն է ապին ու ձեռքերն ստալ զարգած ոգեւորում է ծու- լի ինկալի զննողներ։

Աշխատանք տարուելուց չետոյ Հա- րկայութեան ցոյց տուեց Բրեւիլին։ Պրո- ֆեսոր երկար դնեց ձգարը։ Այսպէս շուտ

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՐԴԻՆ
ՅԻՇՈՂՈՒԹԻՒՆԸ
ԿԵՐՏՈՂՆԵՐԸ
ՊԱՏՄԻՋՆԵՐԸ

ԹԻՒ 15.
ՄՈՂՍԷՍ
ԿԱՂԱՆԿԱՏՈՒՄԻ

Մեր դրականութեան ընթացքին յանձն էր պատահի որ զանազան պատմութեանը գործեր, թուէ թուէ կեանք մէջ էր յամադրուած կը ստանայ զլիարատ անունով մեր ձեռք- ներ։ Անոնցմէ էր ՄՈՂՍԷՍ ԿԱՂԱՆ- ԿԱՏՈՒՄԻՒՆ անունով մեր ձեռք- հասած այս պատմութեանը որ կը խոսի ոչ-պէս զեղի մը մասին՝ ԱՂ- ԻԱՆԵՆԸ, որուն Կոլկասի լեռնե- րին ինկելով Պապանցեցին շահե- Հայաստանի հողերուն մէջ։ Գրեթէ ցոյց կուտայ զբնութեանութեան եւ Հայկերու ազդեցութեանը անոնց վը- րայ։

Կը բաղկանայ ԵՐԵՐԲ մասերէ։ Ա. ուղեւոր կազմուած է 30 գլուխներ, որ կը ներկայացուցի աղուան զեղին եւ իշխաններու ազգաբանութիւնը սկիզբէն մինչեւ 450 Թուական։ Երկրորդ կը բաղկանայ 52 գլուխ- ներէ եւ 450-640 պատմութեան կա- ւանութիւն։ Երրորդ կազմուած է 23 գլուխներէ եւ պատմութեանը կը հասցնէ ինչեւ 915 Թուական։

ՈՂԷ ԵՆԻԱՆԱԿԸ. Բաղաւորած պատմութեան մըն է որ իբրտու հետ կայ շուրհի պատմականութիւն։ Լեզ- ւով, ոճով եւ պատմելու եղանակով կը տարբերին։ Գեղեցիկ ներկա- յացումն էն անանց ուղեւոր ժամա- րակալութեան եւ տարբեր յի- աստակութեան։ Անէն մէջ զուլի կարեւն մարդկութիւն մը ԵՐԱՐ Ինչ իր մէջ։

Անէնքն իւտերական մասերն են Վաչագան Յուսարտին, Վրոյ կա- րկիւրտին եւ Ջուսալեթի մասին ա- ւանդանքներ։ Եւսինքնի օգտը- ւած է Կորինէ, Խորեանցին։ Մա- ւաւ մը յորիւում են Վաչագանի (500) ժամանակ։ Ուրի մասը Վի- ռոյ կաթողիկոսին եւ Ջուսալեթի շրջաններուն. ուրի տեղ գրողը կը յայտնէ թէ ինչ կայանակաւորը գիտէն է, զանէ գրեցինք մէկը ԿԱՂԱՆԿԱՏՈՒՄԻՒՆ։

Առաջին Կաթողիկոս Միքայէլ Գուշ է որ կը ինչ Արուսեանի թովարկի պատմութեան մը ՄՈՂՍԷՍ ԴԱՄ- ԽՈՒՐԱՆԵՐԻ մը ճանչնալով որպէս հեղինակ։

ՊԱՏՄԻՋՆԱԿ ԿԱՐԵՒՈՐՈՐԻՒՆԸ
Գրեթէ արժէ կը ներկայացնէ Աղ- Լաններու եւ Հոններու բարեբեր, չիտու ու կարեւ, հեկտառական տա- րկութիւններու մասին տուած տե- ղեւորութիւններ։ Կը խոսի շահե- անութեան զարգմ մասին քրիստո- նէութեան։

ԳՐԱՄԱՆ ԱՐԺԻԲԸ Ջուսալեթի գրականութիւն մէջ հեղինակը կեանքի կը զննէ եւ առանձին հրապար օր վեր հանելով պատմական արդեւոր, եւ գիտելութեանը իրենց փառանքին աւանդարտելով մեծ խնամքով։

Կը յայտնի տեղաբնակներու եւ համա- խորհրդներու արարողներ պատկե- րացնելով զան թէ ներքին, հողեկան խոտուածները ճշդելով։

Պատմողը գիտէ կեանքի զինեւ Կը հայ հանր. թատերական լիակերպ- րու. այսպէս կը նմարակի հոնե- ան. նպարտութեան մէջ, ինչպէս շահե- ան. կը հերանքի Ջուսալեթի մէջ որ արտաքայնապէս շատ մեծարու- ւած՝ հողեկան վիճակը կը մնայ անթափանց։

Պատարասեց՝ ՅԻՊԷ

Imprimé sur les PresSES
du Journal «HARATCH»
83 rue d'Hauteville 75010 Paris
Siret : 571 027 317 000 15
Commission Paritaire : N° 0609 K 84976